

Elinikäisen ohjauksen käsikirja

Katsaus elinikäisen ohjauksen valtakunnalliseen kehittämiseen
2020–2024 ja uusiin ohjaustyötä tukeviin työkaluihin

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

KEHA-keskus

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

PL 32, 00023 Valtioneuvosto

Puh. 029 516 001

www.tem.fi

TEM oppaat ja muut julkaisut 2024:4 FI

Elinikäisen ohjauksen käsikirja

ISSN 2342-7922 (verkkójulkaisu)

978-952-327-616-1

Suunnittelu ja taitto: Muotoilutoimisto Arctic Factory 12/2024

Sisällysluettelo

Esipuhe	4	4.4 Ennakointitiedon hyödyntäminen ja	59
1. Johdanto	6	digitaaliset välineet ohjauksessa	
Tiivistelmä	7	4.5 Ohjausosaamisen kehittäminen	68
Käsikirjan tausta ja tavoitteet	8	5. Hyvän ohjauksen kriteerit	72
2. Elinikäinen ohjaus	10	5.1 Kohti valtakunnallisia hyvän	74
2.1 Elinikäisen ohjauksen määritelmä ja nykytila	13	ohjauksen kriteerejä	
2.2 Koordinointi ja kehittäminen	19	5.2 Hyvän ohjauksen kriteerit	76
2.3 Strategiset haasteet	21	5.3 Ohjauksen suunnittelu, koordinointi	90
2.4 Elinikäisen ohjauksen tiedolla johtaminen	26	ja kehittäminen oppilaitoksissa	
3. Elinikäisen ohjauksen strategia	30	6. Urasuunnittelutaidot	94
3.1 Elinikäisen ohjauksen strategia 2020-2028	32	6.1 Urasuunnittelutaitojen kansallinen viitekehys	96
3.2 Strategian painopistealueet	33	6.2 Urasuunnittelutaitojen oppiminen	102
4. Ohjausosaaminen	41	6.3 Urasuunnittelutaidot eri elämäntilanteissa	113
4.1 Ohjausosaamisen nykytila	43	Käytännön työvälineet	123
4.2 Osaamiskuvaukset	50		
4.3 Osaamisen tunnistaminen	54		

Esipuhe

Tervetuloa tutustumaan elinikäisen ohjauksen oppaaseen! Tämä teos on luotu tukemaan kaikkia, joilla on joku yhteys ohjaustyöhön, olipa kyseessä sitten urasuunnittelu, koulutuspolkujen ohjaus, ammatillinen kehitys tai ohjauksen tutkimus. Elinikäinen ohjaus on jatkuvasti kehittyvä kokonaisuus, joka vaatii monipuolista osaamista ja kykyä vastata yhteiskunnan ja työelämän muuttuviin tarpeisiin.

Suomessa haluammekin puhua nimenomaan elinikäisestä ohjauksesta, koska se kattaa ensinnäkin kaikki yksilöt lapsesta vanhuusikään mutta myös kaikki sektorit työelämästä ja koulutuksesta sosiaali- ja terveyspalveluihin asti. Käsitteenä se kattaa myös ohjauspalveluiden lisäksi kaikki erilaiset toimet, joilla yksilöiden ura- ja koulutussuunnittelua tuetaan ja tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita, ml. digitaalisia, kehitetään.

Oppaan taustalla on EU:n elpymis- ja palautumistukivälineellä rahoitettu Suomen Kestävän kasvun ohjelma, sen jatkuvan oppimisen kokonaisuus ja erityisesti elinikäiseen ohjaukseen liittyvät hankkeet. Jotta laajamittaista viimeaikaista kehitystyötä niin ohjauksen koordinaation, urasuunnittelutaitojen, ohjausosaimisen ja digitaalisten välineiden osalta voidaan täysin hyödyntää tulevaisuudessakin, olemme halunneet tuoda näiden hankkeiden tuotokset yksiin kansiin ja ymmärrettävään muotoon. Mukana on myös perustietoa elinikäisen ohjauksen

järjestelmästä, kehittämisestä ja valtakunnallisesta strategiasta, sekä vuonna 2023 julkaistut Hyvän ohjauksen kriteerit.

Elinikäisen ohjauksen merkitys korostuu yhä enemmän ajassamme, jossa työelämä ja osaamistarpeet muuttuvat, yksilöiden urapolut ovat moninaisempia ja perinteiset työurat harvinaisempia. Tämä opas tarjoaa ohjaajille, kouluttajille, johtajille ja muille ammattilaisille kattavan tietopaketin ja työkalupakin. Käsikirjan tarkoituksena on paitsi tarjota tietoa ja työkaluja, myös inspiroida ja rohkaista ohjaajia kehittämään omaa osaamistaan ja työskentelytapojaan.

Oppaassa on hyödynnetty hankkeiden materiaaleja, sekä useamman ohjauksen asiantuntijan osaamista. Haluamme kiittää kaikkia laatimiseen osallistuneita. Toivomme, että opas on apuna ja tukena matkalla kohti yhä parempia ja vaikuttavampia ohjauspalveluja. Kiitämme teitä kaikkia lukijoita siitä, että olette sitoutuneet edistämään elinikäistä oppimista ja ohjausta Suomessa.

Hyvää matkaa elinikäisen ohjauksen maailmaan!

Ystävällisin terveisin,
Käsikirjan toimituskunta

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Sivuilta löytyviin kultaisiin *Tärkeää tietää* -laatikoihin on nostettu aihepiiriin liittyvät keskeisimmät havainnot tai muu olennainen (“must know”) tieto.

Tietolaatikko voi olla lyhyt lisäteksti tai tarvittaessa kokonaisen sivun mittainen.

SYVENNY LISÄÄ

Sivuille voi olla liitettynä *Syvenny lisää* -osio, johon on koottu linkkejä, joista pääset siirtymään suoraan lähdeaineistojen äärelle (sisältäen myös “nice to know” -asiaa).

Lyhyt lukuohje

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Vasemman reunan navigointivalikosta pääset siirtymään suoraan haluamiisi päälukuihin.

Päälukusivun alta pääset lisäksi siirtymään suoraan tämän alalukuihin.

Jokainen pääluku alkaa tiivistelmä-sivulla, joka kokoaa yhteen luvussa läpikäytävät asiat.

Jokainen alaluku alkaa tekstiosuudella, joka kuvaa kyseisen luvun tärkeitä asiasisältöjä.

Jokaisen pääluvun lopusta löytyy pohdintasivu, joka sisältää ELO-strategian päivityksen myötä laadittuja täsmäkysymyksiä sekä tietoa siitä, miten kyseisen luvun sisältöä voi soveltaa arjessa.

Joiltain sivuilta löytyvät siniset *infolaatikot* avaavat käsikirjassa vastaantulevia termejä ja muita keskeisiä asioita, jotta lukijan on helpompi ymmärtää mitä tietyillä ilmauksilla tarkoitetaan.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

1 Johdanto

Tässä luvussa kerromme, mistä Elinikäisen ohjauksen käsikirjassa on kyse, kenelle tämä on tarkoitettu ja millä tavalla voit hyödyntää tätä työssäsi.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

KÄSIKIRJAN TAVOITTEET

Tietoisuuden lisääminen

Käsikirja pyrkii lisäämään tietoisuutta elinikäisen ohjauksen merkityksestä niin yksilöiden, organisaatioiden kuin yhteiskunnan tasolla.

Toimintamallien yhtenäistäminen

Se kokoaa yhteen viitekehyksiä ja käytännönläheisiä ohjeita ja suosituksia elinikäisen ohjauksen toteuttamiseen eri ympäristöissä.

Osaamisen kehittäminen

Käsikirja toimii ohjausalan ammattilaisten työkaluna, auttaen heitä arvioimaan ja kehittämään omaa osaamistaan.

Strategisten tavoitteiden tukeminen

Käsikirja tukee elinikäisen ohjauksen kansallisten strategisten tavoitteiden saavuttamista ja niiden alatavoitteiden toteutumista.

Käsikirjan lopusta löydät ohjaajille tarkoitetut työvälineet!

Tiivistelmä

Johdanto elinikäisen ohjauksen (ELO) -käsikirjaan

Elinikäisen ohjauksen käsikirja on suunniteltu toimimaan käytännönläheisenä ja helposti hyödynnettävänä työkaluna kaikille elinikäisen ohjauksen parissa työskenteleville ammattilaisille. Sen avulla voidaan parantaa ohjauspalveluiden laatua, yhtenäistää käytäntöjä ja kehittää ammattilaisten osaamista.

► Kenelle käsikirja on tarkoitettu?

- Päätäjille ja hallinnossa työskenteleville
- TNO-palvelujen johtajille
- Palvelujen esihenkilöille
- Ohjausalan ammattilaisille
- Ohjauksen tutkijoille ja kehittäjille
- Ohjauksesta kiinnostuneille

► Mitä käsikirja sisältää?

- Elinikäinen ohjaus
- Elinikäisen ohjauksen strategia
- Ohjausosaaminen
- Hyvän ohjauksen kriteerit
- Urasuunnittelutaidot
- Elinikäisen ohjauksen tiedolla johtaminen

► Missä voit hyödyntää käsikirjaa?

- Oman ohjaustyösi tukena
- Koulutuksen tukena
- Työkaluna ohjaustyössä
- Itsenäisenä oppimateriaalina
- Päätöksenteon tukena

Tässä käsikirjassa keskitytään tarkastelemaan elinikäistä ohjausta erityisesti viimeaikaisten laajojen valtakunnallisten kehittämishankkeiden tulosten kautta. Kirjan tarkoitus ei siten ole avata ohjausteorioita tai antaa kattavaa kuvausta siitä, miten ohjausta tulisi toteuttaa.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Käsikirjan tausta ja tavoitteet

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAITOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Elinikäisen ohjauksen käsikirja on syntynyt tarpeesta koota yhteen laaja kirjo elinikäisen ohjauksen kansallisia linjauksia, strategioita ja kehittämishankkeiden tuloksia yhteen selkeäksi kokonaisuudeksi. Käsikirjan taustalla on vuosina 2022–2024 toteutetuissa elinikäisen ohjauksen kehittämishankkeissa (RRF) syntynyt arvokas tieto ja tulokset, jotka haluttiin nyt muovata yhtenäiseksi ja helposti lähestyttäväksi kokonaisuudeksi. Käsikirja on toteutettu EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) rahoituksella. Käsikirjan toteutus on ollut osa valtakunnallista elinikäisen ohjauksen kehittämisen kokonaisuutta, jota työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) ja ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) hallinnoivat.

Tämä käsikirja kokoaa yhteen laajan lähdeaineiston, joka kattaa niin elinikäisen ohjauksen strategiat, viitekehykset kuin myös aiemman kehitystyön tulokset. Käsikirja tarjoaa näin kattavan ja selkeän näkymän suomalaisen elinikäisen ohjauksen nykytilaan, urasuunnittelu- ja uraohjaustaitoihin sekä tämän kokonaisuuden seurantaan ja arviointiin.

Käsikirjan tavoitteena on isossa kuvassa tukea ja vahvistaa elinikäisen ohjauksen toimintaa koko maassa tarjoamalla hyvin jäsenneltyä tietoa ja käytännön työkaluja eri ohjausalan toimijoille. Käsikirjan avulla tuetaan koko Suomen osalta ohjauksen laadukasta toteutusta, yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta kaikille ohjauksen tarpeessa oleville.

Tämä käsikirja on haluttu suunnata laajalle kohderyhmälle. Tavoitteena on, että sitä voidaan hyödyntää laajasti koko elinikäisen ohjauksen kentällä mukaan lukien päättäjät ja hallinnossa työskentelevät, ohjausalan ammattilaiset eri tehtävissään, tutkijat ja kehittäjät sekä kaikki ohjauksesta kiinnostuneet.

Seuraavalla sivulla on esitetty kuvio, joka koostaa käsikirjan sisältöön vaikuttaneen kehittämistyön.

KEHITTÄMISTYÖ (2022-2024) ELO-KÄSIKIRJAN TAUSTALLA

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUksen STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUksen KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

STRATEGINEN TAVOITE

Jatkuvan oppimisen tukeminen (osana EU:n elpymis- ja tukivälineellä rahoitettua kestävän kasvun ohjelmaa 2022-24)

KEHITTÄMISTEEMA

Elinikäisen ohjauksen vahvistaminen

Työikäisten osaamisen tunnistaminen ja näkyväksi tekeminen

Ennakoinnin kehittäminen

KEHITTÄMISTOIMI

- Tiedolla johtamisen kehittäminen (TEM)
- Ohjauksen laadun kehittäminen (TEM)
- Ohjauksen koordinaation kehittäminen (TEM)
- Urasuunnittelutaitojen edistämishanke (KEHA-keskus)
- Ohjausosaamisen kokonaisuus (KEHA-keskus)

- Elinikäisen ohjauksen kansallinen arviointi -tutkimus
- Ehdotus elinikäisen ohjauksen seurantakehikoksi
- Ohjaajien digipalvelu
- Urasuunnittelutaitojen kansallinen viitekehys + käytännön työkaluja ohjaajille ja tehtäviä urasuunnittelijoille
- Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset
- Ohjaajakoulutusten kokonaisrakenteen ja sisältöjen selvitys
- Ohjaajien täydennyskoulutukset: reaaliaikaiset ja omatoimisesti suoritettava verkkokoulutukset
- Selvitykset, kokeilut ja pilotit: mm. verkkokoulutus ohjaajille yksilön osaamisen tunnistamiseen liittyen
- Työryhmän väli- ja loppuraportti
- Työvoimabarometri

Osaamispolku.fi -jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus (TEM & OKM)

2 Elinikäinen ohjaus

2.1 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN MÄÄRITELMÄ JA NYKYTILA	13
2.2 KOORDINOINTI JA KEHITTÄMINEN	19
2.3 STRATEGISET HAASTEET	22
2.4 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN TIEDOLLA JOHTAMINEN	26

Tässä luvussa kerromme, mitä on elinikäinen ohjaus, miten sitä koordinoidaan ja kehitetään sekä millaisia haasteita elinikäiseen ohjaukseen liittyy.

Tiivistelmä

Elinikäinen ohjaus

Elinikäinen ohjaus kattaa toimet ja palvelut, joiden avulla kaikenikäiset yksilöt voivat missä tahansa elämänvaiheessa tunnistaa osaamisensa, taitonsa, rajoituksensa, kiinnostuksensa ja arvonsa, sekä tehdä mielekkäitä koulutus-, urapolku- ja toimeentulosuunnitelmia ja -päätöksiä.

Elinikäisen ohjauksen merkitys

Elinikäisellä ohjauksella tuetaan yksilöitä heidän koulutus- ja urapoluillaan. Ohjauksella autetaan ihmisiä tunnistamaan ja kehittämään taitojaan, tekemään tietoisia päätöksiä ja löytämään omannäköinen elämän- ja urapolku huomioiden ympäröivän maailman muutokset. Ohjauksella on keskeinen rooli oppimisessa, työllistymisessä ja merkityksellisessä työelämässä, mikä tukee sekä yksilön että yhteiskunnan kehitystä.

Strateginen kehittäminen ja digitaalinen ohjaus

Elinikäisen ohjauksen kehittäminen perustuu kansallisiin ja eurooppalaisiin strategioihin, jotka painottavat tasa-arvoa, saavutettavuutta ja palvelujen laatua. Digitaalisten palveluiden integrointi on keskeistä, sillä se mahdollistaa ohjauspalvelujen laajemman saavutettavuuden ja tehokkaan tiedolla johtamisen ja yksilöiden omien urasuunnittelutaitojen kehittymisen.

Monialaiset ja kattavat palvelut

Elinikäisessä ohjauksessa korostuu moniammatillinen yhteistyö, jossa eri sektoreiden, kuten koulutuksen, työvoimapalveluiden ja sosiaalipalveluiden toimijat yhdistävät voimansa. Palvelut, kuten Ohjaamot, tarjoavat kattavia ohjauspalveluja eri elämäntilanteissa oleville yksilöille, mukaan lukien maahanmuuttajat ja työttömät.

Ohjausta elinkaaren kaikissa vaiheissa

Elinikäinen ohjaus ulottuu kaikille ihmisen elinkaaren vaiheille. Ohjausta tapahtuu kaikilla koulutusasteilla ja työelämässä sekä monipuolisesti näiden eri nivel- ja siirtymävaiheissa.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Tiivistelmä

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

KOORDINOINTI JA KEHITTÄMINEN

Ohjausta koordinoi valtakunnallinen ELO-foorumi ja sen ELO-työjaosto, alueelliset ELO-verkostot ja monihallinnollinen yhteistyö. ELO-foorumi, jossa on laaja edustus eri ohjauksen aloilta, seuraa ja linjaa elinikäisen ohjauksen valtakunnallisia suuntaviivoja. Alueelliset ELO-verkostot kokoavat alueen ohjaustoimijoita yhteen ja ylläpitävät kokonaiskuvaa ohjauksen saatavuudesta ja laadusta alueella.

Kehittämistä tehdään opetus- ja kulttuuriministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalojen yhteistyönä. Ohjausta kehitetään tarpeen tullen muiden ministeriöiden ja virastojen kanssa. Hallitusohjelmat määrittävät pitkälti poliittiset painopisteet ja rahoituksen.

Tässä käsikirjassa TE-palveluista käytetään pääosin vuonna 2025 voimaan tulevan lainsäädännön mukaisesti käsitettä työvoimapalvelut.

2.1 Elinikäisen ohjauksen määritelmä ja nykytila

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Suomessa elinikäisen ohjauksen määritelmän mukaisia ohjauspalveluja tuotetaan eri hallinnonaloilla. Koulut, oppilaitokset, työvoimapaalvelut, Ohjaamot, maahanmuuttajien osaamiskeskukset sekä muut ohjaus- ja neuvontapalvelut tarjoavat nuorille ja aikuisille koulutus- ja uranohjausta. Työssä oleville on tarjolla palveluita oman työtilanteen, osaamisen tunnistamisen ja kehittämisen sekä uraan ja tuleviin työelämän siirtymiin liittyvien tavoitteiden hallitsemiseksi (Valtioneuvosto, 2020). Lisäksi järjestöt ja ammattiliitot tarjoavat neuvontaa ja ohjausta jäsenilleen. Elinikäisen ohjauksen toimijakenttä on esitelty tarkemmin sivulla 17.

Yhteiskunnan näkökulmasta elinikäisellä ohjauksella vaikutetaan työllistymisen kannalta tärkeän osaamisen hankkimiseen sekä koulutus- ja työurien rakentumiseen. Ohjauksella voidaan parantaa koulutuksen ja työn kohtaantoa, eli osaamisen kehittämistä huomioiden paremmin työelämän tarpeet ja tukemalla osuvia koulutus- ja uravalintoja. Osuvat koulutusvalinnat vähentävät koulutuksen keskeyttämisiiä ja yksilöiden kehittyneet urasuunnittelutaidot luovat elämänsä jatkuvuutta, mielekkyyttä ja hallinnan tunnetta. Työhön siirtyminen nopeutuu, työurat pitenevät ja osallisuus

yhteiskunnassa paranee. Elinikäinen ohjaus tukee kansalaisten omia valmiuksia, merkityksellisiä ja kestäviä valintoja sekä varmistaa osaavan työvoiman saatavuuden.

Ohjaus lähtee aina yksilön tarpeista liikkeelle, ja luottamuksellinen ja avoin suhde on tärkeä, jotta yksilö voi kokea aitoa hyötyä ohjauksesta ja kertoa elämäntilanteeseensa ja valintoihin vaikuttavista seikoista. Yksi ohjauksen keskeisistä tavoitteista on tukea yksilöä tekemään päätöksiä omassa elämässään, asettamaan tavoitteita ja valmistautumaan tuleviin elämän siirtymävaiheisiin hänen omista lähtökohdistaan käsin. Eettiset periaatteet ohjaavat ohjaajien työtä ja ohjaajan tulee olla tietoinen vastuista ja velvollisuuksistaan.

Toistuva ja jatkuva kouluttautuminen ja osaamisen kehittäminen ovat osa normaalia urakehitystä ja työyhteisöjen tuottavuuden parantamista. Osaamisen kehittämisellä on myös tärkeä rooli työhyvinvoinnin ja työelämän laadun kehittämisessä. Elinikäisen oppimisen merkitys yhteiskunnassa on korostunut ja sen edistäminen nähdään keskeisenä välineenä yritysten kilpailukyvyn ja työllisyyden parantamisessa, ammatillisen kehittymisen tukemisessa sekä aktiivisen kansalaisuuden edistämisessä. Toteutuakseen elinikäinen oppiminen edellyttää elinikäistä ohjausta.

Epävarmuus työelämässä on lisääntynyt, ja yksilöiden oman elämän hallinta on sen vuoksi tullut haasteellisemmaksi. Muutokset työelämässä ovat myös mahdollisuus, joka voi tarjota kokonaan uuden suunnan yksilölle tai yritykselle. Elämäntilanne ja ura vaativat yksilöllisiä ratkaisuja. Työ, työttömyys ja opiskeluvaiheet vuorottelevat, samoin kuin työllistymisen muodot itsensä työllistämisen, kevytyrittäjyyden, vuokratyön ja palkkatyön vaihtelevassa maastossa. Osaamisen kehittämisen, koulutus- ja uravalintojen sekä arjentaiteiden tueksi on oltava tarjolla tietoa, neuvontaa ja ohjausta erilaisista työ- ja koulutusmahdollisuuksista sekä tukimuodoista eri elämänvaiheisiin.

Ohjauksella voidaan myös edistää yhteiskunnan yhdenvertaisuutta, torjua syrjäytymistä ja tukea yksilöllisiä ja merkityksellisiä elämänpolkuja. Ohjauksen avulla voidaan kiinnittää ihmisten huomiota ja jopa vaikuttaa yhteiskunnallisiin ilmiöihin esimerkiksi purkamalla käsityksiä sukupuolittuneista uravalinnoista ja erilaisia ihmisryhmiä syrjiviä asenteita. Myös kestävän kehityksen näkökulmat sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tuomat muutokset työelämään ja maailmaan on vastuullista tuoda esiin ohjauksessa.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

ELINIKÄINEN OHJAUS

Elinikäisellä ohjauksella tarkoitetaan toimia ja palveluja, joiden avulla kaikenikäiset yksilöt pystyvät missä tahansa elämänvaiheessa:

- 1) tunnistamaan osaamisensa, taitonsa, rajoituksensa, kiinnostuksensa ja arvonsa ja peilaamaan näitä edellytyksiä työmarkkinoiden mahdollisuuksiin ja tarpeisiin sekä tarjolla oleviin osaamisen kehittämisen mahdollisuuksiin.
- 2) tekemään mielekkäitä koulutukseen, urapolkuun, vapaa-aikaan sekä omaan toimeentuloon liittyviä suunnitelmia ja päätöksiä koko elämänkaarensa ajan.

Ohjaus tuo lisäarvoa yksilölle, organisaatioille ja yhteiskunnalle

Työn ja teknologian sekä väestörakenteen muutokset edellyttävät väestöltä vahvaa sivistystä, uutta osaamista ja jatkuvaa oppimista. Teknologian kehitys automatisoi työtehtäviä ja hävittää työpaikkoja, mutta synnyttää samalla uutta työtä. Kestävän kehityksen edistäminen edellyttää kasvun hakemista uusilta aloilta.

Yksilön mahdollisuus ymmärtää työmarkkinoiden toimintaa, muutoksia ja osaamistarpeita sekä hallita omaa koulutus- ja työuraa on vaikeutunut. Ihmiset hakevat ja tarvitsevat yhä enemmän luotettavaa ja helposti omaksuttavaa tietoa ja ohjausta päätöksenteon tueksi. Yksilötasolla ohjaus vahvistaa sitoutumista opiskeluun ja selkeyttää henkilökohtaisia opin topolkuja koulutuksessa ja työelämässä.

Eri koulutusasteilla hyvin toimiva ohjaus vähentää keskeyttämisiä, tehostaa tutkintojen suorittamista ja nopeuttaa siirtymistä työmarkkinoille tai jatko-opintoihin. Työllisyyspalveluissa laadukas ohjaus edistää kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa. Yrityksissä henkilöstölle tarjottu urasuunnittelun tuki lisää tuottavuutta ja henkilöstön sitoutumista.

Elinikäinen ohjaus on yksi keskeinen väline tuettaessa yhteiskuntaa työelämän ja osaamisen murroksessa. Ohjauksella voidaan vaikuttaa työllistymisen kannalta tärkeään osaamisen hankkimiseen, siirtymien sujuvuuteen sekä osuvien ja mielekkäiden koulutus- ja työurien rakentumiseen niin opiskelussa, palkkatyössä, yrittäjänä tai muissa työn tekemisen muodoissa. Välittömien taloudellisten hyötyjen lisäksi ohjauksella voidaan vaikuttaa laajempien yhteiskunnallisten tulosten saavuttamiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen, kohtaantoon, parempaan työelämään sekä elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudistumiskykyyn.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

STRATEGINEN KEHITTÄMINEN JA DIGITAALINEN OHJAUS

Elinikäisen ohjauksen kehittäminen perustuu kansallisiin ja eurooppalaisiin strategioihin, jotka painottavat tasa-arvoa, saavutettavuutta ja palvelujen laatua. Digitaalisten palveluiden integrointi on keskeistä, sillä se mahdollistaa ohjauspalvelujen laajemman saavutettavuuden ja tehokkaan tiedolla johtamisen.

OHJAUSTA ELINKAAREN KAIKISSA VAIHEISSA

Elinikäinen ohjaus ulottuu kaikille koulutusasteille peruskoulusta korkeakouluun ja kattaa myös työelämän siirtymävaiheet.

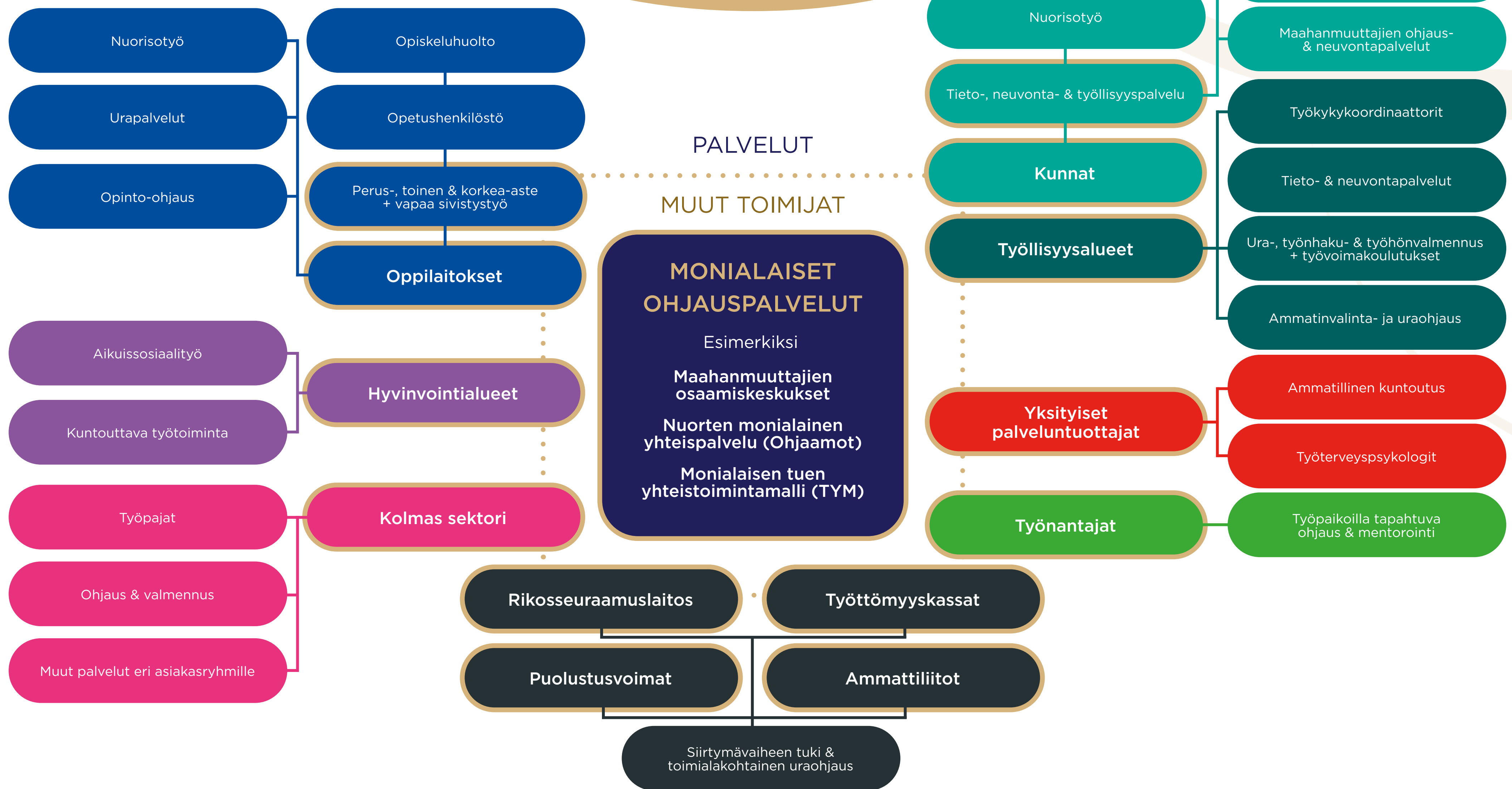
TEEMAT JA POLITIIKAT, JOIHIN ELINIKÄINEN OHJAUS LIITTYY

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄINEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT
- 6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

TOIMIJOIDEN TUOTTAMAT PALVELUT

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄINEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT
- 6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Elinikäisestä ohjauksesta puhutaan erilaisin termein

Elinikäisestä ohjauksesta (lifelong guidance) puhutaan erilaisilla termeillä; opinto- ja ura-ohjaus, tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut, koulutus- ja urasuunnittelu sekä sen tuki (career planning), uranhallinta (career management) ja kehittyminen (career development), uramuotoilu (career design). Suomessa käytetään termiä elinikäinen ohjaus, koska se on kansainvälisestikin tunnistettu käsite ja konsepti, joka pyrkii ottamaan mahdollisimman laajasti ja monihallinnollisesti urasuunnittelun ja koko elinkaaren ohjauksellisten palveluiden ja tuen kokonaisuuden huomioon.

Eri sektoreilla ja organisaatioissa tehdään työtä, jossa on ohjauksellisia elementtejä, mutta ohjaajilla tarkoitetaan tässä käsikirjassa varsinaisia opinto- ja uraohjaajia sekä -valmentajia, joiden päätyötä ohjaus on. Kuitenkin kaikki tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin liittyvissä työskentelevät voivat hyötyä sisällöistä. Ohjausalan professioammatteja ovat opinto-ohjaaja, johon vaaditaan erillinen pätevyys, sekä ammatinvalinta- ja uraohjauspsykologi, joka edellyttää psykologin pätevyyttä.

Ohjauksellista työtä tehdään kuitenkin hyvin erilaisilla taustoilla, mikä on luontevaa, sillä ohjauksellinen työ erilaisissa konteksteissa on lisääntynyt.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

ELO-FOORUMI OHJAA

TEM:n ja OKM:n johtama valtakunnallinen eri toimijoista koostuva ELO-foorumi ohjaa isoja kehittämisen suuntaviivoja ja alueelliset ELO-verkostot kokoavat tietoa ja kehittävät toimintaa alueilla. ELO-foorumilla on työrukkasena toimiva ELO-työjaosto, joka valmistelee laajalle työryhmälle materiaalit linjattavaksi.

MONIHALLINNOLLINEN KOORDINAATIO

Suomessa on maailmanlaajuisestikin erityistä monihallinnollinen lähestymistapa ja rakenteellinen koordinaatio. Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö tarkastelevat ja johtavat yhdessä elinikäisen ohjauksen strategista kehittämistä, osana elinikäisen ja jatkuvan oppimisen sekä työelämän ja työllisyyden politiikkoja. Myös sosiaali- ja terveysministeriö osallistuu koordinaatioon.

2.2 Koordinointi ja kehittäminen

Suomessa elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikka ja hallinnollinen vastuu jakautuvat useamman ministeriön ja viraston alaisuuteen kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Päälinjana voi sanoa, että työ- ja elinkeinoministeriö vastaa työllisyyspalveluiden ja työelämän ohjauspalveluiden toimivuudesta, opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa oppilaitosten opinto-ohjauksen toimivuudesta ja sosiaali- ja terveysministeriö mm. nuorten ja aikuisten ohjauksellisten sosiaalipalveluiden toimivuudesta.

Työvoimapalveluiden hallinnollinen tuki, kuten tietojärjestelmien ylläpito ja kehittäminen (mm. Työmarkkinatori) sekä osaamisen kehittämistä tukevat koulutuspalvelut on pääosin keskitetty valtakunnalliseen KEHA-keskukseen (KEHA). KEHA:n tehtäviin kuuluu myös kehittämiseen tarvittavan tiedon, kuten palveluiden seurantatietojen tuottaminen. KEHA:sta löytyy myös monialaisten palveluiden tuki, joka tukee erityisesti Ohjaamojen, työllistymistä edistävien monialaisten yhteispalvelujen (TYP) sekä maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelujen sekä maahan muuttaneiden osaamiskeskusten toimintaa.

Opetushallitus (OPH) tukee oppilaitoksia ohjaustoiminnan toteuttamisessa; oppilaanohjaus perusopetuksessa ja opinto-ohjaus toisella asteella. OPH myös kehittää digitaalisia järjestelmiä ja palveluita oppilaitosten ja yksilöiden tueksi (esim. Opintopolku). Lisäksi OPH:ssa on kansainvälisyysohjausta kehittävä Euroguidance-toiminto.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa) mm. tuottaa ennakointitietoa ohjaustahoille työelämän osaamistarpeista, edellyttää Jotpan rahoittamien osaamispalveluiden tuottajilta ohjauksellisia toimia ja hakevaa toimintaa sekä toimii elinikäisen ohjauksen verkostoissa. Jotpan kehittämistoimien kohderyhmää ovat työikäiset työssäolevat ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat.

Valtakunnalliset kehittämistoimet ovat konkreettisia ja fokuoituja, usein hankemuotoisia toimenpiteitä elinikäisen ohjauksen kehittämiseksi esimerkiksi hallitusohjelman tai ELO-strategian linjausten mukaisesti. 2020-luvun valtakunnallisia kehittämishankkeita on olleet mm. opinto-ohjauksen kehittämisohjelma, Hyvän ohjauksen kriteerit, monialaisten palveluiden lainsäädännön ja valtakunnallisen tuen kehittäminen ja tässä oppaassa kuvatut RRF-rahoitteiset hankkeet. Lisäksi ESR+ rahoituksella tuetaan valtakunnallisia ja alueellisia kehittämishankkeita. Mm. Ohjaamo-toimintaa on tuettu näillä varoilla runsaasti. Alueilla ja paikallisesti on tietenkin myös lukuisia omia kehittämishankkeita.

ELO-strategia & viitekehykset

Elinikäisen ohjauksen kehittämisen suuntaa ja yksittäisiä kehitysaskelaita ohjaavat strategiset valinnat ja käytännön ohjaukseen tueksi laaditut viitekehykset, työkalut ja suositukset.

ELO-foorumi

TEM:n ja OKM:n johtama valtakunnallinen laaja eri toimijoista koostuva ELO-foorumi ohjaa isoja kehittämisen suuntaviivoja, ja alueelliset ELO-verkostot kokoavat tietoa ja kehittävät toimintaa alueilla.

ELO-yhteistyöryhmät

Alueelliset ELO-yhteistyöryhmät edistävät verkostoyhteistyön keinoin ohjauspalveluiden saatavuutta ja laatua.

Kehittämistoimet

Ovat valtakunnallista ja alueellista sekä strategista ja monitasoista työtä, jota edistetään erilaisten kehittämishankkeiden ja monen eri rahoituksen kautta.

2.3 Strategiset haasteet

Suomessa on toimiva tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen (TNO) kokonaisuus, joka perustuu eri sektoreiden ja toimijoiden työnjakoon ja korkeisiin laatuvaatimuksiin. Ohjauksen toteutuksessa ovat mukana julkisen, kolmannen ja yksityisen sektorin toimijat eri ympäristöissä: koulutuksessa, työuran siirtymävaiheissa, työttömyysjaksoilla ja työpaikoilla. Vaikka moni asia on hyvin, tunnistettuja strategisia haasteita kuitenkin riittää.

Laajassa elinikäisen ohjauksen strategiatyössä vuonna 2019-20 laadittiin esiselvitys, jossa tunnistettiin neljä keskeistä haastetta. Viime vuosien kehittämistyöllä ja elinikäisen ohjauksen RRF-hankkeilla on pyritty erityisesti vastaamaan näihin.

Esiselvityksessä tunnistettiin, että kaikilla ei ollut tasavertaisia mahdollisuuksia urasuunnitteluun. Vaikka ohjaus oli pääosin laadukasta, sen saatavuudessa ja sisällöissä oli alueellisia ja kohderyhmäkohtaisia eroja. Muun muassa työikäisten ohjaus ja ennakoiva tuki olivat erityisen puutteellisia. Toiseksi, ohjaustoiminnan koordinointi oli hajanaista. Tiedonkeruu ja raportointi olivat pirstaleisia, eikä yhtenäistä palautejärjestelmää ollut. Monialaisten ohjauspalvelujen saatavuus vaihteli ja niiden kehittäminen valtakunnallisesti oli haastavaa.

Digitaalisia mahdollisuuksia ei myöskään hyödynnetty tarpeeksi ohjauksessa. Digitaalisten palvelujen kehittäminen tapahtui erillään, eikä niitä nähty kokonaisuutena, joka tukisi monikanavaisia ohjauspalveluja. Tämän lisäksi globaalit ilmiöt, kuten digitaalisuus, etätyöskentely ja ilmastonmuutos, loivat muutospaineita ohjausosaamiseen. Tunnistettiin myös tarve ohjaajakoulutuksen selkeyttämisestä, jotta ammattilaiset saisivat tarvittavan osaamisen ja tuen.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGISET HAASTEET TIIVISTETYSTI

1. Kaikilla ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia urasuunnitteluun.
2. Ohjaustoiminnan koordinointi on hajanaista.
3. Digitaalisuuden tuomia mahdollisuuksia ei ole hyödynnetty tarpeeksi tehokkaasti ohjauksen kehittämisessä.
4. Globaalit ilmiöt ovat aiheuttaneet muutospaineita ohjausosaamiseen.

Strategia haastaa ratkaisemaan näitä haasteita laajassa verkostoyhteistyössä.

Elinikäisen ohjauksen strategiset haasteet

Haaste 1: Kaikilla ei ole yhden- vertaisia mahdollisuuksia urasuunnitteluun

Tätä haastetta on pyritty ratkaisemaan mm. urasuunnittelutaitojen edistämisen systematisoinnilla. Lisäksi Suomen palvelujärjestelmässä on tapahtunut ja on käynnissä laajoja rakenteellisia uudistuksia kuten hyvinvointialueiden luominen, työllisyyspalveluiden siirto kunnille, oppivelvollisuuden laajentaminen ja aluehallinnon uudistaminen. Nämä rakenteelliset muutokset aiheuttavat haasteita ja mahdollisuuksia ohjauksen kehittämiseksi sekä saatavuuden ja saavutettavuuden edistämiseksi.

Viimeaikaiset poliittiset linjaukset, kuten aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, ohjaavat työssäolevia kehittämään osaamistaan yhä enemmän työpaikalla ja työn ohessa. Työnantajilta odotetaan enemmän panostuksia henkilöstön koulutukseen ja toisaalta koulutusjärjestelmältä vaaditaan joustoja, kuten monimuotoisia järjestämistapoja ja olemassa olevan osaamisen parempaa tunnistamista. Muodollinen kouluttautuminen tai alanvaihto kokonaan vaatii yksilöltä yhä suurempia panostuksia, mitkä edellyttävät entistä enemmän tietoa, neuvontaa ja ohjausta. Työurien pidentäminen vaatii panostuksia ikääntyneiden uraohjaukseen.

Haaste 2: Elinikäisen ohjauksen kokonaisuudessa on koordinaatiotarpeita

Tätä haastetta on pyritty ratkaisemaan mm. selvittämällä elinikäisen ohjauksen valtakunnallista tilaa ja tilaamalla ehdotus elinikäisen ohjauksen seurantakehikosta, jolla ohjauksen saatavuutta, laatua, tuloksia ja vaikuttavuuttakin voitaisiin systemaattisemmin seurata jatkossa yli sektorirajojen.

Valtakunnallisten toimijoiden roolia elinikäisessä ohjauksessa on pyritty myös selkiyttämään. KEHA-keskusten toiminnassa korostuu tulevaisuudessa työllisyyspalveluiden tiedolla johtaminen, henkilöstön osaamisen ja monialaisten palveluiden tuki. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus on uutena toimijana tullut paikkaamaan työssäolevien ja työvoiman ulkopuolella olevien ohjauksen haasteita.

Elinikäisen ohjauksen strategiset haasteet

Haaste 3:
Digitaalisuuden tuomia mahdollisuuksia ei ole hyödynnetty tarpeeksi tehokkaasti ohjauksen kehittämisessä.

Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus eli Osaamispolku tulee tarjoamaan digitaalista tukea kaikkien yksilöiden koulutus- ja urasuunnitteluun sekä digitaalisen kotipesän kaikelle julkiselle urasuunnitteluun ja ohjaukseen liittyvälle tiedolle. Se ratkaisee siten yhdellä kertaa sekä digitaalisuuteen että tiedolla johtamiseen ja koordinaatioon liittyviä haasteita. Edelleen on kuitenkin tarve pohtia valtakunnallisen etäohjauksen tarjoamista, tai ainakin eri ohjaajien käyttöön soveltuvan tietoturvallisen etäohjaussovelluksen/välineen tuomista osaksi Osaamispolkua. Yksilöiden ja ohjaajien digitaitojen edistämistä tulee jatkaa.

Haaste 4:
Gloaalit ilmiöt ovat aiheuttaneet muutospaineita ohjausosaamiseen.

Tätä haastetta on pyritty ratkaisemaan ohjausosaamiseen panostamalla. Väestön ikääntyminen on kiihtynyt entisestään Suomessa ja syntyvyys on laskussa. Tämä lisää tarvetta mm. työurien pidentämiselle, työperäisen maahanmuuton lisäämiselle ja koko työvoiman potentiaalin hyödyntämiselle, joihin ohjauksella voisi olla ammennettavaa.

Monet tahot ovat myös tuoneet esille, että kestävä kehityksen, ekologisuuden ja vihreän ohjauksen roolia tulisi korostaa ohjausosaamisessa ja -koulutuksessa. Kokonaisuutena monimuotoistuva yhteiskunta haastaa ohjaajia ymmärtämään ja huomioimaan yhä enemmän erilaisia yksilöllisiä taustoja ja tilanteita.

Viitekehykset ohjaavat kehitystyötä

Elinikäisen ohjauksen kehittämisen suuntaa ja yksittäisiä kehitysaskelaita ohjaavat strategiset valinnat ja käytännön ohjaustyön tueksi laaditut viitekehykset:

”

“Ohjaustoiminta, sen hallinto ja ohjauksen kehittäminen ovat edelleen hajautuneet eri sektoreille ja ministeriöihin. Ei ole olemassa tahoa, jolla olisi päivittyvä kokonaiskuva elinikäisen ohjauksen saatavuudesta, laadusta ja kehittämiskohteista”

- ELO-STRATEGIA, 2020

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

2.4 Elinikäisen ohjauksen tiedolla johtaminen

Tiedolla johtaminen ja TNO-palvelujen (tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut) tutkimustietoon perustuva kehittäminen ovat kehittämiskohteita monessa maassa (Barnes ym., 2020). Kattavan ja yksiselitteisen tiedon tuottamiseen liittyy monia jännitteitä, sillä eri sidosryhmät (esim. kansalaiset, palveluntuottajat, rahoittajat ja tutkijat) tarkastelevat ohjauksen tuloksia omista näkökulmistaan. Ohjauksen välittömät tulokset liittyvät yksilön valmiuksiin tehdä koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja, kun taas pitkän aikavälin tulokset yksilötasolla liittyvät osallisuuteen työmarkkinoilla ja yhteiskunnallisella tasolla osaavan työvoiman tapainoon.

Ohjauspalvelujen tiedolla johtamisessa on huomioitava ohjauksen monitasoisuus ja liittymispinnat eri hallinnonaloille. Ohjauksen monitasoisuutta kuvaa esimerkiksi palvelujen käyttäjien ikä, tausta, valmiudet eri palvelumuotojen käyttöön, kotipaikka ja asema työmarkkinoilla. Lisäksi palvelujen luonne vaihtelee tiedonvälityksestä ja ryhmäohjauksesta henkilökohtaiseen prosessiin. Ohjausalan ammattilaisten taustalla ja osaamisella on oma merkityksensä palvelujen toteutuksessa. Toteutuneesta ohjauksesta kerätyn tiedon kattavuus ja luonne voi vaihdella eri organisaatioissa.

Jos kansallisesti ei ole käytössä yhteiseen standardiin perustuvaa dokumentaatiota ohjaukseen sijoitetuista resursseista, ohjausprosesseista tai saavutetuista tuloksista, ei ole mahdollista tehdä aukotonta arviota ohjauksen laadusta tai vaikuttavuudesta (Barnes ym., 2020). Suomessa Valtionhallinnon tarkastusviraston (2015) mukaan ohjauksen tärkeys ja hyödyllisyys on kirjattu moniin asiakirjoihin, mutta tieto ohjauksen panoksista, riittävydestä, laadusta ja tuloksista on puutteellista.

Tällä hetkellä haasteena on, että ohjauksen kehittämishankkeita ja rahoitusta ei koordinoita kokonaisvaltaisesti, systemaattisesti ja tietoon perustuen. Ohjaustoiminta, sen hallinto ja ohjauksen kehittäminen ovat hajautuneet eri sektoreille ja ministeriöihin. Siiloutunut rakenne hidastaa ja jopa estää osaltaan ohjauksen systemaattista kehittämistä ja vaikuttavuuden seuranta. Elinikäisen ohjauksen strategisten linjausten (2020–2023) mukaan pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjauksen järjestämistä koskevat päätökset perustuvat tietoon. Kansallisella, sektorirajat ylittävällä palvelujen ja vaikuttavuuden seurannalla voidaan tehostaa tiedolla johtamista sekä paikallisesti että kansallisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö tuottaa ja kokoaa tietoa työllisyydestä ja työelämästä sekä näiden tulevaisuudennäkymistä. KEHA-keskus tukee työllisyysalueiden toimintaa tuottamalla aluekohtaista ajantasais-ta tietoa työvoimapalveluista sekä vastaa työvoima- ja kotoutumispalveluiden kansallisesta arvioinnista ja seurannasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö yhdessä Opetushallituksen sekä joi-denkin järjestöjen kanssa seuraavat koulutuksen ja siihen liittyvän ohjauksen toteutumista. Aluehallintovirastot, Työterveyslaitos ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tuottavat tietoa mm. hyvinvoinnista, osallisuudesta ja saavutettavuudesta. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus kokoaa ennakoitietoa osaamistarpeista ja seuraa rahoittamiensa koulutusten osallistujien kokemuksia ohjauksesta. Myös muut tahot osallistuvat elinikäiseen ohjaukseen liittyvän tiedon tuottamiseen, kokoamiseen ja jakamiseen.

ELO-foorumien rooli jatkossa on em. tiedon kerääminen yhteen ja pitkäjänteinen seuranta ohjauksen näkökulmasta sekä ELO-strategian toteutumisen seuranta eri sektoreilla. Käsikirjan laatimishetkellä tähän liittyvät yksityiskohdat ovat vielä auki, kuten se, miten käytännössä ja mihin tietoa tullaan koostamaan, esittämään ja jakamaan. Osana valtakunnallista kehittämistyötä hankittu ehdotus elinikäisen ohjauksen seurantakehikosta antaa hyvän pohjan tämän suunnittelulle.

Elinikäisen ohjauksen kansallisen tason seurantakehikko

Seurantakehikko on tutkijoiden temaattinen jäsenitys elinikäisen ohjauksen tilan ja kehityssuuntien toistuvaluonteiseksi seuraamiseksi. Kehikkoa voidaan hyödyntää kansallisen tason tiedolla johtamisen tukena. Seurantakehikko on laadittu osana laajempaa työ- ja elinkeinoministeriön keväällä 2023 toimeksi antamaa kokonaisuutta, johon kuului kansallisen elinikäisen ohjauksen tilaa kuvaavan arviointitutkimuksen toteuttaminen sekä ohjauksen seurantakehikon laatiminen.

Seurantakehikko sisältää seurannan kohteet, kriteerit sekä hyödynnettävät seurantatiedot tietolähteineen. Ehdotuksessa seurantakohteiksi on valittu kuusi teemaa ja niitä vastaavat kriteerit, jotka on muodostettu elinikäistä ohjausta koskevan tutkimustiedon, elinikäisen ohjauksen kansallisen strategian sekä kansallisten ja kansainvälisten suosituksien pohjalta. Tavoitteena on, että seurantakehikon avulla voidaan luoda vuosien varrella yleiskuvaa suomalaisen elinikäisen ohjauksen tilasta ja kehityssuunnissa.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Ehdotuksessa kehikkoon sisällytetyt seurannan kohteet ovat:

1. Asiakkaiden kokemukset elinikäisestä ohjauksesta sisältäen
  - A. asiakkaiden kokemukset ohjauspalveluista
  - B. asiakkaiden kokemukset tulevaisuudesta ja elämän merkityksellisyydestä
2. Elinikäisen ohjauksen palvelujärjestelmä
3. Elinikäisen ohjauksen yhteiskunnallinen konteksti
4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus elinikäisessä ohjauksessa
5. Ekologisuus elinikäisessä ohjauksessa
6. Elinikäisen ohjauksen politiikan ja poliittisen ohjauksen seuranta

Seurantakehikko muodostuu sektorirajat ylittäen laajasti erilaisista kansallisen tason tietolähteistä. Kehikkoon on valittu kansallisen tason tilastointeja, barometreja ja mittareita, jotka täyttävät seuraavat viisi kriteeriä:

- Tieto on kansallisesti kerättyä ja saatavilla olevaa
- Samaa tietoa kerätään toistuvien määräajoin
- Tieto on avoimesti saatavilla olevaa
- Tieto on relevanttia elinikäisen ohjauksen kokonaisuuden ja sen toimintakenttien kannalta
- Seurantakohteiden määrä on rajattu

SYVENNY LISÄÄ

[Elinikäisen ohjauksen tila -arviointitutkimus](#)

[Ehdotus elinikäisen ohjauksen seurantakehikoksi - suuntaviivoja kansallisen tason seurantaan](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Miten luvun sisältöä voi hyödyntää arjessa?

Aloita tutustumalla toimijakenttääsi:

- Tarkastele, mitkä toimijat ovat merkityksellisiä oman työsi ja asiakaskuntasi kannalta.
- Pohdi, miten nämä toimijat voivat tukea tai täydentää omaa ohjaustyötäsi.
- Piirrä verkostokartta, jossa hahmottelet oman toimijakenttäsi.
- Merkitse karttaan tärkeimmät yhteistyötahot ja niiden väliset yhteydet. Tämä auttaa sinua visualisoimaan, miten eri toimijat liittyvät toisiinsa ja sinuun.
- Kun olet tunnistanut olennaiset toimijat, selvitä heidän yhteystietonsa.
- Ota rohkeasti yhteyttä tunnistamiisi toimijoihin ja yhteyshenkilöihin. Esittele itsesi ja työsi, ja pohtikaa yhdessä, miten voitte hyödyntää yhteistyötä ohjaustyössä.

Lukuun liittyvät pohdintakysymykset.

Kysymys:

Miten yhteistyötä kollegoiden, organisaatioiden ja alueen toimijoiden välillä voisi kehittää? Miten monialaista työtä tuetaan?

- Ketkä ovat keskeisiä yhteistyötahoja? Millaisissa tilanteissa verkostoja tai yhteistyötä tarvitaan – joko organisaation tai asiakkaan näkökulmasta?
- Miten ohjaaja voi omassa työssään ja toiminnallaan edistää moniammatillisuutta ja monialaisuutta? Entä milloin tarvitaan organisaatioiden vastuulla olevia pysyviä monialaisia rakenteita (aidosti monialaisia ohjauspalveluita tai yhden luukun palveluita)?

3 Elinikäisen ohjauksen strategia

3.1 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA 2020-2028	32
3.2 STRATEGIAN PAINOPISTEALUEET	33

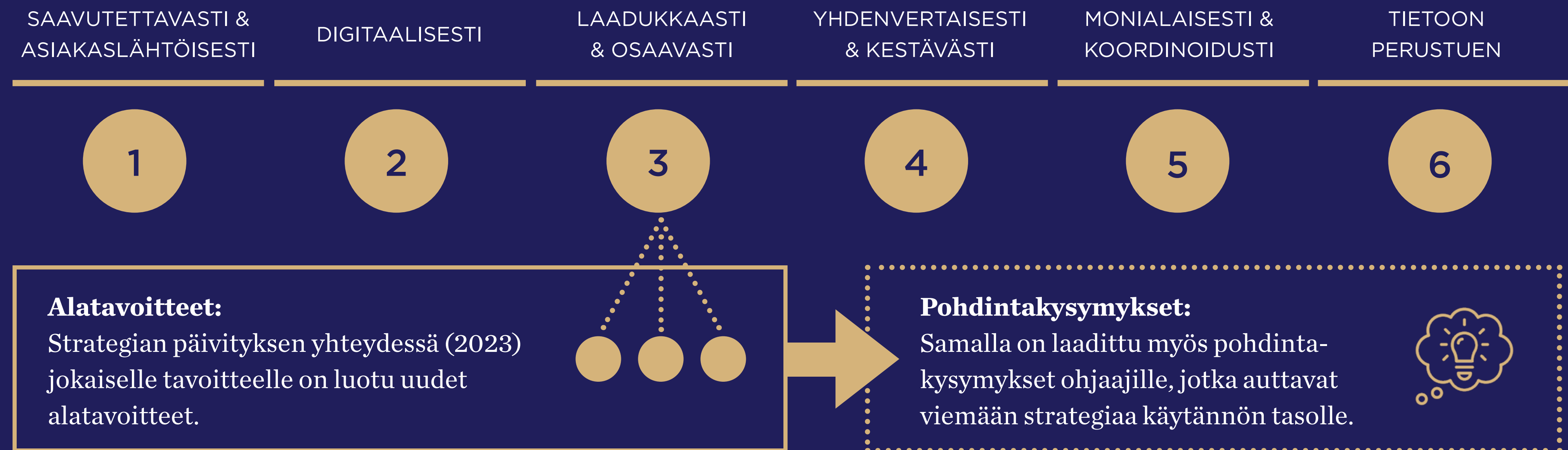
Tässä luvussa esittelemme elinikäisen ohjauksen strategian ja sen tavoitteet sekä kerromme miten strategiaa viedään käytäntöön.

Tiivistelmä

Elinikäisen ohjauksen strategia

Elinikäisen ohjauksen strategia 2020-2028 tarjoaa kattavan suunnitelman siitä, miten ohjauspalveluja toteutetaan ja kehitetään Suomessa. Strategian tavoitteena on varmistaa, että kaikilla on mahdollisuus saada tarvitsemansa tuki urasuunnittelussa ja elinikäisessä oppimisessa, edistään yksilöiden ja yhteiskunnan hyvinvointia. Strategian on laatinut työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyönä toimiva ELO-foorumi. Strategiaa päivitetään säännöllisesti.

Strategiset painopisteet – Ohjausta kehitetään ja toteutetaan Suomessa:

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

3.1 Elinikäisen ohjauksen strategia 2020-2028

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAITOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Elinikäisen ohjauksen strategian laatimisesta ja julkaisemisesta vuonna 2020 vastasi työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yhdessä johtama valtakunnallinen ELO-foorumi. Strategian valmisteluprosessissa hyödynnettiin laajaa asiantuntijaverkostoa ja sidosryhmien näkemyksiä. Valmistelussa huomioitiin kansalliset ja kansainväliset ohjauksen periaatteet sekä muuttuvan työelämän ja yhteiskunnan tarpeet. Tavoitteena oli luoda yhtenäisen ja kattava suunnitelma, joka tukee yksilöitä elinikäisessä oppimisessa ja urasuunnittelussa eri elämänvaiheissa.

Strategian päivitystyö

ELO-foorumi ja sen työjaosto vastaavat strategian seurannasta ja päivittämisestä, jotta strategia pysyy ajan tasalla ja vastaa muuttuvan työelämän ja yhteiskunnan tarpeisiin. Tavoitteena on varmistaa, että strategian painopisteet ja toimenpiteet ovat relevantteja ja tukevat yksilöiden elinikäistä oppimista ja urasuunnittelua kaikissa elämänvaiheissa. Kesällä 2023 vaalien jälkeen ELO-foorumi linjasi, että kuusi pääpainopistettä ovat edelleen relevantit, mutta alatavoitteita tulisi päivittää hallitusohjelman ja toimintaympäristön mukaisesti. Sidosryhmiä kuullen foorumin alainen ELO-työjaosto teki ehdotuksen päivityksistä, joissa pyrittiin selkiyttämään sanamuotoja ja korostettiin vanhaan nähden entisestään yksilö/asiakaslähtöisyyttä, alueiden toimijuutta, vastuullisuutta ja eettisiä periaatteita. Päivitykset hyväksyttiin joulukuussa 2023 ja ELO-työjaosto sai seuraavaksi tehtäväkseen pohtia keinoja, joilla päivitetyn strategian voisi konkretisoida ja jalkauttaa eri toimijoille. Tämän työn tuloksena laadittiin pohdintakysymykset, jotka on myös esitelty tässä osiossa.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Strategian on laatinut työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyönä toimiva ELO-foorumi.

Elinikäisen ohjauksen strategian mukaisten toimenpiteiden tavoitteena on edistää niin yksilöiden omia edellytyksiä tehdä urapäätöksiä, kuin varmistaa heille tarvittava tuki monikanavaisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden avulla.

Strategian päivittämisestä vastaa ELO-foorumi ja sen työjaosto.

SYVENNY LISÄÄ

[Elinikäisen ohjauksen strategia](#)
[Strategian pohdintakysymykset](#)

3.2 Strategian painopistealueet

Elinikäisen ohjauksen strategian laadinnan yhteydessä määritettiin kuusi kehitystyön painopistettä ja näille pitkän tähtäimen tavoitteet.

Ohjausta kehitetään ja toteutetaan:

- Saavutettavasti ja asiakaslähtöisesti
- Digitaalisesti
- Laadukkaasti ja osaavasti
- Yhdenvertaisesti ja kestävästi
- Monialaisesti ja koordinoitusti
- Tietoon perustuen

Strategiset tavoitteet

Strategisissa tavoitteissa korostuu alueiden ja organisaatioiden rooli tunnistaa ohjauspalveluidensa asiakaskunta ja kehittää palveluita heidän tarpeidensa pohjalta, vastuullisuus ja eettisyys osana kaikkea ohjausta sekä entistä systemaattisempi kehitystoimien toteutus ja seuranta.

SEURAAVILLA SIVUILLA

avataan jokaisen strategisen painopisteen tavoitteet, alatavoitteet ja strategiset pohdintakysymykset.

PITKÄN TÄHTÄIMEN TAVOITE

PÄIVITETYT ALATAVOITTEET

Päivitetty ELO-strategia 2/6

2 Digitaalisesti

Pitkän tähtäimen tavoitteena on toimiva jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus, jossa ohjaus ja urasuunnittelu- ja työkalut ovat keskeisiä palveluiden osana ja etukäteen oppimisen tueksi.

ALATAVOITTEET:

- 2.1 Suoritus on digitaalinen palvelukokonaisuus, joka yhdistää koulutus-, työmarkkina- ja osaamistietoa, edistää yksilön urasuunnittelua ja etukäteen oppimista sekä tukee ohjaajien työtä.
- 2.2 Ohjaustyö on tehokkain ja on ajantasainen tiedot ja tiedot teknologian ja järjestelmien varaan, laadukas ja kriittinen käyttöön.
- 2.3 Työssä korostetaan käänteistä oppimista digitaalisten välineiden ja palveluiden hyödyntämisessä urasuunnittelussa ja jatkuvan oppimisen.

POHDINTAKYSYMYKSET OHJAUSALAN AMMATTILAISILLE

POHDINTAKYSYMYKSET

- Ohjaus on asiakaslähtöistä ja osaamislähtöistä**
- Miten ohjaajien digitaalinen ja -taitoja ja digitaalisen vuorovaikutuksen taitoja on kehitetty ja voitaisiin kehittää uudempien työvälineiden avulla?
  - Millaisia haasteita yksilöille annettavista tai viikkokohtaisista työkaluista, harjoituksista ja välineistä on tehty? Mille ohjauksen osa-alueille tarvittaisiin parempia työkaluja?
  - Miten ohjattavien valmiuksia hyödyntää digitaalisia koulutus- ja urasuunnittelun välineitä voisi kehittää?

Päivitetty ELO-strategia 1/6

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

1 Ohjausta kehitetään ja toteutetaan Suomessa: Saavutettavasti & asiakaslähtöisesti

Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuudet ja taidot tehdä tietoisesti suunnitelmia sekä koulutus- ja työurapäätöksiä muuttuvassa työn maailmassa.

POHDINTAKYSYMYKSET OHJAUSALAN AMMATTILAISILLE:

Ketkä ovat (organisaatiosi tai alueesi) ohjauksen keskeisiä asiakkaita, mitkä ovat heidän tarpeensa ja miten ohjaustyötä voisi edelleen kehittää näiden tarpeiden näkökulmasta?

Miten tuetaan kaikkien yksilöiden urasuunnittelutaitoja?

Miten koulutus- ja urasuunnittelua voisi tukea työpaikoilla, esim. nuoret ja ikääntyvät työntekijät huomioiden?

Tarkentavat kysymykset löydät liitteenä olevasta "Ohjaajan strategiatyökirjasta"

ALATAVOITTEET:

- 1.1 Ohjaus on asiakaslähtöistä ja suunnitelmallista, ja sitä toteutetaan laajasti ohjauksen eri toimintaympäristöissä, kuten koulutuksessa, työvoimapalveluissa ja työelämässä.
- 1.2 Ohjauksen eri toimintaympäristöissä on tarkoituksenmukaiset ohjausresurssit huomioiden erityisesti ohjauksessa aliedustettujen ryhmien ja yksilöiden erilaiset tarpeet.
- 1.3 Ohjausta järjestetään monikanavaisesti ja monipuolisia tapoja käyttäen.
- 1.4 Ohjauksessa hyödynnetään moniammatillista ja monialaista yhteistyötä tarkoituksenmukaisesti ja pyritään asiakkaan kanssa yhdessä edistämään hänen kokonaistilannettaan.
- 1.5 Vahvistetaan ja seurataan systemaattisesti kaikenikäisten urasuunnittelutaitoja kansallisen viitekehyksen ja tunnustettujen jatkokehittämistarpeiden mukaisesti.

Päivitetty ELO-strategia 2/6

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

2 Ohjausta kehitetään ja toteutetaan Suomessa: Digitaalisesti

Pitkän tähtäimen tavoitteena on toimiva jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus, jossa ohjaus ja urasuunnittelunäkökulma ovat keskiössä palvellen sujuvasti elinikäistä oppijaa mm. tekoälyä hyödyntäen.

ALATAVOITTEET:

2.1

Suomessa on digitaalinen palvelukokonaisuus, joka yhdistää koulutus-, työmarkkina- ja osaamistietoa, edistää yksilön urasuunnittelua ja elinikäistä oppimista sekä tukee ohjaajien työtä.

2.2

Ohjaustyötä tekevillä tulee olla ajantasaiset tiedot ja taidot teknologioiden ja järjestelmien varmaan, luotettavaan ja kriittiseen käyttöön.

2.3

Yksilöä kannustetaan hänen tilanteeseensa sopivien digitaalisten välineiden ja palveluiden hyödyntämiseen osana urasuunnittelua ja jatkuvaa oppimista.

POHDINTAKYSYMYKSET OHJAUSALAN AMMATTILAISILLE:

Ohjaus on asiakaslähtöistä ja suunnitelmallista

- Miten ohjaajien digitietoa ja -taitoja ja digitaalisen vuorovaikutuksen taitoja on kehitetty ja voitaisiin kehittää suhteessa nykypäivän tarpeisiin?
- Millaisia huomioita yksilöille annettavista tai vinkattavista työkaluista, harjoituksista ja välineistä on tehty? Mille ohjauksen osa-alueelle tarvittaisiin parempia työkaluja?
- Miten ohjattavien valmiuksia hyödyntää digitaalisia koulutus- ja urasuunnittelun välineitä voisi kehittää?

Päivitetty ELO-strategia 3/6

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

3 Ohjausta kehitetään ja toteutetaan Suomessa: Laadukkaasti & osaavasti

Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjaustyötä tekevillä on valmiudet ja osaaminen laadukkaaseen monikanavaiseen ohjaustyöhön.

ALATAVOITTEET:

3.1

Ohjausalan osaamiskuvaukset on määritelty ja niitä hyödynnetään laajasti ohjauksen eri toimintaympäristöissä.

3.2

Suomessa on kokonaiskuva ohjaustyön koulu-tusten kokonaisuudesta, sisältäen suuntaviivat koulutusten kehittämiseksi. Ohjaustyön koulutukset vastaavat monimuotoisiin ja muuttuviin osaamistarpeisiin ja ne mahdollistavat siirtymät erilaisiin ohjaustehtäviin.

3.2

Systemaattinen nykytilanteen, kiinnostusten ja osaamisen kartoittaminen ovat osa ohjausta. Ennakointi- ja työmarkkinatietoa hyödynnetään monipuolisesti ja yksilön vaihtoehtoja peilataan yhteiskuntaan ja ympäristöön.

POHDINTAKYSYMYKSET OHJAUSALAN AMMATTILAISILLE:

Miten varmistetaan ohjaajien osaamisen tunnistaminen ja täydentäminen?

- Mitkä ovat sinun vahvuuksia ohjaajana? Missä tiedoissa ja taidoissa voisi olla täydennettävää oman organisaation toiminnan näkökulmasta ja suhteessa ohjausalan pätevyysvaatimuksiin?
- Millaisia täydennyskoulutusmahdollisuuksia ohjaajille on tällä hetkellä? Missä niistä on tietoa? Miten niihin hakeutumista tuetaan?
- Miten yksilön tilanteen, kiinnostusten ja osaamisen kartoittaminen toteutuu ohjaustyössä? Entä ennakointi- ja työmarkkinatiedon hyödyntäminen?

Päivitetty ELO-strategia 4/6

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

4 Ohjausta kehitetään ja toteutetaan Suomessa: Yhdenvertaisesti ja kestävästi

Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjaus edistää tasa-arvoista, oikeudenmukaista ja monimuotoista yhteiskuntaa Suomessa.

ALATAVOITTEET:

4.1

Kaikki ohjaus on vastuullista ja eettistä, ja se huomioi yksilöiden erilaiset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjauksen eettisiä ohjeita päivitetään ja pidetään esillä.

4.2

Ohjausta tulisi aina olla saatavilla sekä suomen että ruotsin kielillä, ja lisätään erikielistä tietoa, neuvontaa ja ohjausta.

4.3

Ohjauksella pyritään purkamaan ammattien sukupuolittumista ja muita ennakkokäsityksiä, tuetaan työelämän monimuotoisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä edistetään kestävästä kehitystä.

POHDINTAKYSYMYKSET OHJAUSALAN AMMATTILAISILLE:

Miten varmistetaan ohjauksen vastuullisuus, eettisyys ja erityisryhmien tarpeet?

- Mitä eettisiä periaatteita ohjauksessa noudatetaan? Ovatko ne kaikilla tiedossa? Miten eettiset periaatteet näkyvät arjen työssä?
- Mitä keskeisiä eettisiä pulmia ohjaustyössä on tunnistettu yksilöiden tilanteisiin tai ohjaustyön järjestelyihin liittyen?
- Miten voitaisiin tunnistaa kohderyhmiä, jotka eivät löydä ohjaukseen tai se ei ole heille toimivaa erityistarpeista (esim. vamma/oppimisvaikeus, kielitaito, perhetausta) johtuen? Miten näihin erityistarpeisiin voitaisiin vastata paremmin?
- Miten ohjauksella voitaisiin edistää yhteisöllisyyttä ja kuuluvuuden tunnetta?

Päivitetty ELO-strategia 5/6

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

5 Ohjausta kehitetään ja toteutetaan Suomessa: Monialaisesti & koordinoitusti

Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjausta toteuttavien sektoreiden yhteistyö on sujuvaa ja työnjako selvää. Eri sektoreilla valmisteltavat ohjauksen kehittämistoimet suunnitellaan ja tehdään yhä enemmän monihallinnollisena, eri hallinnonalojen yhteistyönä.

ALATAVOITTEET:

5.1

Elinikäisen ohjauksen kokonaisuus on valtakunnallisesti monihallinnollisesti johdettua ja ohjattua, ja valtakunnallinen koordinaatio tukee valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia toimijoita.

5.2

Kannustetaan toimijoita tiiviiseen yhteistyöhön ja tarkoituksenmukaiseen monialaisten palveluiden järjestämiseen. Samalla kehitetään monialaisten ohjauspalveluiden valtakunnallista tukea ja tiedolla johtamista.

5.3

Alueilla on toimivat elinikäisen ohjauksen verkostot sekä yhteistyön ja yhteiskehittämisen muodot.

POHDINTAKYSYMYKSET OHJAUSALAN AMMATTILAISILLE:

Miten yhteistyötä kollegoiden, organisaatioiden ja alueen toimijoiden välillä voisi kehittää? Miten monialaista työtä tuetaan?

- Ketkä ovat keskeisiä yhteistyötahoja? Millaisissa tilanteissa verkostoja tai yhteistyötä tarvitaan – joko organisaation tai asiakkaan näkökulmasta?
- Miten ohjaaja voi omassa työssään ja toiminnallaan edistää moniammatillisuutta ja monialaisuutta? Entä milloin tarvitaan organisaatioiden vastuulla olevia pysyviä monialaisia rakenteita (aidosti monialaisia ohjauspalveluita tai yhden luukun palveluita)?
- Mitä aito monialaisuus edellyttää? Miten monialaisuutta ja verkostoyhteistyötä tuetaan a) rganisaatiossa b) alueella c) valtakunnallisesti?
- Millaisella yhteistyöllä voidaan parhaiten tukea yksilöiden opiskelu-, työ- ja toimintakykyä?
- Minkälaiseksi miellätte organisaationne roolin ja merkityksen elinikäisessä ohjauksessa? Entä yksilöiden koulutus- ja urapoluissa?

Päivitetty ELO-strategia 6/6

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

6 Ohjausta kehitetään ja toteutetaan Suomessa: Tietoon perustuen

Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjauksen järjestämistä koskevat päätökset perustuvat tietoon. Kansallisella, sektorirajat ylittävällä palvelujen ja vaikuttavuuden seurannalla voidaan tehostaa tiedolla johtamista sekä paikallisesti että kansallisesti. Urasuunnittelutiedon hallinta tuo jatkuvuutta koko elinkaaren aikaiseen ohjaukseen.

ALATAVOITTEET:

6.1

Elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan systemaattisesti valtakunnallisesti ja alueilla. Näin mahdollisesta myös tietoon perustuva ohjauspalveluiden johtaminen.

6.2

Elinikäisellä ohjauksella on eri toimijoiden yhteiset seurantakohteet ja arviointivälineet, joilla tuotetaan yhdenmukaista tietoa ohjauspalveluiden saatavuudesta, laadusta, vaikuttavuudesta ja tuloksista. Tiedon määrittelyssä seurataan ja hyödynnetään ajankohtaista kansainvälistä keskustelua, tutkimusta ja kehittämistyötä.

POHDINTAKYSYMYKSET OHJAUSALAN AMMATTILAISILLE:

Miten ohjaustyön laatua, saatavuutta, tuloksia ja vaikuttavuutta mitataan ja seurataan, ja miten toimintaa kehitetään tiedon perusteella?

- Ketkä ja mitkä kaikki osallistuvan tiedon tuottamiseen?
- Miten tietopa sitä syntyy? Entä mihin sitä kertyy?
- Kuka tietoa hyödyntää ja miten? Miten tietoa voisi koota fiksusti yhteen ja käyttää entistä enemmän toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Miten luvun sisältöä voi hyödyntää arjessa?

Elinikäisen ohjauksen strategiaa voi hyödyntää arjessa nostamalla sen keskeiset painopisteet esiin työyhteisössä tai tiimissä. Tämä auttaa ymmärtämään, miten strategian tavoitteet liittyvät päivittäiseen työhön ja miten niitä voidaan toteuttaa käytännössä. Johtajilla on erityinen vastuu strategian esiin tuomisesta ja sen merkityksen korostamisesta.

Voit myös pohtia, miten strategian painopisteet näkyvät omassa työssäsi ja miten niitä voisi kehittää, jos ne eivät vielä täysin toteudu. Strategian integroiminen arkeen vahvistaa sen vaikutusta ja tukee pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista.

Lukuun liittyvät pohdintakysymykset.

Kysymys:

Miten organisaatiossasi/sectorillasi ohjaustyön..

- Laatu mitataan ja seurataan?
- Saatavuutta mitataan ja seurataan?
- Tuloksia ja vaikuttavuutta mitataan ja seurataan?
- Miten toimintaa kehitetään tiedon perusteella?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

4 Ohjausosaaminen

4.1 OHJAUSOSAAMISEN NYKYTILA	43
4.2 OSAAMISKUVAUKSET	50
4.3 OSAAMISEN TUNNISTAMINEN	54
4.4 ENNAKOINTITIEDON HYÖDYNTÄMINEN JA	59
DIGITAALISET VÄLINEET OHJAUKSESSA	
4.5 OHJAUSOSAAMISEN KEHITTÄMINEN	68

Tässä luvussa käsitellään ohjausosaamisen nykytilaa sekä sen kehitystyötä eri konteksteissa.

Tiivistelmä

Ohjausosaaminen

Ohjausosaamisella tarkoitetaan niitä tietoja, taitoja, osaamista ja asenteita, joita elinikäisen ohjauksen eri tehtävissä tarvitaan riippumatta työskentely ympäristöstä (ELPGN, 2015). Vuonna 2023 ensimmäistä kertaa laaditut ohjaustyön **kansalliset ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset** parantavat ohjauksen laatua ja vahvistavat alan ammattimaisuutta.

▶ Valtakunnalliset ohjausosaamisen kuvaukset

Valtakunnalliset ohjausosaamisen kuvaukset määrittelevät ohjausalan ammattilaisten keskeiset osaamisalueet ja -vaatimukset, korostaen ammattilaisten eettistä toiminta-, asiakastyö- ja systeemistä osaamista jatkuvan ammatillisen kehittymisen tukemiseksi.

▶ Osaamisen tunnistaminen

Osaamisen tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet ovat suunniteltu auttamaan sekä yksilöitä että yhteisöjä eri tilanteissa, korostaen osaamisen tunnistamisen merkitystä yhteiskunnassa. Osaamisen tunnistaminen tarkoittaa yksilön kykyä havaita, sanoittaa ja tehdä näkyväksi hankittu osaaminen. Osaamisen tunnistaminen edistää yksilön itsetuntemusta, ura- ja koulutustavoitteiden saavuttamista sekä työllistymistä, ja sillä on positiivisia yhteiskunnallisia vaikutuksia, kuten parantunut työllisyys ja hyvinvointi.

▶ Ohjausalan koulutus

Suomen koulutusjärjestelmä tarjoaa useita erilaisia reittejä ohjausalan osaamisen kartuttamiseen. Kelpoisuusehdot täyttävää koulutusta edellytetään lainsäädännössä vain perusopetuksen ja toisen asteen oppilaan- ja opinto-ohjaajilta sekä työvoimapalveluissa toimivilta psykologeilta.

▶ Ohjausosaamisen kehittäminen

Ohjausosaamisen kehittäminen Suomessa tarkoittaa ohjausalan ammattilaisten taitojen ja valmiuksien systemaattista parantamista koulutuksen, jatkuvan oppimisen, moniammatillisen yhteistyön ja tutkimuspohjaisten menetelmien avulla, jotta voidaan tarjota laadukasta, asiakaslähtöistä ja eettisesti kestävä ohjausta kaikissa elämänvaiheissa.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

OSAAMISKUVAUSTEN KOLME PÄÄALUETTA

Professionaalisuus

alaa koskevien säädösten ja eettisten periaatteiden mukainen toiminta.

Asiakastyöosaaminen

ammattimaista toimintaa erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Systeeminen osaaminen

on taitoa suunnitella ja organisoida omaa ohjaustyötä osana alueellisia palvelutarpeita ja -järjestelyjä.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

4.1 Ohjausosaamisen nykytila

Taustaa ohjausosaamiselle

Vuodesta 2005 lähtien ohjausalan ammattilaisten osaaminen on ollut yksi viidestä Euroopan unionin jäsenmaiden hyväksymistä elinikäisen ohjauksen kansallisista laatuksista (ELGPN, 2015). Monialaisten palvelujen laajan tuessa kansalaisten on pystyttävä luottamaan siihen, että elinikäistä ohjausta tarjoavilla henkilöillä on riittävät tiedot ja ammattitaito ja että he noudattavat asianmukaisia eettisiä toimintaperiaatteita. Ohjausalan ammattilaiset pystyvät todennäköisemmin kannustamaan kansalaisia tekemään tarkoituksenmukaisia päätöksiä ja selviytymään nivelvaiheista hyvin, mikäli heillä on asianmukainen koulutus (ELGPN, 2015).

Jäsenmaat ovat lisäksi hyväksyneet 2000-luvulla ohjausalan ammattimaisuuden ja ammattilaisten osaamisen edistämisen yhdeksi elinikäisen ohjauksen kehittämisen painopisteistä. Ohjausalan osaamisella tarkoitetaan tietoja, taitoja, osaamista ja asenteita, joita elinikäisen ohjauksen rooleissa ja tehtävissä tarvitaan riippumatta siitä, missä ympäristössä ohjaaja työskentelee (ELGPN, 2015).

Euroopan unionin neuvoston vahvistamissa Elinikäisen ohjauksen päätöslauselmissa (2004, 2008) jäsenmaita kehoitettiin sisällyttämään ohjausta eri kouluasteiden opetussuunnitelmiin sekä kouluttamaan opettajia ja ohjaajia uusien opetussuunnitelmien tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi jäsenmaita kehoitettiin tehostamaan monialaisia ohjauspalveluita ohjaajien perus- ja täydennyskoulutuksen avulla sekä laatimaan alan ammattilaisille osaamiskuvaukset osana ohjauspalvelujen laadun varmistusta. Tavoitteeksi asetettiin, että elinikäisen ohjauksen palveluja tarjoavalla henkilöstöllä on tarvittava ammatillinen osaaminen ja pätevyys. Päätöslauselmissa jäsenmaita kehoitettiin myös varmistamaan eri hallinnonalojen ohjaajien tehokas yhteistyö kattavien elinikäisten ohjaus palvelujen toteuttamiseksi.

Ohjausosaamisen kehittäminen vaatii kokonaisvaltaista tarkastelua

Suomessa elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikka ja hallinnollinen vastuu jakautuvat useamman ministeriön alaisuuteen kansallisesti ja alueellisesti. Vastaavasti käytännön ohjaustyötä tehdään yhden tai useamman hallinnonalan välisenä yhteistyönä joko yhden organisaation sisällä tai organisaatioiden välisissä verkostoissa. Ohjaukseen sisältyy useita eri vaiheita ja työmuotoja, jotka liittyvät aina yhteen ainutkertaiseen ohjausprosessiin, mutta voivat silti sisältää kaikille ohjaustilanteille yhteisiä elementtejä. Suomessa on monia eri koulutuspolkuja niille, jotka haluavat työskennellä ohjausalalla.

Ohjaustyön jakautuminen eri hallinnonaloille ja tehtävien monimuotoistuminen ovat lisänneet tarvetta tarkastella ohjausosaamista uusista näkökulmista. Ohjauskoulutuksella on pitkät perinteet Suomessa, sillä ohjausalan pätevyysvaatimuksia on määritelty lainsäädännössä työvoimapalveluiden psykologien sekä perus- ja toisen asteen oppilaan- ja opinto-ohjaajien osalta. Ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kirjo on laajentunut oppilaitoksissa, työllisyyspalveluissa ja yksityissektorilla. Opinto-ohjaajien ja työvoimapalveluiden uraohjauksen psykologien rinnalla eri hallinnonalojen kelpoisuusvaatimuksissa tai työehtosopimuk-

sisä esiintyy useita eri ammattinimikkeitä, joihin sisältyy muodossa tai toisessa ohjaus. Näihin tehtäviin hakeudutaan eri koulutuksista, jotka eivät ole suoraan yhteydessä kelpoisuuksia mahdollisesti koskeviin säädöksiin. Muissa konteksteissa ohjaustyötä tekevien, kuten yksityisissä uravalmennuksissa, ammattiliitoissa, kuntouttavissa organisaatioissa, yhdistyksissä, projekteissa sekä yritysten ja julkisen sektorin organisaatioiden henkilöstön kehittämissyksiköissä toimivien, koulutustausta on hyvin moninainen. Heiltä puuttuu usein erityinen opinto- tai uraohjauskoulutus. Ohjaustyötä tehdään soveltuvan korkeakoulututkinnon, työssä kertyneen osaamisen sekä lyhytkestoisten täydennyskoulutusten pohjalta. Suomen koulutusjärjestelmä tarjoaakin useita erilaisia reittejä niille, jotka ovat kiinnostuneita ohjausalan tehtävistä, mutta kokonaisuutena maassamme ei ole olemassa yhtä yksittäistä ohjausalan koulutusrakennetta. Tämä ohjausalan monimuotoisuus ja toimintaympäristön muutokset ovat aiheuttaneet tarpeen ohjausosaamisen määrittelylle.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAITOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Euroopan unionin tasolla elinikäinen ohjaus on yhteinen toimintapolitiikan vastuualue, joka jakautuu opetus-, koulutus-, nuoriso-, työllisyys- ja sosiaalialoille. Käytännössä ohjauksen asema eri hallinnonaloilla sekä ohjauksen suunnittelu ja käytännön järjestelyt vaihtelevat jäsenmaissa niin kansallisesti kuin alueellisestikin. Vastaavasti ohjausalan ammattilaisten toimenkuvat, tehtävät, osaamiskuvaukset, pätevyysvaatimukset ja koulutusväylät perustuvat kansallisiin ratkaisuihin. Elinikäisen ohjauksen kansallisessa strategiassa 2020–23 (Valtioneuvosto, 2020) ohjaajien osaamiskuvausten laatiminen nostettiin yhdeksi kehittämiskohteeksi, koska ohjauksellisen osaamisen kysyntä ja tarve on lisääntynyt eri konteksteissa.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Ohjausalan professioammatteihin kuuluvat opinto-ohjaajat ja työvoimapalveluissa toimivat psykologit. Molempiin ammatteihin vaaditaan erillinen pätevyys.

Ohjausalan osaamista voi hankkia monipuolisesti eri koulutusasteilla ja erilaisissa koulutusohjelmissa, jotka vaihtelevat perus- ja ammattitutkinnoista korkea-koulututkintoihin sekä erikoistumis- ja täydennyskoulutuksiin.

Ohjausalan koulutusrakenteet ja nykytila

Ohjauksen ammattimaisuuden vahvistamiseksi Elinikäisen ohjauksen kansallisessa strategiassa (Valtioneuvosto, 2020) esitettiin ohjaajakoulutuksen kokonaisarviointia, jossa tarkastellaan ohjausalan ammattilaisten osaamisvaatimuksia eri konteksteissa, eri koulutusväyliä ja -rakenteita sekä sisältöjä niin suomen- kuin ruotsinkielisen koulutuksen osalta. Samalla tavoitteeksi otettiin ohjausalan ammattilaisten ydin- ja erikoisosaamisen kuvausten laatiminen.

Vuonna 2024 julkaistussa ”Ohjausalan koulutus Suomessa: selvitys koulutusten rakenteista ja sisällöistä” kuvattiin ohjausalan suomen- ja ruotsinkielisten koulutusten rakenteita ja sisältöjä sekä arvioitiin koulutusrakenteiden toimivuutta ja kehittämistarpeita. Selvityksen mukaan Suomen koulutusjärjestelmä tarjoaa useita erilaisia reittejä niille, jotka ovat kiinnostuneita ohjausalan tehtävistä, mutta kokonaisuutena maassamme ei ole olemassa yhtä yksittäistä ohjausalan koulutusrakennetta. Seuraavalla sivulla on esitelty yhteenveto ohjausalan koulutuksen rakenteesta Suomessa.

SYVENNY LISÄÄ

[Ohjausalan koulutus Suomessa : selvitys koulutusten rakenteista ja sisällöistä](#)

[Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista](#)

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 7§ Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut \(kelpoisuusvaatimukset\)](#)

[Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, 52§, Ammatinvalinnanohjaus ja uraohjaus](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

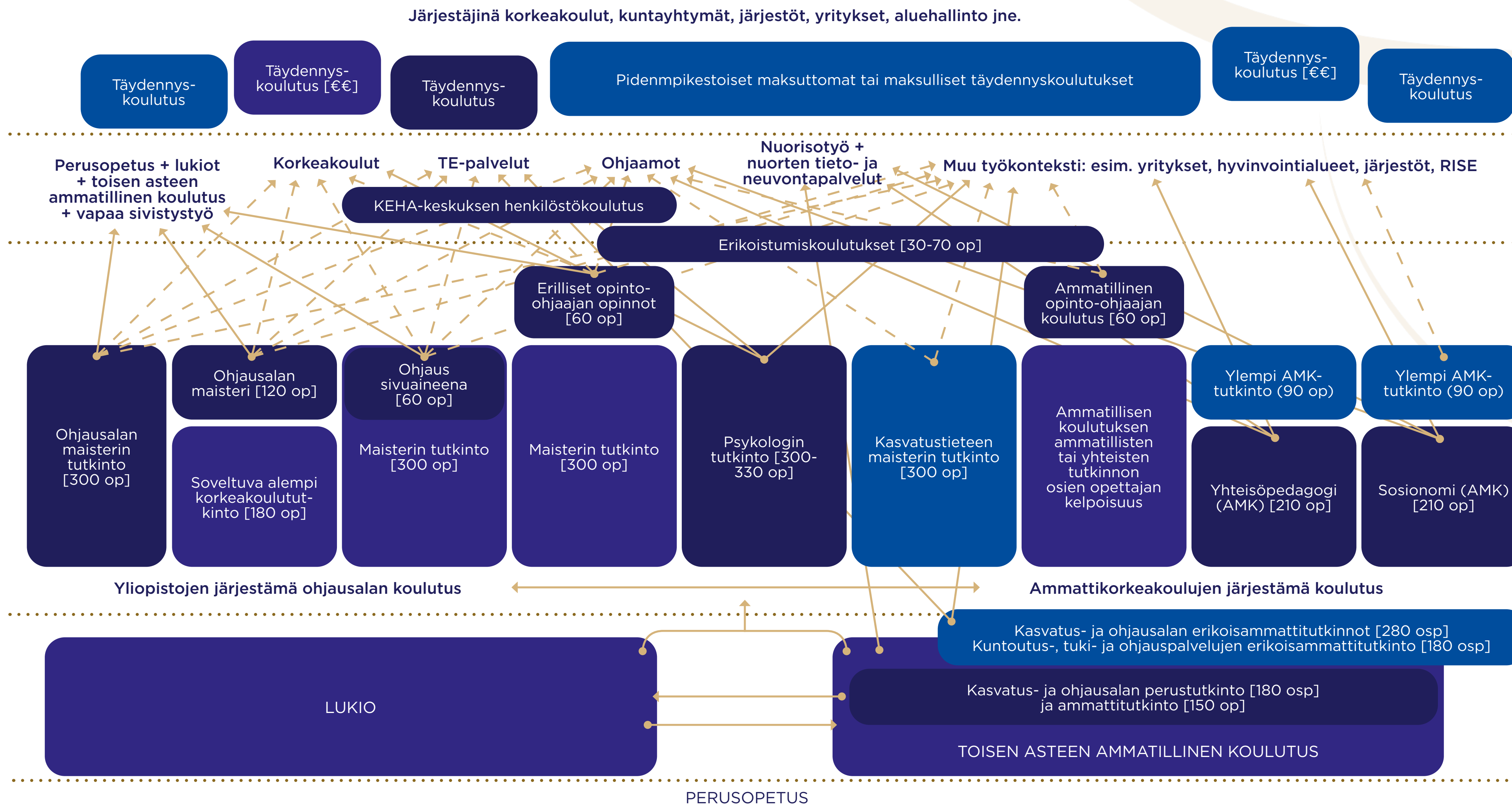
OHJAUSALAN KOULUTUSRAKENNE YHTEENVETO

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄINEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OSAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT
- 6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

TÄYDENNYS-
KOULUTUS

TYÖ-
KONTEKSTI

KOULUTUSVÄYLÄT
OHJAUSALAN TEHTÄVIIN

Avoimien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ohjaukseen liittyvä koulutustarjonta

Ohjausosaamisen kehitystrendit

Ohjausosaamisen kehitystrendit ovat monimuotoisia ja heijastavat nykypäivän yhteiskunnan muutoksia. Tällä sivulla kuvatut ohjausosaamisen kehitystrendit ovat kooste eri tutkimuksien, asiantuntijoiden, raporttien ja organisaatioiden näkemyksistä siitä millaisia mahdollisia ohjausosaamisen kehitystrendejä on tunnistettavissa yhteiskunnan ja globaalien tilanteiden muutosten myötä. Trendit kuvaavat muutoksia, jotka muokkaavat tapaa, jolla ohjausalan ammattilaiset tukevat yksilöitä ja ryhmiä tulevaisuudessa. Ohjausosaamiskehitystrendit ovat osa Osaamiskuvausten yhteiskehittämisprosessia, johon osallistui useita satoja ohjausalan ammattilaisia ja asiantuntijoita. Tietoa kehitystrendeistä kerättiin kirjallisen aineiston lisäksi prosessin aikana järjestetyissä työpajoissa.

1. Teknologinen kehitys

Teknologinen kehitys, erityisesti digitalisaation vaikutus ohjaukseen, on ollut merkittävää. Digitaaliset työkalut ovat mullistaneet sekä ohjauksen tuottamisen että sen kuluttamisen tavat. Etäohjaus ja virtuaaliset ohjauspalvelut ovat tulleet osaksi arkipäivää. Ohjausalan ammattilaisten on kyettävä omaksumaan tämän päivän ja tulevaisuuden teknologiset työvälineet osaksi työskentelyään ja kehittämään menetelmiä, jotka mahdollistavat luottamuksellisten ohjaussuhteiden sekä -prosessien luomisen etäyhteyksien välityksellä.

2. Monikulttuurisuus ja monimuotoisuus

Yhteiskunnat ovat monimuotoistuneet ja monikulttuuristuneet, minkä vuoksi ohjaajien on oltava entistä tietoisempia ja osaavampia kohtaamaan eri kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä. Tämä edellyttää ammattilaisilta ennakkoluulojen tunnistamista ja aktiivista pyrkimystä inklusiiviseen ohjaustapaan. Ohjaajien odotetaan osaavan kohdata jokainen henkilö empaattisesti, arvostavasti sekä yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

3. Monimuotoiset urat ja työelämän murros

Työmarkkinat muuttuvat nopeasti, ja ihmiset kohtaavat uudenlaisia ura- ja koulutuspolkuja. Nyky-yhteiskunnassa yhä useammat ihmiset valitsevat tai joutuvat harkitsemaan itsenäisen työskentelyn polkua, kuten freelance-toimintaa tai yrittäjyyttä. Ohjauksen tulee tarjota tukea myös keikka- ja vuokratyöläisille tai muilla tavoin itsensä työllistäville, auttaen heitä kehittämään keinoja selviytyä epävarmoista tilanteista. Tämä edellyttää ohjaajilta laajaa ymmärrystä erilaisista työelämän trendeistä ja kykyä pysyä ajan tasalla työelämän jatkuvasti muuttuvista vaatimuksista.

4. Elinikäinen ja jatkuva oppiminen

Uudet työnteon muodot ja osaamisvaatimukset edellyttävät yksilöiltä elinikäistä ja jatkuvaa oppimista. Ohjauksella on tässä prosessissa keskeinen rooli, sillä se voi auttaa yksilöitä näkemään oppimisen mahdollisuutena kehittyä ja sopeutua muuttuvaan maailmaan.

5. Ilmastonmuutos ja kestävä elämäntapa

Maailmanlaajuinen ilmastonmuutos vaikuttaa kaikkiin elämän osa-alueisiin, myös ohjaukseen. Ohjaajilta odotetaan ymmärrystä kestäväen kehityksen haasteista sekä kykyä ohjata yksilöitä ja ryhmiä kohti kestäviä valintoja ja toimintatapoja.

6. Moniammatillinen yhteistyö

Aiemmin yksilötyöskentelyyn perustuva ohjaustyö toteutetaan nykyisin yhä useammin moniammatillisissa tiimeissä. Tämä mahdollistaa laajalaisemman osaamisen yhdistämisen ja kokonaisvaltaisemman tuen tarjoamisen asiakkaille silloin, kun heidän tilanteensa sitä vaatii.

7. Poliittikka ja lainsäädäntö

Sekä kansalliset että kansainväliset päätökset ja säännökset voivat vaikuttaa ohjauksen resursseihin, painopisteisiin ja menetelmiin. Esimerkiksi EU:n ohjeistukset opiskelijoiden liikkuvuudesta tai yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) voivat muokata ohjaustyön käytäntöjä.

SYVENNY LISÄÄ

Kehitystrendien määrittämiseksi kerättiin tietoa laajasti kirjallisuuskatsauksen avulla, jossa tarkasteltiin yhteiskunnan ja globaalien muutosten vaikutuksia ohjausosaamiseen. Tutkimukset ja raportit toivat esiin eri tutkijoiden, asiantuntijoiden ja organisaatioiden näkemyksiä alan muutoksista ja uudistuksista.

[Ohjausosaamisen kehitystrendejä käsitellään laajemmin raportissa "Ohjaustyön osaamiskuvausten selvitys ja yhteiskehittämiproessi" \(Koulutuksen tutkimuslaitos Raportteja ja työpapereita 10\)](#)

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Vuodesta 2005 lähtien ohjausalan ammattilaisten osaaminen on ollut yksi viidestä Euroopan unionin jäsenmaiden hyväksymistä elinikäisen ohjauksen kansallisista laatukriteereistä (ELGPN, 2015).

Jäsenmaat ovat lisäksi hyväksyneet 2000-luvulla ohjausalan ammattimaisuuden ja ammattilaisten osaamisen edistämisen yhdeksi elinikäisen ohjauksen kehittämisen painopisteistä.

Ohjausalan osaamisella tarkoitetaan tietoja, taitoja, osaamista ja asenteita, joita elinikäisen ohjauksen rooleissa ja tehtävissä tarvitaan riippumatta siitä, missä ympäristössä ohjaaja työskentelee (ELGPN, 2015).

SYVENNY LISÄÄ

[Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset](#)
[Jyväskylän yliopiston julkaisu](#)

4.2 Osaamiskuvaukset

Elinikäisen ohjauksen strategian laatimisen yhteydessä tunnistettiin tarve laatia kansalliset ohjaustyön ydin- ja erikoisosaamisen kuvaukset. Nämä kehitettiin Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksella osana KEHA-keskuksen ohjausosaamisen kehittämishankekokonaisuutta.

Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset jakavat ohjausosaamisen kolmeen pääalueeseen, joita ovat professionaalisuus, asiakastyöosaaminen ja systeeminen osaaminen. Nämä kolme pääaluetta muodostavat yhdessä vahvan perustan elinikäisen ohjauksen eri tehtävissä toimivien ammattilaisten yhteiselle osaamiselle. Kokonaisuutena osaamisalueet täydentävät toisiaan ja yhdessä ne muodostavat kattavan kuvan ohjausosaamisen sisällöistä niin ammattilaisten kuin organisaatioiden käyttöön. Osaamiskuvauksia voidaan hyödyntää niin ammattitaitovaatimusten kuin osaamisen tarkastelussa erilaisissa ohjaustehtävissä.

Ohjausalan ammattilaisen keskeiset osaamisalueet:

A. PROFESSIONAALISUUS

B. ASIAKASTYÖOSAAMINEN

C. SYSTEEMINEN OSAAMINEN

SEURAAVALLA SIVULLA
esitellään osaamiskuvausten
rakenne ja osa-alueet

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

OSAAMISKUVAUSTEN OSAAMISALUEET

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄINEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OSAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT
- 6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Osaamiskuvaukset koostuvat 12 osaamisalueesta (A1-C4), jotka on ryhmitelty kolmeen pääalueeseen (A-C).

Kukin osaamisalue kuvaa yksilöityä, ohjausalan ammattilaisen työssä tarvittavaa osaamista nyt ja lähitulevaisuudessa.

C) SYSTEEMINEN OSAAMINEN (OSA-ALUEET C1-C4)

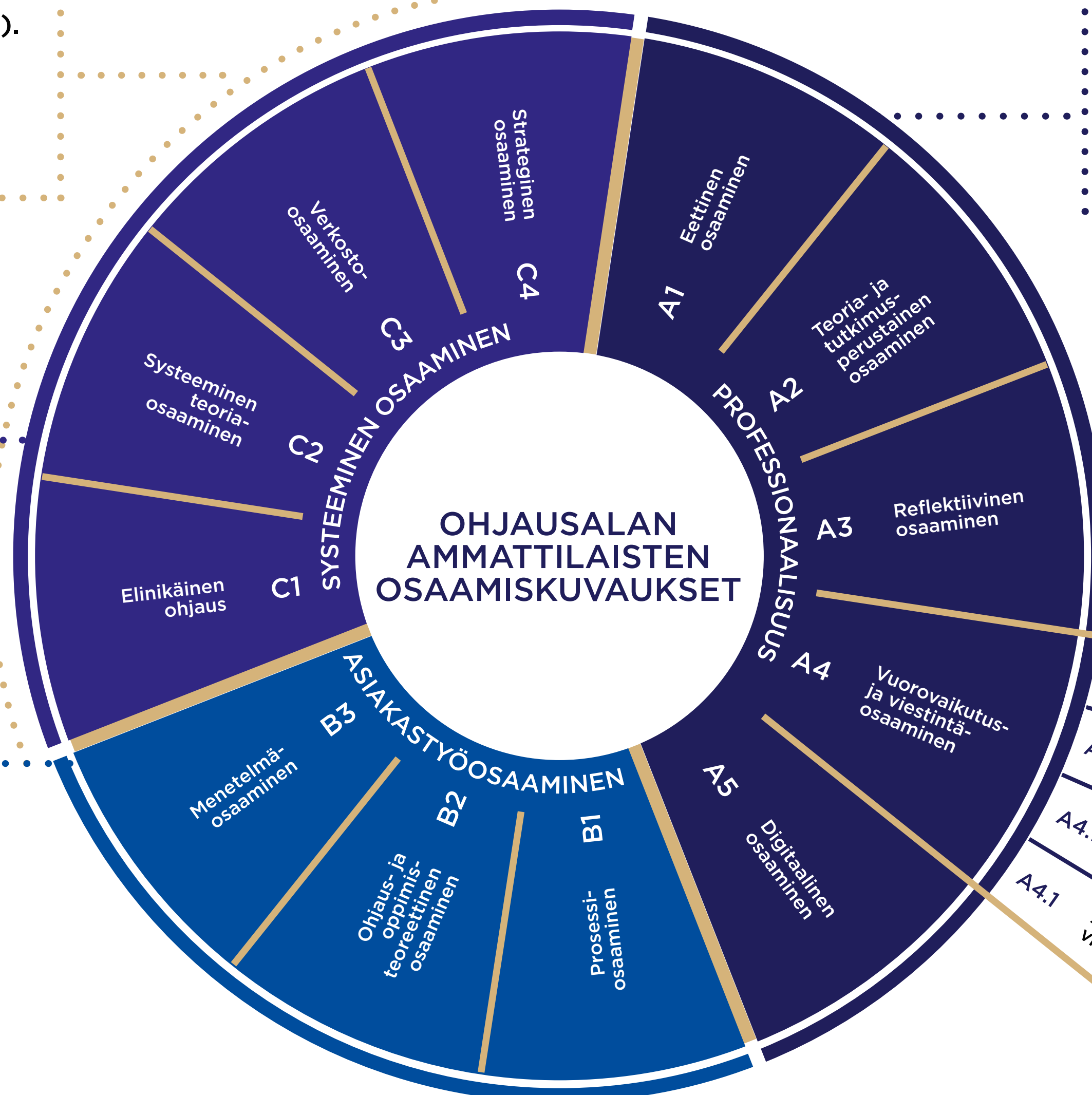
tarkoittaa taitoa suunnitella ja organisoida omaa ohjaustyötä osana alueellisia palvelujärjestelyjä paikallisten tarpeiden ja toimintaedellytysten mukaisesti.

B) ASIAKASTYÖ OSAAMINEN (OSA-ALUEET B1-B3)

tarkoittaa kykyä toimia ammattimaisesti asiakkaiden kanssa erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

A) PROFESSIONAALISUUS (OSA-ALUEET A1-A5)

eli ammattimaisuus, tarkoittaa alaa koskevien säädösten sekä ammatin ja ammattikunnan eettisten periaatteiden mukaista toimintaa.

Osaamisalueet on edelleen jaoteltu pienempiin, yksityiskohtaisempiin osiin, jotta niiden sisältämä osaaminen on helpommin hahmotettavaa.

- A4.1 Selkeä viestintä
- A4.2 Tavoitteellinen vuorovaikutus
- A4.1 Refleksiivinen viestintä
- A4.1 Asiantuntija-viestintä

Mikäli ohjaajan työkontekstissa tai työtehtävässä on niitä koskevia erikoisosaamista edellyttäviä osa-alueita, on niitä yksityiskohtaisemmin täsmennetty.

Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset käytännössä

Varsinaiset osaamiskuvaukset löytyvät alkuperäisessä muodossaan Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksen julkaisusta. Tämän oppaan liitteeksi on laadittu arjen käyttöön tarkoitettu tiivistelmä osaamiskuvauksista. Alla on esitetty näiden osaamiskuvausten tiivistelmien rakenne, toimintalogiikka ja niistä löytyvät sisältöosiot.

Jokaisesta osaamisalueesta on oma otsikoitu tiivistelmä sivunsa

Jokainen osa sisältää asiat, jotka ohjaajan tulee tunnistaa ja ymmärtää

TUTUSTU TARKEMMIN

Löydät [tiivistelmät Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvauksista](#) käytännön työvälineistä.

SYVENNY LISÄÄ

[Osaamiskuvausten verkkoversiot ja työvälineet](#)
- Interaktiivinen kuvio osaamiskuvauksista sekä osaamiskuvausten verkkoversio

Osaamiskuvausten laatiminen

Ohjaustyön osaamiskuvausten laadinta toteutettiin laajassa yhteistyössä ohjausalan ammattilaisten ja asiantuntijoiden kanssa yhteiskehittämisen menetelmiä hyödyntäen. Prosessiin kutsuttiin mukaan ohjauksen toimijoita eri koulutusasteilta, julkisista ja yksityisistä työ- ja elinkeinopalveluista, nuorisopalveluista, ohjausalan ammattilaisten järjestöistä, opiskelijajärjestöistä, alan koulutusyksiköistä, ministeriöistä, aluehallinnosta ja julkishallinnon asiantuntijaelimistä. Prosessiin on kuulunut työpajoja, joissa yhdessä kehittäminen toteutettiin osallistavien menetelmien ja fasilitoitujen ryhmäkeskustelujen avulla. Tämän lisäksi verkossa ollutta osaamiskuvausten työversiota on voinut kommentoida prosessin kuluessa useaan otteeseen.

Kehittämisen prosessin aikana pidettiin suunniteltujen seitsemän työpajan sijasta yhteensä 12 työpajaa, joista kuusi järjestettiin lähitoteutuksena ja kuusi verkkototeutuksena. Työpajojen järjestämisessä hyödynnettiin ohjausalan kansallisia tapahtumia; sekä Opopäivien, Uraohjauspäivän 2023 että Finlandssvenska Vägledardagarna -tapahtuman yhteydessä järjestettiin kussakin kaksi työpajaa. Näiden lisäksi järjestettiin verkkotyöpajat vastavalmistuneille ura- ja opinto-ohjaajille, ohjausalan tehtävissä toimiville TE-palveluiden, Ohjaamoiden ja työllistymistä edistävän monia-

laisen yhteispalvelun (TYP) henkilöstölle sekä ohjauspalveluiden alueellisten verkostojen toimijoille. Ohjausalan kouluttajille järjestettiin oma puolenpäivän mittainen työpaja, jossa pohdittiin erityisesti tulevaisuuden osaamistarpeita. Työpajasarjan päätti osaamiskuvausten pilotoinnin työpaja. Työpajoihin osallistui yhteensä 263 ohjausalan toimijaa.

4.3 Osaamisen tunnistaminen

Osaamista karttuu ja osaaminen kehittyy kaikilla elämänalueilla: työssä, koulutuksessa, arjessa ja mitä erilaisimmissa harrastuksissa ja vapaa-ajan toiminnassa. Kaikki osaaminen on arvokasta riippumatta sen syntytavoista tai -paikasta, mutta koko osaamisen kirjoa voi olla vaikea tunnistaa ja tuoda esille. Usein virallisen koulutusjärjestelmän sisällä syntynyttä osaamista tunnustetaan ja osataan kuvatakin melko hyvin, mutta osa ihmisten potentiaalista jää piiloon, jos vain koulutusjärjestelmässä saatu osaaminen tulee näkyväksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö asettivat vuonna 2021 kestävän kasvun ohjelman toimeenpanoa varten osaamisen tunnistamisen työryhmän. Työryhmä kuuli ja osallisti kehittämistyöhön laajan joukon asiantuntijoita. Työryhmän tehtävänä oli luoda välineitä ja menetelmiä työpaikoilla ja muualla virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella syntyneen osaamisen tunnistamiseksi. Lopputuloksena syntyivät mm. osaamisen tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet.

Kohti valtakunnallisia periaatteita

Osaamisen tunnistamisen työryhmä on laatinut valtakunnalliset periaatteet työssä ja virallisen koulutuksen ulkopuolella hankitun osaamisen tunnistamiseen, erityisesti työelämän ja työllistymisen näkökulmasta. Osaamisen tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet on tarkoitettu niin yksilöille kuin yhteisöillekin eri osaamisen tunnistamisen tilanteissa huomioitavaksi ja hyödynnettäviksi. Periaatteiden tarkoituksena on korostaa osaamisen tunnistamisen tärkeyttä yhteiskunnassa.

1. Kaikki osaaminen on arvokasta

- Osaamista syntyy ja sitä voidaan hankkia ja tunnistaa eri tilanteissa ja ympäristöissä.
- Osaamisen näkyväksi tekeminen tuo esille oppimisen monimuotoisuutta.
- Osaamista syntyy tai sitä voidaan tietoisesti hankkia erilaisten opintojen lisäksi esimerkiksi työssä, harrastuksissa, arjessa, järjestö- tai vapaaehtoistoiminnassa ja työhaussa.

2. Yksilön aloitteellisuudella on suuri merkitys oman osaamisen tunnistamisessa.

- Osaamisen tunnistamisen prosessiin kuuluvat oman osaamisen havaitseminen, sanoittaminen ja näkyväksi tekeminen.
- Osaamisen tunnistaminen on työelämä- ja urasuunnittelutaito, jota voi oppia ja harjoitella koko elämänkaaren ajan. Tämän kansalaistaidon kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota esimerkiksi työpaikoilla, oppilaitoksissa ja vapaa-ajan toiminnassa kuten harrastuksissa.

3. Yksilön osaamisen tunnistamista tulee edistää tarjoamalla yhdenvertaisesti ja saavutettavasti tukea ja ohjausta eri tilanteissa.

- Tuen ja ohjauksen tarve sekä niiden tarjoamisen tapa vaihtelevat yksilön tarpeiden ja tilanteen mukaan.
- Tukea ja ohjausta tulee tarjota esimerkiksi työpaikoilla, opinnoissa, työllisyyspalveluissa ja vapaa-ajan toiminnassa.
- Tuki voi olla esimerkiksi uraohjausta tai -valmennusta, muuta asiantuntijapalvelua, palveluun ohjausta, digitaalisia palveluita, tavoitteellisia osaamiskeskusteluita, vertaisoppimista, mentorointia, osaamismerkkien tarjoamista tai osaamistodistuksen myöntämistä.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

4. Osaamisen näkyväksi tekemiseksi tulee olla avoimesti ja saavutettavasti tarjolla eri tilanteisiin sopivia työkaluja, jotka muodostavat johdonmukaisen ja helposti hyödynnettävän kokonaisuuden.

- Digitaaliset työkalut ovat henkilökohtaisten palveluiden ohella keskeisiä osaamisen tunnistamisessa.
- Digitaalisia työkaluja tulee kehittää myös julkisena palveluna kaikkien yksilöiden ja yhteisöjen käyttöön.
- Julkisten osaamisen tunnistamisen digitaalisten palveluiden tulee olla kaikille avoimia ja niiden tavoitteena tulee olla jatkuvan oppimisen ja työllisyyden edistäminen.

5. Oppimismyönteisen kulttuurin tulee parantaa yksilöiden kokemusta osallisuudesta, omastahyvinvoinnista ja kehittymismahdollisuuksista.

- Osaamisen tunnistamiseen osallistuvia tulee tukea oppimismyönteisen kulttuurin rakentamisessa.

6. Osaamisen tunnistamisen parissa työskenteleville tulee olla tarjolla mahdollisuuksia kehittää osaamistaan.

- Osaamisen tunnistaminen on kaikkien asia, yksilöiden lisäksi siitä ovat vastuussa erityisesti työpaikat, oppilaitokset ja työllisyyspalvelut sekä eri sektoreiden tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut.
- Toimijoiden hyviä käytäntöjä tulee kehittää ja levittää.
- Tarvitaan myös avointa vuoropuhelua eri toimijoiden kesken ja yhteisiä foorumeita, joilla käytänteitä kehitetään

Osaamisen tunnistamisen hyvät käytänteet

Osana työikäisten osaamisen tunnistamisen hanketta tehty Osaamisen tunnistamisen hyvät käytännöt -selvitys keskittyy osaamisen tunnistamiseen kehittämiseen eri konteksteissa. Selvitys tarjoaa laajan katsauksen siihen, miten osaamista voidaan tunnistaa ja tehdä näkyväksi erilaisissa ympäristöissä, erityisesti työpaikoilla.

Tuen ja ohjauksen tarjoaminen on keskeinen osa osaamisen tunnistamisen prosessia. Erityisesti työelämässä ja koulutuksessa tarjottava ohjaus voi merkittävästi auttaa yksilöitä tunnistamaan ja hyödyntämään osaamistaan. Tämä ohjaus voi olla henkilökohtaista, ryhmämuotoista tai digitaalisten työkalujen kautta toteutettavaa.

Digitaaliset työkalut ovat yhä tärkeämpiä osaamisen tunnistamisen prosessissa. Ne tarjoavat joustavia ja saavutettavia tapoja dokumentoida ja esitellä osaamista. Julkisten digitaalisten palveluiden kehittäminen on olennaista, jotta kaikki yksilöt ja yhteisöt voivat hyödyntää niitä tehokkaasti.

Teknologian nopea kehitys, työelämän monimuotoistuminen sekä globaalit ilmiöt, kuten ilmastonmuutos ja digitalisaatio, asettavat uusia vaatimuksia yksilöiden osaamiselle. Tulevaisuudessa koros-

tuvat erityisesti digitaalinen osaaminen, kyky sopeutua muuttuviin olosuhteisiin sekä valmius jatkuvaan oppimiseen. Lisäksi monialaisuus ja kyky toimia erilaisissa yhteistyöverkostoissa nousevat tärkeiksi. Nämä osaamistarpeet vaativat yksilöiltä ennakoivaa asennetta, kykyä tunnistaa ja kehittää omia taitojaan sekä aktiivista osallistumista elinikäiseen oppimiseen. Ohjausalan ammattilaisten rooli näiden tarpeiden tunnistamisessa ja tukemisessa korostuu entisestään, kun he auttavat yksilöitä navigoimaan tulevaisuuden työelämän haasteissa ja mahdollisuuksissa.

Osaamisen tunnistaminen ei ole vain yksilön kannalta tärkeää, vaan se edistää myös laajempia yhteiskunnallisia tavoitteita, kuten työllisyyttä, osallisuutta ja taloudellista kasvua. Osaamisen tunnistamisen hyvät käytännöt ja suositukset pyrkivät tukemaan kaikkia toimijoita – yksilöitä, organisaatioita ja päätöksentekijöitä – osaamisen näkyväksi tekemisessä ja hyödyntämisessä. Jatkuva vuoropuhelu eri toimijoiden välillä on välttämätöntä, jotta osaamisen tunnistaminen kehittyy edelleen ja vastaa tulevaisuuden haasteisiin. Tämä edellyttää sitoutumista, yhteistyötä ja ennakoivaa asennetta kaikilta osapuolilta.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

- Osaamisen tunnistamisen avulla yksilöt voivat hahmottaa ja tehdä näkyväksi eri tavoin hankittua osaamista. Tämä prosessi tukee urasuunnittelua, koulutuksen suunnittelua ja työmarkkinoille sijoittumista.
- Osaamisen tunnistamisen käytännöt ovat monipuolisia, ja niiden kehittäminen on välttämätöntä, jotta osaamisen hyödyntäminen olisi mahdollista laajasti eri elämänalueilla.
- Osaamisen tunnistaminen hyödyttää sekä yksilöitä että yhteiskuntaa. Yksilöt voivat paremmin tunnistaa omat vahvuutensa ja kehitystarpeensa, mikä lisää itseluottamusta ja auttaa uratavoitteiden saavuttamisessa.

Koulutusjärjestelmässä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista säädellään laeissa.

- Lukiolaissa (714/2018) ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) säädetään osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen koulutuksen järjestäjän tehtäväksi.
- Korkeakoululainsäädännön mukaan (ammattikorkeakoululaki (932/2014) ja yliopistolaki (558/2009)) hyväksilukemisesta päättää korkeakoulu.
- Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä 4 luku, 37 § (Työnhakijan palvelutarpeen arvioiminen), sisältää osaamisen tunnistamiseen liittyviä teemoja.

SYVENNY LISÄÄ

[Osaamisen tunnistamisen hyvät käytännöt -selvitys](#)

4.4 Ennakointitiedon hyödyntäminen ja digitaaliset välineet ohjauksessa

Työmarkkinatieto (Labour Market Information, LMI) on tietoa, joka sisältää ammatteja, työ markkinoita, peruskoulutusta, ammatillista koulutusta, korkeakoulutason opinto-ohjelmia sekä niiden välisiä väyliä koskevaa tietoa. Työmarkkinatiedolla tarkoitetaan laajasti ottaen myös sellaisia tietoja, jotka on hankittu kokemuksellisen oppimisen kautta esimerkiksi työelämään tutustumisen jaksoilla (TET), työssäoppimisjaksoilla, työharjoitteluissa tai työko keiluissa (ELGPN, 2015b).

Suomalainen työmarkkinatieto on laadukasta, sillä merkittävä osa siitä pohjautuu luotettavaan ja kattavaan rekistereihin. Osaamistarpeiden ennakoinnilla tuotetaan tietoa tulevaisuuden työelämässä tarvittavasta osaamisesta, jotta koulutuksen sisällöt vastaisivat työelämän osaamistarpeita. Koulutustarpeiden ennakointi tuottaa tietoa, minkä verran työelämä tarvitsee tulevaisuudessa työvoimaa eri koulutusaloilta ja -asteilta.

Työ- ja elinkeinoministeriö laatii tilastoja työ- ja elinkeinotoimistojen (työvoimapalvelut) asiakkaista: työnhakijoiksi julkisiin työvoimapalveluihin ilmoittautuneista ja työnantajien ilmoittamista avoimista työpaikoista sekä lisäksi työvoimapoliittisista palveluista, joilla työnhakijoiden työllistymistä pyritään edistämään. Koulutus- ja työmarkkinatieto on kattavasti saatavilla opetus- ja TE-hallinnon verkkosivuilta (esim. Opintopolku ja Työmarkkinatori).

Osana jatkuvan oppimisen RRF-hankkeiden kokonaisuutta on kehitetty lyhyen ja pitkän tähtäimen ennakoitua. Opetushallitus on kehittänyt osaamistiedon luokittelua, Jotpa on kehittänyt Osaamistarvekompassi-työkalun ja TEM Työvoimabarometri-palvelun.

Ammattibarometri on nyt Työvoimabarometri

Ammattibarometrin uudistamisessa nimi vaihtui Työvoimabarometriksi. Uudistuksen tavoitteena on ollut tuottaa aiempaa laajempaa ja laadukkaampaa tietoa työmarkkinoiden nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä. Työvoimabarometrissä keskitytään alueiden ja toimialojen keskeisiin tulevaisuuden näkymiin ja työvoimatarpeisiin. Lisäksi sivustolta löydät ammattikohtaista työmarkkinatietoa.

Tutustu tarkemmin palveluun [↗](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Työvoimabarometri.fi on rakennettu korvaamaan vanha ammattibarometri. Palvelun taustalla on toimintamalli laadukkaan ja luotettavan ennakointi-tiedon tuottamiseksi tulevaisuudennäkymistä ja työvoimatarpeista. Palvelussa yli 200 ammattia luokitellaan sen mukaan, onko niissä ylitarjontaa osaajista, kohtaanto-ongelma, tasapaino vai osaajapula.

KEHA-keskus kokoaa tiedon avoimeen julkiseen verkkopalveluun, jossa tietoja voi tarkastella alueittain, toimialoittain ja ammattiteittain. Työvoimabarometrin tiedot päivittyvät vuosittain syksyisin. Taustalla olevat tilastotiedot päivittyvät tiheämmin, ja niitä voi tarkastella esim. Työmarkkinatorin Työvoiman saatavuus ja kohtaanto -raportista.

SYVENNY LISÄÄ

[Työvoimabarometri](#)

[Työmarkkinatori - Työvoiman saatavuus ja kohtaanto](#)

Kuva: Työvoimabarometri, TEM, ELY; osoitteessa: www.tyovoimabarometri.fi

Ohjaajat ja ennakointitieto

Ohjaajien on tärkeää olla tietoisia työmarkkinoiden tulevaisuudennäkymistä, jotta he voivat välittää eteenpäin ajantasaista ja luotettavaa tietoa työelämästä, toimialoista, ammasteista sekä koulutus- ja osaamistarpeista. Ohjaajien tulee siten itse osata etsiä ja löytää oleellista tietoa ja ohjata myös yksilöt luotettavan ja osuvan tiedon pariin.

Ohjauksen lähtökohtana on aina ohjaukseen hakeutuvan henkilön omat motiivit, tilanne ja tarpeet – myös unelmat. On kuitenkin ohjaajan vastuulla varmistaa, että yksilöillä on myös realistinen kuva työmarkkinoista ja yhteiskunnan tilasta. Ohjaajan tulee tarvittaessa kuvata esimerkiksi ammattien sukupuolittumista ja rohkaista myös epätyypillisempiin ratkaisuihin, sekä huomioida kestävän kehityksen näkökulmia. Jos ennakointitiedosta on nähtävillä, että digitalisaatio on muuttamassa yksilöä kiinnostavaa toimialaa ja sen osaamistarpeita lähitulevaisuudessa, on hyvä tuoda näitä näkökulmia esille myös ohjauksessa. Viranomaistyöhön liittyvissä ohjaustehtävissä tarvitaan myös työmarkkina-, koulutus- ja osaamistarvetietoa esimerkiksi arvioidaessa omaehtoisen opiskelun hyödyllisyyttä työttömälle työnhakijalle tai työluvan myöntämistä maahanmuuttajalle.

Kuva: Osaamistarvekompassi, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus; osoitteessa: www.osaamistarvekompassi.fi

Osaamistarvekompassi

Etusivu

Kaikki raportit

Ammattialat

Osaamiset

Tutkinnot

Tukimateriaali opastaa ennakointitiedon ja Osaamistarvekompassin tietosisällön hyödyntämisessä.

Tukimateriaali ohjaustyötä tekeville

Asiakkaita koulutus- ja uravalinnoissaan ohjaavat asiantuntijat ovat ennakointitiedon hyödyntäjinä uusi ryhmä. Siksi olemme kehittäneet tukimateriaalin Osaamistarvekompassin käytöstä. Tavoitteena on, että uusi tieto löytäisi hyödyntäjänsä ja että hyödyntäjät

- o ymmärtävät ennakointitiedon luonteen ja epävarmuustekijät
- o osaavat soveltaa tietoa ohjauksen eettisistä lähtökohdista
- o löytävät Osaamistarvekompassista omille asiakkailleen soveltuvan tiedon
- o osaavat käyttää osaamisen ennakoinnin perussanastoa niin, että asiakaskin ymmärtää esitetyn tiedon luonteen
- o osaavat myös etsiä verkosta lisätietoa, jos Osaamistarvekompassissa julkaistu tieto ei riitä kaikkiin asiakastarpeisiin.

Tutustu tukimateriaaliin

Mitä on ennakointitieto

Osa 1: Opi tunnistamaan ennakointitiedon lähteet ja erityisluonne.

Ennakointitieto ohjaustyössä

Osa 2: Opi hyödyntämään ennakointitietoa ohjaustyössä.

Toiminnot

Tässä osiossa:

Tukimateriaali ohjaustyötä tekeville

- > Mitä on ennakointitieto
- > Ennakointitieto ohjaustyössä
- > Osaamistarvekompassi asiakastyössä
- > Kertaus ja usein kysyttyä

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Ennakointitieto ohjaustyössä

“Työmarkkinoiden muutos on jatkuvaa ja viime vuosikymmeninä muutoksen vauhti on vain nopeutunut. Tämä edellyttää ohjaustyössäkin uudenlaista näkökulmaa. Yksilöiden on tärkeää ymmärtää tulevaisuuden työelämän muutostrendejä ja muutosten vaikutuksia omiin uravaihtoehtoihinsa. Vastaavasti ohjausalan ammattilaisten tulisi osata hyödyntää ennakointitietoa tulevaisuudessa tarvittavasta osaamisesta.

Omaa tulevaisuutta koskeva tietoperustainen päätöksenteko on ohjauksessa verrattain uusi asia. Ohjaajan on lisäksi syytä ymmärtää ennakointitiedon luonne. Tilastotiedon pohjalta laadittujen ennusteiden toteutuminen on todennäköistä, mutta ei varmaa. Big datasta louhitun osaamisen ennakointitiedon hyödyllisyys yksilön tarpeisiin vaatii sekä ohjaajalta että asiakkaalta enemmän informaation kriittistä lukutaitoa ja epävarmuuden käsittelyn taitoja.

Toisaalta kun sekä ohjaaja että asiakas ovat tulevaisuustiedon äärellä, edellytykset vuorovaikutuksen tasavertaisuudelle ovat hyvät. Kummallakaan ei ole kokemusta eikä varmaa tietoa tulevaisuudesta. Se voi jopa auttaa keskustelun suuntaamisessa enemmän asiakkaan voimavaroihin ja tavoitteisiin kuin konkreettisiin keinoihin tavoitteeseen pääsemiseksi.”

Alkuperäislähde: Osaamistarvekompassi – Ennakointitieto ohjaustyössä

SYVENNY LISÄÄ

[Ennakointitieto ohjaustyössä](#)

[Osaamistarvekompassi](#)

Jotpa on kehittänyt ohjaajille ja ammattilaisille suunnatun Osaamistarvekompassi-työkalun, joka tarjoaa luotettavaa ja ajantasaista tietoa tulevaisuudessa tarvittavasta osaamisesta jatkuvan oppimisen näkökulmasta. Lisäksi se yhdistää alueellista ja valtakunnallista tietoa osaamisen ja työvoiman kohtaannosta. Palvelu on suunnattu erityisesti koulutuspalveluiden tarjoajille sekä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden tuottajille ja kehittäjille.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuus (Osaamispolku) on opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön (2021–2025) yhteishanke.

JOD:n tavoitteena on tuottaa hallinnonrajat ylittävä, asiakaslähtöinen ja joustava palvelukokonaisuus, jolla tuetaan yksilöiden koulutus- ja uravalintoja, osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä koko työuran ajan sekä työn ja koulutuksen kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa.

SYVENNY LISÄÄ

[Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus - OKM](#)

sesta paikasta. Ohjaajien kehittämissyhteisöä hyödynnetään myös kehitystyössä.

Yhteishanketta toteuttavat työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö ja kehittämistyöhön osallistuvat Opetushallitus, KEHA-keskus, korkeakoulut Digivisio 2030 -hankkeen kautta ja Jotpa. Hanke on osa Suomen kestävä kasvun ohjelmaa (RRP) ja Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelmaa. Hankkeen rahoitus tulee EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF). Hanke on käynnistynyt vuonna 2021 ja palvelut valmistuvat vuoden 2025 loppuun mennessä.

Jatkuvan oppimisen palvelukokonaisuus

Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus -hankkeen tavoitteena on rakentaa valtakunnallinen digitaalinen palvelukokonaisuus Osaamispolku tukemaan ura- ja koulutussuunnittelua sekä osaamisen kehittämistä työelämän ja yhteiskunnan muutoksissa, parantaa osaamisen kohtaantoa työmarkkinoiden tarpeisiin sopivaksi, sekä tukea sujuvia siirtymiä koulutuksen ja työelämän välillä eri elämänvaiheissa perusasteelta alkaen eläkkeelle. Kohderyhmänä ovat yksilöt, ohjaustyötä tekevät, koulutusorganisaatiot, työelämätoimijat ja eri hallinnonalojen asiantuntijat.

Palvelussa yksilöt voivat kartoittaa kiinnostuksiaan ja osaamistaan, ja peilata näitä tarjolla oleviin työ- ja koulutusmahdollisuuksiin rajaten pois ne, mitkä eivät kiinnosta tai ole mahdollisia. Lisäksi rakennetaan ohjauspalvelukartta, jonka avulla yksilöt voivat löytää ohjausta tarjoavan tahon, mikäli tarpeet ovat omaehtoista digipalvelua laajemmat.

Tämän lisäksi Osaamispolkuun tulee oma osio ohjausalan ammattilaisille, josta löytyy avoimesti hyödynnettävissä olevaa materiaalia, mm. tietosisältöjä, työvälineitä ja ohjausosaamisen kehittämisen välineitä. Ohjaajat eri sektoreilla ovat pitkään toivoneet mahdollisuutta löytää kaikki relevantti tieto yhdestä julki-

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Digitaaliset välineet ohjauksessa

Digitalisaatio tarkoittaa digitaalisen teknologian käyttöä palveluissa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Se sisältää toimintatapojen uudistamisen, prosessien digitalisoinnin ja palveluiden sähköistämisen. Tieto- ja viestintäteknologia (TVT) elinikäisessä ohjauksessa käsittää tuotteet, infrastruktuurin ja sähköisen sisällön, jotka tukevat ohjauspalveluiden kehitystä ja saatavuutta. Digitalisaatio ja internet tarjoavat uusia tapoja tavoittaa ja tukea ohjauksen kohderyhmiä tehokkaammin, mahdollistaen laajemman ja nopeamman palvelun saatavuuden.

Teknologian avulla voidaan luoda kattava ja koordinoitu elinikäisen ohjauksen ekosysteemi. Aiemmin teknologian käyttöä ohjauspalveluissa ovat hidastaneet rajalliset verkkoyhteydet, hajanaiset tiedot, puutteelliset teknologian käyttötaidot ja huono integraatio. On tärkeää, että teknologia on helppokäyttöistä ja että ohjaajat hyväksyvät sen käytön tuomat muutokset. Digitalisaatio on edennyt merkittävästi, mutta kehittämistarpeita on edelleen.

↓
SEURAAVALLA SIVULLA
esitellään erilaisia ohjausta
tukevia digitaalisia työkaluja

Ajankohtaisen koulutus- ja työelämätiedon julkaiseminen

Teknologiaa hyödynnetään ajantasaisen koulutus- ja työmarkkinatiedon jakamisessa.

Teknologian ohjauksen kehittäminen

Teknologian avulla parannetaan ohjauspalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta monikanavaisesti.

Teknologian ohjauksen tehostaminen

Teknologian avulla kootaan olemassa olevia palveluja yhteen palveluportaaliiin. Ohjauksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtiloja, joissa palvelujen käyttäjien keskinäinen reaaliaikainen yhteistyö tapahtuu ohjauksen ammattilaisten opastuksella tai ilman heitä.

Teknologian ohjauksen systemaattinen kehittäminen

Yhteisellä ja kokoavalla strategialla eri hallinnonalat voivat käyttää tehokkaasti teknologiaa palvelujen kokonaisrakenteen uudistamiseen kohti kattavia, koordinoituja, monikanavaisia ja kustannustehokkaita urapalveluja.

TVT:N HYÖDYNTÄMISEN TASOT

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄISEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OSAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT
- 6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

OPISKELUTIEDOT LÖYTYVÄT YHDESTÄ PAIKASTA

KOSKI-palvelukokonaisuus

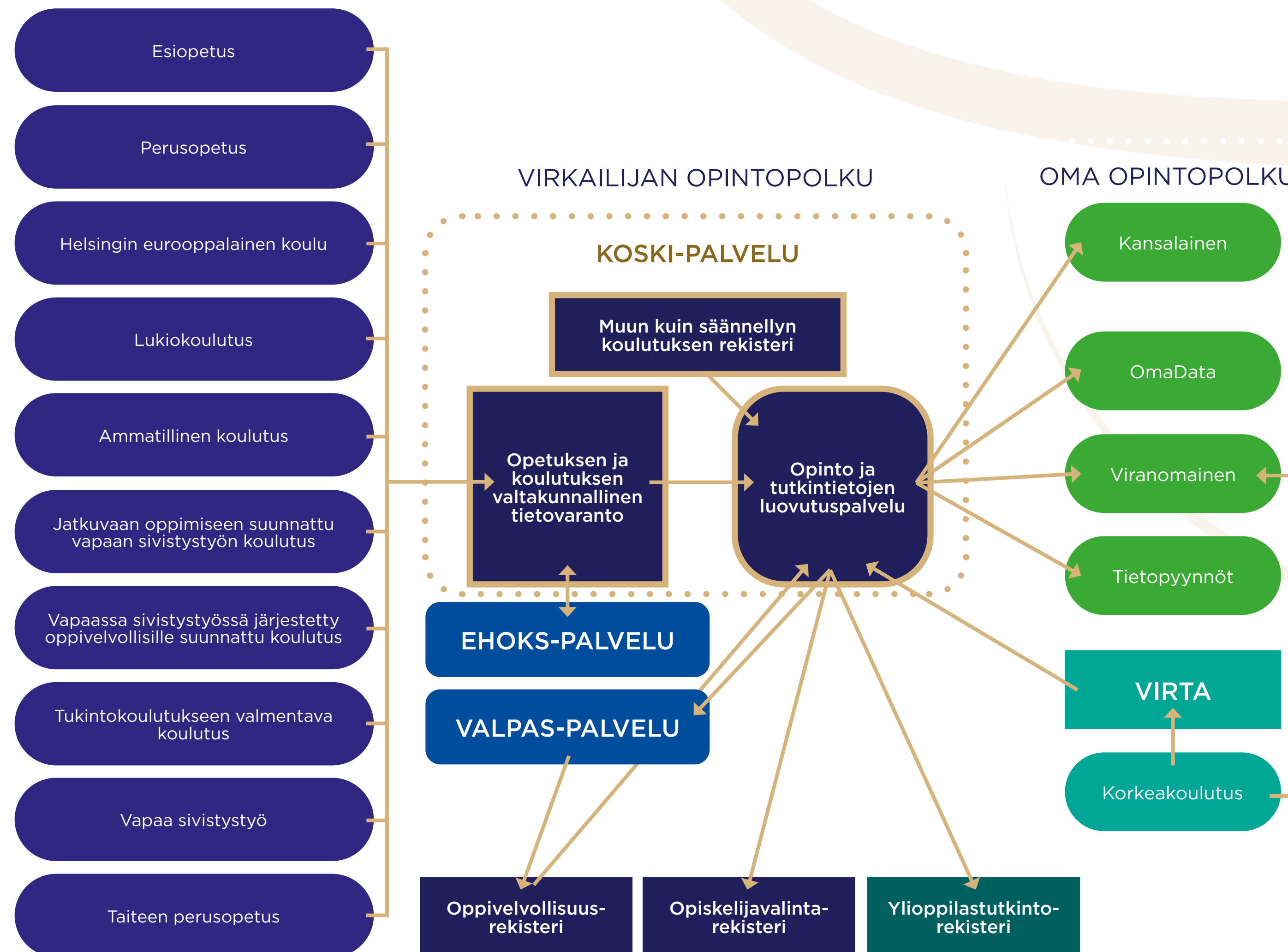
On virallisen koulutustiedon tietovaranto. Se sisältää valtakunnallisia perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintosuoritus- ja tutkintotietoja. Palvelusta vastaa Opetushallitus.

Tiedot tutkinnoista ja osaamisesta siirretään Oma Opintopolkuun sekä muihin viranomaispalveluille käytössä olevan **VIRTA-** (korkeakoulut) ja **KOSKI-** (muut tutkinnot) **luovutuspalveluiden** kautta.

Kansalaiset voivat katsella ja jakaa luovutuspalvelun kautta rekistereissä olevia opintotietojaan **Oma Opintopolku** -palvelun kautta.

ESIMERKKEJÄ OPISKELU- JA URASUUNNITTELUA TUKEVISTA DIGITAALISISTA TYÖKALUISTA JA PALVELUISTA

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

▶ **Opintopolku**

Opintopolku.fi-verkkosivustoa ylläpitää Opetushallitus. Suomalaiset koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut ylläpitävät sivustolla tietoja ajankohtaisista koulutuksistaan.

▶ **Työvoimabarometri**

tuottaa tietoa työmarkkinoiden nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä. Työvoimabarometrissä keskitytään alueiden ja toimialojen keskeisiin tulevaisuuden näkymiin ja työvoimatarpeisiin. Lisäksi sivustolta löydät ammattikohtaista työmarkkinatietoa.

▶ **Työmarkkinatorilla**

voi tehdä oman osaamisprofiilin, jossa voi olla sekä formaalia että non-formaalista osaamista kuvaavaa tietoa.

▶ **Osaamistarvekompassi**

on ennakoitiedon raportointijärjestelmää, joka yhdistää tärkeää tietoa osaamisen tarjonnasta ja ennakoidusta kysynnästä.

▶ **Europassi**

on maksuton digitaalinen palvelu, johon kuuluu mm. sähköinen osaamisen portfolio ja työkaluja osaamisen tunnistamiseen.

▶ **Osaamiskiekkopalvelussa**

voi selvittää, miten harrastus- ja vapaaehtoistoiminnassa syntynyttä osaamista voi hyödyntää erilaisissa tutkintoon johtavissa opinnoissa.

▶ **Kykyviisari**

on Työterveyslaitoksen kehittämä työ- ja toimintakyvyn itsearviointimenetelmä kaikille työikäisille.

▶ **Duunikoutsi-mobiilisovellus**

(TAT) on nuorten työelämävalmentaja, joka auttaa tunnistamaan ja sanoittamaan osaamista ja vahvuuksia sekä tukee TET-paikan, kesätyön tai unelma-ammatin löytämisessä.

▶ **ePerusteet-palvelusta**

löytyvät kaikki opetussuunnitelmien, tutkintojen ja koulutusten perusteet varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

JATKUU
SEURAAVALLA
SIVULLA

ESIMERKKEJÄ OPISKELU- JA URASUUNNITTELUA TUKEVISTA DIGITAALISISTA TYÖKALUISTA JA PALVELUISTA

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

- ▶ **Osata – Osaamispolkuja tulevaisuuteen** -hanke päättyi 2019, työkalut ovat käytettävissä.
- ▶ **Urataidot** on työkalu urasuunnittelutaitojen itsearviointiin ja kehittämiseen
- ▶ **OSSI** on verkkopohjainen peli oman osaamisen tunnistamiseen. Kehitetty Eurooppalaisessa yhteishankkeessa.
- ▶ **#Näytäosaamisesi** -työkalu auttaa tuomaan järjestössä hankittuja työelämätaitoja esiin ja näkyväksi.

4.5 Ohjausosaamisen kehittäminen

Tutkimustietoon ja yhteiskehittämisprosessiin perustuvat ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset tarjoavat useita hyödyntämismahdollisuuksia ohjausosaamisen kehittämiseen. Osaamiskuvausta voidaan käyttää niin ammattitaitovaatimusten kuin osaamisen tarkastelussa ohjauksen eri tehtävissä.

Ohjausalan ammattilaisella ei tarvitse olla kaikkien osaamisalueiden syvää osaamista. Erilaisten osaamisalueiden yhdistelmistä muodostuu ohjausalan ammattilaiselle ja organisaatiolle osaaminen, jota tarpeen mukaan voidaan kehittää kokonaisuutena tai syventää joidenkin osaamisalueiden osalta.

Osaamiskuvauksia voidaan hyödyntää kehittämistyössä esim. seuraavasti:

- Osaamisen arviointi: Ohjaajat voivat arvioida vahvuuksiaan ja kehitystarpeitaan vertaamalla omaa osaamistaan osaamiskuvauksessa määriteltyihin tavoitteisiin.
- Oman osaamisen kehittäminen: Ohjaaja tunnistaa, millä osa-alueilla kehittämistä tarvitaan, ja hakeutuu

tarkoituksenmukaiseen koulutukseen. Myös alan opiskelijat voivat käyttää kuvauksia arvioidessaan omia uratavoitteitaan.

- Asiakaspalvelun parantaminen: Osaamiskuvaukset auttavat parantamaan ohjausta ja asiakaspalvelutaitoja vastaamalla asiakkaiden tarpeisiin paremmin.
- Työnkuvan selkiyttäminen: Osaamiskuvaukset selkeyttävät odotuksia ja vastuita tehtävissä, auttaen välttämään epäselvyyksiä työpaikalla. Työnantajat voivat hyödyntää niitä rekrytoinnissa ja valintakriteereissä.
- Koulutuksen suunnittelu: Ohjausalan koulutuksissa osaamiskuvauksia voidaan hyödyntää opintosuunnitelmien ja täydennyskoulutuksen suunnittelussa.
- Vertailu ja benchmarking: Kuvauksia voidaan käyttää kansallisesti ja kansainvälisesti osaamisen vertailuun ja parhaiden käytäntöjen oppimiseen.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

- Laadun ja vaikuttavuuden parantaminen: Osaamiskuvaukset tukevat palvelujen laadun ja vaikuttavuuden arviointia sekä ohjaajien kelpoisuusehtojen tarkentamista.
- Ammatillisen liikkuvuuden edistäminen: Osaamiskuvaukset tukevat ohjaajien jatkuvaa oppimista ja liikkuvuutta eri sektoreiden välillä.
- Digitaalisen ekosysteemin kehittäminen: Kuvaukset voivat toimia pohjana digitaaliselle työkalulle, joka tukee ohjaajien ammatillista kehitystä ja alan koulutustarjonnan kohtaantoa.

Ohjausosaamisen arvioinnin työväline

Osaamiskuvausten tukena toimivan arviointilomakkeen avulla ohjausalan ammattilaiset, tiimit, monialaiset verkostot ja organisaatiot voivat konkreettisesti arvioida omaa ohjausosaamistaan suhteessa laadittuihin osaamiskuvauksiin. Arviointilomake toimii työkaluna, jonka avulla voidaan tunnistaa vahvuudet ja kehittämisen kohteet. Näin ollen lomake tukee ohjausalan ammattilaisten ammatillista kasvua ja kehittymistä sekä auttaa tiimejä, monialaisia verkostoja ja organisaatioita kehittämään ja vahvistamaan ohjausosaamistaan strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Verkkopohjainen työväline osaamisen arviointiin

Arviointilomake

Ensimmäinen kierros: oma osaaminen

A Professionaalisuus

A1 Eettinen osaaminen

A1.1 ① Teen ohjaustyötä noudattaen alan lainsäädäntöä ja hallinnollisia ohjeita.
 0 1 2 3

A1.2 ① Tiedostan ammattini ja osaamiseni rajat ja toimin niiden mukaisesti.
 0 1 2 3

A1.3 ① Toimin alan eettisten periaatteiden mukaisesti.
 0 1 2 3

A1.4 ① Toimin ohjaussuhteessa alan eettisten periaatteiden mukaisesti.
 0 1 2 3

A2 Teoria- ja tutkimusperustainen osaaminen

A2.1 ① Perustan työni alan keskeisiin teorioihin ja tutkimustietoon.
 0 1 2 3

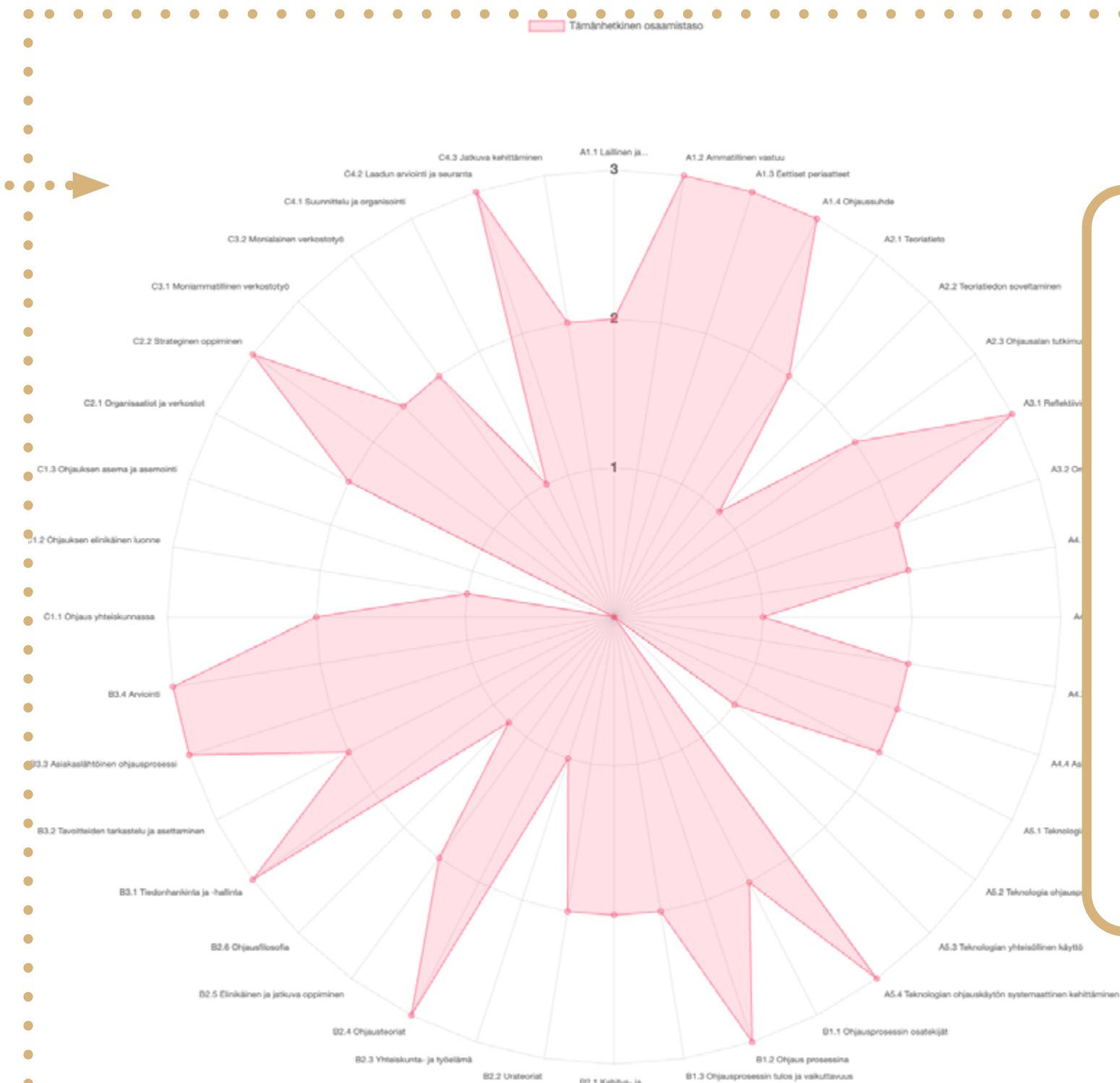
A2.2 ① Sovellan monipuolisesti eri teorioita ohjaustyössä.
 0 1 2 3

A2.3 ① Seuraan ohjausalan tutkimusta ja kirjallisuutta sekä työni kannalta relevanttien tahojen ja tieteenalojen julkaisuja.
 0 1 2 3

A3 Reflektiivinen osaaminen

Ohjaustyön osaamiskuvausten yhteiskehittäminen

Osaamiskuvausten verkkoversiot ja työvälineet

SYVENNY LISÄÄ

Arviointilomake verkossa:

[Verkkopohjainen työväline osaamisen arviointiin](#)

Jyväskylän yliopiston julkaisu:

[Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset, arviointilomakkeet](#)

Kuvat: Verkkopohjainen työväline osaamisen arviointiin, Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos; osoitteessa: www.peda.net

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Miten luvun sisältöä voi hyödyntää arjessa?

Ohjausalan osaamiskuvaukset ovat arvokas työkalu ohjausalaalla työskenteleville. Se auttaa määrittelemään osaamisvaatimukset, parantamaan palveluja ja tukemaan ammattitaidon kehittämistä. Lisäksi niiden käyttö edistää ohjaajien osaamista ja korkealaatuisempaa sekä vaikuttavampaa ohjausta asiakkaille.

Osaamiskuvaukset ja [arviointilomake](#) tarjoavat monipuolisia keinoja ohjaustyön kehittämiseen arjessa. Ne auttavat ohjaajia tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehitystarpeensa, mikä tukee osaamisen kehittämistä ja tarkoituksenmukaista kouluttautumista. Lisäksi ne selkeyttävät työnkuvia, parantavat asiakaspalvelua ja auttavat urasuunnittelussa. Arviointilomake toimii konkreettisenä työkaluna, jonka avulla tiimit ja organisaatiot voivat seurata kehitystä ja tunnistaa tarpeellisia parannuskohteita, mikä vahvistaa ohjausosaamista pitkäjänteisesti.

Lukuun liittyvät pohdintakysymykset.

Kysymys:

- Mitkä ovat sinun/organisaatiosi ohjaajien vahvuuksia?
- Missä tiedoissa ja taidoissa voisi olla täydennettävää oman organisaatiosi toiminnan näkökulmasta ja suhteessa ohjausalan pätevyyksiin/vaatimuksiin?
- Millaisia digitaalisia välineitä ja järjestelmiä ohjaustyön tukena on tällä hetkellä? Miten niiden käyttöä voisi tukea ja edistää?

5 Hyvän ohjauksen kriteerit

5.1 KOHTI VALTAKUNNALLISIA HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEEREJÄ	74
5.2 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT	76
5.3 OHJAUKSEN SUUNNITTELU, KOORDINOINTI JA KEHITTÄMINEN OPPILAITOKSISSA	90

Tässä luvussa kerromme hyvän ohjauksen kriteerien merkityksestä ja tehtävistä sekä siitä, miten niitä käytetään laadukkaana ohjauksen toteuttamisessa.

Tiivistelmä

Hyvän ohjauksen kriteerit

Hyvän ohjauksen kriteerit on suositus ja työkalu, joka on laadittu ohjauksen laadun tukemiseen, kehittämiseen ja varmistamiseen perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Hyvän ohjauksen kriteerien tavoitteena on tukea ohjauksen monipuolista tarjontaa sekä varmistaa ohjauksen saatavuus tasarvoisesti ja laadukkaasti.

HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

- 1 Hyvä ohjaus huomioi oppijan kokonaistilanteen
- 2 Hyvä ohjaus on oppijalähtöistä ja vuorovaikutteista
- 3 Hyvä ohjaus on saavutettavaa ja monikanavaista
- 4 Hyvä ohjaus on monialaista yhteistyötä
- 5 Hyvä ohjaus on yhdenvertaista, tasa-arvoisesti ja eettisesti kestävä
- 6 Hyvä ohjaus tukee laajennettua oppivelvollisuutta ja siirtymävaiheen yhteistyötä
- 7 Hyvä ohjaus tukee urasuunnittelutaitojen kehittymistä
- 8 Hyvä ohjaus edistää vaikuttavaa työelämäyhteistyötä

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

KOORDINOINTI JA ARVIOINTI

Ohjaussuunnitelma

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän toimintaa määrittää ohjaussuunnitelma. Suunnitelman tehtävä on vahvistaa ohjauksen toteutusta, koordinointia ja johtamista.

Koordinointi

Koulu- ja oppilaitosyhteisössä tulee varmistaa opetus- ja ohjaus-henkilöstön osaaminen, kelpoisuudet ja voimavarat, jotta ohjausta voidaan toteuttaa laadukkaasti.

Arviointi

Ohjauksen säännöllinen laadullinen arviointi kouluissa ja oppilaitoksissa mahdollistaa haasteiden tunnistamisen, ohjauksen toimintatapojen kehittämisen sekä tiedolla johtamisen.

Hyvän ohjauksen kriteerit on laadittu suositukseksi perus-opetukseen ja toisen asteen koulutukseen. Kriteerejä voidaan kuitenkin käyttää soveltaen myös muun ohjaus-toiminnan peruslähtökohtina.

5.1 Kohti valtakunnallisia hyvän ohjauksen kriteerejä

Opetushallitus perusti tammikuussa 2022 työryhmän tukemaan hyvän ohjauksen kriteerien muutostyötä. Työryhmän jäsenet edustivat laajasti eri ohjausalan ammattilaisia. Mukana työryhmätyöskentelyssä oli asiantuntijoita perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta, Ohjaamosta, opettajakorkeakoulusta ja yliopistosta. Kriteereitä on lisäksi kommentoinut muun muassa Elinikäisen ohjauksen ELO-foorumien työjaosto, mikä takasi monipuolisen ja kattavan näkemyksen.

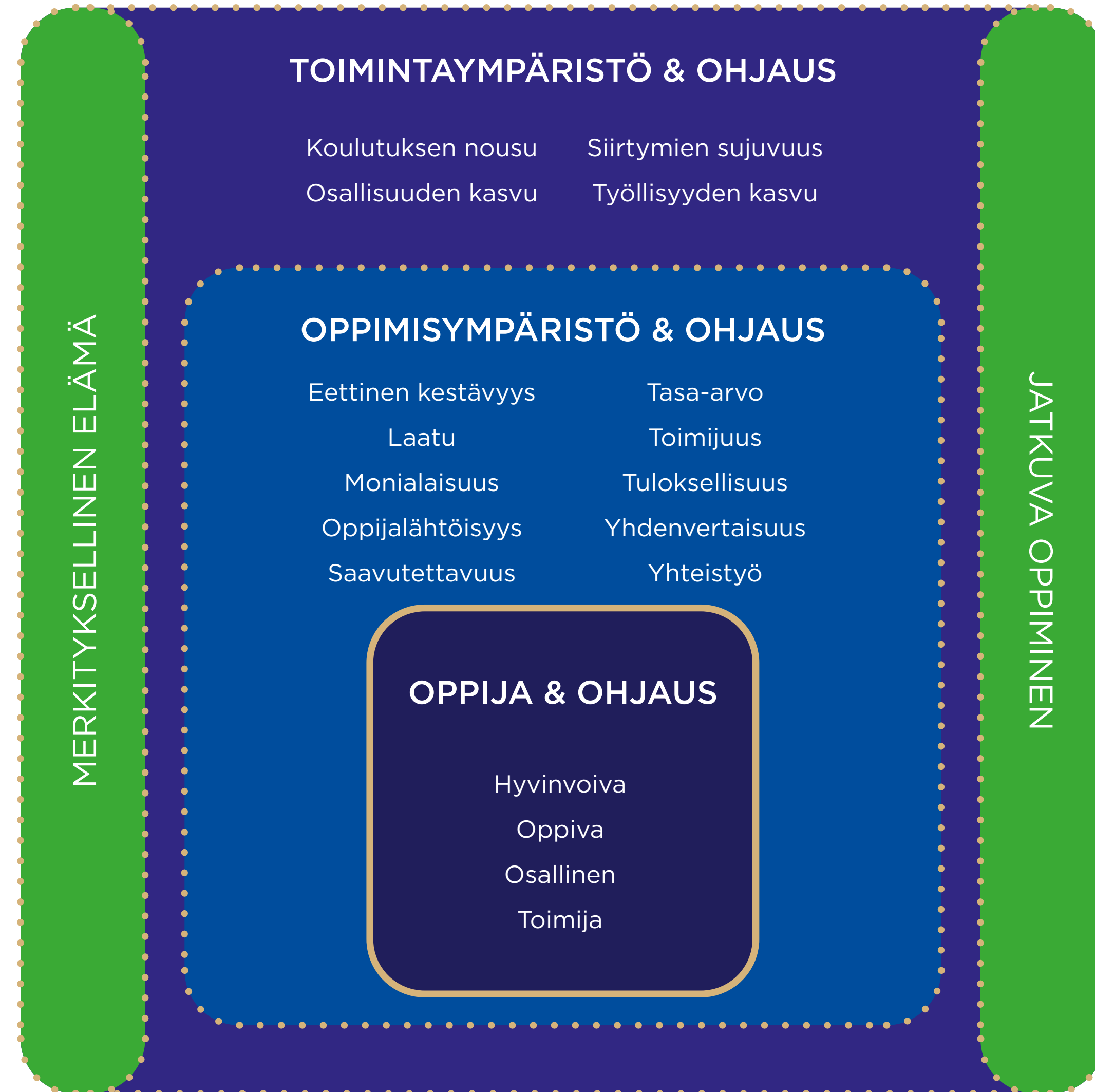
Hyvän ohjauksen kriteerien luonnoksen laati VALO – valtakunnallista laatua ohjaukseen -hanke (Oikeus osata -ohjelma), ja se valmistui kesäkuussa 2022. Tämä luonnos oli tärkeä askel kohti yhtenäisiä ja laadukkaita ohjauskäytänteitä koko maassa. Luonnoksen valmistumisen jälkeen kriteerityötä veivät eteenpäin Opetushallituksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksen asiantuntijat, jotka ovat huolehtineet siitä, että kriteerit vastaavat muuttuvia tarpeita ja käytäntöjä.

Hyvän ohjauksen kriteereitä tullaan jatkossa päivittämään säännöllisesti. Tällä pyritään varmistamaan sitä, että kriteerit pysyvät ajan tasalla ja ohjaavat käytäntöjä parhaalla mahdollisella tavalla. Säännöllinen päivitysprosessi myös mahdollistaa kriteerien jatkuvan kehittämisen ja parantamisen.

HYVÄN OHJAUKSEN TAVOITTEET

Kuviossa on avattuna hyvän ohjaukset tavoitteet eri tasoilla:

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄINEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OSAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT
- 6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

5.2 Hyvän ohjauksen kriteerit

Hyvän ohjauksen kriteerit on suositus ja työkalu, joka on laadittu ohjauksen laadun tukemiseen, kehittämiseen ja varmistamiseen perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Hyvän ohjauksen kriteerien tavoitteena on tukea ohjauksen monipuolista tarjontaa sekä varmistaa ohjauksen saatavuus tasa-arvoisesti ja laadukkaasti. Lisäksi ne tukevat ohjauksen toteutumista siten, että oppija saa aina tarvitessaan hyvää ohjausta. Ohjauksen merkitys korostuu siirtymävaiheissa, kuten koulutusasteelta toiselle siirryttäessä. Oppimis- ja toimintaympäristöt muuttuvat, ja jatkuvasta oppimisesta ja ohjauksesta on tullut yhä tärkeämpää. Ohjauksella on keskeinen merkitys hyvinvoinnin lisäämisessä ja syrjäytymisen ehkäisyssä.

Hyvän ohjauksen kriteerit edistävät osaltaan valtakunnallisen ohjauksen laatu- ja arviointijärjestelmän kehittämistä Elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteiden mukaisesti. Strategian toimenpiteiden tavoitteena on sekä edistää oppijan omia edellytyksiä tehdä urapäätöksiä että varmistaa tarvittava tuki monikanavaisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden avulla.

Hyvän ohjauksen kriteerit on tarkoitettu erityisesti oppilaanohjaajille ja opinto-ohjaajille sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjille yhteisen tiedonmuodostuksen pohjaksi ja ohjauksen laadun kehittämiseksi. Hyvän ohjauksen kriteereitä voivat hyödyntää myös esimerkiksi oppijat, koulu- ja oppilaitosyhteisön jäsenet, huoltajat, sidosryhmät ja päättäjät.

↓
SEURAAVILLA SIVUILLA
 esitellään tarkemmin kahdeksan
 hyvän ohjauksen kriteeriä

SYVENNY LISÄÄ

[International Competencies for Educational and Vocational Guidance Practitioners](#)

[Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen](#)

[Monialaisesti oppien ja ohjaten -työkalupakki](#)

[Ohjauksella rakennetaan kestävää tulevaisuutta](#)

[Ohjauksen menetelmiä ja käytäntöjä](#)

[Opinto-ohjaajan työn eettiset periaatteet](#)

[Opiskelijan tuki ja hyvinvointi ammatillisessa koulutuksessa](#)

[Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ammatillisessa koulutuksessa](#)

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa](#)

[Valtakunnalliset ePerusteet](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

1 Hyvä ohjaus huomioi oppijan kokonaistilanteen

2 Hyvä ohjaus on oppijälähtöistä ja vuorovaikutteista

3 Hyvä ohjaus on saavutettavaa ja monikanavaista

4 Hyvä ohjaus on monialaista yhteistyötä

5 Hyvä ohjaus on yhdenvertaista, tasa-arvoisesti ja eettisesti kestävä

6 Hyvä ohjaus tukee laajennettua oppivelvollisuutta ja siirtymävaiheen yhteistyötä

7 Hyvä ohjaus tukee urasuunnittelu- taitojen kehittymistä

8 Hyvä ohjaus edistää vaikuttavaa työelämäyhteistyötä

— HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT, OPETUSHALLITUS

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Hyvä ohjaus on oppijan kokonaistilanteen tukena

- Oppijan kokonaistilanteen huomioiva ohjaus on oikea-aikaista ja oppijaa kuuntelevaa. Kokonaistilanteen merkitys korostuu etenkin siirtymävaiheissa, joissa monialaisella ohjauksella huomioidaan tarvittaessa oppijan yksilölliset tarpeet ja tavoitteet hänen edetessään oppimispolulla.
- Hyvän yksilö- ja ryhmämuotoisesti toteutettavan ohjauksen avulla oppija reflektoi itseään oppijana. Ohjauksella oppijaa autetaan tunnistamaan ja arvioimaan osaamistaan sekä ohjaus- ja kehittymistarpeitaan. Hyvä ohjaus tukee oppijan omien suunnitelmien selkiyttämistä ja tulevaisuususkoa.

Hyvä ohjaus on oppijan kokonaistilanteen tukena, kun

- oppijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät
- oppijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät
- oppija tunnistaa omia vahvuuksiaan
- oppijan osallisuus vahvistuu
- oppija asettaa ja saavuttaa omia tavoitteitaan
- oppija saa omiin valmiuksiinsa ja tavoitteisiinsa nähden riittävästi sopivaa ohjausta

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Hyvä ohjaus on oppijälähtöistä ja vuorovaikutteista

- Ohjaus toteutuu vuorovaikutuksessa ja on oppijälähtöistä. Se edistää oppijan merkityksellisiä kokemuksia sekä vahvistaa hänen toimijuuttaan ja opintoihin kiinnittymistään omassa oppimis- ja toimintaympäristössä. Oppija oppii hyödyntämään ja soveltamaan koulutusta, ammatteja ja työmahdollisuuksia koskevaa ajantasaista tietoa.
- Erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden ohjauksessa painottuu monialainen ja riittävän varhain aloitettu ohjausyhteistyö. Erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden kohdalla toimiva ohjaussuhde on erityisen merkityksellinen, koska heillä on usein muita oppijoita suurempi tarve yksilölliselle ohjaukselle.

Hyvä ohjaus on oppijälähtöistä ja vuorovaikutteista, kun

- oppijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät
- oppijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät
- oppija tunnistaa omia vahvuuksiaan
- oppijan osallisuus vahvistuu
- oppija asettaa ja saavuttaa omia tavoitteitaan
- oppija saa omiin valmiuksiinsa ja tavoitteisiinsa nähden riittävästi sopivaa ohjausta

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Hyvä ohjaus on saavutettavaa ja monikanavaista

- Ohjauksen toteuttamisessa on keskeistä, että ohjauksen kokonaisuus on suunniteltu oppijalle saavutettavaksi. Oppija tietää, keneltä hän saa ohjausta sekä mistä ja miten ohjaajan tavoittaa. Ohjaukskäytännöistä tiedotetaan, ohjauksessa hyödynnetään monipuolisia menetelmiä ja ohjausta on tarjolla oppimisen ja opintojen aikana eri oppimisympäristöissä.
- Oppija voi hankkia osaamista koulussa ja oppilaitoksessa, verkossa opiskellen tai työpaikalla. Hänellä on oikeus saada
  - opetussuunnitelman mukaisesti oppilaanohjausta sekä tarvittaessa tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta (perusopetus)
  - opinto-ohjausta säännöllisesti sekä tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ohjausta (lukiokoulutus)
  - ohjausta eri oppimisympäristöissä sekä henkilökohtaista ohjausta ja muuta tarpeellista opintoohjausta (ammattillinen koulutus).
- Monikanavainen ohjaus mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman ohjauksen. Monikanavainen ohjaus parantaa ohjauspalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä edistää palvelujen, toimintatapojen ja työvälineiden tarjontaa.

Hyvä ohjaus on saavutettavaa ja monikanavaista, kun se

- hyödyntää koulussa ja oppilaitoksessa yksilö-, pienryhmä-, ryhmä- ja vertaisohjausta
- on toteutettavissa niin lähi-, etä- kuin digiohjauksena
- hyödyntää ohjauskeskustelussa eri ohjausmuotoja oppijan tavoitteet ja tarpeet huomioiden

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Hyvä ohjaus on monialaista yhteistyötä

- Oppijalla on oikeus saada ohjausta kaikilta koulu- ja oppilaitosyhteisön henkilöstöön kuuluvilta. Lisäksi oppijan ohjaukseen voivat osallistua
  - huoltaja
  - vertaisoppija
  - työelämän tai työllisyyspalveluiden edustaja
  - opiskeluhuoltopalveluiden henkilöstö
  - muut opetuksen tai koulutuksen järjestäjän kanssa yhteistyössä toimivat tahot
- Monialainen ohjaus tarkoittaa oppijan ohjaamista koulun ja oppilaitoksen henkilöstön sekä muiden ohjaustoimijoiden asiantuntemusta yhdessä hyödyntäen. Monialainen ohjaus on tiimityöskentelyä, jossa oppijan ohjausprosessin kokonaistilanne on nimetyn asiantuntijan vastuulla. Monialaisuus mahdollistaa monipuolisemman valmiuksien ja varhaisemman haasteiden tunnistamisen. Monialaisen yhteistyön etuja ovat tiedon nopea saanti, ohjausprosessien jatkuvuus, resurssien tehokkaampi käyttö ja päällekkäisen toiminnan välttäminen.

Hyvä ohjaus on monialaista yhteistyötä, kun

- toimijoilla on yhteinen ymmärrys tavoitteista, sisällöistä, menetelmistä ja työtavoista
- toimijoilla on selkeät vastuut ja työnjako
- kaikkien toimijoiden asiantuntemusta hyödynnetään
- opetuksen ja koulutuksen järjestäjä koordinoi ja johtaa ohjausta
- ohjaus edistää luottamusta, yhteistä keskustelua ja asiantuntijuuden rajojen tunnistamista

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Hyvä ohjaus on yhdenvertaista, tasa-arvoista ja eettisesti kestävä

- Koulujen ja oppilaitosten velvollisuuksiin kuuluu yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen. Yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset oppimis- ja opiskelumahdollisuudet tukevat oppijoiden mahdollisuuksia kehittyä täyteen potentiaaliinsa ja tuntea itsensä aktiivisiksi kansalaisiksi.
- Ohjaaja tiedostaa sekä omat että yhteiskunnan arvot, uskomukset ja normit, minkä ansiosta hän voi antaa eettisesti kestävä ohjausta. Hyvän ohjauksen kriteerit sekä ohjaustoimintaa ohjaavat eettiset periaatteet mahdollistavat ohjauksen arvojen, merkityksen ja ydinkysymysten avaamisen niin oppijoille kuin muillekin toimijoille yhteiskunnassa.
- Ohjaustilanteissa kiinnitetään huomiota ilmapiiriin ja asenteisiin. Oppijalla on oikeus osallistua ohjaukseen ilman pelkoa kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä tai väkivallasta, ja epäasialliseen kohteluun puututaan.

Hyvä ohjaus on yhdenvertaista, tasa-arvoista ja eettisesti kestävä, kun se

- luo luottamuksellisen ohjaustilanteen, johon oppija voi osallistua ja sitoutua
- huomioi kulttuurisen moninaisuuden ja on kielitietoista
- turvaa yhdenmukaisen kohtelun ja edistää yhdenvertaisuutta esteettömillä ja saavutettavilla palveluilla
- kunnioittaa ihmisarvoa
- edistää itsemääräämisoikeutta ja edistää hyvinvointia
- edistää kestävä tulevaisuuden taitojen ja osaamisen hankkimista
- edistää jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia
- edistää sukupuolten tasa-arvoa

Hyvä ohjaus tukee laajennettua oppivelvollisuutta ja siirtymävaiheen yhteistyötä

- Laajennetun oppivelvollisuuden keskeisenä tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjillä, muilla oppivelvollisuuskoulutusta tarjoavilla sekä viimesijassa asuinkunnalla on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista.
- Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjillä, muilla oppivelvollisuuskoulutusta tarjoavilla sekä viimesijassa asuinkunnalla on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista.

Hyvä ohjaus tukee laajennettua oppivelvollisuutta ja siirtymävaiheen yhteistyötä, kun se

- sujuvoittaa siirtymiä jatko-opintoihin, työhön tai muuhun palveluun
- vähentää ajanjaksoja koulutuksen ja työelämän ulkopuolella
- vahvistaa kodin ja koulun/oppilaitoksen välistä yhteistyötä
- tukee monialaista yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa (esimerkiksi yhteistyö opiskeluhuollon ja nuorisotoimen kanssa)
- on koordinoitua ja johdettua opetuksen ja koulutuksen järjestäjän taholta
- rakentuu toimintatavoista, jotka ovat ohjausvastuiden mukaisesti yhdessä sovittuja

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Oppivelvollisuuden suorittamisen ohjaus- ja valvontavastuu

Oppivelvollisen tulee hakeutua ennen perusopetuksen viimeisen vuosiluokan päättymistä toisen asteen koulutukseen, nivelvaiheen koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen. Hakeutumisvelvollisuus jatkuu, kunnes oppivelvollinen saa koulutuspaikan.

Perusopetuksen päättymisen jälkeen vastuu oppivelvollisuuden suorittamisen ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta säilyy perusopetuksen järjestäjällä siihen asti, kun oppivelvollinen aloittaa opinnot perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa.

Jos perusopetuksen päättävä jää ilman opiskelupaikkaa, perusopetuksen järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan tästä oppijan asuinkunnalle, jonka tulee ottaa vastuu nuoresta. Kunnan tulee selvittää nuoren kokonaistilannetta ja tuen tarvetta yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa. Oppivelvollisen asuinkunnan tulee ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, ellei ohjausta ja valvontaa ole säädetty muun toimijan tehtäväksi.

Jos kunnan alueelle muuttaa ulkomailta oppivelvollisuusikäinen nuori, on asuinkunnan tehtävänä varmistaa, että nuori hakeutuu koulutukseen ja aloittaa oppivelvollisuutensa suorittamisen.

- Kun oppija aloittaa toisen asteen koulutuksessa, vastuu oppijan ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta siirtyy lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle.

Erilliset nivelvaiheen koulutukset ovat yhdistyneet uudeksi yhtenäiseksi koulutuskokonaisuudeksi, tutkintokoulutukseen valmentavaksi koulutukseksi (TUVA). Koulutus koostuu erilaisista osista, joista voidaan koota joustavasti kunkin oppijan tarpeita parhaiten vastaava kokonaisuus ja näin edistää oppijan siirtymistä suorittamaan toisen asteen tutkintoa. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA) säilyy omana koulutuskokonaisuutenaan.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Oppivelvollisuutta voi suorittaa kansanopistoissa järjestettäväs-
sä vapaan sivistystyön koulutuksessa yhden vuoden ajan. Koulu-
tuksen tavoitteena on edistää oppijan omaehtoista oppimista ja
antaa oppijalle valmiudet opintojen jatkamiseen perusopetuksen
jälkeisessä koulutuksessa.

Oppivelvollinen, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän
tai sitä vastaavat opinnot, mutta jolta puuttuu riittävä suomen tai
ruotsin kielen taito perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorit-
tamiseen, voi suorittaa oppivelvollisuutta osallistumalla aikuisten
perusopetukseen tai kansanopistojen maahanmuuttajille tarkoi-
tettuun koulutukseen.

Hyvä ohjaus tukee urasuunnittelutaitojen kehittymistä

- Urasuunnittelutaidoilla viitataan kompetensseihin (tietoihin, taitoihin ja asenteisiin), joiden avulla eri ikäiset ja eri elämäntilanteissa olevat oppijat parantavat kykyään hallita omia koulutus- ja työuriaan.
- Urasuunnittelutaitojen ohjaus alkaa perusopetuksessa, jatkuu toisella asteella ja tehostuu siirtymävaiheissa. Hyvä ohjaus tukee oppijan urasuunnittelua ja on toteutettu tavalla, joka kehittää oppijan taitoa hyödyntää tietoa ja tehdä päätöksiä. Se mahdollistaa oppijan vahvuuksien yhdistämisen koulutusvaihtoehtoihin, ennakoii tulevaisuuden työllistymistä edistävien mahdollisuuksien suuntaa ja sitouttaa oppijan urasuunnitteluprosessiin.

(Käsikirjan luvussa 6. *Urasuunnittelutaidot* syvennyttään urasuunnittelutaitoihin lisää)

Hyvä ohjaus tukee urasuunnittelutaitojen kehittymistä, kun

- oppijan elinikäisen oppimisen taidot kehittyvät
- ohjaus tähtää tulevaisuuteen ja huomioi oppijan motivaation ja valmiudet hakeutua jatkoopintoihin
- ohjaus mahdollistaa realistisen urasuunnitelman laatimisen

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen ohjaus eri koulutusasteissa

URASUUNNITTELUTAIDOJEN OHJAUS PERUSOPETUKSESSA

Perusta urasuunnittelutaidoille luodaan perusopetuksen oppilaanohjauksessa. Ohjauksessa tuetaan oppijan itsetuntemuksen kehittymistä ja lisätään oppijan tietämystä eri koulutus- ja uravaihtoehtoista. Työelämään tutustumisjaksojen (TET) kautta oppija saa mahdollisuuksia tutustua työelämään.

URASUUNNITTELUTAIDOJEN OHJAUS LUKIOKOULUTUKSESSA

Ohjaustoiminta on lukiokoulutuksen henkilöstön yhteistä työtä. Lukiokoulutuksen alussa oppijalle laaditaan opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtainen opintosuunnitelma, joka toimii myös urasuunnittelun lähtökohtana. Se sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkinto-suunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Suunnitelmaa päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä, ja se tukee siirtymää sekä jatko-opintoihin että työelämään.

Hyvä ohjaus tukee urasuunnittelutaitojen kehittymistä, kun

- Oppija saa tietoja ja taitoja lukio- ja jatko-opintoja sekä työelämää varten, oppii tuntemaan keskeiset tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät, sekä arvioimaan niiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.
- Ohjaus edistää tasa-arvoa, ehkäisee syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä, ja purkaa sukupuolittuneita koulutusvalintoja ja työmarkkinoita sukupuolitietoisella ohjauksella.
- Monialainen ohjaus on mahdollista myös ilman jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Hyvä ohjaus tukee urasuunnittelu-taitojen kehittymistä, kun

- Oppijan taidot hyödyntää tietoa, tehdä päätöksiä ja suunnitella uraansa kehittyvät, ja hänen uskonsa tulevaisuuteen vahvistuu.
- Ohjaus auttaa oppijaa tunnistamaan omia kiinnostuksen kohteitaan, mahdollisuuksiaan ja tuen tarpeitaan, sekä yhdistämään vahvuuksiaan koulutusvaihtoehtoihin.
- Ohjaus valmentaa jatkokoulutusvalintaan, sitouttaa oppijan prosessiin ja avaa koulutusvaihtoehtojen vaikutuksia uravaihtoehtoihin.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen ohjaus eri koulutusasteissa

URASUUNNITTELUTAIDOIDEN OHJAUS AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA

Ammatillisessa koulutuksessa urasuunnittelutaidot kehittyvät henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmaprosessissa (HOKS). Ensimmäisessä HOKS-keskustelussa oppijan lähtötilanne, urasuunnitelma ja tavoitteet kartoitetaan oppijan ja ohjaajan yhteistyönä, ja niitä päivitetään koulutuksen aikana.

Hyvä ohjaus tukee urasuunnittelutaitojen kehittymistä, kun

- Oppijan työnhakutaidot ja oman osaamisensa esittely kehittyvät sekä itseohjautuvuus vahvistuu, ja toimijuus oman alansa verkostoissa lisääntyy.
- Ohjaus tukee ammatillisen identiteetin rakentumista ja uravalintojen tekemistä, tarjoten tilan oppimisen ja kehittymisen tarkasteluun niin itsenäisesti kuin vertaisryhmässä oppimispolun eri vaiheissa.
- Ohjaus auttaa työmarkkinatiedon hankinnassa, purkaa sukupuolittuneita koulutus- ja työmarkkinavalintoja, ja tarjoaa monialaista tukea myös ilman jatko-opiskelupaikkaa.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Hyvä ohjaus edistää vaikuttavaa työelämäyhteistyötä

- Hyvä ohjaus on toteutettu tavalla, joka kehittää oppijan vastuunottoa omasta oppimisestaan sekä vahvistaa hänen toimijuuttaan muuttuvissa työelämän tilanteissa. Työelämätaitoja ovat muun muassa kyky oppia uutta, jatkuva oppiminen ja oman osaamisen kehittäminen. Tärkeitä työelämässä painottuvia taitoja ovat myös hyvät vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, resilienssi sekä kyky ennakoita tulevaisuuden taitoja. Koulujen ja oppilaitosten opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä työelämän toimijoiden yhteisenä vastuuna on edistää oppijan työelämätaitoja ja osaamista.

Hyvä ohjaus edistää vaikuttavaa työelämäyhteistyötä, kun se

- tukee ja kehittää oppijan työelämä- ja työnhakutaitoja monialaisena yhteistyönä
- edistää hyvinvointia ja toimijuutta opiskelija työuran muutoksissa
- tukee osaamisen kehittymistä opintojen ja työelämän eri vaiheissa
- tarjoaa tilan tunnistaa omia vahvuuksia, rakentaa verkostoja ja suunnata eteenpäin.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tehtäviin kuuluu laatia ohjaussuunnitelma. Sen tarkoitus on tukea laadukkaasti ohjauksen, opetuksen ja koulutuksen toteutumista niin, että oppija saa tarvitsemansa ohjauksen kaikissa tilanteissa. Lisäksi suunnitelmalla varmistetaan siirtymä- ja nivelvaiheiden suunnitelmallisuus ja ohjaus nivelvaiheissa. Ohjaussuunnitelmaan kirjataan muun muassa ohjauksen tavoitteet, ohjauksen toteutustavat sekä työ- ja vastuunjaot ohjauksellisissa toiminnoissa, ja se laaditaan yhdessä oppilaitoksen henkilöstön, oppijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Opetushallitus 2023, 19.)

SYVENNY LISÄÄ

[Hyvän ohjauksen kriteerit](#)

5.3 Ohjauksen suunnittelu, koordinointi ja kehittäminen oppilaitoksissa

Hyvän ohjauksen toteuttamista tukevat ohjauksen suunnitelmallisuus, selkeä johtaminen sekä järjestelmällinen arviointi. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän toimintaa puolestaan määrittää ohjaussuunnitelma. Suunnitelman tehtävä on vahvistaa ohjauksen toteutusta, koordinointia ja johtamista.

Ohjaussuunnitelma tukee laadukkaasti ohjauksen, opetuksen ja koulutuksen toteutumista. Suunnitelmassa kuvataan ohjausprosessi oppijan opintopolun eri vaiheissa. Suunnitelmassa määritellään esimerkiksi ohjauksen tavoitteet, menetelmät ja toteutustavat, kuten järjestämisen rakenteet sekä työn- ja vastuunjaot. Suunnitelman avulla täsmennetään, keitä ovat ohjauksen toimijat ja kuinka ohjauksen yhteisöllinen ote ymmärretään. Suunnitelma tehdään yhteistyössä koulun ja oppilaitoksen henkilökunnan, oppijoiden, huoltajien ja sidosryhmien kanssa. Suunnitelmassa on hyvä myös tarkentaa toiminnan painotukset sekä koulu- ja oppilaitoskohtaiset ominaispiirteet

Suunnitelman tavoitteena on tukea ohjauksen toteutumista siten, että oppija saa aina tarvitsemansa ohjauksen. Ohjaussuunnitelmassa kuvataan myös siirtymiin ja siirtymävaiheyhteistyöhön liittyvät toiminnot, kuten esimerkiksi siirtymät koulutuksen aikana ja sen jälkeen, ohjausverkostot sekä huoltajien ja työelämän kanssa tehtävä yhteistyö. Suunnitelmalla varmistetaan ohjauksen ja siirtymävaiheiden toimintojen suunnitelmallisuus ja toimivuus. Ohjaussuunnitelman toteutusta ja toimivuutta on hyvä seurata säännöllisesti. Arviointi- ja kehittämistyötä varten suunnitelmassa voidaan määritellä ohjauksen seurantakohteet ja arviointivälineet. Kerättävän tiedon avulla ohjauspalveluita voidaan arvioida ja kehittää ja suunnitelmaa voidaan päivittää säännöllisesti.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Toiminnan arviointi ja kehittäminen – Ohjaus osana laatutyötä

Elinikäisen ohjauksen merkitys ja tarve yhteiskunnassa on kasvanut. Siksi ohjauksen laadusta, saatavuudesta, vaikuttavuudesta ja kehittämiskohteista tarvitaan systemaattisesti kerättyä tietoa. Ohjauksen tutkimustietoon perustuva kehittäminen ja tiedolla johtaminen ovat kehittämiskohteita sekä Suomessa että monissa Euroopan maissa. Hyvän ohjauksen kriteerit ovat yksi keino edistää valtakunnallisen ohjauksen laatu- ja arviointijärjestelmän kehittämistä.

Ohjauksen laatua, tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan niin laadullisilla kuin määrällisilläkin mittareilla. Lisäksi ohjauksella on sekä välittömiä tuloksia että pitkän aikavälin vaikutuksia. Arvioinnissa on huomioitava, että etenkin ohjauksen pitkän aikavälin vaikutuksiin heijastuvat ohjauksen lisäksi myös muut tekijät, kuten oppijoiden yksilölliset tilanteet, työmarkkina- ja koulutuspoliittiset tilanteet sekä globaalit muutokset.

Ohjaustoiminnan tuloksellisuutta on mahdollista arvioida myös useiden määrällisten mittareiden avulla. Oppijoiden sitoutumista opintoihin voidaan mitata määrällisesti seuraamalla esimerkiksi opintojen edistymistä, oppijoiden poissa- ja läsnäoloja sekä opintojen keskeyttämistä. Oppijan valmistuminen suunnitelman mukaisesti, siirtyminen jatkoopintoihin, työllistyminen tai siirtyminen muuhun tarvittavaan palveluun mittaavat osaltaan ohjaustoiminnan tuloksellisuutta. Silti määrällisten mittareiden tuottama tieto ei sellaisenaan kuvaa ohjauksen tai opetuksen tuloksellisuutta, vaan saatu tilastotieto on hyvä analysoida monipuolisesti ja tarvittaessa täydentää esimerkiksi laadullisella arvioinnilla.

ARVIOINNIN ERI TASOT

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

OPPIJAN NÄKÖKULMA

Oppijan näkökulmasta ohjauksen tuloksellisuutta on mahdollista arvioida erilaisten oppijan kokemusta tarkastelevien kyselyjen avulla. Esimerkiksi Amiskysely, Lukiolaisbarometri, Kouluterveyskysely, PISA-tutkimus ja Nuorisobarometri sisältävät elementtejä, jotka antavat tietoa oppijoiden kokemuksista. RUORI-arviointi-menetelmä soveltuu etenkin erityisen tuen oppijoiden itsearviointiin välineeksi.

KANSALLINEN NÄKÖKULMA

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi tuottaa valtakunnallista tutkimus- ja arviointitietoa, joka tukee koulu- ja oppilaitosyhteisön ohjauksen laadun-hallintaa. Karvin tutkimukset tarjoavat arviointitietoa ohjauksen laadusta, saatavuudesta ja vaikuttavuudesta tietyinä tarkasteluajankohtana.

OPPILAITOS NÄKÖKULMA

Ohjauksen laadusta kerätään tietoa kouluissa ja oppilaitoksissa osana laadunhallinta- ja arviointijärjestelmiä, mutta kerätyn tiedon sisältö ja laajuus vaihtelevat. Ohjauksen säännöllinen laadullinen arviointi kouluissa ja oppilaitoksissa mahdollistaa kuitenkin haasteiden tunnistamisen, ohjauksen toimintatapojen kehittämisen sekä tiedolla johtamisen.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Miten luvun sisältöä voi hyödyntää arjessa?

Hyvän ohjauksen kriteerejä voidaan hyödyntää arjessa monipuolisesti kaikessa ohjaustyössä. Ne tarjoavat työkalun, jonka avulla voi varmistaa, että ohjausprosessi on laadukasta ja tarkoituksenmukaista.

Hyvän ohjauksen kriteerit on tarkoitettu erityisesti oppilaanohjaajille ja opinto-ohjaajille sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjille yhteisen tiedonmuodostuksen pohjaksi ja ohjauksen laadun kehittämiseksi. Hyvän ohjauksen kriteereitä voivat hyödyntää myös esimerkiksi oppijat, koulu- ja oppilaitosyhteisön jäsenet, huoltajat, sidosryhmät ja päättäjät.

Lukuun liittyvät pohdintakysymykset.

Kysymys:

Miten varmistetaan ohjauksen...

- vastuullisuus
- eettisyys
- erityisryhmien tarpeet?

Miten ohjauksessa on huomioitu...

- ammattien sukupuolittuminen
- ihmisryhmiin tai toimialoihin liittyvät ennakkokäsitykset
- kansainvälisyys ja monikulttuurisuus
- kestävä kehitys?

6 Urasuunnittelutaidot

6.1 URASUUNNITTELUTAIDTOJEN KANSALLINEN VIITEKEHYS	96
6.2 URASUUNNITTELUTAIDTOJEN OPPIMINEN	102
6.3 URASUUNNITTELUTAIDOT ERI ELÄMÄNTILANTEISSA	113

Tässä luvussa kerromme, mitä urasuunnittelutaidot ovat, miten niitä voi oppia käyttämään ja miten ne näkyvät eri elämäntilanteissa. Lisäksi tarkastelemme näiden taitojen kehittymisen arviointia.

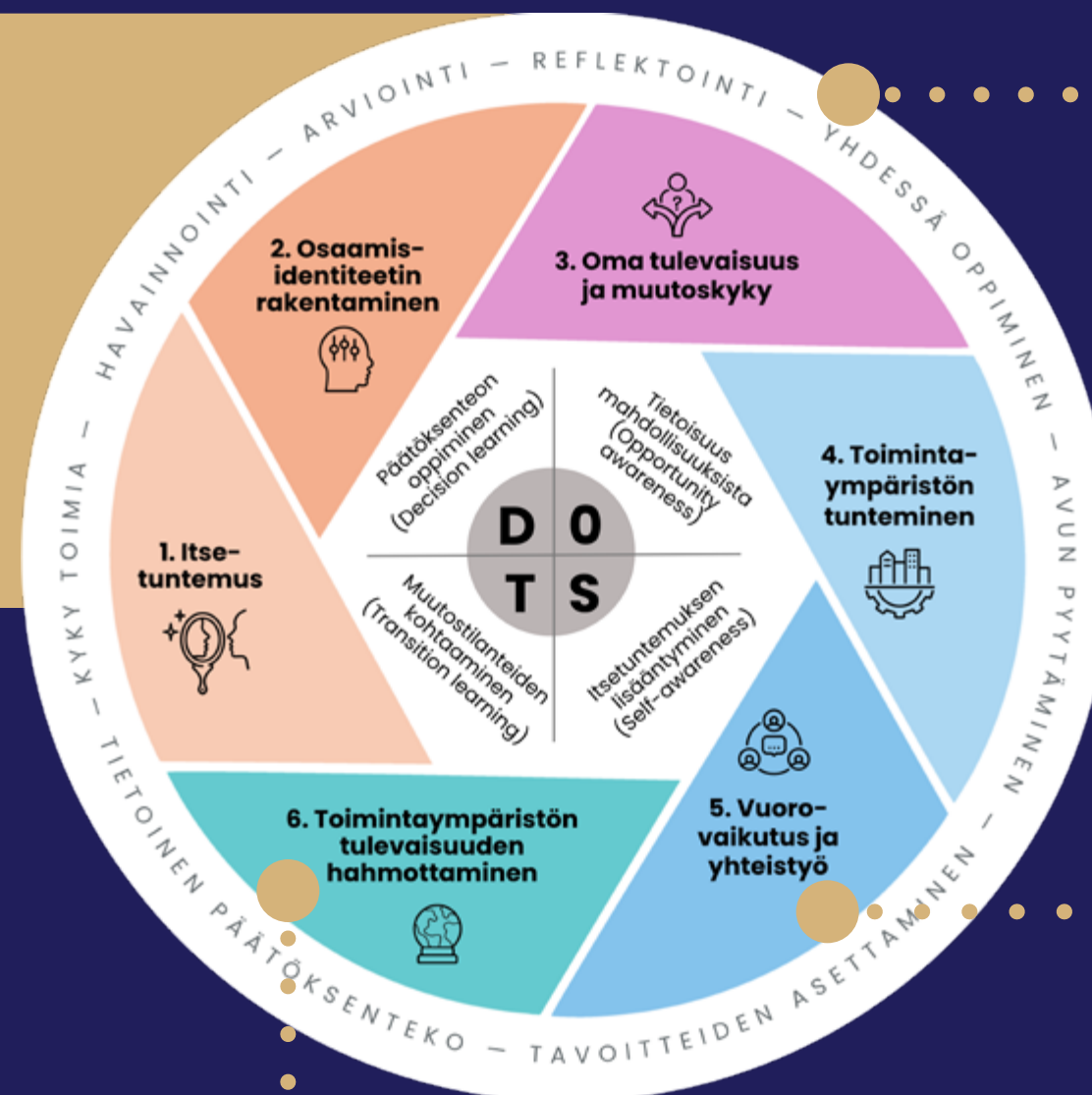
Tiivistelmä

Urasuunnittelutaidot

Urasuunnittelutaidoilla tarkoitetaan tietoja, taitoja ja asenteita, joiden avulla kaiken ikäiset ja eri elämäntilanteissa olevat yksilöt voivat parantaa kykyään suunnitella omia koulutus- ja työuriaan. Nämä tiedot, taidot ja asenteet liittyvät paitsi opiskelun ja uran suunnitteluun myös henkilökohtaiseen kasvuun. (ELGPN, 2015).

URASUUNNITTELUTAIDOJEN VIITEKEHYS

Viitekehys kuvaa, mitä urasuunnittelutaidoilla Suomessa tarkoitetaan. Viitekehys tarvitaan, jotta ohjaajilla, ohjauspalveluiden järjestäjillä ja ohjausta kehittäville tahoilla on yhteinen kokonaiskuva urasuunnittelutaidoista.

Urasuunnittelutaitojen merkitys korostuu erityisesti elämän siirtymävaiheissa ja muutostilanteissa.

Osaamiskehikko on ohjausalan ammattilaisten työkalu urasuunnittelutaitojen kehittämisen tukemiseen. Osaamiskehikkoa voi myös käyttää itsearviointin pohjana.

OSAAMIS- KOHTEET	OSAAMIS- KOHTEIDEN KÄSITTELY	OSAAMIS- KOHTEIDEN ARVIOINTI	OSAAMIS- KOHTEIDEN KEHITTÄMINEN
1. Itsetuntemus	...	...	...
2. Osaamisidentiteetin rakentaminen	...	...	...
3. Oma tulevaisuus ja muutoskyky	...	...	...
4. Toimintaympäristön tunteminen	...	...	...
5. Vuorovaikutus ja yhteistyö	...	...	...
6. Toimintaympäristön tulevaisuuden hahmottaminen	...	...	...

Suomessa urasuunnittelutaidot on jaettu kuuteen taitoalueeseen ja 34 osa-alueeseen.

Urasuunnittelutaitojen oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja edellyttää kykyä reflektoida omaa ajattelua ja toimintaa.

6.1 Urasuunnittelutaitojen kansallinen viitekehys

Viime vuosikymmeninä urasuunnittelutaitoja on määritelty eri maissa erilaisin viitekehysin, joissa joko kuvataan tietojen ja taitojen eri tasot tai ryhmitellään ne eri elämänvaiheiden mukaan. Näillä viitekehyksillä on yhteisiä lähtökohtia, teoreettisia käsitteitä ja malleja, mutta niitä on mukautettu ja tulkittu kunkin maan kielen ja kulttuurin mukaan.

Ohjausalan kansainvälisessä kirjallisuudessa on erilaisia kuvauksia urasuunnittelutaitojen sisällöistä sekä konteksteista, joissa näitä taitoja opitaan. Urasuunnittelutaidot kuvataan joko osana muuta ammattialasta riippumatonta laaja-alaista osaamista tai kokoavana kattokäsitteenä useammalle osaamisalueelle. Kapeimmillaan urasuunnittelutaidot on jäsennetty osaksi yleisiä työllistyvyys- tai työllistymistaitoja, joihin sisältyvät työnhakemisen taidot, ammatin substanssiosaaminen, työpaikan säilyttämisen taidot sekä päätöksentekotaidot. Yhdysvalloissa urasuunnittelun osaksi liitettiin myös taidot, joiden avulla yksilö kokoaa itseään ja uraa koskevat tiedot yhteen henkilökohtaiseksi toimintasuunnitelmaksi (Herr & Johnson, 1989).

Urasuunnittelutaitojen viitekehukset koostuvat tyypillisesti seuraavista kolmesta osatekijästä:

- 1. Urasuunnittelun osa-alueet** (tavoitteet ja osaaminen), jotka sisältävät tavoitteena olevat tiedot, taidot ja asenteet.
- 2. Oppimismalli**, jossa kuvataan viitekehysten ja taitojen hankkimisen perustana oleva oppimismalli.
- 3. Tasot**, jotka kuvaavat yksilön läpikäymiä oman urasuunnittelun kehitysvaiheita.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Mistä viitekehyksessä on kyse?

Kansallinen urasuunnittelutaitojen viitekehys kuvaa, mitä urasuunnittelutaidoilla Suomessa tarkoitetaan, millaisissa elämäntilanteissa niitä erityisesti tarvitaan, sekä miten niitä opitaan – jotta oppimista voidaan tukea. Viitekehys edistää ohjaajien, ohjauspalveluiden järjestäjien ja ohjausta kehittävien tahojen yhteisen kokonaiskuvan muodostumista urasuunnittelutaidoista.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

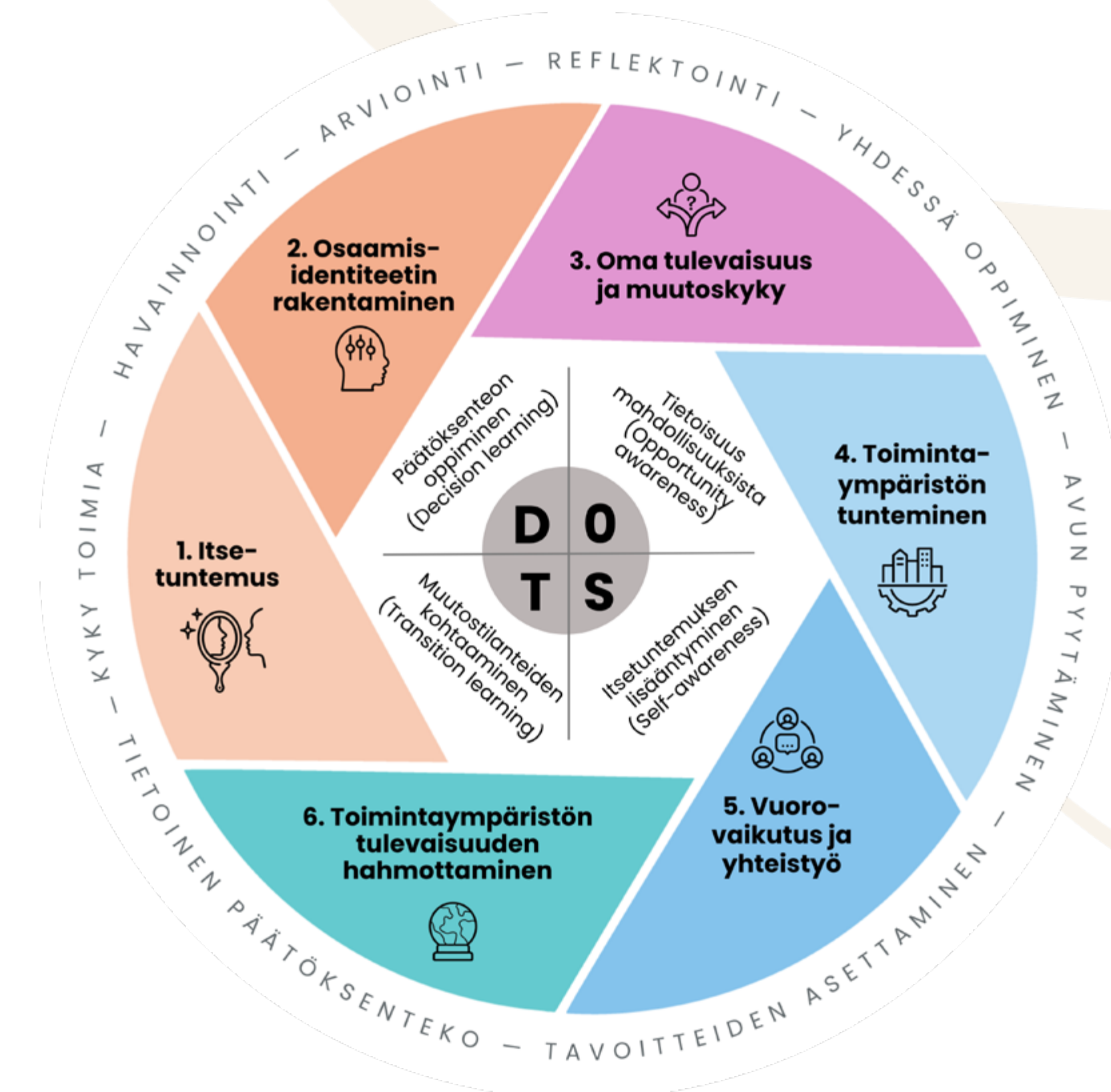
Suomalaisen urasuunnittelutaitojen viitekehyksen taustalla on hyödynnetty urasuunnittelutaitoja jäsentävää selvitystä (2023) sekä siinä esitettyä, Bill Law'n kehittämää ”uusi DOTS” -mallia. Mallissa korostuu yksilön ja hänen tekemien ratkaisujen näkeminen laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa.

Mallin mukaiset osaamistavoitteet ovat:

- Päätöksenteon oppiminen (*D=Decision learning*)
- Tietoisuus työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan mahdollisuuksista (*O=Opportunity awareness*)
- Elämän muutostilanteiden kohtaaminen (*T= Transition learning*)
- Itsetuntemuksen lisääntyminen (*S=Self-awareness*)

Mallin mukaisessa vaiheittain syvenevässä oppimisprosessissa on kyse tiedon havainnoista, seulonnasta, tarkentamisesta ja ymmärtämisestä. (Law 1999, Vuorinen & al mukaan 2023).

Oheisessa kuviossa on esitetty ”Uusi DOTS” -malli ja urasuunnittelutaitojen kuusi taitoaluetta toisiinsa yhdistettynä. Lisäksi ulkokehältä löytyvät oppimissykliin liittyvät metataidot.

Kansallinen urasuunnittelun viitekehyksen taustalla on hyödynnetty urasuunnittelutaitoja jäsentävää selvitystä ja ”Uusi DOTS” -mallia.

Periaatteet

urasuunnittelutaitojen viitekehysten taustalla

Kansallinen urasuunnittelutaitojen viitekehys on luotu näiden kuuden keskeisen periaatteen pohjalta:

1. Urasuunnittelutaidot ovat opittavissa

Urasuunnittelutaitoja voi oppia ja opettaa. Kuka tahansa voi kehittää urasuunnittelutaitojaan, ja niiden kehittämisestä hyötyvät kaikki.

2. Yksilöt ovat aktiivisia toimijoita

Toimijuuteen liittyy ajatus oman elämän hallinnasta, kokemus osallisuudesta sekä vaikutusmahdollisuuksista.

3. Urasuunnittelu on elämän suunnittelua

Urasuunnittelu ei koske vain työhön tai opiskeluun liittyviä asioita vaan se liittyy elämään kokonaisvaltaisesti.

4. Rakenteet vaikuttavat urasuunnitteluun

Yhteiskunnan ja toimintaympäristön rakenteet vaikuttavat siihen, millaisena yksilö kokee mahdollisuutensa suunnitella ja hallita elämäänsä omista lähtökohdistaan.

5. Urasuunnittelu tapahtuu vuorovaikutuksessa

Urasuunnittelu lähtee yksilöstä mutta tapahtuu vuorovaikutuksessa läheisten, verkostojen ja yhteiskunnan kanssa. Vuoropuhelua käydään esimerkiksi yksilön arvojen ja vahvuuksien ja koulutus- ja työelämän mahdollisuuksien välillä.

6. Urasuunnittelutaitoja tarvitaan läpi elämän

Urasuunnittelu on hyödyllistä kaikissa elämäntilanteissa. Urasuunnittelu on myös aina kolmen aikaperspektiivin yhtäaikaista olemassaoloa: mistä tulen, missä olen tällä hetkellä ja mihin olen matkalla.

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Miten viitekehys on laadittu?

Urasuunnittelutaitojen edistämishankkeessa koottiin työryhmä tukemaan urasuunnittelutaitojen kansallista määrittelytyötä. Mukana työryhmätyöskentelyssä toukokuusta lokakuuhun 2023 oli monipuolisesti asiantuntijoita eri organisaatioista ja työtehtävistä. Lisäksi työskentelyn välituloksia kommentoitiin yhteistyöverkostoissa, mukaan lukien elinikäisen ohjauksen ELO-foorumi ja sen työjaosto.

SYVENNY LISÄÄ

[Urasuunnittelutaitojen viitekehys - KEHA-keskus](#)

[Urasuunnittelutaitoja jäsentävä selvitys ja näkökulmia jatkokehittämistä varten - Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos](#)

Urasuunnittelutaidot

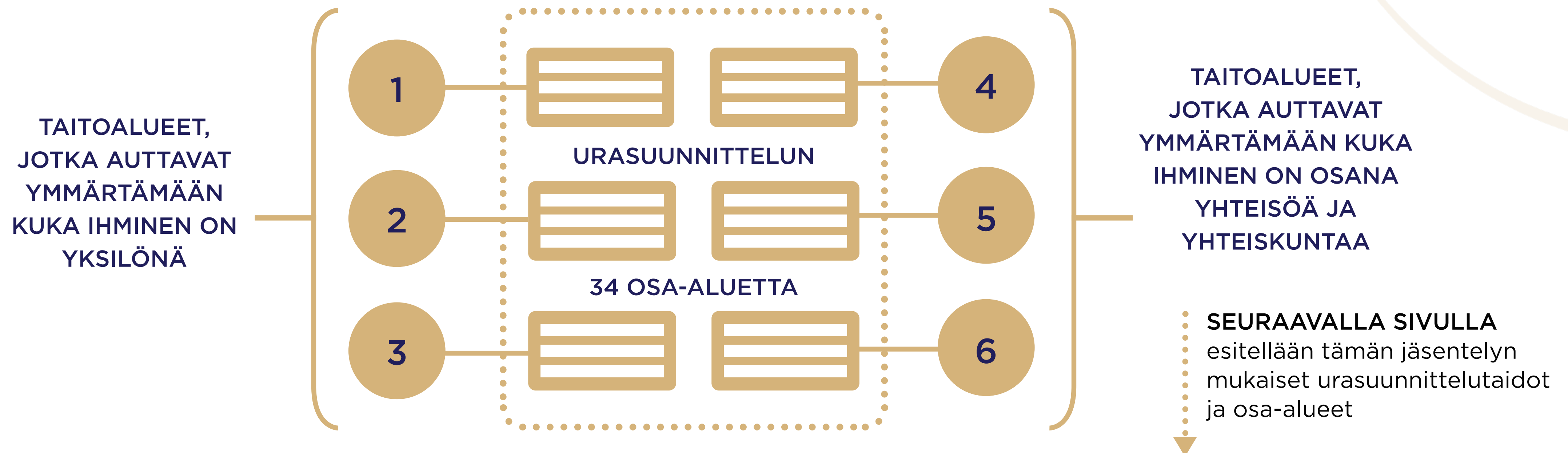
Kansallisessa viitekehyksessä määritellään kuusi urasuunnittelun taitoaluetta ja näiden alle 34 osa-aluetta. Määrittely vastaa European Lifelong Guidance Policy Networkin (ELGPN) määritelmän sisältöä. Taitoalueet liittyvät niin ihmisen kykyyn määritellä, kuka hän on yksilönä, kuin ymmärrykseen tavoista, joilla yksilö voi olla osa omia yhteisöjään ja yhteiskuntaa.

URASUUNNITTELU-**TAITOJEN MÄÄRITELMÄ**

Urasuunnittelutaidoilla tarkoitetaan tietoja, taitoja ja asenteita, joiden avulla kaiken ikäiset ja eri elämäntilanteissa olevat yksilöt voivat parantaa kykyään suunnitella omia koulutus- ja työuriaan. Nämä tiedot, taidot ja asenteet liittyvät paitsi opiskelun ja uran suunnitteluun myös henkilökohtaiseen kasvuun. (ELGPN, 2015).

URASUUNNITTELU-**TAITOJEN JÄSENTELYTAPA**

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-**TAIDOT**

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

URASUUNNITTELUTAIDOIDEN TAITO- JA OSA-ALUEET

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

MINÄ YKSILÖNÄ

1. ITSE- TUNTEMUS

- 1.1 Oma elämäntarina
- 1.2 Voimavarat ja työkyky
- 1.3 Tunteet ja toimintatavat
- 1.4 Arvot
- 1.5 Motivaatiotekijät
- 1.6 Kiinnostuksen kohteet
- 1.7 Suhtautuminen työhön ja opiskeluun

2. OSAAMIS- IDENTITEETIN RAKENTAMINEN

- 2.1 Osaaminen ja vahvuudet
- 2.2 Osaamisen soveltaminen
- 2.3 Kehittymiskohteet
- 2.4 Käsitys itsestä oppijana
- 2.5 Uusien taitojen opettelu

3. OMA TULEVAISUUS JA MUUTOSKYKY

- 3.1. Haaveet ja unelmat
- 3.2 Ongelmanratkaisu
- 3.3 Luovuus
- 3.4 Päätöksenteko
- 3.5 Tavoitteet
- 3.6 Varautuminen
- 3.7 Resilienssi
- 3.8 Epävarmuuden sietäminen

- 4.1 Mahdollisuudet ja reunaehdot
- 4.2 Työmarkkinat
- 4.3 Koulutus ja opiskelu
- 4.4 Yhteiskunnan rakenteet
- 4.5 Ekososiaaliset tekijät

- 5.1 Osaamisen sanoittaminen
- 5.2 Viestintä
- 5.3 Vuorovaikutus työssä, opiskelussa ja omissa verkostoissa
- 5.4 Avun pyytäminen ja hyödyntäminen
- 5.5 Yhteiskunnan tarjoamat palvelut
- 5.6 Työnhakutaidot

- 6.1 Vaihtoehtoiset polut
- 6.2 Yhteiskunnan muutokset
- 6.3 Globaalit muutokset

4. TOIMINTA- YMPÄRISTÖN TUNTEMINEN

5. VUORO- VAIKUTUS JA YHTEISTYÖ

6. TOIMINTA- YMPÄRISTÖN TULEVAISUUDEN HAHMOTTAMINEN

MINÄ OSANA YHTEISÖÄNI JA YHTEISKUNTAA

Urasuunnittelutaitojen osaamistavoitteet

Eri urasuunnittelutaitojen osa-alueille on määritetty osaamistavoitteita urasuunnittelutaitojen osaamiskehikon laatimisen yhteydessä. Nämä osaamistavoitteet löytyvät tiivistetyssä muodossa käsikirjan Käytännön työvälineet -osiosta. Alla on esitetty osaamistavoitteiden tiivistelmien rakenne.

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄISEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OSAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT
- 6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Jokaiselle taitoalueelle on oma sarakkeensa.

Minä yksilönä

TAITOALUE 1 ITSETUNTEMUS

Taitoalueen tavoitteena on yksilön itsetuntemuksen kehittäminen ja lisääminen. Tämä tarkoittaa oman elämäntarinan, oman voimavarojen ja työkyvyn, tunteiden ja toimintatapojen ja arvojen tutkimista ja selailmistä. Kyse on myös oman motivaatiotekijöiden ja kiinnostuksen kohteiden tiedostamisesta ja tunnistamisesta sekä oman suhtautumisen merkityksen ymmärtämisestä työn ja opiskelun kontekstissa.

OSA-ALUEKOHTAISET TAVOITTEET

1.1 Oma elämäntarina - Hahmotan tähänastisen elämäntarinani. - Ymmärrän elämäntarinani merkityksen urasuunnittelussa. - Koen, että pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuaan.	1.5 Motivaatiotekijät - Tiedän, mikä minua motivoi. - Tiedän, miten motivaatio vaikuttaa toimintaani.
1.2 Voimavarat ja työkyky Tiedän rajani ja voimavarani, ja osaan tehdä tarvittaessa toimintatapoja työkyvyn ylläpitämiseksi.	1.6 Kiinnostuksen kohteet - Tiedän, mistä olen kiinnostunut. - Ymmärrän, miten voin käyttää kiinnostuksen kohteitani urani suunnittelussa.
1.3 Tunteet ja toimintatavat - Ymmärrän tunteiden merkityksen ja vaikutuksen toimintaani. - Pystyn tavoitteeni suunnassa silloinkin, kun tunteet pyrkivät viemään minua pois päin tavoitteeni.	1.7 Suhtautuminen työhön ja opiskeluun - Tiedän, miten suhtautumiseni työhön ja opiskeluun vaikuttaa toimintaani. - Pystyn kehittämään suhtautumistani tarvittaessa.
1.4 Arvot - Tiedän, mitkä asiat ovat minulle tärkeitä. - Tiedän, miten arvoni ohjaavat päätöksieni ja toimintaani.	

Taitoaluekohtainen päätavoite on esitetty kunkin taulun yläreunassa.

Urasuunnittelutaitojen eri osa-alueiden osaamistavoitteet on listattu kunkin taitoalueen osalta

TUTUSTU TARKEMMIN
Löydät [Urasuunnittelutaitojen osaamistavoitteet](#) kokonaisuudessaan käytännön työvälineistä

MITEN OSAAMISTAVOITTEET SAAVUTETAAN?
Tutustu [Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikkoon ja taitojen nelivaiheiseen syvenemiseen \(s. 106\)](#)

6.2 Urasuunnittelutaitojen oppiminen

Kuka tahansa voi kehittää urasuunnittelutaitojaan, ja niiden kehittämistä hyötyvät kaikki. Eri yksilöillä on erilaiset valmiudet toimia ja tämän takia sekä yksilöiden että koko yhteiskunnan kannalta on perusteltua, että koko väestöllä on edellytykset tehdä harkittuja ja tietoisia omaa tulevaisuutta koskevia suunnitelmia ja ratkaisuja. Yhdistämällä urasuunnittelutaitojen tavoitteellinen oppiminen eri kouluasteiden opetussuunnitelmiin pyritään määrittämään se, mitä on opittava, sekä se, miten oppiminen on mahdollista.

Urasuunnittelu on moniulotteinen prosessi, joka vaatii vuorovaikutusta muiden ihmisten ja ympäröivän maailman kanssa. Yksilöt peilaavat tilannettaan yhteiskunnan mahdollisuuksiin ja tulevaisuuden näkyymiin. Ohjaajien rooli on tukea yksilöiden tietoisuutta heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan, kuten osaamisista, vahvuuksista, asenteista, persoonallisista piirteistä, taidoista, arvoista ja kiinnostuksen kohteista. Nämä ominaisuudet vaikuttavat yksilön nykyiseen tilanteeseen ja tulevaisuuteen.

Urasuunnittelussa tärkeää on myös omien tarpeiden ja arvojen analysointi. Yksilön tulisi pohtia, millaisia tavoitteita hän asettaa omalle elämälleen. Lisäksi ohjausprosessissa tarkastellaan tilannekohtaisten mahdollisuuksien rakenteita ja niiden asettamia vaatimuksia. Erilaisten vaihtoehtojen arviointi on olennainen osa päätöksentekoa, ja on tärkeää ymmärtää eri ratkaisujen merkitykset oman elämänsuunnittelun kannalta.

Eurooppalainen elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikan verkosto (ELGPN) selvitti, miten urasuunnittelutaitoja määritellään ja integroidaan opetussuunnitelmiin eri jäsenmaissa. Selvityksessä ilmeni, että termi ”Career Management Skills” on haastava kääntää eri kielille, ja sen merkitys vaihtelee kulttuurisesti. Pohjoismaissa ehdotettiin käytettäväksi termiä ”Career Competence”, joka korostaa uraosaamista ja oppimista elämän ja työn muutosten hallinnassa.

Suomessa käytössä oleva termi on **“Urasuunnittelutaidot”**

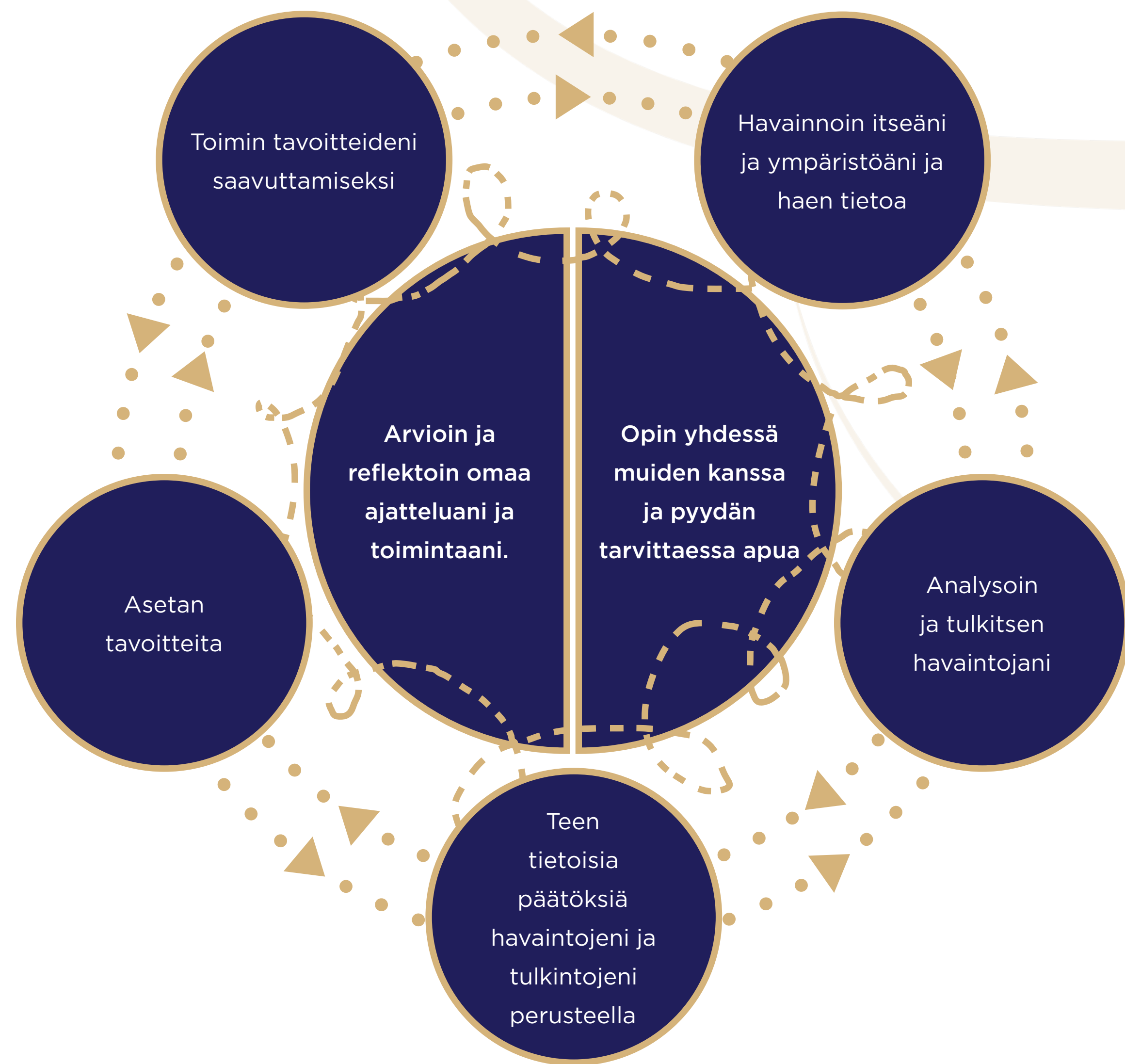
Miten urasuunnittelutaitoja opitaan?

Kutakin urasuunnittelutaitoa opittaessa tarvitaan erilaisia tiedon hakemiseen ja prosessointiin sekä tavoitteelliseen toimintaan liittyviä taitoja, kuten havainnointia, arviointia, reflektointia, yhdessä oppimista, avun pyytämistä, tietoista päätöksentekoa, tavoitteiden asettamista sekä kykyä toimia. Nämä taidot ovat yleisiä metataitoja, joita voi soveltaa kaikkeen oppimiseen mutta jotka ovat kuitenkin erityisen tärkeitä urasuunnittelun näkökulmasta. Oppimisen ja tavoitteellisen toiminnan taidot luovat perustan kaikelle urasuunnittelulle.

Oppiessaan ihminen liikkuu joustavasti eri vaiheiden välillä. Oppiminen syvenee prosessoinnin myötä. **Arviointi, reflektointi, yhdessä oppiminen ja avun pyytäminen tarvittaessa ovat osa oppimisprosessia sen jokaisessa vaiheessa**, ja sen vuoksi ne on kuvattu kehän keskelle.

Myös näille taidoille voidaan määrittää oppimistavoitteita.

↓
SEURAAVALLA SIVULLA
Esimerkkejä oppimistavoitteista
näille metataidoille

ESIMERKKEJÄ OPPIMISTAVOITTEISTA

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Suunnitelman toteuttaminen, tarkistaminen ja muuttaminen:

- Toteutan suunnitelmaani vaihe vaiheelta.
- Arvioin etenemistäni säännöllisesti.
- Osaan muuttaa suuntaa tarvittaessa.

Suunnitelman toteuttamisen edellytysten hahmottaminen:

- Ymmärrän, mitä suunnitelman toteuttaminen minulta edellyttää.

Kokeilemisen ja riskinoton seurausten ennakointi:

- Uskallan kokeilla.
- Otan hallittuja riskejä.

Tavoitteenasettelu:

- Teen suunnitelman haaveideni saavuttamiseksi.
- Pilkon suunnitelman pienemmiksi tavoitteiksi.
- Osaan asettaa lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita.

Omien voimavarojen arviointi:

- Osaan arvioida, riittävätkö voimavarani tavoitteiden saavuttamiseen.

Vaihtoehtoisten suunnitelmien hahmottaminen:

- Tunnistan millaisia reittejä minulla on kohti haaveitani.

Sitoutumiseen vaikuttavien tekijöiden arviointi:

- Sitoudun omien päätösteni toteuttamiseen.

Toimin tavoitteideni saavuttamiseksi

Asetan tavoitteita

ESIMERKKEJÄ OPPIMISTAVOITTEISTA

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Havainnoin itseäni
ja ympäristöäni ja
haen tietoa

Analysoin
ja tulkitsen
havaintojani

Merkityksellisten asioiden huomaaminen:

- Havainnoin omia tunteitani ja ajatuksiani.

Tiedon hakeminen ja kokoaminen:

- Tiedän, mistä tietoa kannattaa hakea.
- Osaan hakea tietoa eri vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista.
- Osaan hakea tietoa yhteiskunnasta, opiskelumahdollisuuksista ja työmarkkinoista.

Eri vaihtoehtojen vertailu ja priorisointi:

- Jäsennän ja arvioin tilanteeseeni soveltuvia tietolähteitä ja relevanttia tietoa.
- Vertailen ja priorisoin eri vaihtoehtoja ennakkoluulottomasti.

Merkityksen antaminen vaihtoehdoille:

- Pohdin, mitä eri vaihtoehdot minulle merkitsevät.
- Tunnistan, mitkä seikat vaikuttavat tulkintoihini ja valintoihini.
- Erotan, mihin voin vaikuttaa ja mihin en.

ESIMERKKEJÄ OPPIMISTAVOITTEISTA

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Teen
tietoisia
päätöksiä
havaintojeni ja
tulkintojeni
perusteella

Oman päätöksentekotyylin sekä päätöksentekoon vaikuttavien asioiden ymmärtäminen:

- Tunnistan, miten teen päätöksiä ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat.
- Tunnistan, mihin päätökseni perustuvat.

Päätösten vaikutusten arviointi:

- Tunnistan, miten tekemäni päätökset vaikuttavat itseeni, läheisiini ja yhteiskuntaan.

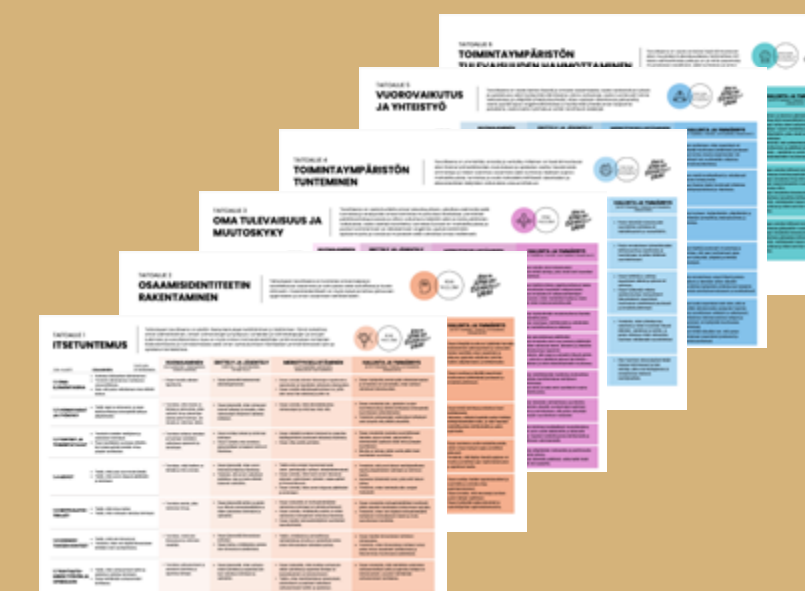
Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikko

Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikko on kansalliseen urasuunnittelu-taitojen viitekehykseen perustuva ohjausalan ammattilaisen työkalu, joka tarjoaa yhteisen perustan urasuunnittelutaitojen oppimiselle ja ohjenuoran ohjauskentän toimijoille. Se on suunniteltu tukemaan urasuunnittelutaitojen elinikäistä oppimista ja työkaluksi tahoille, joiden tavoitteena on edistää yksilöiden ja ryhmien urasuunnittelutaitojen kehittymistä.

Osaamiskehikon sisältöluottuvuuden muodostavat kansallisessa viitekehyksessä kuvatut kuusi taitoaluetta ja 34 osa-aluetta. Urasuunnittelutaitojen syvenemistä oppimisprosessin myötä kuvataan kehikossa jokaisen 34 osa-alueen osalta, taitoalueittain. Näitä osaamisen ja taitojen syvenemisen kuvauksia voidaan käyttää urasuunnittelutaitojen opetus- ja valmennustoteutuksia suunniteltaessa sekä erilaisissa ohjaustilanteissa yksilön ikätaso ja elämäntilanne huomioiden, esim. pohdittaessa, minkälaista tukea oppija tarvitsee urasuunnittelutaitojensa kehittämisessä.

Yksilön näkökulmasta osaamiskehikko tekee näkyväksi urasuunnittelutaitojen elinikäistä oppimista ja taitojen kehittymistä jatkuvana prosessina läpi elämän. Osaamiskehikkoa voi hyödyntää sekä muodollisissa, epämuodollisissa että arjen oppimistilanteissa.

↓
SEURAAVALLA SIVULLA
Osaamiskehikon muodostavien taulujen rakenteen esittely

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

- Osaamiskehikko on ohjausalan ammattilaisen työkalu
- Osaamiskehikko koostuu kuudesta taitoaluekohtaisesta taulusta
- Taulujen avulla voidaan tarkastella urasuunnittelutaitojen syvenemistä neljässä vaiheessa: 1. huomaaminen, 2. erittely ja jäsentely, 3. merkityksellistäminen, 4. hallinta ja ymmärrys

SYVENNY LISÄÄ

[Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikko \(s. 175\)](#)

[Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset](#)

Ymmärrys urasuunnittelutaidoista on myös osa ohjausosaamista, ks. kohdat:

B3.2 Tavoitteiden tarkastelu ja asettaminen
B2.5 Elinikäinen ja jatkuva oppiminen

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄINEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OUSAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT
- 6 URA-SUUNNITTELUTAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Osaamiskehikon rakenne ja toimintalogiikka on avattu tiivistetysti alla. Osaamiskehikko koostuu kuudesta taitoaluekohtaisesta taulusta, jotka sisältävät urasuunnittelutaitojen osaamisen kuvaukset sekä kuvaukset taitojen syvenemisestä. Taulut löydät kokonaisuudessaan tämän käsikirjan Käytännön työvälineet -osiosta sekä Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikko -julkaisusta.

Jokaisesta urasuunnittelutaitojen kuudesta taitoalueesta on oma taulunsa.

Jokaista taitoalueen sisältämää osa-aluetta tarkastellaan taulussa omalla rivillään

Osa-aluekohtaiset keskeiset osaamiset löytyvät omasta sarakkeestaan

TAITOALUE 1 ITSETUNTEMUS			Taitoalueen tavoitteena on yksilön itsetuntemuksen kehittäminen ja lisääminen. Tämä tarkoittaa oman elämäntarinan, omien voimavarojen ja työkyvyn, tunteiden ja toimintatapojen ja arvojen tutkimista ja sanallistamista. Kyse on myös omien motivaatiotekijöiden ja kiinnostuksen kohteiden tiedostamisesta ja tunnistamisesta sekä oman suhtautumisen merkityksen ymmärtämisestä työn ja opiskelun kontekstissa.				
OSA-ALUEET:	OSAAMINEN:	TAITOJEN SYVENEMINEN:	HUOMAAMINEN (HÄVÄNNÖINTI, NIMEÄMINEN, TUNNISTAMINEN)	ERITTELY JA JÄSENTELY (VERTAILU, JÄRJESTÄMINEN, RYHMITTELY)	MERKITYKSELLISTÄMINEN (LUOTOAMINEN, ASEMOINTI, HENKILÖKOHTAISTAMINEN)	HALLINTA JA YMMÄRRYS (KITEYTTÄMINEN, ITSENSÄ JOHTAMINEN, ENNAKOINTI)	
1.1 OMAN ELÄMÄNTARINAN	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän elämäntarini. Tiedän omien voimavarojen ja taitojen. Tiedän omien tunteiden ja arvojen. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	
1.2 VOIMAVARAT JA TYÖKYKY	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän rajani ja voimavarani, ja osaan tehdä tarvittaessa toimenpiteitä työkyvyn ylläpitämiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	
1.3 TUNNET JA TOIMINTATAPAT	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus.
1.4 ARVOT	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	
1.5 MOTIVAATIO-TEKIJÄT	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus. Tiedän, mikä on minun elämäni tarkoitus.

Taitoaluekohtainen päätavoite on esitetty kunkin taulun yläreunassa

Kunkin osa-alueen taitojen syvenemistä tarkastellaan neljässä vaiheessa:

1. Huomaaminen
2. Erittely ja jäsentely
3. Merkityksellistäminen
4. Hallinta ja ymmärrys

← TUTUSTU TARKEMMIN
Löydät [Osaamiskehikko-työkalun](#) kokonaisuudessaan käytännön työvälineistä

↓ SEURAAVALLA SIVULLA
Lisätietoa urasuunnittelutaitojen nelivaiheisesta syvenemisestä

URASUUNNITTELUTAIDOIDEN SYVENEMINEN

Osaamiskehikossa kuvataan taitojen kehittymistä neljässä vaiheessa. Jokainen syventävä vaihe edellyttää edellisiä vaiheita. Tätä vaiheittaista prosessia voi helposti soveltaa oppimisessa myös muilla elämänalueilla.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

1

HUOMAAMINEN

HAVAINNOINTI,
NIMEÄMINEN,
TUNNISTAMINEN

Syötteiden huomaaminen; näkeminen, kuuleminen ja tunnistaminen. Kestävän perustan luominen toiminnalle löytämällä riittävästi tietoa tutun, ilmeisen ja stereotyyppioita ylläpitävän tiedon rinnalle.

2

ERITTELY &
JÄSENTELY

VERTAILU,
JÄRJESTÄMINEN,
RYHMITTELY

Asioiden laittaminen hyödylliseen järjestykseen. Vertailujen tekeminen asioiden ryhmittelyä varten.

3

MERKITYKSELLIS-
TÄMINEN

LUOTAAMINEN,
ASEMOINTI, HENKILÖ-
KOHTAISTAMINEN

Asioiden, ihmisten, ryhmien ja tapahtumien keskinäisten suhteiden tarkastelu ja arviointi. Oman ja muiden näkökulmien erilaisuuksien tarkastelu ja arviointi ja oman näkemyksen kehittäminen: mitä haluan – ja miksi.

4

HALLINTA &
YMMÄRRYS

KITEYTTÄMINEN,
ITSENSÄ JOHTAMINEN,
ENNAKOINTI

Ymmärtäminen, miten asiat toimivat ja mitä voi/pitää tehdä, jotta todennäköisimmin pääsee tavoittelemaansa tulokseen.

URATAIDOT-TYÖKALU

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

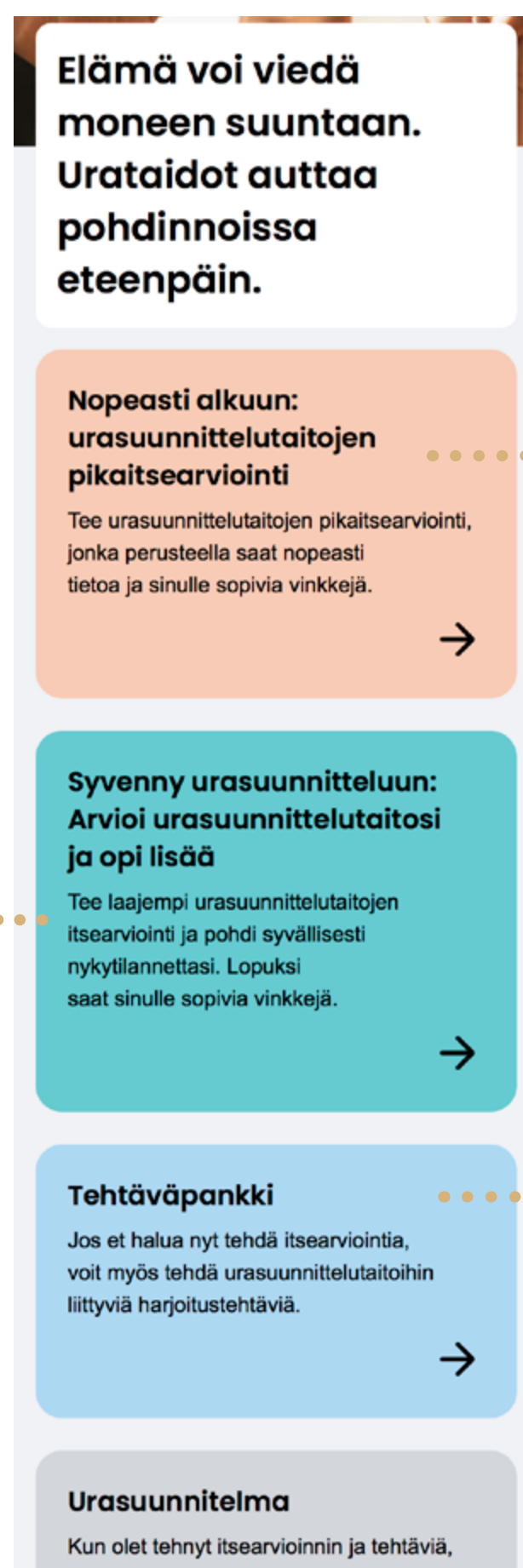
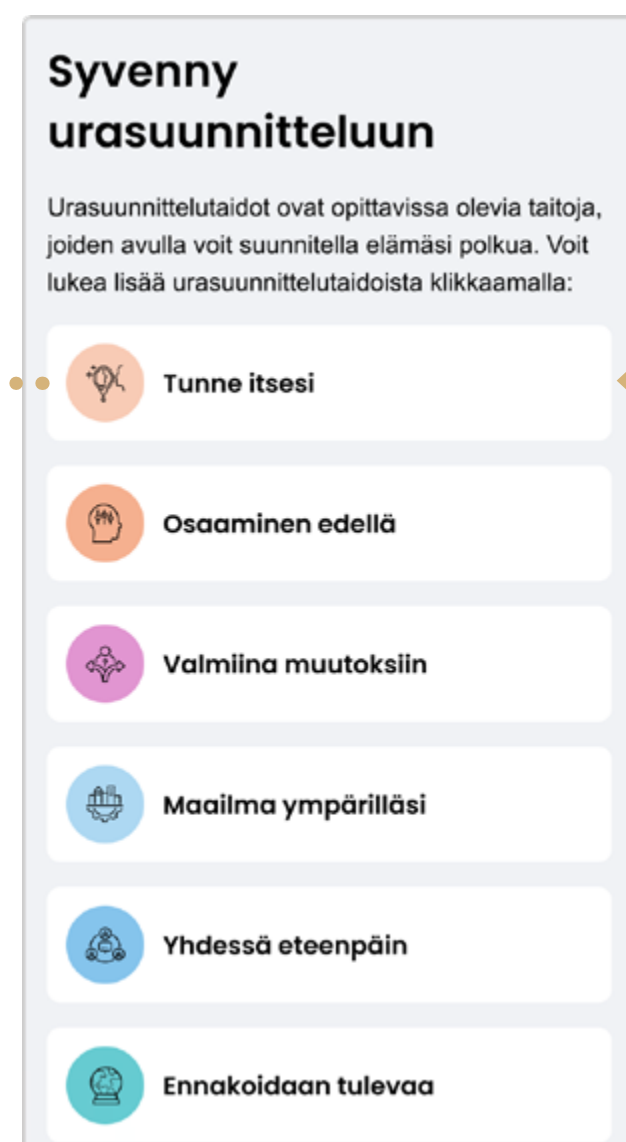
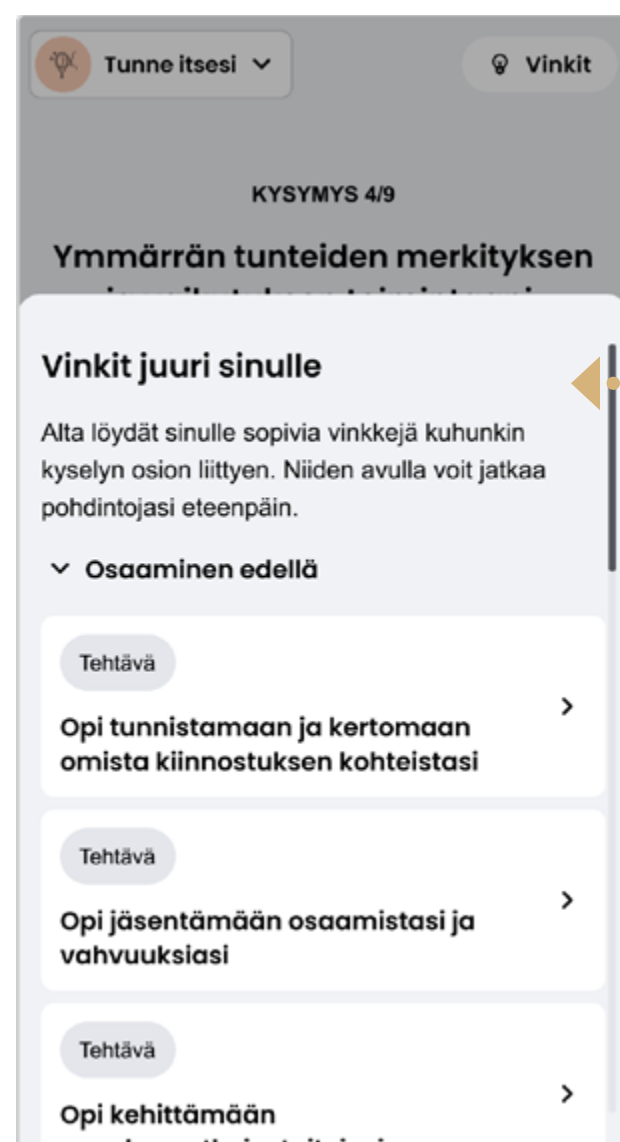
6 URA-SUUNNITELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Urataidot on työkalu urasuunnittelutaitojen itsearviointiin ja kehittämiseen.

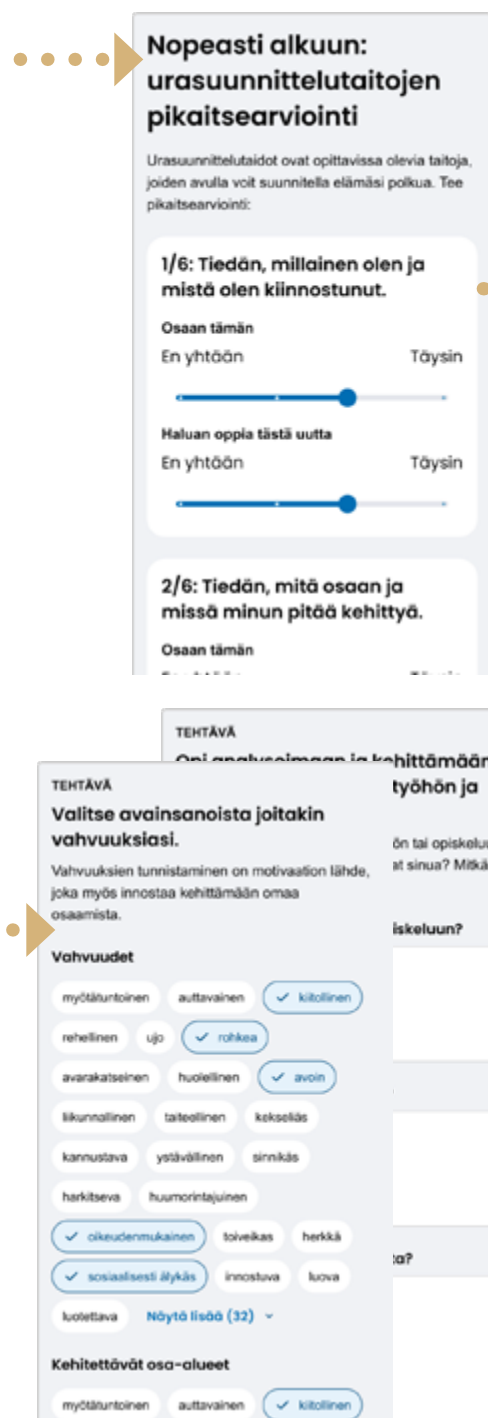
URASUUNNITTELUTAIDOJEN KEHITTÄMINEN

Työkalu kohdentaa käyttäjän itsearvioinnin perusteella juuri oikeanlaiset harjoitustehtävät niille osa-alueille, jotka vaativat eniten kehittämistä.

URASUUNNITTELUTAIDOJEN ITSEARVIOINTI

Ajankohtainen ja osa-aluekohtainen itsearviointi auttaa hahmottamaan tilanteen.

YHTEENVEDON JAKAMINEN

Yhteenveto voidaan jakaa linkkinä ja pdf:nä yksilön ja ohjausalan ammattilaisen kanssa käytävän keskustelun pohjaksi.

URASUUNNITTELUTAIDOJEN KEHITTÄMISEN SEURAAMINEN

Työkalu auttaa yksilöä seuraamaan taitotasonsa kehittymistä esimerkiksi vuosittaisten itsearviointien avulla.

SYVENNY LISÄÄ

[Urataidot-työkalu](#)

TÄRKEÄÄ TIETÄÄ

Kansainvälisesti on todettu, että formatiivinen arviointi on tarkoituksenmukaisempi lähestymistapa urasuunnittelutaitojen kehittymisen kannalta, olipa sitten kyse nuorista tai aikuisista.

Summatiivinen arviointi tarkoittaa oppijan tietojen ja taitojen muodollista mittaamista ja dokumentointia ennalta määriteltyjen tavoitteiden pohjalta.

Formatiivinen arviointi tarkoittaa oppimisprosessin tukemista ja edistämistä jatkuvalla palautteella ja epämuodollisemmin menetelmin.

rystään ja kehittää laaja-alaisia taitojaan ilman, että oppiminen pirstaloituisi erillisiin osa-alueisiin.

Urasuunnittelutaitojen kansallisen viitekehyksen pohjalta rakennettu osaamiskehikko on työkalu, jonka voidaan nähdä hyödyntävän sekä summatiivista että formatiivista arviointia. Se nostaa samalla kertaa esiin niin urasuunnittelutaitoihin liittyvät osaamistavoitteet kuin myös tarjoaa työkalun urasuunnittelutaitojen oppimisen ja edistymisen tarkasteluun. Kehikon avulla on mahdollista tunnistaa ja arvioida urasuunnittelutaitoja eri elämänvaiheet, taustat ja kontekstit huomioiden.

Urasuunnittelutaitojen arvioiminen

Urasuunnittelutaitojen arvioiminen on monialainen ja oppiaineraajat ylittävä prosessi, jonka osalta käytännöt ja käsitykset ovat aiempina vuosina vaihdelleet oppilaitos- ja koulutusastekohtaisesti. Perinteisesti arviointia on lähestytty kahdesta eri näkökulmasta:

Summatiivinen arviointi keskittyy oppimisen tulosten muodolliseen arviointiin, jossa mitataan, kuinka hyvin oppija hallitsee ennalta määritellyt tiedot ja taidot. Tällainen arviointi johtaa usein virallisiin todistuksiin ja akkreditointeihin, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Summatiivinen arviointi on tärkeä osa koulutusjärjestelmän kokonaisarviointia, ja sen avulla voidaan myös arvioida opintokokonaisuuksia ja ohjauspalveluja. Summatiivisen arvioinnin menetelmiä ovat muun muassa tentit ja kokeet.

Formatiivinen arviointi keskittyy oppimisprosessiin ja oppijan jatkuvaan kehittymiseen. Se rohkaisee oppijaa refleктоimaan omaa oppimistaan ja edistymistään suhteessa aiempiin saavutuksiin. Formatiivinen arviointi on luonteeltaan avointa ja jatkuvaa, ja sen tavoitteena on tukea oppijaa oppimisprosessin aikana. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi portfoliot ja oppimispäiväkirjat. Formatiivisen arvioinnin avulla oppija voi syventää ymmär-

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

”

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

“Ura” käsitteenä ja terminä ei katoa, mutta sen merkitys on laajentunut ja monipuolistunut. Jokaisen on tärkeää tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä tunnistaa ympäröivän yhteiskunnan luomat mahdollisuudet ja rajoitukset. Yksilöt tarvitsevat urasuunnittelutaitoja, jotta he voivat navigoida muuttuvilla ja monimutkaisilla urapoluilla.

- URASUUNNITTELU-
TAIDOJA JÄSENTÄVÄÄ SELVITYSTÄ SOVELTAEN -

6.3 Urasuunnittelutaidot eri elämäntilanteissa

Urasuunnittelutaitojen merkitys korostuu erityisesti elämän siirtymävaiheissa ja muutostilanteissa. Kaikista erilaisista siirtymävaiheista ei ole mahdollista koostaa kaikenkattavaa listaa ja monet näistä vaiheista voivat tapahtua myös missä kohtaa elämää tahansa. Lisäksi elämäntilanteet eivät useimmiten tapahdu toisistaan erillisinä, vaan usein niitä on käynnissä monta samanaikaisesti. Ihminen voi siis olla esimerkiksi yrittäjä ja työssäkäyvä tai opiskelija ja työtön samaan aikaan.

Urasuunnittelutaitojen näkökulmasta merkittäviä elämän-tilanteita, jotka eivät yksiselitteisesti kuulu työelämän, työttömyyden, opiskelun tai yrittäjyyden piiriin, ovat myös:

- muuttaminen Suomeen tai ulkomaille
- ase- tai siviilipalvelus
- alustatyö
- opintojen keskeytyminen
- välivuoden viettäminen
- pätkätyöt
- osaamisen kehittämisen miettiminen

Nuorena tehdyt koulutusta ja työuraa koskevat ratkaisut eivät nykyisin ole lopullisia. Yksilöiden on oltava valmiita kohtaamaan muutoksia ja siirtymiä koko elämän ajan.

ELÄMÄNTILANTEITA

JOISSA URASUUNNITTELUTAIDOJEN MERKITYS KOROSTUU

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAI DOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Työelämässä

- Alanvaihtoa pohtiessa
- Lomautettuna tai irtisanomistilanteessa
- Työkyvyn heiketessä tai vaikuttaessa työhön
- Työpaikan vaihtoa suunnitellessa
- Eläköitymisen kynnyksellä
- Uralla etenemistä tavoitellessa

Työelämän ulkopuolella

- Työnhakijana
- Kuntoutujana tai työkyvyttömänä
- Irtisanottuna tai lomautettuna
- Eläkkeellä
- Hoito- tai vanhempainvapaalla
- Kotoutujana
- Monialaista tukea tarvitsevana
- Työelämäsuhdettaan miettivänä

Yrittäjänä

- Yrittäjyyttä harkitsevana
- Yrittäjänä kehittyessä
- Yrittäjäksi tahtomattaan joutuneena
- Yrittäjyydestä luopumista suunnitellessa
- Yritystoiminnan muutosta suunnitellessa

Opiskelijana ja oppijana

- Tutkintoa suorittaessa
- Täydennyskoulutuksessa
- Peruskoulussa ja lukiossa
- Aikuisten perusopetuksessa
- Opintojen keskeyttämistä pohtiessa
- Kansainvälisenä opiskelijana
- Jatko-opintoja pohtiessa

URASUUNNITTELUTAIDOT ERI ELÄMÄN VAIHEISSA

URASUUNNITTELUTAIDON OPPIMINEN JATKUMONA ERI ELÄMÄNVAIHEISSA

Tämän sivun kuviossa on tiivistetysti esitetty urasuunnittelutaitojen tarve eri elämäntilanteissa sekä kontekstit taitojen formaalille ja non-formaalille oppimiselle.

SEURAAVILLA SIVUILLA
on esitetty tiivistelmät urasuunnittelutaitojen
ohjauksesta eri koulutusasteilla,
työllisyyspalveluissa ja työpaikoilla.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen ohjaus perusopetuksessa

Peruskoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa urasuunnittelutaidot on sisällytetty ohjauksen tavoitteisiin ja oppilaille pyritään kehittämään itsetuntemusta, päätöksentekotaitoja ja tulevaisuuden suunnittelua. TET-jaksoilla (työelämään tutustumisjaksoilla) painotetaan työelämäntaitojen ja tasa-arvon kysymyksiä. Vaikka peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa on urasuunnittelutaitojen kehittämistavoitteet määritelty kattavasti, niiden toteutus vaihtelee opettajien käsitysten mukaan, mikä aiheuttaa eroavaisuuksia kirjoitetun ja toteutetun opetussuunnitelman välillä.

Urasuunnittelutaitojen kehittämisessä peruskoulussa on haasteita, kuten ohjauksen kysynnän ja tarpeen varhaisempi tunnistaminen. Vuoden 2018 PISA-arvioinnissa suomalaisoppilaiden urasuunnittelutaidot olivat heikentyneet vuoteen 2012 verrattuna, ja puutteelliset taidot liittyivät negatiivisempiin asenteisiin ja alhaisempaan opiskelumotivaatioon. Urasuunnittelutaitojen kehittäminen on tärkeää, sillä se on yhteydessä myönteisiin kouluasenteisiin, hyviin oppimistuloksiin ja vakaampaan asemaan työmarkkinoilla.

SYVENNY LISÄÄ

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen ohjaus toisen asteen koulutuksessa

Lukion opetussuunnitelman perusteissa ohjaus tukee opiskelijoita selviytymään muuttuvista elämäntilanteista ja arvioimaan opintojaan ja uravalintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiske- lu-, ylioppilastutkinto-, jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opinto-ohjaaja koordinoi ohjausta, ja aineenopettajat tukevat oppimaan oppimisen taitoja sekä jatko-opintovalmiuksia.

Toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa urasuunnittelutaitojen edistäminen on keskeinen osa opetusta ja ohjausta. Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma ja ”Opiskelu ja urasuunnitteluvalmiudet” -opintokokonaisuus tukevat opiskelijoita tunnistamaan omat kiin- nostuksen kohteensa, tekemään uraan liittyviä valintoja, hankkimaan tietoa jatkokoulutus- mahdollisuuksista ja valmistautumaan työnhakuun. Tavoitteena on tukea opintojen valinnai- suutta ja opiskelijoiden yksilöllisiä urapolkuja.

Arviointien mukaan suurin osa toisen asteen opiskelijoista pitää urasuunnittelutaitojaan hyvä- nä, mutta oppimisvaikeuksia kokeneilla opiskelijoilla taidot ovat heikompia. Koulutuksen jär- jestäjien mukaan ohjaus tukee opiskelijoiden urasuunnittelutaitoja keskimäärin hyvin.

Ammatillisen perustutkinnon tai lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä on myös oikeus saada urasuunnitteluun liittyvää ohjausta vielä tutkinnon tai oppimäärän suorit- tamisvuotta seuraavan vuoden ajan.

SYVENNY LISÄÄ

[Tehostettu ja henkilökohtainen oppilaanohjaus \(oph.fi\)](https://oph.fi)

[Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet -ePerusteet](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELUTAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen tukeminen korkea-asteella

Korkeakoulujen rahoitusmalli korostaa opiskelijoiden laadullista työllistymistä ja jatkuvaa oppimista, mikä nostaa esiin urasuunnittelutaitoja edistävän ohjauksen merkityksen. Hyvät urasuunnittelutaidot vähentävät opintojen keskeyttämistä ja nopeuttavat siirtymistä työelämään. Ammatikorkeakoulut ja yliopistot järjestävät uraohjausta osana henkilökohtaisia opintosuunnitelmia ja erillisinä opintojaksoina.

Ammattikorkeakoulut keskittyvät työelämälähtöiseen opetukseen ja ammatilliseen kasvuun, kun taas yliopistot valmentavat opiskelijoita toimimaan oman alansa asiantuntijoina ja kehittäjinä. Korkeakoulujen uraohjaus sisältää henkilökohtaisia ja ryhmämuotoisia palveluita sekä opintojaksoja, jotka tukevat työelämävalmiuksia. Haasteena on, että työelämävalmiuksien kehittäminen aloitetaan usein vasta opintojen loppuvaiheessa, jolloin opiskelijoiden mahdollisuudet arvioida tekemiensä valintojen työelämärelevanssia ovat rajalliset.

Yliopistojen ura- ja työelämäpalvelut tarjoavat välineitä urasuunnitteluun. Tarjolla on esimerkiksi uraohjausta, pienryhmätoimintaa, valinnaisia työelämäopintoja ja urasuunnittelun materiaalipankkeja opiskelijoiden ja henkilöstön käyttöön. Osassa ammattikorkeakouluja urasuunnittelutaitojen ohjaus on sisällytetty osaksi ohjauksen kokonaissuunnitelmaa, jossa korostetaan opiskelijoiden ammatillista kehittymistä, itsetuntemusta, toimijuutta ja jatkuvaa oppimista. Tavoitteena on, että opiskelijat kehittävät urasuunnittelutaitojaan koko opintopolun ajan, ymmärtäen niiden merkityksen myös työelämässä. Urasuunnittelutaitojen katsotaan kuuluvan yleisiin elämäntaitoihin, jotka liittyvät oppimiseen, muutokseen sopeutumiseen ja työnhakuun. Lisäksi ammattikorkeakoulut toteuttavat erilaisia hankkeita, jotka tukevat urasuunnittelutaitoja ja työllistymistä.

SYVENNY LISÄÄ

[Yliopistolaki \(558/2009\)](#)

[Ammattikorkeakoululaki \(932/2014\)](#)

Korkeakoululait korostavat opiskelijoiden ohjauksen ja tuen tärkeyttä, mutta eivät määrittele tarkasti, millaista uraohjauksen tulisi olla. Ohjaus ja tuki voivat kattaa sekä opintojen aikaisen ohjauksen että urasuunnittelun. Korkeakouluilla on siten vapaus kehittää ja toteuttaa uraohjausta omien periaatteidensa ja käytäntöjensä mukaisesti.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen tukeminen työllisyyspalveluissa

Julkiset työvoimapalvelut ja monialaiset ohjauspalvelut, kuten Ohjaamot ja maahanmuuttajien osaamiskeskukset, tarjoavat ohjausta työkäisille. Työvoimapalveluissa henkilöasiakkaan mahdollisuus ammatinvalinta- ja uraohjaukseen on määritelty laissa. Työvoimapalvelujen urasuunnittelua tukevia palveluja ovat asiantuntija-arvioinnit, osaamiskartoitukset, työ- ja koulutuskokeilut sekä ura- ja työnhakuvalmennukset.

Työvoimapalvelujen tarjoamat palvelut koostuvat muun muassa neuvonta- ja ohjauspalveluista, koulutusneuvonnasta, yrittäjäyysneuvonnasta sekä erilaisista valmennuksista ja kokeiluista. Lisäksi Työmarkkinatori-alusta tukee urasuunnittelua tarjoamalla materiaaleja ja mahdollisuuden työnhakuprofilin luomiseen.

Palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan asiakkaan osaaminen, työ- ja toimintakyky, työnhakutaidot ja työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys. Erityistä huomiota kiinnitetään matalan koulutustason omaaviin henkilöihin. Uraohjauksen psykologit tarjoavat ohjausta silloin, kun asiakkaalla ei ole selkeää kuvaa urasuunnitelmista tai tarvitaan tukea urasuunnitelmien uusimiseen esimerkiksi sairauden vuoksi.

Ohjauspalvelujen toteutustavat ja tarjonta voivat vaihdella alueittain.

SYVENNY LISÄÄ

[Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen tukeminen työpaikoilla

Työpaikoilla toteutettava urasuunnittelutaitojen edistäminen on kiinnostavaa työnantajille, mutta käytännöt vaihtelevat niin Suomessa kuin EU-jäsenmaissa. Henkilöstön osaamiseen panostetaan, mutta urasuunnittelutaitoja ei aina tunnisteta osaksi tätä. Ammattijärjestöt tarjoavat jäsenilleen uraohjausta, mentorointia ja työelämävalmiuksien koulutusta.

Ohjausta työpaikoilla toteutetaan esihenkilöiden kanssa käytävissä kehityskeskusteluissa, kollegoiden mentoroinnissa ja tiedon jakamisessa sisäisiä tiedotuskanavia pitkin. Organisaatiot hankkivat myös palveluita HR-toimintojen tueksi, kuten coachingia ja konsultointia. Tanskassa ja Islannissa on kehitetty EU-rahoitteisia projekteja, joissa ohjausalan ammattilaiset jalkautuvat työpaikoille. Islannissa nämä työmuodot on otettu pysyvästi käyttöön alueellisissa elinikäisen oppimisen keskuksissa, jotka tarjoavat palveluja erityisesti heikommassa asemassa oleville aikuisille. Suomessa työpaikoille jalkautuvaa ohjausta on pilotoitu useissa hankkeissa, mutta pysyviä työmuotoja ei ole syntynyt.

SYVENNY LISÄÄ

[Hakevan toiminnan pilotti](#)

Hakevan toiminnan pilotissa pilotoidaan uutta palvelua, jossa annetaan kouluttautumiseen liittyvää ryhmäohjausta pienissä, 3-149 henkilöä työllistävissä yrityksissä ja toimipaikoissa eri puolella Suomea.

Urasuunnittelutaitojen ohjaajien tukimateriaali ja case-esimerkit

Urasuunnittelutaitojen ohjaajien tukimateriaali tarjoaa ohjausalan toimijoille konkreettisia työkaluja ja esimerkkejä, jotka auttavat soveltamaan urasuunnittelutaitojen viitekehystä ja osaamiskehikkoa käytännön työssä.

Ohjaajien tukimateriaali sisältää käytännön case-esimerkkejä, jotka havainnollistavat, miten urasuunnittelutaitojen viitekehystä ja osaamiskehikkoa voidaan soveltaa monipuolisesti eri ympäristöissä. Esimerkit kattavat muun muassa:

- Työvoimapalvelut: Näkemyksiä siitä, miten urasuunnittelutaidot voivat tukea työnhakijoita ja työvoimapalveluiden asiakkaita.
- Uravalmennusta tuottavat tahot: Käytännön esimerkkejä siitä, miten urasuunnittelutaidot integroidaan uravalmennuksen perustoimintaan.
- Perusopetus ja toisen asteen oppilaitokset: Esimerkkejä siitä, miten urasuunnittelutaidot voidaan ottaa osaksi perusopetuksen, ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden arkea.
- Ammattikorkeakoulut: Käytännönläheisiä kuvauksia siitä, miten urasuunnittelutaidot voivat tukea korkeakouluopiskelijoiden urasuunnittelua.

- Työssä olevien uraohjaus: Esimerkkejä siitä, miten urasuunnittelutaidot voivat tukea työssä olevien ammatillista kehittymistä ja urasuunnittelua, sekä näkökulmia työnantajien ja liittojen uraohjaukseen.

Materiaali sisältää visuaalisia prosessikuvauksia, jotka konkretisoivat, miten urasuunnittelutaidot voidaan ottaa osaksi eri tahojen perustoimintaa. Kuvaukset havainnollistavat, miten urasuunnittelutaitojen elinikäinen oppiminen etenee ja miten urasuunnittelutaitojen kansallinen viitekehys ja työkalut voidaan sovittaa eri toimintaympäristöihin. Materiaalissa käsitellään myös eri kohderyhmien erityispiirteitä ja sitä, mitkä urasuunnittelutaidot korostuvat eri ympäristöissä.

SYVENNY LISÄÄ

[Urasuunnittelutaitojen kehittämiskokonaisuus 2024](#)

Ohjaajien tukimateriaaliin sisältyvät Case-esimerkit julkaistaan sivustolla.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Miten luvun sisältöä voi hyödyntää arjessa?

Yhteinen ymmärrys kaikille toimijoille

Urasuunnittelun viitekehys antaa kokonaiskuvan urasuunnittelutaitojen keskeisistä sisällöistä

Osaamiskehikko tarjoaa työkalun arkeen

Kehikko toimii työkaluna henkilön urasuunnittelutaitojen tunnistamisessa, arvioinnissa ja ohjaamisessa.

Lukuun liittyvät pohdintakysymykset.

Kysymys:

Millaisia huomioita yksilöille annettavista tai vinkattavista työkaluista, harjoituksista ja välineistä on tehty? Mille ohjauksen osa-alueelle tarvittaisiin parempia työkaluja?

Miten huolehditaan, että yksilöiden omat valmiudet suunnitella omaa koulutus- ja urapolkua paranevat?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

+ Käytännön työvälineet

Tästä luvusta löydät kootusti käytännön työvälineet ohjausalan ammattilaisille.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

ELO-strategian pohdintakysymykset

ELO-STRATEGIAN
TAVOITTEET

- 1 JOHDANTO
- 2 ELINIKÄISEN OHJAUS
- 3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA
- 4 OHJAUS-OSAAMINEN
- 5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT
- 6 URA-SUUNNITELU-TAIDOT
- + KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

1	2	3	4	5	6
<p>SAAVUTETTAVASTI & ASIAKASLÄHTÖISESTI</p> <p>Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuudet ja taidot tehdä tietoisesti suunnitelmia sekä koulutus- ja työurapäätöksiä muuttuvassa työn maailmassa.</p> <p>Alatavoite 1.1 Ohjaus on asiakaslähtöistä ja suunnitelmallista, ja sitä toteutetaan laajasti ohjauksen eri toimintaympäristöissä, kuten koulutuksessa, työvoimapoluissa ja työelämässä.</p> <p>Alatavoite 1.2 Ohjauksen eri toimintaympäristöissä on tarkoituksenmukaiset ohjausresurssit huomioiden erityisesti ohjauksessa aliedustettujen ryhmien ja yksilöiden erilaiset tarpeet.</p> <p>Alatavoite 1.3 Ohjausta järjestetään monikanavaisesti ja monipuolisia tapoja käyttäen.</p> <p>Alatavoite 1.4 Ohjauksessa hyödynnetään moniammatillista ja monialaista yhteistyötä tarkoituksenmukaisesti ja pyritään asiakkaan kanssa yhdessä edistämään hänen kokonaistilannettaan.</p> <p>Alatavoite 1.5 Vahvistetaan ja seurataan systemaattisesti kaikenikäisten urasuunnittelutaitoja kansallisen viitekehyksen ja tunnustettujen jatkokehittämistarpeiden mukaisesti.</p>	<p>DIGITAALISESTI</p> <p>Pitkän tähtäimen tavoitteena on toimiva jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus, jossa ohjaus ja urasuunnittelunäkökulma ovat keskiössä palvelun sujuvasti elinikäistä oppijaa mm. tekoälyä hyödyntäen.</p> <p>Alatavoite 2.1 Suomessa on digitaalinen palvelukokonaisuus, joka yhdistää koulutus-, työmarkkina- ja osaamistietoa, edistää yksilön urasuunnittelua ja elinikäistä oppimista sekä tukee ohjaajien työtä.</p> <p>Alatavoite 2.2 Ohjaustyötä tekevillä tulee olla ajantasaiset tiedot ja taidot teknologioiden ja järjestelmien varmaan, luotettavaan ja kriittiseen käyttöön.</p> <p>Alatavoite 2.3 Yksilöä kannustetaan hänen tilanteeseensa sopivien digitaalisten välineiden ja palveluiden hyödyntämiseen osana urasuunnittelua ja jatkuvaa oppimista.</p>	<p>LAADUKKAASTI & OSAAVASTI</p> <p>Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjaustyötä tekevillä on valmiudet ja osaaminen laadukkaan monikanavaisen ohjaustyöhön.</p> <p>Alatavoite 3.1 Ohjausalan osaamiskuvaukset on määritelty ja niitä hyödynnetään laajasti ohjauksen eri toimintaympäristöissä.</p> <p>Alatavoite 3.2 Suomessa on kokonaiskuva ohjaustyön koulutusten kokonaisuudesta, sisältäen suuntaviivat koulutusten kehittämiseksi. Ohjaustyön koulutukset vastaavat monimuotoisiin ja muuttuviin osaamistarpeisiin ja ne mahdollistavat siirtymät erilaisiin ohjaustehtäviin.</p> <p>Alatavoite 3.3 Systemaattinen nykytilanteen, kiinnostusten ja osaamisen kartoittaminen ovat osa ohjausta. Ennakointi- ja työmarkkinatietoa hyödynnetään monipuolisesti ja yksilön vaihtoehtoja peilataan yhteiskuntaan ja ympäristöön.</p>	<p>YHDENVERTAISESTI & KESTÄVÄSTI</p> <p>Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjaus edistää tasa-arvoista, oikeudenmukaista ja monimuotoista yhteiskuntaa Suomessa.</p> <p>Alatavoite 4.1 Kaikki ohjaus on vastuullista ja eettistä, ja se huomioi yksilöiden erilaiset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjauksen eettisiä ohjeita päivitetään ja pidetään esillä.</p> <p>Alatavoite 4.2 Ohjausta tulisi aina olla saatavilla sekä suomen että ruotsin kielillä, ja lisätään erikielistä tietoa, neuvontaa ja ohjausta.</p> <p>Alatavoite 4.3 Ohjauksella pyritään purkamaan ammattien sukupuolittumista ja muita ennakkokäsityksiä, tuetaan työelämän monimuotoisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä edistetään kestävä kehitystä.</p>	<p>MONIALAISESTI & KOORDINOIDUSTI</p> <p>Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjausta toteuttavien sektoreiden yhteistyö on sujuvaa ja työnjako selvää. Eri sektoreilla valmisteltavat ohjauksen kehittämistoimet suunnitellaan ja tehdään yhä enemmän monihallinnollisena, eri hallinnonalojen yhteistyönä.</p> <p>Alatavoite 5.1 Elinikäisen ohjauksen kokonaisuus on valtakunnallisesti monihallinnollisesti johdettua ja ohjattua, ja valtakunnallinen koordinaatio tukee valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia toimijoita.</p> <p>Alatavoite 5.2 Kannustetaan toimijoita tiiviiseen yhteistyöhön ja tarkoituksenmukaiseen monialaisten palveluiden järjestämiseen. Samalla kehitetään monialaisten ohjauspalveluiden valtakunnallista tukea ja tiedolla johtamista.</p> <p>Alatavoite 5.3 Alueilla on toimivat elinikäisen ohjauksen verkostot sekä yhteistyön ja yhteiskehittämisen muodot. Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjausta toteuttavien sektoreiden yhteistyö on sujuvaa ja työnjako selvää. Eri sektoreilla valmisteltavat ohjauksen kehittämistoimet suunnitellaan ja tehdään yhä enemmän monihallinnollisena, eri hallinnonalojen yhteistyönä.</p>	<p>TIETOOIN PERUSTUEN</p> <p>Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että ohjauksen järjestämistä koskevat päätökset perustuvat tietoon. Kansallisella, sektorirajat ylittävällä palvelujen ja vaikutavuuden seurannalla voidaan tehostaa tiedolla johtamista sekä paikallisesti että kansallisesti. Urasuunnittelutiedon hallinta tuo jatkuvuutta koko elinkaaren aikaiseen ohjaukseen.</p> <p>Alatavoite 6.1 Elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan systemaattisesti valtakunnallisesti ja alueilla. Näin mahdollisesta myös tietoon perustuva ohjauspalveluiden johtaminen.</p> <p>Alatavoite 6.2 Elinikäisellä ohjauksella on eri toimijoiden yhteiset seurantakohdet ja arviointivälineet, joilla tuotetaan yhdenmukaista tietoa ohjauspalveluiden saatavuudesta, laadusta, vaikuttavuudesta ja tuloksista. Tiedon määrittelyssä seurataan ja hyödynnetään ajankohtaista kansainvälistä keskustelua, tutkimusta ja kehittämistyötä.</p>

1

SAAVUTETTAVASTI & ASIAKASLÄHTÖISESTI 1/2

PÄÄKYSYMYKSET:

Ketkä ovat (organisaatiosi tai alueesi) ohjauksen keskeisiä asiakkaita? Mitkä ovat heidän tarpeensa?

Miten ohjaustyötä voisi edelleen kehittää näiden tarpeiden näkökulmasta?

TARKENTAVAT KYSYMYKSET:

Missä kanavissa, millaisilla tavoilla ja millaisissa tiloissa yksilöt tavoitetaan ja kohdataan parhaiten? Mikä on heille/tunnistetuille kohderyhmille mieluisin tapa?

Miten ohjauksen järjestelyjä voisi kehittää, jotta yksilöiden tarpeet tulisi huomioiduiksi (resurssit, asiakasohjaus, tilat, markkinointi jne.)?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

1

SAAVUTETTAVASTI & ASIAKASLÄHTÖISESTI 2/2

PÄÄKYSYMYKSET:

Miten tuetaan kaikkien yksilöiden urasuunnittelutaitoja?

Miten koulutus- ja urasuunnittelua voisi tukea työpaikoilla, esim. nuoret ja ikääntyvät työntekijät?

TARKENTAVAT KYSYMYKSET:

Miten ohjauksen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista saavutettavuutta voisi lisätä? Millaisilla keinoilla organisaatio voisi lisätä asiakkaan turvallisuuden ja luottamuksen tunnetta?

Miten huolehditaan, että yksilöiden omat valmiudet suunnitella omaa koulutus- ja urapolkua paranevat?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

DIGITAALISESTI

PÄÄKYSYMYYS:

Millaisia digitaalisia välineitä ja järjestelmiä ohjaustyön tukena on tällä hetkellä? Miten niiden käyttöä voisi tukea ja edistää?

TARKENTAVAT KYSYMYKSET:

Miten ohjaajien digitietoa ja -taitoja ja digitaalisen vuorovaikutuksen taitoja on kehitetty ja voitaisiin kehittää suhteessa nykypäivän tarpeisiin?

Millaisia huomioita yksilöille annettavista tai vinkattavista työkaluista, harjoituksista ja välineistä on tehty? Mille ohjauksen osa-alueelle tarvittaisiin parempia työkaluja?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

LAADUKKAASTI & OSAAVASTI

PÄÄKYSYMYKS:

Miten varmistetaan ohjaajien osaamisen tunnistaminen ja täydentäminen?

TARKENTAVAT KYSYMYKSET:

Mitkä ovat sinun vahvuuksia ohjaajana? Missä tiedoissa ja taidoissa voisi olla täydennettävää oman organisaation toiminnan näkökulmasta ja suhteessa ohjausalan pätevyysvaatimuksiin/tahtoihin?

Millaisia täydennyskoulutusmahdollisuuksia ohjaajille on tällä hetkellä? Missä niistä on tietoa? Miten niihin hakeutumista tuetaan?

Miten yksilön tilanteen, kiinnostusten ja osaamisen kartoittaminen toteutuu ohjaustyössä? Entä ennakointi- ja työmarkkinatiedon hyödyntäminen?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

YHDENVERTAISESTI & KESTÄVÄSTI

PÄÄKYSYMYKSET:

Miten varmistetaan ohjauksen a) vastuullisuus, b) eettisyys ja c) erityisryhmien tarpeet?

Empty dotted box for notes.

Miten ohjauksessa on huomioitu a) ammattien sukupuolittuminen, b) ihmisryhmiin tai toimialoihin liittyvät ennakkokäsitykset, c) kansainvälisyys ja monikulttuurisuus sekä d) kestävä kehitys?

Empty dotted box for notes.

TARKENTAVAT KYSYMYKSET:

Mitä eettisiä periaatteita ohjauksessa noudatetaan? Ovatko ne kaikilla tiedossa?

Empty dotted box for notes.

Miten eettiset periaatteet näkyvät arjen työssä?

Empty dotted box for notes.

Mitä keskeisiä eettisiä pulmia tai vastuullisuushaasteita ohjaustyössä on tunnistettu, joko yksilöiden tilanteisiin tai ohjaustyön järjestelyihin liittyen?

Empty dotted box for notes.

Miten voitaisiin tunnistaa kohderyhmiä, jotka eivät löydä ohjaukseen tai se ei ole heille toimivaa erityistarpeista (esim. vamma/oppimisvaikeus, kielitaito, perhetausta) johtuen? Miten näihin erityistarpeisiin voitaisiin vastata paremmin?

Empty dotted box for notes.

Miten ohjauksella voitaisiin edistää a) yhteisöllisyyttä ja b) kuuluvuuden tunnetta?

Empty dotted box for notes.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

MONIALAISESTI & KOORDINOIDUSTI

PÄÄKYSYMYKS:

Miten yhteistyötä kollegoiden, organisaatioiden ja alueen toimijoiden välillä voisi kehittää? Miten monialaista työtä tuetaan?

TARKENTAVAT KYSYMYKSET:

Ketkä ovat keskeisiä yhteistyötahoja? Millaisissa tilanteissa verkostoja tai yhteistyötä tarvitaan – joko organisaation tai asiakkaan näkökulmasta?

Miten ohjaaja voi omassa työssään ja toiminnallaan edistää moniammatillisuutta ja monialaisuutta? Entä milloin tarvitaan organisaatioiden vastuulla olevia pysyviä monialaisia rakenteita (aidosti monialaisia ohjauspalveluita tai yhden luukun palveluita)?

Mitä aito monialaisuus edellyttää? Miten monialaisuutta ja verkostoyhteistyötä tuetaan a) organisaatiossa b) alueella ja c) valtakunnallisesti?

Millaisella yhteistyöllä voidaan parhaiten tukea yksilöiden opiskelu-, työ- ja toimintakykyä?

Minkälaiseksi miellätte organisaationne roolin ja merkityksen elinikäisessä ohjauksessa? Entä yksilöiden koulutus- ja urapoluissa?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

TIETOOON PERUSTUEN

PÄÄKYSYMYKSET:

Miten ohjauksen a) laatua mitataan ja seurataan, b) saatavuutta mitataan ja seurataan sekä c) tuloksia ja vaikuttavuutta mitataan ja seurataan?

Miten toimintaa kehitetään tiedon perusteella?

TARKENTAVAT KYSYMYKSET:

Ketkä ja mitkä kaikki tahot osallistuvan tiedon tuottamiseen?

Miten tietoa syntyy? Entä mihin sitä kertyy?

Kuka tietoa hyödyntää ja miten? Miten tietoa voisi koota järkevästi yhteen ja käyttää entistä enemmän toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä?

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

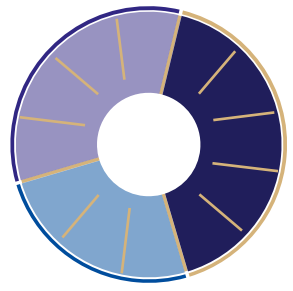
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Osaamiskuvausten tiivistelmät

A | PROFESSIONAALISUUS

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

- Professionaalisuus eli ammattimaisuus tarkoittaa alaa koskevien säädösten sekä ammatin ja ammattikunnan eettisten periaatteiden mukaista toimintaa. Ohjaukseen hakeutuvien on voitava luottaa siihen, että ohjausta tarjoavilla henkilöillä on tarvittavat tiedot ja ammattitaito ja että he noudattavat asianmukaisia eettisiä periaatteita. Professionaalisuus kattaa osaamisen, jonka kautta ohjaaja asemoi ja arvioi omaa toimintaansa sekä uudistaa omaa työtään ja toimintaympäristöään.
- Professionaalisuuteen sisältyvät eettinen osaaminen, teoria- ja tutkimusperustainen osaaminen, reflektiivinen osaaminen, vuorovaikutus- ja viestintäosaaminen sekä digitaalinen osaaminen.
- Tämä osaamisalue luo perustan ohjaustyölle. Se jäsentää käytännön ohjaustyöhön integroituvia osaamisalueita. Osaamiskuvausten pohjalta on mahdollista määrittää ohjaustyön minimivaatimukset oman perustehtävän ja paikallisten toimintaedellytysten mukaisesti joko julkisessa tehtävässä tai yksityisenä palveluntuottajana.

A1 Eettinen osaaminen

Alan eettisten periaatteiden tuntemus sekä taito soveltaa niitä ohjaustyössä.

A2 Teoria- ja tutkimusperustainen osaaminen

Ohjausalan keskeisen tutkimuksen, teorian tiedon ja käsitteistön tuntemus sekä taito soveltaa niitä ohjaustyössä.

A3 Reflektiivinen osaaminen

Taito tunnistaa ja kriittisesti arvioida omaan ohjaajana toimimiseen liittyviä peruskäsityksiä, arvoja, asenteita sekä omia ajattelu- ja toimintamalleja.

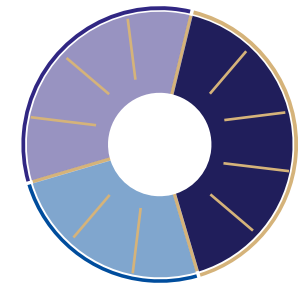
A4 Vuorovaikutus- ja viestintä-osaaminen

Taidot ja tietämys, joita tarvitaan asiakastyössä, tiedottamisessa ja verkostoissa toimiessa.

A5 Digitaalinen osaaminen

Taito hyödyntää digitaalista teknologiaa ohjaustyössä.

OSIOT ON AVATTU TARKEMMIN
SEURAAVILLA SIVUILLA

A1 | EETTISYYS

Alan eettisten periaatteiden tuntemus sekä taito soveltaa niitä ohjaustyössä.

A1.1 Laillinen ja hallinnollinen perusta

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- keskeisimmän ohjausta ja sen toimintakontekstia koskevan lainsäädännön
- yhdenvertaisuutta ja syrjinnän ehkäisemistä koskevan lainsäädännön
- alansa ajantasaisen lainsäädännön sisällön, hallinnolliset ohjeet ja peruskäsitteet
- Oman organisaation sisäiset toimintaohjeet
- kansainväliset sopimukset, joihin Suomi on sitoutunut ja jotka liittyvät ohjauksen järjestämiseen

Ohjaaja osaa

- tehdä ohjaustyötä ja tuottaa ohjauspalveluita omaa alaansa koskevan ajantasaisen lainsäädännön ja hallinnollisten ohjeiden mukaisesti
- toimia alansa eettisten periaatteiden mukaisesti
- dokumentoida asiakasprosessit asianmukaisesti samalla huolehtien asiakastiedon suojaamisesta

A1.2 Ammatillinen vastuu

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- oman ammattinsa, ammatillisuutensa ja osaamisensa rajat
- mahdolliset tilanteet ja tekijät, joissa ammatin ja oman osaamisen rajat voivat tulla vastaan
- oman työkyvyn ja -hyvinvoinnin merkityksen

Ohjaaja osaa

- toimia eettisten periaatteiden mukaisesti työssään
- ylläpitää ammattimaista ohjaaja-asiakas-vuorovaikutussuhdetta
- kuvata oman asiantuntijuutensa ja sen rajat asiakkaalle
- toimia ammattinsa ja osaamisensa rajoissa (katso myös kohdat B3.2 Tavoitteiden tarkastelu ja asettaminen ja C3.1 Moniammatillinen verkostotyö)
- konsultoida muiden ammattiryhmien edustajia asiakkaan tilanteen niin vaatiessa

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

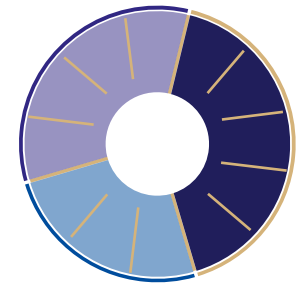
3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A1 | EETTISYYS

Alan eettisten periaatteiden tuntemus sekä taito soveltaa niitä ohjaustyössä.

A1.3 Eettiset perusteet

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjauksen eettiset ja filosofiset lähtökohdat
- ohjaustyön eettisen olemuksen
- työn sisällöt, palvelukanavat ja tilanteet, joissa saattaa syntyä eettisiä kysymyksiä
- omat arvonsa, ihmiskäsityksensä ja eettisyytensä
- alansa keskeiset kansainväliset ja kansalliset eettiset periaatteet
- teorioiden, lähestymistapojen ja työmuotojen aika- ja kontekstisidonnaisuuden sekä niiden soveltuvuuden kulloiseenkin ohjausprosessiin
- eettiseen harkintaan vaikuttavat tekijät eri osapuolten näkökulmista
- työtehtävään ja toimintaympäristöön liittyvät jääviyskysymykset

Ohjaaja osaa

- toimia ammatillisesti alan kansainvälisten ja kansallisten eettisten periaatteiden mukaisesti
- arvioida kriittisesti toimintaansa ohjaajana ja tiedostaa, kuinka omat arvot, ihmiskäsitys ja eettinen ajattelu vaikuttavat ohjaustyöhön

- arvioida käyttämiensä teorioiden, lähestymistapojen ja työmuotojen soveltuvuutta kulloiseenkin ohjausprosessiin (katso myös kohta B2.4 Ohjausteoriat)
- toimia työssään siten, että asiakkaan etu on toiminnan keskiössä
- toimia työssään edistämällä yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden toteutumista
- hyödyntää kollegiaalisia keskusteluja eettisten pohdintojen tukena
- konsultoida tarvittavia asiantuntijoita eettistä tarkastelua vaativien ratkaisujen niin vaatiessa
- tarkastella eri vaihtoehtojen riskejä ja hyötyjä
- tehdä työssään itsenäisesti eettisesti perusteltuja ratkaisuja
- tuoda esiin eettisesti perusteltuja näkökulmia organisaation ohjaustyössä
- tehdä aloitteita eettisen pohdinnan ja toiminnan edistämiseksi omissa ammatillisissa verkostoissaan

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

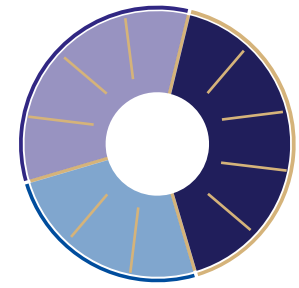
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A1 | EETTISYYS

Alan eettisten periaatteiden tuntemus sekä taito soveltaa niitä ohjaustyössä.

A1.4 Ohjaussuhde

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- asiakkaiden moninaisuuden ja erilaiset lähtökohdat (kuten tarpeet, toimintakyky, kyvyt, osaaminen, olosuhteet, arvot, kulttuuri, sukupuoli-identiteetti, uskonto jne.)
- eturistiriitatilanteet, jotka voivat vaikuttaa ohjaajan objektiivisyyteen asiakkaan ohjausprosessin aikana
- asiakkaita koskevien tietojen tallentamista ja säilyttämistä koskevan lainsäädännön sekä oman organisaation ohjeet ja toimintamallit

Ohjaaja osaa

- huolehtia siitä, että asiakas on tietoinen laillisista oikeuksistaan ja vastuistaan
- toimia eturistiriitatilanteissa ammattieettisten periaatteiden mukaisesti
- toimia tilanteissa, joissa asiakas tuo esille huolen, ettei ohjaaja toimi eettisten periaatteiden mukaisesti
- edistää työssään saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta
- kertoa asiakkaille tietojen tallentamisen lähtökohdat ja periaatteet
- kertoa asiakkaille, minne heitä koskevia tietoja tallennetaan, miten ne suojataan ja kuinka kauan niitä säilytetään

- varmistaa, että asiakas antaa luvan tarvittavien tietojen tallentamiseen
- varmistaa, että asiakas antaa luvan tietojen jakamiseen tarvittaessa eri toimijoiden kesken

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

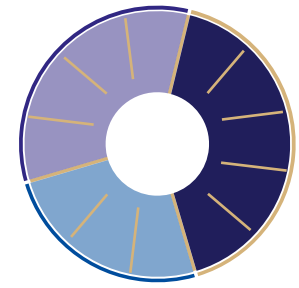
3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

A2 | TEORIA- JA TUTKIMUS- PERUSTAINEN OSAAMINEN

Ohjausalan keskeisen tutkimuksen, teorian tiedon ja käsitteistön tuntemus sekä taito soveltaa niitä ohjaustyössä.

A2.1 Teoriatieto

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjausalan monialaisen tietoperustan, joka sisältää erilaisia tieteenaloja ja näkökulmia
- ohjausalan keskeisimmät teoriat ja niiden erilaiset lähestymistavat
- ohjaustyötä sivuavien tieteenalojen keskeisimmät teoriat ja lähestymistavat

Ohjaaja osaa

- kuvata ohjausalan monitieteisen tietoperustan
- kuvata ohjausalan keskeisimpien teorioiden perusteet ja niiden soveltamisen ohjaustyössä
- kuvata ohjausalaa sivuavien eri tieteenalojen keskeisimmät teoriat ja niiden merkityksen ohjaustyössä
- pysyä ajan tasalla alan teoreettisen tutkimuksen kehityksestä

A2.2 Teoriatiedon soveltaminen

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

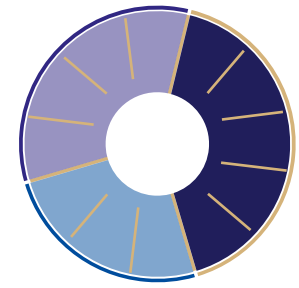
- alan keskeisimmät teoriat ja lähestymistavat ja tutkimustietoon perustuvat lähtökohdat
- valitsemiensa työmuotojen, lähestymistapojen ja interventioiden taustalla olevat teoreettiset perusteet ja niiden soveltamisen asiakastyössä

Ohjaaja osaa

- integroida ohjauksen teoreettiset lähestymistavat luontevaksi osaksi ohjaustyötään
- kuvata, miten hän soveltaa teoriatietoa omassa työssään
- kuvata ne alan keskeisimpien perusteorioiden lähtökohdat, joiden perusteella hän valitsee asiakkaan tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisimmat työmenetelmät
- muodostaa teoreettisen tietämyksensä perusteella soveltuvan käyttöteorian, johon perustaa ohjaustyönsä
- kerätä riittävästi tietoa asiakkaan ja ryhmien tilanteesta, jotta voi valita tarkoituksenmukaiset työmuodot
- valita teoriaan perustuvat tarkoituksenmukaisimmat työmuodot
- arvioida ja tarvittaessa päivittää omia työtapojaan ja -menetelmiään uusimman tutkimustiedon perusteella

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A2 | TEORIA- JA TUTKIMUS- PERUSTAINEN OSAAMINEN

Ohjausalan keskeisen tutkimuksen, teoriatiedon ja käsitteistön tuntemus sekä taito soveltaa niitä ohjaustyössä.

A2.3 Ohjausalan tutkimus

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjausalan monialaisen tietoperustan, joka sisältää erilaisia tieteenaloja ja näkökulmia
- ohjausalan keskeisimmät teoriat ja niiden erilaiset lähestymistavat
- ohjaustyötä sivuavien tieteenalojen keskeisimmät teoriat ja lähestymistavat

Ohjaaja osaa

- kuvata ohjausalan monitieteisen tietoperustan
- kuvata ohjausalan keskeisimpien teorioiden perusteet ja niiden soveltamisen ohjaustyössä
- kuvata ohjausalaa sivuavien eri tieteenalojen keskeisimmät teoriat ja niiden merkityksen ohjaustyössä
- pysyä ajan tasalla alan teoreettisen tutkimuksen kehityksestä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

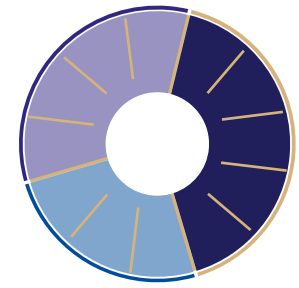
3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A3 | REFLEKTIIVINEN OSAAMINEN

Taito tunnistaa ja kriittisesti arvioida omaan ohjaajana toimimiseen liittyviä peruskäsityksiä, arvoja, asenteita sekä omia ajattelu- ja toimintamalleja.

A3.1 Reflektiivinen ammattikäytäntö

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- kriittisen reflektion peruseriaatteet ja osatekijät
- ohjaajana toimimiseen liittyviä peruskäsityksiä, arvoja ja asenteita sekä ajattelu- ja toimintamalleja (katso myös kohta B2 Ohjaus- ja oppimisteoreettinen osaaminen)
- oman ammattinsa ja osaamisensa rajat (katso myös kohta A1.2 Ammatillinen vastuu)
- ohjauksen järjestämiseen liittyvät taustatekijät ja yhteiskunnalliset lähtökohdat (katso myös kohta C1.1 Ohjaus yhteiskunnassa)
- ohjauksen systemisen kokonaisuuteen (katso myös kohta C Systeminen osaaminen)

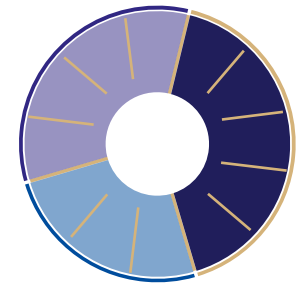
Ohjaaja osaa

- arvioida oman toimintansa eettisiä, teoreettisia ja filosofisia lähtökohtia sekä niiden vaikutusta ohjaustyöhön (katso myös kohta B2.6 Ohjausfilosofia)
- tarkastella kriittisesti omaa toimintaansa erilaisissa ohjaussuhteissa ja -prosesseissa alan eettisten periaatteiden ja lähtökohtien mukaisesti
- arvioida oman osaamisensa ja ammatillisen identiteettinsä kehittymistä sekä tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa

- yksilöidä ja arvioida oman toimintansa tulokset yksilön, ohjausprosessin, oman organisaation ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmasta
- kriittisesti arvioida ja uudistaa omaa ohjaustyötään yhteistyössä asiakkaiden, eri yhteistyötahojen ja sidosryhmien kanssa
- kuvata ohjauksen aseman osana oman organisaation ja hallinnon perustehtävää

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A3 | REFLEKTIIVINEN OSAAMINEN

Taito tunnistaa ja kriittisesti arvioida omaan ohjaajana toimimiseen liittyviä peruskäsityksiä, arvoja, asenteita sekä omia ajattelu- ja toimintamalleja.

A3.2 Oman osaamisen kehittäminen

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- oman ammattinsa, ammatillisuutensa ja osaamisensa elinikäisen oppimisen ja ammattitaidon jatkuvan kehittämisen merkityksen omassa työssä
- työhönsä liittyvät tavoitteet, sisällöt ja osa-alueet sekä osaamisvaatimukset (katso myös kohta C4.1 Suunnittelu ja organisointi)
- nykyisen ja tulevaisuuden teknologian mahdollisuudet ohjaustyössä
- oman kehittymisensä kannalta merkityksellisen koulutustarjonnan rahoitusmahdollisuudet, joiden avulla on mahdollista keskittyä oman osaamisen kehittämiseen
- työkykyyn ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä

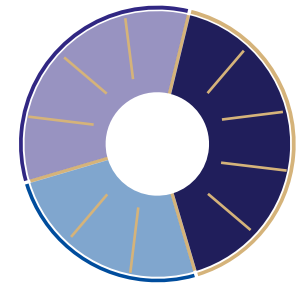
Ohjaaja osaa

- kriittisesti arvioida omaa ja työyhteisön ohjaustoimintaa suhteessa toimintaympäristön muutoksiin ja megatrendeihin
- arvioida lainsäädännön, toimintaympäristön ja oman organisaation toimintaohjeiden vaikutuksia oman työnsä näkökulmasta
- päivittää omaa työnkuvaansa ja osaamistaan vastaamaan tehtävässään ilmeneviä muutostarpeita
- arvioida tämän päivän ja tulevaisuuden teknologian mahdollisuuksia ja käyttöä ohjaustyössään

- arvioida omaa suoriutumistaan työssään ja tunnistaa omat vahvuudet ja kehittämiskohteet
- laatia ja ylläpitää henkilökohtaista kehittämissuunnitelmaa
- hakeutua täydennyskoulutukseen, joka tukee oman osaamisen kehittymistä
- kehittää omaa toimintaansa asiakkailta ja yhteistyötahoilta saadun palautteen perusteella
- arvioida oman osaamisen ja ammattitaidon kehittymistä
- jakaa kokemuksiaan omassa ammatillisissa verkostoissaan ja osallistuu ohjausalan ammatilliseen keskusteluun
- arvioida ja edistää omaa työkykyään ja hyvinvointiaan

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A4 | VUOROVAIKUTUS- JA VIESTINTÄOSAAMINEN

Taidot ja tietämys, joita tarvitaan asiakastyössä, tiedottamisessa ja verkostoissa toimiessa.

A4.1 Selkeä viestintä

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- saavutettavuuden merkityksen viestinnässä
- tehokasta viestintää edistävät ja rajoittavat tekijät monilukutaidon merkityksen työssään erilaisten viestintäkanavien mahdollisuudet ja rajoitukset viestinnässä
- ohjaajien ja asiakkaiden erilaisten taustatekijöiden (esim. kieli, arvot, kulttuuri, elämäkokemukset, opiskelukyky) mahdolliset vaikutukset viestintään
- kulttuuritietoisien viestinnän keskeiset lähtökohdat
- verbaalisen ja nonverbaalisen viestinnän merkityksen
- tarkoituksenmukaisen ja selkeän kirjoitustyylin sekä tekstin muotoilun merkityksen
- visuaalisen viestinnän merkityksen ohjaustyössä

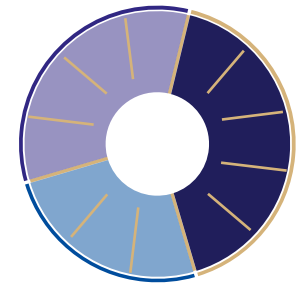
Ohjaaja osaa

- käyttää asiakkaan ja ryhmien kanssa tarkoituksenmukaista kieltä ja viestintäkanavaa
- huomioida eri-ikäisten ja erilaisten asiakkaiden taidot ja valmiudet toimia vuorovaikutuksessa
- säädellä oman kielen sävyä, nopeutta ja voimakkuutta
- varmistaa, että non-verbaalinen viestintä, kuten eleet ja ilmeet, tukee ja täydentää sanallista viestintää

- välttää vaikeaselkoista kieltä, lyhenteitä tai ammattitermejä viestinnässä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A4 | VUOROVAIKUTUS- JA VIESTINTÄOSAAMINEN

Taidot ja tietämys, joita tarvitaan asiakastyössä, tiedottamisessa ja verkostoissa toimiessa.

A4.2 Tavoitteellinen vuorovaikutus

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ammatillisen vuorovaikutuksen ja epävirallisen viestinnän erot
- ammatillisen vuorovaikutuksen mahdollisuudet ja rajat ohjauksessa
- kohderyhmästä ja asiayhteydestä riippuvan tarkoituksenmukaisen esitystyylin ja sisällön muotoilun merkityksen
- yhteiseen työskentelyyn osallistuvien henkilöiden taustojen ja eri näkökulmien merkityksen vuorovaikutuksen kannalta
- yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen merkityksen ohjauksen perustehtävän kannalta

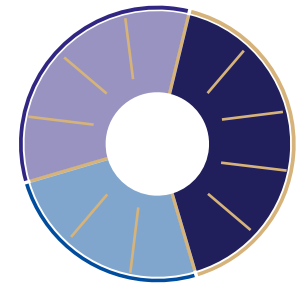
Ohjaaja osaa

- rakentaa monikanavaisen saavutettavan, toimivan ja tehokkaan ohjaustilanteen, -prosessin ja -ympäristön asiakkaan tarpeiden mukaisesti (katso myös kohta A1.4 Ohjaussuhde)
- toimia vuorovaikutustilanteessa, jossa ohjausprosessin tavoitteet ovat keskiössä
- rakentaa luottamuksellisen ohjaussuhteen ja ylläpitää sitä vuorovaikutuksen avulla
- ottaa aktiivisesti vastaan toisen tai ryhmän jäsenten viestejä
- selventää puhuttua ja kirjoitettua kieltä tarvittaessa

- muodostaa ymmärryksen asiakkaan tai ryhmän jäsenten viestinnästä
- arvioida, mitä asiakas tai ryhmä haluaa viestiä
- välttää omiin oletuksiin perustuvien tulkintojen tekemistä
- varmistaa oman sanallisen ja sanattoman viestin yhdenmukaisuutta
- välittää herkkyyttä, kiinnostusta ja tarkkaavaisuutta yksilöohjauksessa ja ryhmätilanteissa
- kehittää vuorovaikutusta ja yhteistä tiedonmuodostusta
- edistää jaetun ymmärryksen muodostumista sekä yhteistä luottamusta ja hyväksyntää
- huomioida asiakkaan ja ryhmän non-verbaalista viestintää ja reagoida siihen asianmukaisesti
- kunnioittaa toisten henkilökohtaista fyysistä tilaa ja pitää yllä tarvittavaa etäisyyttä vuorovaikutustilanteessa

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A4 | VUOROVAIKUTUS- JA VIESTINTÄOSAAMINEN

Taidot ja tietämys, joita tarvitaan asiakastyössä, tiedottamisessa ja verkostoissa toimiessa.

A4.3 Refleksiivinen viestintä

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- refleksiivisen viestinnän merkityksen prosesseissa, joissa on kysymys asiakkaiden ja ryhmien reflektiosta, muutoksesta ja kehityksestä
- erilaisten kysymysmuotojen vaikutukset ohjausprosessiin, asiakkaiden ja
- ryhmien toimintaan sekä kokemuksiin ohjaustilanteissa
- erilaisten interventioiden vaikutukset ohjausprosessiin ja tavoitteiden saavuttamiseen
- ohjaajan oman ja asiakkaan ajattelun, toiminnan, tunteiden ja taustaoletusten merkityksen ohjauksessa
- kulttuurin, kasvuympäristön ja ympäröivän yhteiskunnan vaikutuksen yksilön ajatusmaailmaan ja toimintaan
- kriittisen reflektoinnin merkityksen vuorovaikutustilanteissa

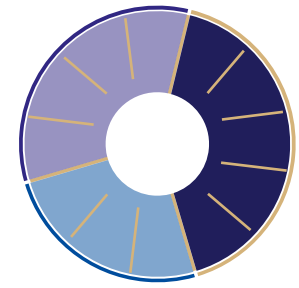
Ohjaaja osaa

- toimia ammatillisesti alan kansainvälisten ja tulkita muuttuvaa maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta
- hyödyntää asiakkaan tai ryhmän kanssa tarkoituksenmukaisia kysymyksiä ja vuorovaikutuksen keinoja

- vahvistaa asiakkaalle ymmärtäneensä hänen viestinsä ja näkökulmansa
- tehdä yhteenvetoja dialogista
- ohjata asiakasta tarkastelemaan ajatuksiaan, tunteitaan ja käyttäytymistään sekä edistämään itsetuntemustaan
- käyttää kysymysmuotojen lisäksi ohjauksellisia vuorovaikutuksen työvälineitä, kuten selventämistä, peilaamista, palautetta, kohdentamista ja yhteenvetämistä
- käyttää tarkoituksenmukaisesti konfrontaatiota tilanteissa, joissa se voi edistää asiakkaan tai ryhmän reflektiota ja tavoitteiden saavuttamista
- keskittyä vuorovaikutustilanteeseen ja huomioida tekijät, jotka voivat edistää tai häiritä asiakkaan tai ryhmän keskittymistä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A4 | VUOROVAIKUTUS- JA VIESTINTÄOSAAMINEN

Taidot ja tietämys, joita tarvitaan asiakastyössä, tiedottamisessa ja verkostoissa toimiessa.

A4.4 Asiantuntijaviestintä

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- kohderyhmästä ja asiayhteydestä riippuvan tarkoituksenmukaisen esitystyylin ja sisällön muotoilun merkityksen
- yhteiseen työskentelyyn osallistuvien henkilöiden taustojen ja eri näkökulmien merkityksen vuorovaikutuksen kannalta
- yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen merkityksen ohjauksen perustehtävän kannalta

Ohjaaja osaa

- työskennellä erilaisten ihmisten kanssa ja ylläpitää ammatillisia suhteita ja verkostoja
- toimia viestintätilanteissa oman ammattialansa ja organisaationsa edustajana
- tehdä yhteenvetoja ja tiivistyksiä joko ohjausprosessista tai yhteisistä keskusteluista
- valita esittämänsä asian keskeisimmät painotukset
- määrittää viestinsä tavoitteen ja sisällön kohderyhmän mukaisesti
- esittää asiat vakuuttavasti erilaisissa julkisissa konteksteissa
- edistää ja kehittää omaa viestintäänsä siten, että työskentely työyhteisön
- ryhmissä ja monialaisissa verkostoissa on tavoitteellista, toimivaa ja tehokasta

SYVENNY LISÄÄ

[Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset, s. 28-30](#)
[Kontekstiin liittyvä osaaminen A4.4 Asiantuntijaviestintä \(Perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, korkeaste, työvoimapalvelut, ohjaamo\)](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

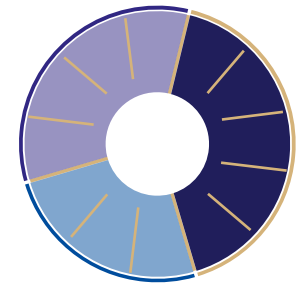
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A5 | DIGITAALINEN OSAAMINEN

Taito hyödyntää digitaalista teknologiaa ohjaustyössä.

A5.1 Teknologia ohjauksessa

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- digitaalisen teknologian roolin ohjaustyössä ja sen vaikutukset ohjausprosessiin
- erilaiset digitaaliset työkalut ja ratkaisut, jotka ovat relevantteja ohjausprosessissa
- asiakkaiden mahdolliset erilaiset tarpeet ja edellytykset digitaalisen teknologian käytölle ohjauksessa
- digitaalisten ohjausmateriaalien saavutettavuuden merkityksen
- digitaalisen teknologian mahdollisuudet ja rajoitukset ohjaustyössä
- tietoturvan ja yksityisyyden suojan merkityksen digitaalisen teknologian käytössä ohjaustyössä
- digitaalisen teknologian roolin oman ammatillisen kehittymisen tukena ja sen vaikutuksen osaamisen laajentamiseen ja päivittämiseen

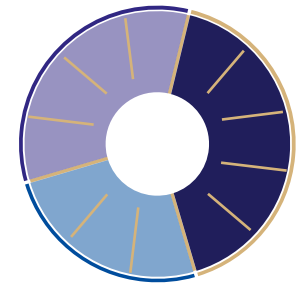
Ohjaaja osaa

- valita sopivat, asiakkaan tai ryhmän tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaisimmat, digitaaliset työkalut ja ratkaisut eri ohjaustilanteisiin
- valita ja käyttää saavutettavia digitaalisia ohjausmateriaaleja, jotka ovat esteettömiä

- käyttää digitaalista teknologiaa tietojen tallentamiseen ja asiakastietojen suojaamiseen, noudattaen voimassa olevia tietosuojasääntöksiä ja -käytäntöjä
- arvioida digitaalisen teknologian vaikuttavuutta ohjausprosessissa ja tarvittaessa tehdä muutoksia käytettyihin teknologioihin parantaakseen ohjausprosessin laatua
- hyödyntää digitaalista teknologiaa oman ammatillisen osaamisensa kehittämisessä, esimerkiksi osallistumalla verkkokoulutuksiin, seuraamalla alaan liittyvää verkkosisältöä ja osallistumalla ammatillisiin verkostoihin
- noudattaa tietoturva- ja yksityisyyden suojan periaatteita digitaalisen teknologian käytössä ja varmistaa asiakkaiden tietojen turvallisen käsittelyn ja suojan
- kehittää jatkuvasti omaa osaamistaan ja pysyä ajan tasalla teknologian kehityksestä ja sen vaikutuksista ohjaustyöhön, mukauttaen omaa toimintaansa ja menetelmiään vastaamaan teknologian tuomia mahdollisuuksia ja haasteita

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A5 | DIGITAALINEN OSAAMINEN

Taito hyödyntää digitaalista teknologiaa ohjaustyössä.

A5.2 Teknologia ohjausprosessissa

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- kuinka eri digitaaliset työkalut ja sovellukset voivat tukea eri ohjausvaiheita, kuten tiedonkeruuta, tavoitteiden asettamista ja seuranta
- eri digitaalisten vuorovaikutuskanavien, kuten videopuheluiden, chattien ja sähköpostin, erityispiirteet ja soveltuvuuden ohjaustilanteisiin
- digitaalisten ohjausmateriaalien saavutettavuuden merkityksen
- asiakkaiden erilaiset tarpeet ja preferenssit digitaalisen teknologian käytössä ohjauksessa
- digitaalisen teknologian mahdollisuudet ja haasteet ohjausprosessin aikana
- kuinka integroida digitaalinen teknologia saumattomasti osaksi ohjausta, niin että se tukee ohjausprosessia ja asiakkaan tai ryhmien tavoitteiden saavuttamista

Ohjaaja osaa

- valita ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia digitaalisia työkaluja ja sovelluksia ohjausprosessin eri vaiheisiin, ohjaustilanteisiin ja asiakasryhmille
- valita ja käyttää saavutettavia digitaalisia ohjausmateriaaleja, jotka ovat esteettömiä

- käyttää digitaalista teknologiaa tiedonkeruussa ja analysoinnissa asiakkaan tilanteen ymmärtämiseksi ja ohjausprosessin suunnittelemiseksi
- tarjota asiakkaille tukea ja ohjausta digitaalisen teknologian käytössä, jos se on heille uutta tai haasteellista
- soveltaa hyviä vuorovaikutustaitoja ja -käytäntöjä digitaalisessa ympäristössä, kuten selkeä ja ymmärrettävä viestintä, aktiivinen kuuntelu ja empatia
- arvioida digitaalisen teknologian vaikuttavuutta ohjausprosessissa ja tarvittaessa muokata sen käyttöä, sisältöjä ja menetelmiä
- luoda ja ylläpitää digitaalista ympäristöä, joka tukee ohjausprosessia ja asiakkaisten tavoitteiden saavuttamista
- pitää digitaalisen teknologian osana ohjausprosessin jatkuvaa kehittämistä ja sopeutua teknologian muutoksiin

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

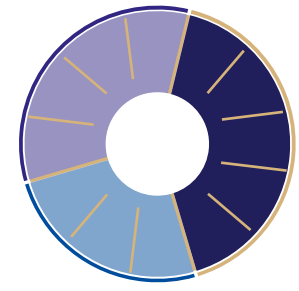
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

A5 | DIGITAALINEN OSAAMINEN

Taito hyödyntää digitaalista teknologiaa ohjaustyössä.

A5.3 Teknologian yhteisöllinen käyttö

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- kuinka digitaalisen teknologian avulla voidaan tukea yhteisöllistä ohjausta ja vertaisoppimista, ja miten erilaiset teknologiat mahdollistavat ryhmäpohjaisen vuorovaikutuksen ja tiedon jakamisen
- kuinka luoda turvallinen ja kannustava ympäristö ryhmäpohjaiseen digitaalisen teknologian käyttöön
- kuinka ottaa huomioon erilaiset osallistujien digitaalisen teknologian käyttöön liittyvät valmiudet ja tarpeet
- miten digitaalinen teknologia voi edistää ryhmädynamiikkaa ja yhteisön rakentumista ohjausprosessin aikana
- digitaalisen teknologian mahdollisuudet ammatillisessa yhteistyöskentelyssä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi

Ohjaaja osaa

- suunnitella ja toteuttaa yhteisöllistä ohjausta digitaalisen teknologian avulla, valitsemalla työvälineet ja menetelmät ryhmän tarpeiden mukaan
- ohjata ryhmää digitaalisen teknologian käytössä ja tarjota tukea osallistujille tarvittaessa
- luoda turvallisen ja avoimen ilmapiirin, joka kannustaa osallistujia jakamaan kokemuksiaan ja oppimaan toisiltaan

- soveltaa hyviä vuorovaikutustaitoja ja -käytäntöjä digitaalisessa ympäristössä, kuten selkeä ja ymmärrettävä viestintä, aktiivinen kuuntelu ja empatia
- hyödyntää erilaisia fasilitointimenetelmiä vuorovaikutuksen edistämiseksi digitaalisissa ympäristöissä
- huomioida erilaiset oppimistavat ja tarjota monipuolisia digitaalista teknologiaa hyödyntäviä oppimismahdollisuuksia ryhmälle seurata ja arvioida yhteisöllisen, ryhmäpohjaisen digitaalisen teknologian käytön vaikutuksia ohjausprosessiin ja tarvittaessa tehdä muutoksia asetettujen tavoitteiden sekä ryhmän tarpeiden mukaisesti
- käyttää digitaalisen teknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä ammatillisessa yhteistyöskentelyssä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

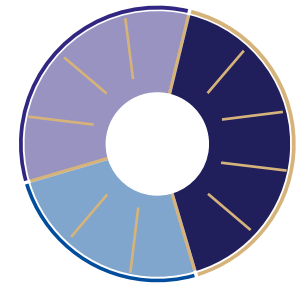
4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

A5 | DIGITAALINEN OSAAMINEN

Taito hyödyntää digitaalista teknologiaa ohjaustyössä.

A5.4 Teknologian ohjauksen systemaattinen kehittäminen

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- digitaalisen teknologian nopean kehityksen ja sen vaikutukset ohjaustyöhön
- kuinka digitaalinen teknologia voi tukea ohjausprosessin parantamista ja asiakaspalvelun laadun nostamista
- kuinka seurata ja arvioida digitaalisen teknologian käytön vaikutavuutta ja tarvittaessa tehdä muutoksia
- kuinka digitaalisen teknologian integrointi ohjaustyöhön voi vaikuttaa oman ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksiin

Ohjaaja osaa

- työskennellä erilaisten ihmisten kanssa ja ylläpitää seurata digitaalisen teknologian kehitystä ja pysyä tietoisena uusista teknologisista ratkaisuista, jotka voivat tukea ohjausprosessia
- arvioida omassa ohjaustyössään, miten digitaalinen teknologia voisi parantaa palveluiden saatavuutta ja laatua
- kehittää omaa osaamistaan ja ottaa aktiivisesti haltuun uusia teknologisia taitoja, työkaluja ja sovelluksia
- kuunnella ja ottaa huomioon asiakkaiden ja kollegoiden palautetta digitaalisen teknologian käytöstä ja kehittää ohjaustyötään sen perusteella

- pysyä ajan tasalla alan parhaista käytännöistä ja jakaa tietoa kollegoidensa kanssa digitaalisen teknologian tehokkaasta hyödyntämisestä ohjaustyössä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

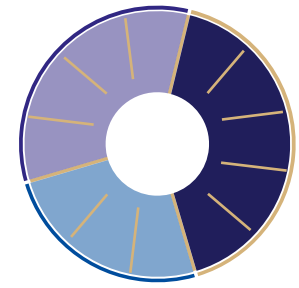
4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

B | ASIAKASTYÖOSAAMINEN

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

- Asiakastyöosaaminen tarkoittaa kykyä toimia ammat-
timaisesti asiakkaiden kanssa erilaisissa tilanteissa ja
ympäristöissä. Asiakastyöhön sisältyy ajantasaisen
tiedon antamista, neuvontaa, yksittäisten kysymys-
ten ratkaisemista sekä syvällisempiä prosesseja oh-
jaajien ja asiakasryhmien välillä. Se kattaa monikana-
vaisen vuorovaikutusosaamisen ja luottamuksellisen
asiakassuhteen rakentamisen. Monikanavaiset tieto-,
neuvonta- ja ohjauspalvelut voivat sisältää käynti-
asiointia, reaaliaikaista tai viivästettyä etäpalvelua, vi-
deoneuvotteluja tai puhelinpalveluja.
- Asiakastyöosaamiseen sisältyvät prosessiosaaminen,
ohjaus- ja oppimisteoreettinen osaaminen sekä me-
netelmäosaaminen.

B1 Prosessiosaaminen

Taito suunnitella ja toteuttaa ohjausprosesseja asiakkai-
den ja ryhmien kanssa.

B2 Ohjaus- ja oppimisteoreetti-nen osaaminen

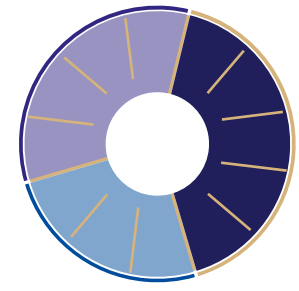
Taito tarkastella kriittisesti ohjaustoimintaa sekä sen ta-
voitteita tutkimustiedon ja erilaisten teoreettisten lähtö-
kohtien avulla.

B3 Menetelmäosaaminen

Taito hyödyntää ohjauksen keskeisiä työmuotoja ja me-
netelmiä eri ohjaustilanteissa ja konteksteissa.

OSIOT ON AVATTU TARKEMMIN
SEURAAVILLA SIVUILLA

B1 | PROSESSIOSAAMINEN

Taito suunnitella ja toteuttaa ohjausprosesseja asiakkaiden ja ryhmien kanssa.

B1.1 Ohjausprosessin osatekijät

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- yksilöiden ja ryhmien erilaiset lähtökohdat ja valmiudet omaa tu-levaisuutta koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- yksilöiden ja ryhmien erilaiset elämäkokemukset, elämänvaiheet sekä erilaiset sosiaaliset ja taloudelliset tilanteet ohjausprosessien lähtökohtana
- ohjauksen palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen vaikuttavat tekijät, reunaehdot ja resurssit
- ohjauksen järjestämisen taustalla olevat keskeisimmät sidosryh-mät
- ohjauksen aseman osana koulutus-, elinkeino-, nuoriso- sekä sosi-aali- ja terveyspolitiikkaa (katso myös kohta C1.3 Ohjauksen ase-ma ja asemointi)
- eri hallinnonalojen yhteiset tavoitteet ja ohjauksen järjestämistä koskevat linjaukset
- erilaiset palvelukanavat ohjauksen toteuttamiselle

Ohjaaja osaa

- tarkastella ohjausta osana yksilön ja ryhmien elämänprosesseja
- tarkastella ohjausta tavoitteellisina vuorovaikutustilanteina
- tarkastella ohjaukseen liittyviä tapahtumia siinä kontekstissa, jos-sa ne esiintyvät

- tarkastella ohjausta yksilön subjektiivisena oikeutena
- tehdä ohjaustyötä ja tuottaa ohjauspalveluja monikanavaisesti yk-silöllisissä ja yhteisöllisissä prosesseissa, jotka vastaavat asiakkai-den tarpeita

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

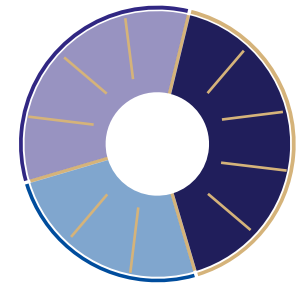
3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B1 | PROSESSIOSAAMINEN

Taito suunnitella ja toteuttaa ohjausprosesseja asiakkaiden ja ryhmien kanssa.

B1.2 Ohjaus prosessina

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjauksen prosessiluonteen asiakkaiden itsenäisessä työskentelyssä, ohjaajan avustamassa työskentelyssä, ohjaajan fasilitoimassa yksilö- ja ryhmäohjauksessa sekä yhteistoiminnallisissa prosesseissa eri konteksteissa
- ohjauksen sisältö-, vuorovaikutus- ja prosessiulottuvuuden merkityksen
- asiakkaan ja ryhmien yksilöllisen tilanteen, valmiudet ja tarpeet kokonaisuudessaan ohjauksen lähtökohtana
- eron yksittäisten ohjaustilanteiden ja pitkäkestoisten ohjausprosessien välillä
- ohjausprosessin kokonaisrakenteen merkityksen ja prosessin etenemisen eri vaiheet
- ohjaajan ja asiakkaan välisten valtasuhteiden eroavaisuudet sekä ohjaajan roolin vaihtelun erilaisissa ohjauksen työmuodoissa

Ohjaaja osaa

- arvioida yhdessä asiakkaan ja ryhmien kanssa heidän tilanteensa ja palvelutarpeensa
- arvioida asiakkaan lähtötilanteen sekä valita asiakkaan ja ryhmien tilanteeseen, kontekstiin ja palvelutarpeeseen perustuvan tarkoituksenmukaisen lähestymistavan ja työmuodon

- jäsentää ohjauksen kuluessa asiakkaan tilanteen ja toimintamahdollisuudet ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi
- suunnitella, toteuttaa, arvioida, johtaa, kehittää ja uudistaa ohjausprosesseja huomioiden kontekstin, eri asiakasryhmien moninaisuuden ja taustan ohjauksen voimavarana
- sopia asiakkaan ja ryhmien kanssa prosessista, jossa määritellään ohjauksen tavoitteet ja rajat
- arvioida yhdessä asiakkaan ja ryhmien kanssa, onko ohjausprosessi tarkoituksenmukainen suhteessa asiakkaan tai ryhmien tilanteeseen, kontekstiin ja palvelutarpeeseen
- työskennellä asiakkaan ja ryhmien kanssa yhteisen merkityksen ja yhteisten työskentelytapojen luomiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi

SYVENNY LISÄÄ

[Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset, s. 36-44](#)
[Kontekstiin liittyvä osaaminen B1.2 Ohjaus prosessina \(Perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, korkea-aste, työvoimapalvelut, ohjaamo\)](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

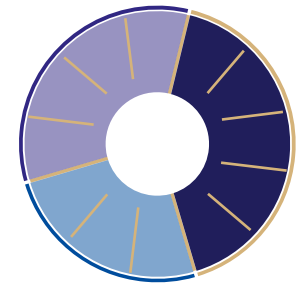
4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

B1 | PROSESSIOSAAMINEN

Taito suunnitella ja toteuttaa ohjausprosesseja asiakkaiden ja ryhmien kanssa.

B1.3 Ohjausprosessin tulos ja vaikuttavuus

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- yksittäisten ohjausprosessien tuloksen ja vaikuttavuuden arvioinnin merkityksen oman työn kehittämisen näkökulmasta
- ohjausprosessien tuloksen ja vaikuttavuuden arvioinnin merkityksen yksilön näkökulmasta
- ohjausprosessin tuloksiin vaikuttavat tekijät, kuten kontekstin, asiakkaan elämäntilanteen, sosiaaliset verkostot ja saatavilla olevat palvelut
- menetelmät ja kriteerit ohjausprosessin tulosten ja vaikuttavuuden arvioimiseksi
- miten määritellään arviointikohteet ja -kriteerit ohjausprosessien tuloksen ja vaikuttavuuden todentamiseksi
- ohjausprosessin tuloksia, asiakkaan taitojen kehittymistä ja tilanteen muutoksi

Ohjaaja osaa

- määrittää yhdessä asiakkaiden/ryhmien kanssa ohjausprosessin tavoitteet ja seurata niiden toteutumista
- kerätä asiakkailta/ryhmiltä palautetta ohjausprosessin aikana ja sen päättyessä
- ohjata asiakkaita/ryhmiä arvioimaan omaa kehittymistään ja omien taitojen ja osaamisen kehittymistä prosessin aikana

- tarkentaa tai määrittää uudelleen ohjauksen tavoitteita palautteen ja arviointitiedon pohjalta
- kehittää toimintaansa ohjaajana saatujen tulosten ja palautteen perusteella
- analysoida ja arvioida ohjausprosesseja ja -menetelmiä, omia ammattikäytänteitä sekä niiden laatua ja vaikuttavuutta (katso myös kohdat B3.4 Arviointi ja C4.2 Laadun arviointi ja seuranta)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

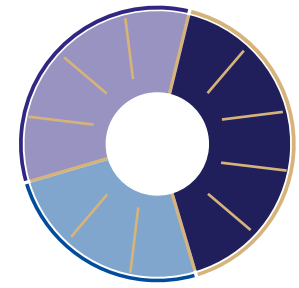
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B2 | OHJAUS- JA OPPIMIS- TEOREETTINEN OSAAMINEN

Taito tarkastella kriittisesti ohjaustoimintaa sekä sen tavoitteita tutkimustiedon ja erilaisten teoreettisten lähtökohtien avulla.

B2.1 Kehitys- ja elämänkulkuteoriat

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- yksilön kehitystä ja elämänkulkua käsittelevien teorioiden sidonnaisuuden kontekstiin ja aikakauteen, jolloin ne on kehitetty
- miten yksilön kehitykseen ja elämänkulkuun liittyvää teoriatietoa sovelletaan ohjausprosessissa
- kontekstin, asiakkaan elämäntilanteen, ihmissuhteiden ja yksilöllisten tekijöiden vaikutuksen ohjausprosessissa ja tavoitteiden saavuttamisessa
- osallisuuteen ja syrjäytymiseen vaikuttavien tekijöiden tietoperustan omassa työssään
- hyvinvointiin, toimintakykyyn ja toimijuuteen vaikuttavia tekijöitä
- tekijöitä, jotka vaikuttavat emotionaaliseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja kognitiiviseen kehitykseen
- oppimiseen ja oman osaamisen kehittämiseen vaikuttavia tekijöitä

Ohjaaja osaa

- valita tilanteeseen soveltuvan teoreettisen lähestymistavan
- soveltaa yksilön kehitykseen, elämänkulkuun ja kontekstiin liittyviä keskeisiä teorioita ohjaustyössä
- ottaa huomioon yksilön kehitysvaiheet sekä yksilölliset erot psyykkisessä, fyysisessä ja sosiaalisessa kehityksessä
- soveltaa osallisuutta ja syrjäytymistä käsittelevää tutkimus- ja teo-

- riätietoa ohjaustyössä
- hyödyntää yksilön oppimista, käyttäytymistä, identiteettiä sekä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja toimijuutta käsittelevää tutkimus- ja teoriatietoa ohjaustyössä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

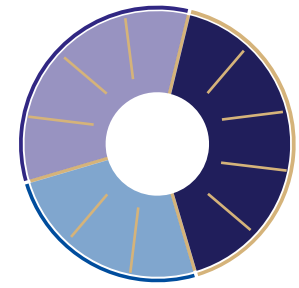
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B2 | OHJAUS- JA OPPIMIS- TEOREETTINEN OSAAMINEN

Taito tarkastella kriittisesti ohjaustoimintaa sekä sen tavoitteita tutkimustiedon ja erilaisten teoreettisten lähtökohtien avulla.

B2.2 Urateoriat

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- yksilön kehitystä ja elämäntilannetta käsittelevien teorioiden sidonnaisuuden kontekstiin ja aikakauteen, jolloin ne on kehitetty
- miten yksilön kehitykseen ja elämäntilanteeseen liittyvää teoriatietoa sovelletaan ohjausprosessissa
- kontekstin, asiakkaan elämäntilanteen, ihmissuhteiden ja yksilöllisten tekijöiden vaikutuksen ohjausprosessissa ja tavoitteiden saavuttamisessa
- osallisuuteen ja syrjäytymiseen vaikuttavien tekijöiden tietoperustan omassa työssään
- hyvinvointiin, toimintakykyyn ja toimijuuteen vaikuttavia tekijöitä
- tekijöitä, jotka vaikuttavat emotionaaliseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja kognitiiviseen kehitykseen
- oppimiseen ja oman osaamisen kehittämiseen vaikuttavia tekijöitä

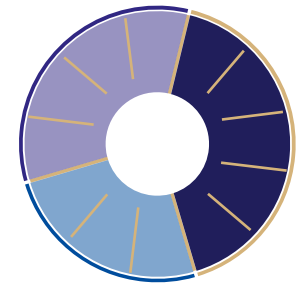
Ohjaaja osaa

- tarkastella kriittisesti eri urateorioiden lähestymistapoja ja soveltuvuutta ohjausprosessiin
- soveltaa yksilön tai ryhmän tarpeisiin soveltuvia urateorioita
- huomioida urasuunnitteluun liittyvät kontekstuaaliset, relationaaliset ja yksilölliset tekijät ohjausprosessin aikana
- ohjata asiakkaita urasuunnittelutaitojen kehittämisessä

- ohjata asiakkaita siirtymävaiheissa
- ohjata asiakkaita työllistymiseen liittyvien taitojen kehittämisessä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B2 | OHJAUS- JA OPPIMIS- TEOREETTINEN OSAAMINEN

Taito tarkastella kriittisesti ohjaustoimintaa sekä sen tavoitteita tutkimustiedon ja erilaisten teoreettisten lähtökohtien avulla.

B2.3 Yhteiskunta ja työelämä

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

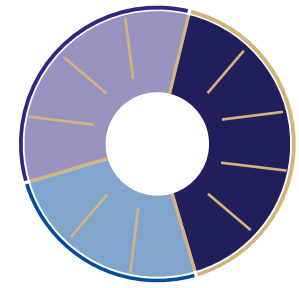
- yhteiskunnan ja työmarkkinoiden keskeisimmät toimintaperiaatteet
- yhteiskunnan rakenteiden ja toiminta-järjestelmien vaikutuksen omassa työssään
- globaalien taloudellisten tekijöiden vaikutukset työmarkkinoihin
- ennakointitiedon ja tulevaisuuslukutaidon merkityksen omassa työssään
- erilaisia muutoksia ennakoivia signaaleja (katso myös kohta B3.1 Tiedonhankinta ja -hallinta)
- toimintaympäristössään tapahtuvien muutosten vaikutukset omassa työssään
- asiakkaiden intressien ja työmarkkinoiden liittymäpinnan
- koulutusjärjestelmän yhteiskunnalliset funktiot ja ohjauksen paikan koulutuksen kokonaisrakenteessa
- ajankohtaisten kansainvälisten ja kansallisten trendien vaikutuksen asiakkaiden ja organisaatioiden toimintakykyyn sekä elämän- ja urasuunnitteluun
- ohjauksen merkityksen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisessa yhteiskunnassa
- ohjauksen merkityksen osallisuuden ja kestäväen elämäntavan toteutumisessa yhteiskunnassa

Ohjaaja osaa

- tarkastella kriittisesti yhteiskunnallisen kehityksen suuntia
- tarkastella taloudellisten ja muiden ihmisten elämään vaikuttavien tekijöiden merkitystä asiakkaiden elämän- ja urasuunnittelussa
- tarkastella ihmisten välisiä yhteiskunnallisesti rakentuneita eroja ja valtasuhteita koulutuksessa ja työelämässä
- ottaa huomioon työelämässä tapahtuvien muutosten vaikutukset yksilöiden työuriin, osaamisvaatimukseen ja liikkuvuuteen
- hyödyntää ennakointitietoa ja tulevaisuuslukutaitoa omassa työssään
- edistää yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista
- huomioida kestävä elämäntapaa vahvistavia tekijöitä ohjauksessa
- ohjata asiakkaita, kun he suunnittelevat koulutus- ja työuraa kansainvälisissä konteksteissa

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B2 | OHJAUS- JA OPPIMIS- TEOREETTINEN OSAAMINEN

Taito tarkastella kriittisesti ohjaustoimintaa sekä sen tavoitteita tutkimustiedon ja erilaisten teoreettisten lähtökohtien avulla.

B2.4 Ohjausteoriat

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

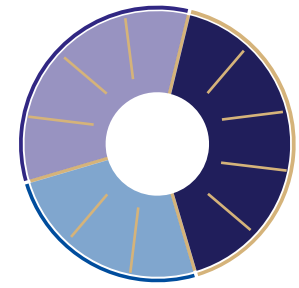
- ohjaustyössä käyttämiensä menetelmien ja työvälineiden taustateoriat sekä niiden aika- ja kontekstisidonnaisuuden (katso myös kohta A1.3 Eettiset periaatteet)
- ohjaussuhteen rakentamista ja ylläpitoa jäsentäviä lähestymistapoja
- lähestymistapoja ja menetelmiä, joiden avulla asiakkaat voivat vahvistaa toimijuuttaan, hyvinvointiaan ja urasuunnittelutaitojaan
- yksilöohjausta jäsentävät teoriat
- ryhmäytymistä, ryhmän jäsenyyttä ja ryhmien toimintaa jäsentävät teoriat
- asiakkaiden valmiuksien ja ohjaustarpeiden kartoittamisen merkityksen ohjausprosessin vaikuttavuuden näkökulmasta
- ryhmäytymistä, ryhmän jäsenyyttä ja ryhmien toimintaa jäsentävät teoriat
- asiakkaiden valmiuksien ja ohjaustarpeiden kartoittamisen merkityksen ohjausprosessin vaikuttavuuden näkökulmasta
- asiakkaan urasuunnittelutaitoihin vaikuttavat yksilölliset, relationaaliset ja kontekstuaaliset tekijät
- asiakkaan taustalla vaikuttavien kulttuuristen tekijöiden merkityksen urasuunnittelussa ja ohjausprosessissa

Ohjaaja osaa

- kuvata ja perustella, miten hän suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ohjausta ja ohjausprosesseja ohjausteorioita soveltaen
- arvioida valitsemansa käyttöteorian sopivuutta suhteessa asiakkaan tarpeisiin ja tilanteeseen
- arvioida käyttöteoriansa soveltuvuutta kulloiseenkin ohjausprosessiin (katso myös kohta A1.3 Eettiset periaatteet)
- ohjata asiakasta urasuunnittelutaitojen kehittämisessä hyödyntämällä erilaisia ohjauksellisia menetelmiä ja työvälineitä monipuolisesti
- ohjata asiakasta työllistymisessä ja työnhaun eri vaiheissa hyödyntämällä erilaisia menetelmiä ja työvälineitä monipuolisesti

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B2 | OHJAUS- JA OPPIMIS- TEOREETTINEN OSAAMINEN

Taito tarkastella kriittisesti ohjaustoimintaa sekä sen tavoitteita tutkimustiedon ja erilaisten teoreettisten lähtökohtien avulla.

B2.5 Elinikäinen ja jatkuva oppiminen

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- elinikäisen osaamisen kehittämisen ja jatkuvan oppimisen merkityksen yksilön elämänkulussa
- urasuunnittelun elinikäisenä jatkumona ja oppimisprosessina
- urasuunnittelutaidot itsenäisenä, opittavissa olevana laaja-alaisena osaamisena
- urasuunnittelutaitojen merkityksen erilaisissa elämäntilanteissa ja siirtymävaiheissa
- keskeisintä oppimiseen liittyvää teoriatietoa ja tutkimusta
- osaamisen tunnistamiseen liittyvät tekijät ja toimintamallit
- asiakkaiden oppimiskykyyn, resilienssiin ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, neuropsykiatrisia haasteita sekä niiden vaikutuksia oppimiseen, osaamisen kehittämiseen, urasuunnitteluun ja suunnitelmien toteuttamiseen
- tunnistaa asiakkaan aiempien opiskelu-kokemusten vaikutuksen urasuunnitteluun ja suunnitelmien toteuttamiseen
- yleisten työelämätaitojen merkityksen urasuunnittelussa ja työllistymisessä

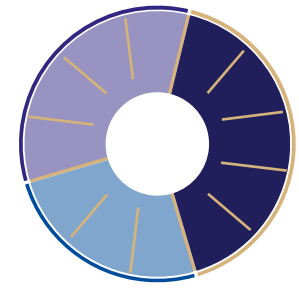
Ohjaaja osaa

- soveltaa toiminnallisia ja ongelmalähtöisiä työtapoja ohjaustilanteissa

- luoda toiminnallisia ja ongelmalähtöisiä oppimistilanteita, joiden avulla asiakas voi kehittää urasuunnittelutaitojaan
- ohjata asiakkaita itsearviointitaitojen kehittämisessä siten, että he pystyvät kuvaamaan vahvuuksiaan, osaamistaan ja kehittymisen kohteitaan
- ohjata asiakasta opiskelu- ja itsesäätelytaitojen kehittämisessä
- ohjata asiakkaita digitaalisen teknologian käytön ja tiedonhakutaitojen kehittämisessä
- tunnistaa yleisiä oppimiseen ja opiskelutaitoihin liittyviä ongelmia ja ohjata asiakkaan tarvittaessa oppimisen tuen palveluihin
- ohjata asiakkaita toimimaan suunnitelmiensa ja tavoitteidensa saavuttamiseksi
- ohjata asiakkaita itsereflektointi- ja -arviointitaitojen kehittämisessä, jotta he pystyvät analysoimaan omaa oppimisprosessiaan ja omien laaja-alaisen taitojensa kehittymistä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B2 | OHJAUS- JA OPPIMIS- TEOREETTINEN OSAAMINEN

Taito tarkastella kriittisesti ohjaustoimintaa sekä sen tavoitteita tutkimustiedon ja erilaisten teoreettisten lähtökohtien avulla.

B2.6 Ohjausfilosofia

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjausfilosofisten näkökulmien yhteydet omaan ohjausorientaatioon
- erilaisia maailmankatsomuksellisia ulottuvuuksia ja sisältöjä
- ohjausfilosofisten kysymysten ja eettisten periaatteiden yhteyden

Ohjaaja osaa

- määritellä oman maailmankatsomuksensa ja ihmiskäsityksensä sekä niiden vaikutuksen omaan ohjausorientaatioon
- kunnioittaa asiakkaan maailmankatsomusta ja arvomaailmaa
- ohjata asiakasta hänen arvoperustansa määrittelyssä ja sitä kautta itsetuntemuksen kehittämisessä
- tarkastella kriittisesti maailmaa ja tulevaisuutta sekä yhteiskunnassa vallitsevia arvoja
- ohjata asiakasta kriittisen arviointitaidon kehittämisessä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

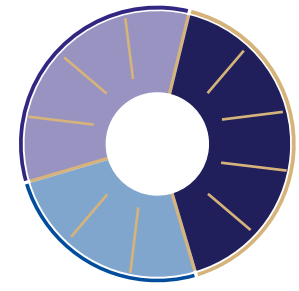
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B3 | MENETELMÄOSAAMINEN

Taito hyödyntää ohjauksen keskeisiä työmuotoja ja menetelmiä eri ohjaustilanteissa ja konteksteissa.

B3.1 Tiedonhankinta ja -hallinta

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ajantasaiset ja luotettavat tietolähteet, joita hän voi hyödyntää omassa työssään
- laatukriteerit, joiden perusteella hän arvioi käyttämänsä tiedon ja tietolähteiden luotettavuutta
- ajantasaisen työmarkkinatiedon merkityksen ohjauksessa (katso myös kohta B2.3 Yhteiskunta ja työelämä)
- tietolähteet, joista löytyy ajantasaista informaatiota koulutus- ja työllistymisvaihtoehdoista
- tietolähteet yrittäjyydestä
- tietolähteet tarjolla olevista tukimuodoista
- olennaiset tietolähteet tarjolla olevista muista palveluista

Ohjaaja osaa

- valita ajantasaiset, luotettavat ja soveltuvat materiaalit
- hakea tietoa koulutusmahdollisuuksista ja niihin liittyvistä valintamenettelyistä
- hakea tietoa työllistymisvaihtoehdoista ja erilaisista työn tekemisen muodoista sekä työhön hakeutumisen toimintamalleista
- hakea tietoa yrittäjyydestä
- hakea tietoa olemassa olevista asiakkaille tarjolla olevista tukimuodoista

- ohjata asiakasta tiedonhaussa, tiedon arvioinnissa ja käytössä

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

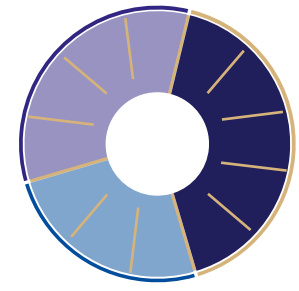
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B3 | MENETELMÄOSAAMINEN

Taito hyödyntää ohjauksen keskeisiä työmuotoja ja menetelmiä eri ohjaustilanteissa ja konteksteissa.

B3.2 Tavoitteiden tarkastelu ja asettaminen

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjausprosessin alkuvaiheessa tapahtuvan ohjaussuhteen rakentamisen ja ohjaustarpeen kartoituksen merkityksen
- urasuunnittelutaitojen moniulotteisuuden
- henkilökohtaiset tavoitteet sekä oman organisaation perustehtävään liittyvät ohjauksen järjestämistä koskevat ohjeet ja tavoitteet
- organisaatiossa käytössä olevat ohjeet ja dokumentit asiakkaan yksilöllisen kehittämissuunnitelman laatimiseksi
- moniammatillisen ja monialaisen yhteistyön merkityksen ohjausprosessin aikana

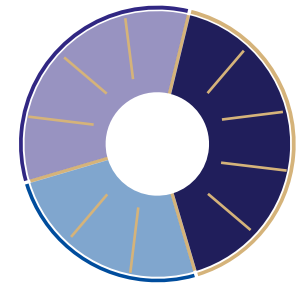
Ohjaaja osaa

- yksilöidä erikseen asiakkaan henkilökohtaiset tavoitteet sekä kaikkia asiakasryhmiä koskevat organisaation perustehtävään liittyvät ohjaukselliset ja hallinnolliset tavoitteet
- arvioida asiakkaan tai ryhmän urasuunnittelutaitojen osaamisen tason ja kehittämisen kohteet
- hyödyntää erilaisia työvälineitä ja menetelmiä asiakkaiden ja ryhmien valmiuksien ja ohjaustarpeiden kartoittamisessa
- rakentaa luottamuksellisen ohjaussuhteen
- ohjata asiakasta tai ryhmää itsetuntemuksen ja itsearviointitaitojen kehittämisessä

- ohjata asiakasta osaamisensa tunnistamisessa ja sanoittamisessa
- asettaa tavoitteet yhdessä asiakkaan tai ryhmän kanssa ohjausprosessille
- neuvotella asiakkaiden ja ryhmien kanssa ohjausprosessin aikana käytettävistä työmuodoista, menetelmistä ja palvelukanavista
- tehdä tarvittaessa moniammatillista ja monialaista yhteistyötä
- tunnistaa ja sanoittaa ammattinsa ja osaamisensa rajat (katso myös kohdat A1.2 Ammatillinen vastuu ja C3.1 Moniammatillinen verkostotyö)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

B3 | MENETELMÄOSAAMINEN

Taito hyödyntää ohjauksen keskeisiä työmuotoja ja menetelmiä eri ohjaustilanteissa ja konteksteissa.

B3.3 Asiakslähtöinen ohjausprosessi

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- asiakkaiden ja ryhmien yksilölliset valmiudet ja lähtökohdat oman tulevaisuuden ja uran suunnitteluun
- urasuunnitteluun ja päätöksentekoon liittyvän prosessin luonteen, sen vaiheet ja niihin liittyvät tekijät
- asiakslähtöisyyden ohjauksessa
- ohjausprosessille asetettujen tavoitteiden ja niiden toteutumisen etenemisen seurannan ja arvioinnin merkityksen
- monipuolisten ja tarkoituksenmukaisten interventioiden, aktiviteettien ja menetelmien hyödyntämisen merkityksen
- palautteen keräämisen merkityksen ohjausprosessin päättyessä

Ohjaaja osaa

- ohjata asiakasta tai ryhmää soveltaen tarkoituksenmukaisia menetelmiä, työvälineitä ja palvelukanavia
- dokumentoida ohjausprosessin etenemistä (katso myös kohta B3.4 Arviointi)
- soveltaa ura- ja ohjausteorioita tarkoituksenmukaisesti ohjausprosessin aikana
- arvioida, miten ohjausprosessi etenee tavoitteiden saavuttamiseksi
- arvioida, onko asetettuja tavoitteita syytä tarkistaa ohjausprosessin aikana

- valita työmuotoja, joissa asiakkaat ovat aktiivisia toimijoita
- valita interventioita ja työvälineitä, joiden avulla asiakkaat ja ryhmät vahvistavat toimijuuttaan ja taitojaan itsenäiseen työskentelyyn
- tehdä tarvittaessa yhteistyötä oppilaitosten, työelämän ja muiden tahojen ja sidosryhmien kanssa
- varmistaa, että käytetyt materiaalit ja tietolähteet ovat ajantasaisia ja luotettavia
- ohjata asiakasta ja ryhmiä laajentamaan näkökulmiaan ja käsityksiään olemassa olevista vaihtoehdoista
- ohjata asiakkaita ja ryhmiä arvioimaan eri vaihtoehtojen soveltuvuutta itselleen
- ohjata asiakkaita ja ryhmiä kehittämään päätöksentekotaitojaan
- ohjata asiakkaita ja ryhmiä toteuttamaan suunnitelmiaan ja tarvittavia konkreettisia toimenpiteitä
- ohjata asiakkaita ja ryhmiä kehittämään siirtymissä ja siirtymävaiheissa tarvittavia taitoja
- päättää ohjausprosessin ja kerätä palautetta asiakkaan tai ryhmän kokemuksista prosessin aikana
- kehittää omia työtapojaan palautteen ja arviointitiedon perusteella

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

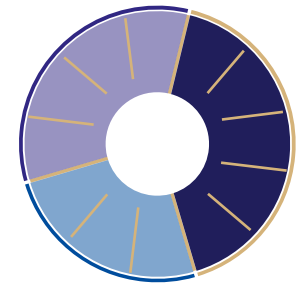
4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA-SUUNNITTELU-TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

B3 | MENETELMÄOSAAMINEN

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Taito hyödyntää ohjauksen keskeisiä työmuotoja ja menetelmiä eri ohjaustilanteissa ja konteksteissa.

B3.4 Arviointi

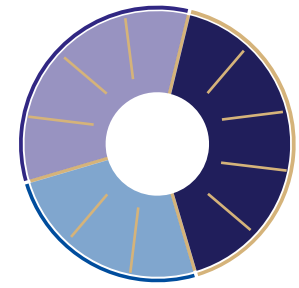
Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjauksen laadulliset ja määrälliset tulokset sekä vaikuttavuuden yksilön kannalta
- ohjausprosessin dokumentoinnin periaatteet
- ohjausprosessin ja sille asetettujen tavoitteiden ja niiden toteutumisen arvioinnin merkityksen
- yksittäisten ohjausprosessien tulosten arvioinnin osana oman organisaation toiminnan vaikuttavuuden ja laadun arviointia (katso myös kohdat B1.3 Ohjausprosessin tulos ja vaikuttavuus ja C4.2 Laadun arviointi ja seuranta)

Ohjaaja osaa

- kuvata ja perustella, miten hän suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ohjausta ja ohjausprosesseja ohjausteorioita soveltaen
- arvioida valitsemansa käyttöteorian sopivuutta suhteessa asiakkaan tarpeisiin ja tilanteeseen
- arvioida käyttöteoriansa soveltuvuutta kulloiseenkin ohjausprosessiin (katso myös kohta A1.3 Eettiset periaatteet)
- ohjata asiakasta urasuunnittelutaitojen kehittämisessä hyödyntämällä erilaisia ohjauksellisia menetelmiä ja työvälineitä monipuolisesti
- ohjata asiakasta työllistymisessä ja työnhaun eri vaiheissa hyödyn-

- tämällä erilaisia menetelmiä ja työvälineitä monipuolisesti
- yksilöidä ohjausprosessin laadulliset ja määrälliset tulokset ja vaikuttavuuden sekä niiden osoittamiseen tarvittavat arviointikohteet, tietolähteet ja kriteerit
- dokumentoida ohjausprosessin etenemistä ja hyödyntää dokumentaatiota ohjausprosessin arvioinnin taustamateriaalina
- käyttää tarvittavia laadullisia ja määrällisiä työmuotoja ja -menetelmiä yksittäisen ohjausprosessin tuloksen ja vaikuttavuuden arvioimiseksi
- yksilöidä, miten asiakkaat ja ryhmät ovat saavuttaneet asettamansa tavoitteet
- ohjata asiakkaita ja ryhmiä arvioimaan ohjausprosessin aikana kokemaansa muutosta ja tuloksia sekä kehittämäänsä urasuunnittelutaitojaan (katso myös kohta B3.3 Asiakaslähtöinen ohjausprosessi)
- kehittää omia työtapojaan arviointitiedon perusteella

C | SYSTEEMINEN OSAAMINEN

- Systeminen osaaminen tarkoittaa taitoa suunnitella ja organisoida omaa ohjaustyötä osana alueellisia palvelujärjestelyjä paikallisten tarpeiden ja toimintaedellytysten mukaisesti. Yksilön oman kehityksen ja ohjaukseen sisältyvän vuorovaikutusprosessin rinnalla ohjauksen järjestämistä tarkastellaan moniammatillisena, monialaisena ja monihallinnollisena palveluprosessina sekä yhteiskunnallisena toimintana. Palvelujen järjestäminen edellyttää yli hallinnonrajojen ulottuvaa dialogia eri työntekijä- ja asiakasryhmien kesken. Kokonaisuutena ohjaus on jatkuvasti kehittyvä ja ennakkoivasti muutokseen vastaava systeminen kokonaisuus. Systemiseen osaamiseen sisältyvät elinikäinen ohjaus, systeminen teoriaosaaminen, verkosto-osaaminen ja strateginen osaaminen.

C1 Elinikäinen ohjaus

Taito ymmärtää ohjaus ja sen elinikäinen luonne yhteiskunnallisena palveluna.

C2 Systeminen teoriaosaaminen

Taito tunnistaa ohjaus osana yksilön elämänsuunnittelua ja laajempaa yhteiskunnallista kontekstia.

C3 Verkosto-osaaminen

Taito tunnistaa ja hyödyntää ohjausalan verkostoja sekä taidot toimia niissä.

C4 Strateginen osaaminen

Taito asettaa ohjaukselle tavoitteita, suunnitella toimintaa ja seurata tuloksia.

OSIOT ON AVATTU TARKEMMIN
SEURAAVILLA SIVUILLA

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

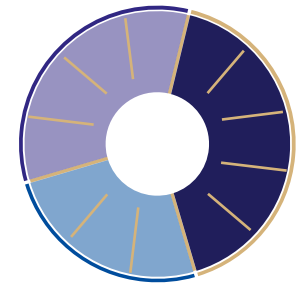
4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C1 | MENETELMÄOSAAMINEN

Taito ymmärtää ohjaus ja sen elinikäinen luonne yhteiskunnallisena palveluna.

C1.1 Ohjaus yhteiskunnassa

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- koulutuksen, työelämän ja yhteiskunnan välisiä ilmiöitä, suhteita, trendejä, muutoksia ja ennakointitietoa
- ohjauksen osana yhteiskunnan palvelurakenteita
- ohjauksen systeemisen merkityksen yksilön, yhteisöjen, palvelujen tuottajan ja yhteiskunnallisen kehityksen kannalta
- ohjauksen merkityksen koulutuspoliittisten, työmarkkinoiden, sosiaalisen osallisuuden, taloudellisen kehityksen sekä kestävän tulevaisuuden kannalta
- yhdenvertaisuuden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja yhteiskunnallisen monimuotoisuuden edistämisen merkityksen ohjauksessa
- oman tehtävän asemoinnin osana elinikäisen ja jatkuvan oppimisen sekä osaamisen kehittämisen kansallisia tavoitteita

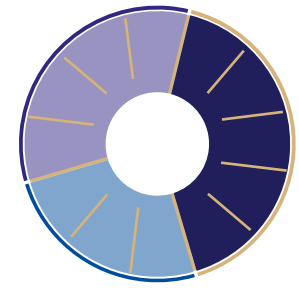
Ohjaaja osaa

- hankkia ja arvioida ajantasaista tietoa koulutuksesta, työelämästä ja yhteiskunnallisista kysymyksistä
- ottaa työssään huomioon työelämän ja yhteiskunnan muutoksia ja tulevaisuutta koskevaa ennakkotietoa
- edistää yhteiskunnallisia rakenteita tiedostavaa ohjausta sekä yhdenvertaista, oikeudenmukaista ja monimuotoista yhteiskuntaa

- seurata ohjauksen järjestämiseen liittyvää tutkimusta ja julkista keskustelua
- paikantaa oman ja organisaationsa ohjauspalvelujen aseman ja roolin osana ohjauksen kansallista ekosysteemiä
- edistää omaa työtä ja sen toimintaedellytyksiä koskevan tutkimuksen suunnittelua ja toteutusta (katso myös kohta A2.3 Ohjausalan tutkimus)
- osallistua omaa työtä ja sen toimintaedellytyksiä koskevien linjausten muotoiluun

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C1 | MENETELMÄOSAAMINEN

Taito ymmärtää ohjaus ja sen elinikäinen luonne yhteiskunnallisena palveluna.

C1.2 Ohjauksen elinikäinen luonne

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjauksen jatkumona yksilön kaikissa elämänvaiheissa
- ohjauksen systeemisen merkityksen yksilön, yhteisöjen, palvelujen tuottajan ja yhteiskunnallisen kehityksen kannalta
- ohjauksen aseman ja merkityksen osana yksilön, ryhmien ja yhteisön elinikäistä ja jatkuvaa oppimista sekä osaamisen kehittämistä
- ohjauksen aseman eri hallinnonaloja läpäisevänä ja niitä yhdistävänä teemana
- eri hallinnonalojen erityiset kontekstit sekä lähtökohdat ohjauksen järjestämiselle
- monihallinnollisen ja monialaisen ohjauksen järjestämistä koskevat kansalliset ja kansainväliset periaatteet
- eri hallinnonalojen ohjausjärjestelyjen periaatteet ja työmuodot, jotka luovat pohjaa keskinäiselle yhteistyölle ja vertaisoppimiselle
- oman tehtävän asemoinnin osana elinikäisen ohjauksen paikallisia ja kansallisia järjestelyjä

Ohjaaja osaa

- ottaa työssään huomioon asiakkaan ja asiakasryhmien jäsenten elämäntilanteen osana elinikäistä ja jatkuvaa oppimista
- toimia erilaisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien asiakasryhmien kanssa

- varmistaa katkeamattoman palveluketjun toimivuuden asiakkaiden siirtymävaiheissa

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

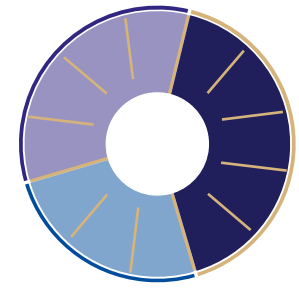
3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C1 | MENETELMÄOSAAMINEN

Taito ymmärtää ohjaus ja sen elinikäinen luonne yhteiskunnallisena palveluna.

C1.3 Ohjauksen asema ja asemointi

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjauksen systeemisen merkityksen yksilön, ryhmien, yhteisön, palvelujen tuottajan ja yhteiskunnallisen kehityksen kannalta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti
- ohjauksen merkityksen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä kestävän elämäntavan edistämisessä
- ohjauksen järjestämistä koskevan päätöksenteon prosessit
- keskeiset ohjauksen järjestämisestä vastuussa olevat päättäjät ja heidän vastuualueensa
- ohjausta ja sen tulosta sekä vaikuttavuutta koskevan arviointi- ja tutkimustiedon merkityksen ohjausta koskevan päätöksenteon pohjana

Ohjaaja osaa

- yksilöidä ohjausprosessin osatekijät ohjauksen aseman ja perustehtävän kuvaamiseksi asiakkaille, yhteistyötahoille, eri sidosryhmille ja päättäjille (katso myös kohta B1.1 Ohjausprosessin osatekijät)
- seurata aktiivisesti yhteiskunnallista kehitystä ja ajankohtaista keskustelua sekä monitieteistä tutkimusta ohjauksen näkökulmasta (katso myös kohta A2.3 Ohjausalan tutkimus)

- ottaa huomioon yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja kestävän elämäntavan edistämisen ohjauksessa
- ottaa huomioon yksilön elämälleen ja toiminnalleen asettamat tavoitteet sekä koulutusjärjestelmän ja työelämän toimivuuden tavoitteet
- osoittaa päättäjille ja palvelujen rahoittajille ohjauksen lisäarvon ja palvelujen toteuttamiseen sijoitettujen resurssien tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden
- yksilöidä näyttöön perustuvat ohjauksen kehittämisen keskeisimmät kohteet
- yksilöidä tarvittavat toimenpiteet ja ratkaisu-vaihtoehdot ohjausta koskevan päätöksenteon pohjaksi
- osallistua ohjauksen järjestämisen taustalla olevaan julkiseen keskusteluun
- sisällyttää palveluja koskevaa tutkimustietoa ja arviointituloksia ohjauksen järjestämistä koskevan päätöksenteon perustaksi
- osallistua alueellisen toimintamallin kehittämiseen ohjauksen aseman vakiinnuttamiseksi
- työskennellä paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten yhteistyötahojen kanssa ohjauksen tavoitteiden ja toimintaedellytysten edistämiseksi

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

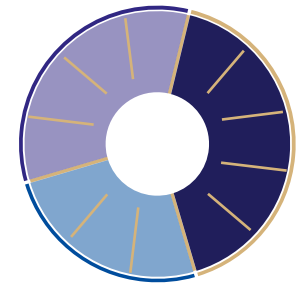
3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C2 | SYSTEMINEN TEORIA- OSAAMINEN

Taito tunnistaa ohjaus osana yksilön elämänsuunnittelua ja laajempaa yhteiskunnallista kontekstia.

C2.1 Organisaatiot ja verkostot

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjauspalveluja tuottavat tahot ja organisaatiot yhteisöinä
- mitkä tekijät edistävät tai rajoittavat organisaation, verkostojen ja eri toimijoiden toimintaa yhteisen päämäärän saavuttamiseksi
- miten organisaation ja verkoston työtehtävät on jaettu eri toimijoiden kesken
- miten organisaatioiden ja verkostojen rakenteet (valta, johtajuus, vastuunjako) vaikuttavat ohjauksen järjestämiseen
- miten organisaation ja verkostojen toimintakulttuurit (toimintatavat, arvot, säännöt, kieli ja toimijoiden keskinäiset suhteet) vaikuttavat ohjauksen järjestämiseen
- miten organisaatiot luovat edellytykset ohjauspalvelujen tuottamiselle ja toiminnassa tarvittavalle sosiaaliselle vuorovaikutukselle
- miten organisaatio ja verkosto ovat osa ohjauksen ekosysteemiä (tavoitteet, säädökset, resurssit, toiminnan ja olemassaolon tarkoitus)

Ohjaaja osaa

- hahmottaa sekä oman että organisaationsa roolin ja aseman verkostotyössä
- hahmottaa organisaatioiden ja verkostojen rakenteiden sekä toimintatapojen vaikutukset ohjauksen järjestämiseen

- soveltaa organisaatio- ja verkostoteorioita ohjauksen yhteisten tavoitteiden määrittämisessä, ohjauksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissatyöskennellä paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten yhteistyötahojen kanssa ohjauksen tavoitteiden ja toimintaedellytysten edistämiseksi

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

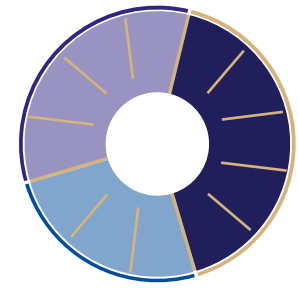
3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C2 | SYSTEMINEN TEORIA- OSAAMINEN

Taito tunnistaa ohjaus osana yksilön elämänsuunnittelua ja laajempaa yhteiskunnallista kontekstia.

C2.2 Strateginen oppiminen

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- systeemisen ajattelun periaatteet ja merkityksen ohjauspalvelujen suunnittelulle ja toteutukselle
- strategisen oppimisen roolin ja merkityksen oman ohjaustyön ja omien yhteistyöverkostojen toiminnan jatkuvalla kehittämiselle
- keskeisimmät strategisen kehittämisen lähestymistavat

Ohjaaja osaa

- yksilöidä omaan ohjaustyöhön vaikuttavan toimintaympäristön muutostekijät yhdessä ohjauksen järjestämiseen osallistuvien toimijoiden ja sidosryhmien kanssa
- tarkastella ohjausta siinä kontekstissa, jossa sitä toteutetaan
- huomioida ohjauksen eri osatekijöiden väliset yhteydet
- yksilöidä oman ohjaustilanteen nykytilan ja sen keskeisimmät muutostarpeet
- arvioida ohjauksen palveluprosessia ja käyttää arviointituloksia ohjauksen suunnittelussa ja päätöksenteossa

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

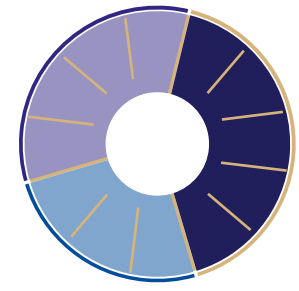
3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C3 | VERKOSTO-OSAAMINEN

Taito tunnistaa ohjaus osana yksilön elämänsuunnittelua ja laajempaa yhteiskunnallista kontekstia.

C3.1 Moniammatillinen verkostotyö

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjaustilanteisiin samanaikaisesti liittyvät useat rinnakkaiset näkökulmat ja taustatekijät
- eri organisaatioiden käyttämät erilaiset ohjaustyötä kuvaavat käsitteet
- ohjauksen jatkumona ja luonteeltaan verkostomaisena
- oman organisaation ja alueellisten toimijoiden toimintasuunnitelman sekä yhteisesti sovitut kokonaistavoitteet ohjaukselle
- ohjauksen eri ammattilaisten vastuut, resurssit, osaamisalueet ja tehtävät paikallisissa verkostoissa
- oman roolin ja aseman verkostotyössä yksilöiden tai ryhmien ohjausprosessin eri vaiheissa
- oman ammatin ja osaamisen rajaukset ohjaustyössä (katso myös kohdat A1.2 Ammatillinen vastuu sekä B3.2 Tavoitteiden tarkastelu ja asettaminen)

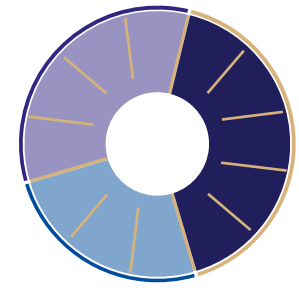
Ohjaaja osaa

- tarkastella asiakkaan tilanteita monesta eri näkökulmasta
- kohdata eri hallinnonaloilla työskenteleviä ohjaajia vertaisina
- kunnioittaa erilaisia näkökulmia ohjauksessa ja sietää tilanteen monitulkintaisuutta
- avata omaa työtään koskevia käsitteitä ja lähtökohtia

- luoda eri näkökulmista yhteistä ymmärrystä eri toimijoiden moniammatillisen työn pohjaksi
- luoda tarkoituksenmukaisia yhteistyösuhteita
- toimia erilaisissa moniammatillisissa työryhmissä ja yhteistyöverkostoissa sekä sopia tarvittaessa asiakkaan mahdollisesta siirtymisestä muiden palveluverkoston toimijoiden asiakkaaksi
- varmistaa moniammatillisessa yhteistyössä, että vastuu asiakkaan ohjausprosessista on selvästi määritelty toimijoiden kesken (katso myös kohta C3.2 Monialainen verkostotyö)
- yksilöidä moniammatillisen yhteistyön merkityksen oman organisaationsa ohjaustoiminnan kehittämisen kannalta (katso myös kohta C4.3 Jatkuva kehittäminen)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C3 | VERKOSTO-OSAAMINEN

Taito tunnistaa ohjaus osana yksilön elämänsuunnittelua ja laajempaa yhteiskunnallista kontekstia.

C3.2 Monialainen verkostotyö

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- yhteisesti sovitun ohjauksen alueellisen kokonaistavoitteen merkityksen
- yhteisen sopimisen ja tiedonmuodostuksen merkityksen
- alueelliset palvelujen käyttäjäryhmät sekä ohjauksen kysynnän ja tarpeen alueellisesti
- yhteistyökumppanit ja sidosryhmät sekä heidän mahdolliset odotuksensa ohjauksen tuloksesta
- keskeiset sidosryhmät ja ohjauksen järjestämisestä vastuussa olevat palvelujen tuottajat sekä heidän osaamisalueensa
- paikallisten ohjauspalvelujen tuottajien erityispiirteet palveluohjauksen tarpeiden näkökulmasta
- oman organisaation perustehtävän ja sen rajaukset alueellisessa monialaisessa ohjauksen palveluverkostossa

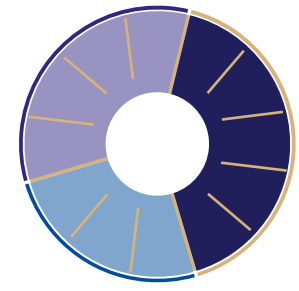
Ohjaaja osaa

- osallistua tarvittavan yhteistyöverkoston muodostamiseen alueellisten ohjauspalvelujen järjestämiseksi
- osallistua alueellisen yhteistyöverkoston tai työryhmien työskentelyn organisointiin yhteisesti sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi

- suunnitella ja toteuttaa työtään monialaisessa verkostossa ottamalla huomioon sekä oman organisaation että alueen monialaisen verkoston tavoitteet ohjauksen järjestämiselle
- laatia oman organisaation ohjaustyön toimintasuunnitelman osana alueellista yhteistyöverkostoa (katso myös kohta C4.1 Suunnittelu ja organisointi)
- sopia kunkin toimijan vastuut
- varmistaa riittävät toimintavaltuudet verkostossa toimimiseksi
- sopia yhteisen viestinnän, tiedottamisen ja tiedonvaihdon lähtökohdat
- sopia tarvittaessa asiakkaan kanssa hänen siirtymisestään muiden palveluverkoston toimijoiden asiakkaaksi
- varmistaa monialaisessa yhteistyössä, että vastuu asiakkaan ohjausprosessista on selvästi määritelty toimijoiden kesken (katso myös kohta C3.1 Moniammatillinen verkostotyö)
- kehittää omaa osaamistaan verkostoitumis- ja yhteistyötaidoissa edistää yhteisöllistä toimintaa verkostoissa (katso myös kohta C4.3 Jatkuva kehittäminen)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C4 | STRATEGINEN OSAAMINEN

Taito asettaa ohjaukselle tavoitteita, suunnitella toimintaa ja seurata tuloksia.

C4.1 Suunnittelu ja organisointi

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- strategisen osaamisen merkityksen ohjaustyössä
- ohjauksen järjestämistä ohjaavat säädökset ja hallinnolliset ohjeet
- palvelujen käyttäjäryhmät
- ohjauksen osana organisaation kokonaistoimintaa ja sen toimintakulttuuria
- oman ohjaustyön osana alueellista ja paikallista ohjauksen ekosysteemiä
- käytössä olevat resurssit ja monialaiset kokonaisvoimavarat palvelujen tuottamiseksi
- lähtökohdat olemassa olevien monialaisten kokonaisvoimavarojen tarkoituksenmukaisimmalle ja tehokkaimmalle käytölle

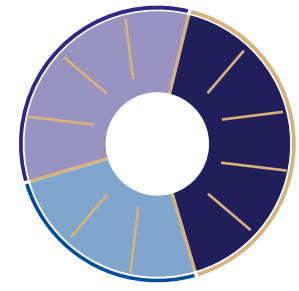
Ohjaaja osaa

- laatia toimintasuunnitelman oman työnsä pohjaksi (katso myös kohta C3.2 Monialainen verkostotyö)
- yksilöidä keskeisimmät käyttäjäryhmät oman hallinnonalan ohjauspalveluille
- tehdä palvelutarpeiden analyysin eri käyttäjäryhmille
- suunnitella ohjausta ja ohjauspalveluja osana oman organisaation toimintaa

- suunnitella ohjausta ja ohjauspalveluja osana alueellisten yhteistyöverkostojen palveluja
- luoda luottamuksen ja avoimuuden kulttuuria omassa työyhteisössään yhteistyön pohjaksi
- kehittää ohjausta ja ohjauspalveluja proaktiivisesti

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

C4 | STRATEGINEN OSAAMINEN

Taito asettaa ohjaukselle tavoitteita, suunnitella toimintaa ja seurata tuloksia.

C4.2 Laadun arviointi ja seuranta

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- ohjauksen tuloksen, vaikuttavuuden ja laadun yhteiskunnan, palvelujen tuottajien ja asiakkaiden näkökulmista
- keskeisimmät laadun arvioinnin määrälliset ja laadulliset lähestymistavat ja työvälineet
- eri käyttäjäryhmät ja heidän palvelutarpeensa
- miten hyvin ohjaus kohtaa kysynnän ja vastaa yksilöiden, ryhmien ja eri sidosryhmien tarpeisiin
- miten hyvin yksilöt ja ryhmät edistyvät asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa (katso myös kohdat B1.3 Ohjausprosessin tulos ja vaikuttavuus ja B3.4 Arviointi)
- miten saavutettavia ohjauspalvelut ovat
- miten toimivia asiakassuhteet ovat ohjauksessa
- miten asiakkaat kokevat palvelun
- miten palveluja johdetaan
- keskeisimmät kriteerit laadukkaalle ohjaukselle
- miten toimia verkostoissa ohjauksen ja ohjauksen laadun kehittämiseksi
- miten dokumentoida ohjausprosesseja ja niiden tuloksia tiedolla johtamisen perustaksi
- miten osaaminen ja toiminta vaikuttavat ohjauksen kokonaislaatuun

Ohjaaja osaa

- yksilöidä oman työnsä keskeisimpiä tuloksia yksilön, oman organisaation ja yhteiskunnan näkökulmista
- yksilöidä tarvittavat määrälliset ja laadulliset kriteerit sekä tarvittavan tiedon ohjauksen tuloksen osoittamiseksi
- suunnitella työmuotoja, joissa ohjauksen mahdollinen tulos on dokumentoitavissa
- dokumentoida oman työnsä tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta
- koota systemaattisesti määrällistä ja laadullista tietoa ohjauksen toteutumisesta
- tulkita ohjauksen järjestämistä koskevaa tietoa palvelujen laadun ja vaikuttavuuden näkökulmasta
- yhdistää ohjauksen järjestämistä koskevaa tietoa muuhun käytävissä olevaan tutkimus- ja arviointitietoon
- kehittää omaa työtään saatujen arviointitulosten perusteella
- jakaa arviointitietoa työn systemaattisen kehittämisen perustaksi kollegoille, tutkijoille ja päättäjille
- seurata alan tutkimusta, jota voi soveltaa oman työn kehittämiseen

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

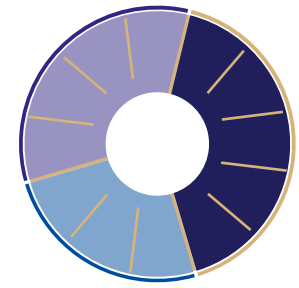
4 OHJAUS- OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

6 URA- SUUNNITTELU- TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

C4 | STRATEGINEN OSAAMINEN

Taito asettaa ohjaukselle tavoitteita, suunnitella toimintaa ja seurata tuloksia.

C4.3 Jatkuva kehittäminen

Ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää

- globaalien ja yhteiskunnallisten trendien ja muutosten vaikutukset talouteen ja työelämään
- miten yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset määrittävät ohjauksen järjestämisen lähtökohtia
- eri asiakasryhmien tarpeet ja sidosryhmien odotukset, jotka vaikuttavat ohjauksen järjestämisen lähtökohtiin
- keskeiset ohjauksen järjestämiseen liittyvät teorit, arvot, kansalliset linjaukset ja säädökset
- keskeiset ohjauksen järjestämiseen yhteydessä olevat sidosryhmät
- ohjauksen järjestämistä koskevan päätöksenteon prosessit
- ohjauksen järjestämistä varten käytössä olevat kokonaisvoimavarat
- keskeiset monialaisen ohjauksen järjestelyjen osatekijät

Ohjaaja osaa

- ottaa kehittämistyössään huomioon keskeisimmät ohjausprosessin osatekijät ja mekanismit (katso myös kohta B1.1 Ohjausprosessin osatekijät)
- hankkia ja arvioida ajantasaista tietoa koulutuksesta, työelämästä ja yhteiskunnallisista kysymyksistä
- laatia tilannearvion omasta toimintaympäristöstään

- kriittisesti arvioida ja hyödyntää tulevaisuutta koskevaa ennakoitietoa
- yksilöidä keskeisimmät ohjauksen järjestämiseen liittyvät trendit ja ulkoiset muutostekijät
- ymmärtää oman ja yhteisönsä roolin tulevaisuuden rakentamisessa
- yksilöidä oman ja yhteistyöverkon toiminnan vahvuudet ja kehittämiskohteet
- käyttää ohjauksen palaute- ja arviointitietoa oman ja yhteistyöverkon toiminnan uudelleen suunnittelussa ja kehittämisessä
- laatia omaa työtä koskevan toiminta- ja kehittämissuunnitelman ja sen tavoitteille mitattavissa olevat seurantakohteet
- osallistua yhteistyöverkoston jatkuvaan kehittämiseen ja yhteisen toimintasuunnitelman laatimiseen
- osallistua yhteistyöverkoston työskentelyn organisointiin yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi
- toimia proaktiivisesti yhteisten kokonaisvoimavarojen ja toimintavaltuuksien varmistamiseksi
- dokumentoida ja raportoida systemaattisesti verkostotyön tuloksia yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti (katso myös kohdat C3.1 Moniammatillinen verkostotyö ja C3.2 Monialainen verkostotyö)
- vakiinnuttaa uudet työmuodot ja niiden systemaattisen arvioinnin oman jatkuvan oppimisen ja kehittämisen pohjaksi

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikko

TAITOALUE 1 ITSETUNTEMUS

Taitoalueen tavoitteena on yksilön itsetuntemuksen kehittäminen ja lisääminen. Tämä tarkoittaa oman elämäntarinan, omien voimavarojen ja työkyvyn, tunteiden ja toimintatapojen ja arvojen tutkimista ja sanallistamista. Kyse on myös omien motivaatiotekijöiden ja kiinnostuksen kohteiden tiedostamisesta ja tunnistamisesta sekä oman suhtautumisen merkityksen ymmärtämisestä työn ja opiskelun kontekstissa.

OSA-ALUEET:	OSAAMINEN:	TAITOJEN SYVENEMINEN:	HUOMAAMINEN (HAVAINNOINTI, NIMEÄMINEN, TUNNISTAMINEN)	ERITTELY JA JÄSENTELY (VERTAILU, JÄRJESTÄMINEN, RYHMITTELY)	MERKITYKSELLISTÄMINEN (LUOTAAMINEN, ASEMOINTI, HENKILÖKOHTAISTAMINEN)	HALLINTA JA YMMÄRRYS (KITEYTTÄMINEN, ITSENSÄ JOHTAMINEN, ENNAKOINTI)
1.1 OMA ELÄMÄNTARINA	<ul style="list-style-type: none"> Hahmotan tähänastisen elämäntarinani. Ymmärrän elämäntarinani merkityksen urasuunnittelussa. Koen, että pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun. 		<ul style="list-style-type: none"> Osaan kuvailla elämäni tapahtumia. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä keskeisimmät elämäntapahtumani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan arvioida elämäni tärkeimpien tapahtumien, saavutusten ja haasteiden vaikutusta nykyisyyteen. Osaan erotella elämäntapahtumistani ne, joihin olen voinut itse vaikuttaa ja joihin en. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan hyödyntää ymmärrystäni elämäntarinastani ja ennakoita sen perusteella, miten valintani vaikuttavat tulevaisuuteen.
1.2 VOIMAVARAT JA TYÖKYKY	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän rajani ja voimavarani, ja osaan tehdä tarvittaessa toimenpiteitä työkyvyn ylläpitämiseksi. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, että minulla on keinoja ja vahvuuksia, jotka auttavat minua jaksamaan arjessa ja/tai huomaan, jos minulla on niitä liian vähän. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä, miten voimavarat tukevat työkykyä ja toisaalta, miten voimavarojen ehtyminen vaikuttaa työkykyyn. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan arvioida, mikä vähentää/kuluttaa voimavarojani ja mikä taas lisää niitä. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan ennakoita työn, opiskelun ja arjen kuormittavuutta ja tehdä tarvittaessa toimenpiteitä kuormituksen vähentämiseksi. Ymmärrän voimavarojeni vaikutuksen työkykyyni sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.
1.3 TUNTEET JA TOIMINTATAVAT	<ul style="list-style-type: none"> Ymmärrän tunteiden merkityksen ja vaikutuksen toimintaani. Pysyn tavoitteideni suunnassa silloinkin, kun tunteet pyrkivät viemään minua pois päin tavoitteistani. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan erilaisia tunteitani ja huomaan tunteideni vaikuttavan ajatuksiini ja toimintaani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan erottaa tunteen ja toiminnan toisistaan. Osaan vertailla omia tunteitani, ajatusmallejani ja tapojani toimia eri tilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan säädellä tunteitani tietoisesti ja sopeuttaa käyttäytymistäni joustavasti erilaisissa tilanteissa. Osaan ottaa asioita puheeksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan ennakoita muutosta suunnitellessani tilanteita, joissa tunteet, ajatusmallit ja toimintamallit saattavat viedä minua pois päin tavoitteistani. Minulla on keinoja, joiden avulla pidän itseni tavoitteideni suunnassa.
1.4 ARVOT	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mitkä asiat ovat minulle tärkeitä. Tiedän, miten arvoni ohjaavat päätöksiäni ja toimintaani. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, mikä itselleni on tärkeää ja mitä arvostan. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä, miten arvoni ilmenevät erilaisissa tilanteissa. Tiedostan, että arvoni vaikuttavat opiskelua, uraa ja muuta elämää koskeviin valintoihini. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän omia arvojani muovanneet asiat (esim. perhetaustat, kulttuuri, elämäkokemukset). Osaan arvioida, miten hyvin arvoni toteutuvat arjessani, opinnoissani, työssäni, vapaa-ajallani ja ihmissuhteissani. Osaan arvioida, miten arvoni ohjaavat päätöksiäni ja toimintaani. 	<ul style="list-style-type: none"> Ymmärrän, että arvot tulevat merkitykselliseksi lopulta jokapäiväisten valintojen ja toiminnan kautta. Hahmotan tärkeimmät arvot, joita kohti haluan kulkea. Ymmärrän, miten toimimalla elän arvojeni mukaisesti.
1.5 MOTIVAATIO-TEKIJÄT	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mikä minua motivoi. Tiedän, miten motivaatio vaikuttaa toimintaani. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan asioita, jotka motivoivat minua. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä työhön ja opiskeluun liittyviä motivaatiotekijöitäni ja niiden vaikutuksia toimintaani ja valintoihini. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tarkastella eri motivaatiotekijöiden vaikutuksia toimintaani eri elämänvaiheissani. Osaan arvioida, minkälaisilla asioilla on eniten vaikutuksia motivaatiooni erilaisissa tilanteissa. Osaan käyttää motivaatiotekijöitäni tavoitteideni saavuttamiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan ennakoita motivaatiotekijöideni merkitystä pitkän aikavälin tavoitteideni toteutumisen kannalta. Ymmärrän, miten voin käyttää motivaatiotekijöitä hyödykseni motivoidakseni itseäni ja muita saavuttamaan tavoitteita.
1.6 KIINNOSTUKSEN KOHTEET	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mistä olen kiinnostunut. Ymmärrän, miten voin käyttää kiinnostuksen kohteitani urani suuntaamisessa. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, mistä olen kiinnostunut ja mitä teen mielelläni. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä kiinnostuksen kohteitani. Osaan kertoa, minkälaisista asioista olen kiinnostunut työelämässä. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, minkälaisissa ammatillisissa vaihtoehtoissa minulla on mahdollista toimia omien kiinnostuksen kohteideni parissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää kiinnostuksen kohteitani voimavarana. Ymmärrän, miten kiinnostuksen kohteeni voivat auttaa minua osaamiseni profiloimisessa ja fokusoinnissa muuttuvassa työelämässä.
1.7 SUHTAUTUMINEN TYÖHÖN JA OPISKELUUN	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, miten suhtautumiseni työhön ja opiskeluun vaikuttaa toimintaani. Pystyn kehittämään suhtautumistani tarvittaessa. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan suhtautumiseni ja asenteeni työntekoa ja oppimista kohtaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä, miten suhtautumiseni työntekoa ja oppimista kohtaan vaikuttaa toimintaani ja valintoihini. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tarkastella, mikä merkitys suhtautumiseni työntekoa ja oppimista kohtaan on tyytyväisyyteeni ja menestymiseeni. Tiedän, miten henkilökohtaiset kokemukseni, uskomukseni ja asenteeni vaikuttavat suhtautumiseeni työhön ja opiskeluun. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan ennakoita, mitä mahdollisia vaikutuksia suhtautumisellani työtä ja oppimista kohtaan on tulevaisuuteeni, ja pystyn kehittämään suhtautumistani tarvittaessa.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

TAITOALUE 2

OSAAMISIDENTITEETIN RAKENTAMINEN

Taitoalueen tavoitteena on tunnistaa omaa laajaa ja sovellettavaa osaamista ja vahvuuksia sekä sanallistaa ja tuoda niitä esiin. Osaamisidentiteetti on myös kykyä ja tahtoa jatkuvaan oppimiseen ja oman osaamisen kehittämiseen.

AINA ON HYVÄ IKÄ SUUNNITELLA URAA

OSA-ALUEET:	OSAAMINEN:	TAITOJEN SYVENEMINEN:	HUOMAAMINEN (HAVAINNOINTI, NIMEÄMINEN, TUNNISTAMINEN)	ERITTELY JA JÄSENTELY (VERTAILU, JÄRJESTÄMINEN, RYHMITTELY)	MERKITYKSELLISTÄMINEN (LUOTAAMINEN, ASEMOINTI, HENKILÖKOHTAISTAMINEN)	HALLINTA JA YMMÄRRYS (KITEYTTÄMINEN, ITSENSÄ JOHTAMINEN, ENNAKOINTI)
2.1 OSAAMINEN JA VAHVUUDET	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mitä osaan jo hyvin ja mitkä ovat vahvuuteni. Hahmotan, mitkä osaamisistani ovat hyödyllisiä tulevaisuudessa. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan osaamisiani ja vahvuuksiani, joita minulla on. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä osaamistani ja vahvuuksiani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tarkastella, miten osaamiseni ja vahvuuteni suhteutuvat kehittymiskohteisiini. Osaan seurata oman osaamisen kehittymistä. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan kiteyttää muuttuvan työelämän kannalta keskeisimmän ydinosaamiseni ja vahvuuteni. Asetan tavoitteita oman osaamisen ja jatkuvaan oppimiseen edistävien toimintamallien ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.
2.2 OSAAMISEN SOVELTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, miten voin soveltaa omaa osaamistani muuttuvassa työelämässä. Hyödynnän osaamistani eri yhteyksissä ja ympäristöissä. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan käytännön tilanteita tai tehtäviä, joissa olen käyttänyt omaa osaamistani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä osaamiseni soveltamismahdollisuuksia yli koulutus- ja ammattialarajojen. Osaan kuvailla konkreettisin esimerkein, miten käytän osaamistani ja vahvuuksiani eri toimintaympäristöissä. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn osoittamaan, miten osaamistani voi soveltaa ja käyttää eri tilanteissa yhdistämällä ja muokkaamalla osaamistani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan soveltaa ja käyttää osaamistani muuttuvassa työelämässä joustavasti ja ennakkoluulottomasti.
2.3 KEHITTÄMISKOhteet	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, missä asioissa minun pitää kehittyä. Tiedän, miten haluan kehittää itseäni. Teen toimenpiteitä kehittämiskohteideni parantamiseksi. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan kehittämiskohteitani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä kehittämiskohteitani ja alueita, joilla haluan parantaa osaamistani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tarkastella, miten kehittämiskohteeni suhteutuvat osaamiseeni ja vahvuuksiini. Osaan asettaa itselleni realistisia ja saavutettavia tavoitteita, jotka kohdistuvat kehittämiskohteisiini ja tavoittelemiini taitoihin. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tehdä toimintasuunnitelman itseni kehittämiseksi. Hahmotan, millaisia haasteita saatan kohdata kehittämiskohteideni takia, ja näen haasteet mahdollisuutena kehitykselle ja uuden oppimiselle.
2.4 KÄSITYS ITSESTÄ OPPIJANA	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, mitkä asiat vaikuttavat käsitykseeni itsestä oppijana. Tiedän, miten käsitys itsestä oppijana vaikuttaa oppimiseeni. Kehitän ja ylläpidän positiivista käsitystä itsestäni oppijana. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan joitain asioita, jotka vaikuttavat oppimiseeni. Tunnistan, millä tavalla opin asioita. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedostan, että oppiminen on yksilöllistä, ja jokainen oppii omalla tavallaan. Osaan jäsenellä omaa oppimistani edistäviä ja hankaloittavia tekijöitä. Osaan jäsenellä saamaani palautetta. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän positiivisen oppimiskäsityksen merkityksen omalle oppimiselleni. 	<ul style="list-style-type: none"> Pysyn avoimena uusille mahdollisuuksille. Uskon omaan kykyyni oppia ja kehittyä jatkuvasti. Ymmärrän, että käsitys itsestä oppijana voi muuttua ja kehittyä ajan myötä kokemusten ja oppimisen kautta.
2.5 UUSIEN TAITOJEN OPETTELU	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, miten opin uusia taitoja. Osaan opetella uusia taitoja tavoitteellisesti. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, miten ja missä olen aiemmin oppinut uusia taitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä, mikä edistää ja/tai estää uusien taitojen opetteluani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan hyödyntää erilaisia lähestymistapoja löytääkseni itsellesi sopivimmat keinot oppia opeteltavan taidon mukaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan asettaa itselleni oppimistavoitteet ja suunnitella ja arvioida omaa oppimisprosessiani. Osaan arvioida, mitä resursseja tarvitsen uusien taitojen opetteluun. Osaan hyödyntää epäonnistumiset ja vastoinkäymiset oppimiskokemuksina.

TAITOALUE 3

OMA TULEVAISUUS JA MUUTOSKYKY

Tavoitteena on osata kuvitella omaa tulevaisuuttaan, uskaltaa unelmoida sekä tunnistaa ja analysoida omaa toimintaa muuttuvissa tilanteissa; ymmärtää päätöksentekoprosessia ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä arvioida päätösten vaikutuksia; osata asettaa tavoitteita, tunnistaa luovasti eri mahdollisuuksia ja pystyä tunnistamaan ja ratkaisemaan ongelmia; pystyä sietämään epävarmuutta ja varautua muutoksiin sekä vahvistaa omaa resilienssiä.

MINÄ
YKSILÖNÄ

AINA ON
HYVÄ IKÄ
SUUNNITELLA
URAA

OSA-ALUEET:	OSAAMINEN:	TAITOJEN SYVENEMINEN:	HUOMAAMINEN (HAVAINNOINTI, NIMEÄMINEN, TUNNISTAMINEN)	ERITTELY JA JÄSENTELY (VERTAILU, JÄRJESTÄMINEN, RYHMITTELY)	MERKITYKSELLISTÄMINEN (LUOTAAMINEN, ASFMINTI, HENKII ÖKOHTAISTAMINEN)	HALLINTA JA YMMÄRRYS (KITFYTTÄMINEN, ITSENSÄ JOHTAMINEN, ENNAKOINTI)
3.1 HAAVEET JA UNELMAT	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn kuvittelemaan tulevaisuuteni. Teen valintoja, jotka vievät kohti omannäköistä tulevaisuuttani. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan haaveitani ja unelmiani. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedostan haaveideni eri ulottuvuuksia, vaikutuksia motivaatioon, haaveiden laajuutta ja realistisuutta. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan etsiä ja arvioida tietoa ja mahdollisuuksia, jotka edistävät haaveideni toteutumista. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan visioida oman tulevaisuuteni. Osaan tehdä valintoja, jotka vievät kohti haaveitani ja unelmiani.
3.2 ONGELMAN-RATKAISU	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää erilaisia ongelmanratkaisun tapoja. Pystyn tekemään luovia ratkaisuja ongelmatilanteissa. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan itsessäni taitoja, jotka auttavat ongelmien ratkaisemisessa. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan ja osaan jäsenellä tietoa ja mahdollisuuksia, jotka voisivat olla hyödyllisiä ongelmanratkaisussa. Osaan jäsenellä ongelmanratkaisun vaiheita. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan etsiä ja arvioida tietoa ja mahdollisuuksia, jotka ovat olennaisia ongelmanratkaisussa. Osaan vertailla, millaisia seuraukset erilaisilla vaihtoehdoilla voi olla. Pystyn valitsemaan oman näkökulmani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää erilaisia ongelmanratkaisun tapoja monimutkaisten haasteiden ratkaisemiseksi. Osaan ennakoita eri ratkaisuvaihtoehtojen seuraukset, niiden mahdolliset hyödyt ja haitat sekä niiden toteutumismahdollisuudet.
3.3 LUOVUUS	<ul style="list-style-type: none"> Osaan ideoida ja kehitellä uusia mahdollisuuksia ja ratkaisuja. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan muitakin kuin tuttuja ja ilmeisiä vaihtoehtoja. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä tavanomaisista poikkeavia ratkaisuja. Pystyn näkemään uusia mahdollisuuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn näkemään ilmeisiä vaihtoehtoja laajempia yhteyksiä ja mahdollisuuksia. Osaan pyrkiä tietoisesti tuottamaan luovia ideoita ja ratkaisuja. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn hyödyntämään ennakoimattomia tilanteita ja mahdollisuuksia. Pystyn visioimaan, kehrittelemään ja edistämään uusia mahdollisuuksia ja ratkaisuja.
3.4 PÄÄTÖKSEN-TEKO	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tehdä tietoisia ja perusteltuja päätöksiä. Ymmärrän päätöksentekoprosessiin vaikuttavia tekijöitä. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan tekijöitä, jotka vaikuttavat päätöksentekooni. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan ja osaan jäsenellä tietoa, jota voin käyttää päätöksenteon tukena. Hahmotan, miten omat ennakkokäsitykseni ja asenteeni voivat vaikuttavat päätöksiini. Osaan jäsenellä eri näkökulmia ja eri vaihtoehtojen etuja ja haittoja. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tarkastella vaihtoehtoja eri näkökulmista ja kyseenalaistaa normeja, toimintatapoja ja mielipiteitä. Osaan etsiä ja arvioida tietoa, joka on olennaista tehtävän päätöksen kannalta. Osaan arvioida, millaisia seuraamuksia erilaisilla vaihtoehdoilla voi olla. Pystyn valitsemaan oman näkökulmani. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn perustelemään päätöksiäni. Osaan ennakoita omia uraa koskevia päätöksiäni ja niiden vaikutusta itseeni, läheisiini ja yhteisöni ja yhteiskuntaan laajemmin. Ymmärrän, että uraan ja ammattiin liittyvät pohdinnat, valinnat ja päätökset jatkuvat läpi elämän – työelämän ja omien elämäntilanteiden muuttuessa.
3.5 TAVOITTEET	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemäni tavoitteet ohjaavat toimintaani. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, että tavoitteiden asettamisesta on hyötyä. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan asettaa realistisia ja selkeästi määriteltyjä tavoitteita. Osaan jäsenellä tekijöitä, jotka edistävät tai haittaavat tavoitteideni saavuttamista. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tehdä omia tavoitteitani tukevaa urasuunnittelua ja pyrkiä tavoitteiden saavuttamiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn määrittelemään kestäviä ja konkreettisia tavoitteita henkilökohtaisen kehitykseni edistämiseksi. Osaan etsiä ja luoda omiin tavoitteisiini sopivia mahdollisuuksia.
3.6 VARAUTUMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Osaan huomioida riskit ja pystyn tekemään varasuunnitelmia, ja siirtymään eteenpäin. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan joitain keinoja, miten muutoksiin ja riskeihin voi varautua. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä keinoja ja tapoja varautua erilaisiin muutoksiin ja mahdollisiin riskeihin. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan arvioida, miten olen aiemmissa tilanteissa selviytynyt erilaisista muutoksista ja riskeistä sekä hyödyntää saatavilla olevaa tietoa, ja valita toimintatavat sen mukaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn tekemään vaihtoehtoisia suunnitelmia pidemmän aikavälin suuntaviivojen laatimisen tueksi ja varmistamaan, että pystyn siirtymään eteenpäin suunnitelmani mukaisesti.
3.7 RESILIENSSI	<ul style="list-style-type: none"> Jaksan ponnistella haasteita kohdattessani enkä luovuta helposti. Koen, että osaan suhtautua hyvin muutoksiin. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan toimintatapoja ja tahoja, joista on ollut minulle apua muutoksissa ja vastoinkäymisissä. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä tietoja, taitoja ja asenteita sekä toimintatapoja ja tahoja, joista voi olla minulle apua erilaisissa muutoksissa ja vastoinkäymisissä. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan hyödyntää tarkoituksenmukaisia toimintatapoja ja aiempia kokemuksiani valmistautuessani opiskeluun, työhön tai elämään koskeviin muutostilanteisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn toimimaan tavoitteellisesti muutostilanteissa. Olen avoin uusille näkökulmille ja ratkaisuille. Näen haasteet mahdollisuutena kehittymiselle ja resilienssin vahvistamiselle.
3.8 EPÄVAR-MUUDEN SIETÄMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Minulla on keinoja, joiden avulla siedän epävarmuutta. Pystyn ylläpitämään motivaatiota ja positiivisuutta haasteita kohdatessani. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, miten suhtaudun epävarmuuteen ja keskeneräisyyteen. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä keinoja, joita voi käyttää epävarmuuden sietämiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää erilaisia keinoja, joiden avulla pystyn toimimaan joustavasti vaikeissa tai epävarmoissa tilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn ylläpitämään motivaatiota ja positiivisuutta vaikeina aikoina. Pystyn tekemään päätöksiä, vaikka kaikki tiedot eivät olisi saatavilla.

URASUUNNITTELU-
TAITOJEN
OSAAMISKEHIKKO

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN OHJAUS

3 ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA

4 OHJAUS-OSAAMINEN

5 HYVÄN OHJAUKSEN KRITERIT

6 URA-SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN TYÖVÄLINEET

TAITOALUE 4

TOIMINTAYMPÄRISTÖN TUNTEMINEN

Tavoitteena on ymmärtää, arvioida ja vertailla, millainen on itseä kiinnostavan alan tilanne työmarkkinoiden, koulutuksen ja opiskelun osalta; havainnoida ammatteja ja niiden vaatimaa osaamista sekä tunnistaa itselleen sopivia mahdollisuuksia; tunnistaa ja osata tarkastella kriittisesti rakenteiden ja ekososiaalisten tekijöiden vaikutuksia urasuunnitteluun.

AINA ON HYVÄ IKÄ SUUNNITELLA URAA

OSA-ALUEET:	OSAAMINEN:	TAITOJEN SYVENEMINEN:	HUOMAAMINEN (HAVAINNOINTI, NIMEÄMINEN, TUNNISTAMINEN)	ERITTELY JA JÄSENTELY (VERTAILU, JÄRJESTÄMINEN, RYHMITTELY)	MERKITYKSELLISTÄMINEN (LUOTAAMINEN, ASEMOINTI, HENKILÖKOHTAISTAMINEN)	HALLINTA JA YMMÄRRYS (KITEYTTÄMINEN, ITSENSÄ JOHTAMINEN, ENNAKOINTI)
4.1 MAHDOLLI-SUUDET JA REUNAEDOT	<ul style="list-style-type: none"> Hahmotan, rakennan ja pystyn tarttumaan mahdollisuuksiin, jotka sopivat omaan voimavaroihini. Osaan huomioida reunaehdot vaihtoehtojeni vertailussa. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan joitain mahdollisuuksia ja rajoitteita, jotka vaikuttavat omaan elämäni ja urakehitykseeni. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä keskeisimmät mahdollisuuteni ja niihin vaikuttavat reunaehdot. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn arvioimaan eri mahdollisuuksia ja rajoitteita ja valitsemaan mahdollisuudet, jotka sopivat omaan tilanteeseeni. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn tekemään tulevaisuuden suunnitelmia suhteessa eri mahdollisuuksiin ja reunaehtoihin.
4.2 TYÖ-MARKKINAT	<ul style="list-style-type: none"> Hahmotan työmarkkinoiden muutokset ja mahdollisuudet. Pystyn ennakoimaan työmarkkinoiden kehityssuuntia ja vaatimuksia. 		<ul style="list-style-type: none"> Olen tietoinen, että erilaisten työtehtävien ja työpaikkojen määrä vaihtelee. Tunnistan erilaisia työn tekemisen muotoja. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä työmarkkinatilannetta minua kiinnostavien mahdollisuuksien näkökulmasta. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan arvioida omaa tilannettani suhteessa työmarkkinoihin, ja tehdä toimintasuunnitelman huolehtiakseni oman osaamisen ajantasaisuudesta työmarkkinoilla. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn ennakoimaan työmarkkinoiden kehityssuuntia ja vaatimuksia ja huomioimaan ne pitkän tähtäimen suunnitelmistani.
4.3 KOULUTUS JA OPISKELU	<ul style="list-style-type: none"> Kehitän ja uudistan osaamistani elämän ja työuran eri vaiheissa. Tiedän, millaista osaamista tarvitsen tulevaisuudessa. 		<ul style="list-style-type: none"> Olen tietoinen, että elämän ja työuran eri vaiheissa voi kouluttautua ja opiskella eri tavoilla. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä erilaisia mahdollisuuksia kouluttautua ja opiskella. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tarkastella koulutustarpeitani sekä arvioida, mikä opiskelumuoto olisi tarkoituksenmukaisin tilanteeseeni. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan kehittää ja uudistaa osaamistani elämän ja työuran eri vaiheissa. Osaan hyödyntää erilaisia opiskelumuotoja monipuolisesti fokusoidakseni osaamistani muuttuvassa työelämässä joustavasti ja ennakkoluulottomasti.
4.4 YHTEIS-KUNNAN RAKENTEET	<ul style="list-style-type: none"> Hahmotan yhteiskunnan rakenteiden vaikutukset, ja pystyn ottamaan rakenteet ja muutokset huomioon suunnitelmia tehdessäni. 		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, että yhteiskunnan rakenteista esimerkiksi lait, poliittinen päätöksenteko, talous, koulutusjärjestelmä, kulttuuri ja työmarkkinoiden eriytyminen ja eriarvoistuminen voivat vaikuttaa urasuunnitteluuni. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä yhteiskunnan rakenteita ja ymmärrän niiden toimintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tarkastella ja arvioida yhteiskunnan rakenteiden merkitystä omaan urasuunnitteluuni ja siihen, mihin asioihin voin itse vaikuttaa ja mihin en. 	<ul style="list-style-type: none"> Ymmärrän, miten yhteiskunnan rakenteet ja niiden muutokset liittyvät elämäni, opiskeluun ja työhön, ja pystyn ottamaan niiden vaikutuksia huomioon edistäessäni suunnitelmiani
4.5 EKO-SOSIAALISET TEKIJÄT	<ul style="list-style-type: none"> Teen valintoja, jotka ovat ekologisessa ja sosiaalisessa mielessä merkityksellisiä. 		<ul style="list-style-type: none"> Tiedostan, että yhteiskunnassa on erilaisia tehtäviä, joissa voi edistää ihmisten ja luonnon hyvinvointia tekemällä vastuullisia valintoja. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä, miten yhteiskunnassa ja työelämässä eri tehtävissä voi edistää ekososiaalista hyvinvointia. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tarkastella ekosysteemien kestävyyyden, hyvinvoinnin ja talouden ilmiöitä ja niiden välisiä suhteita ja sitä, mitä ne merkitsevät minulle. 	<ul style="list-style-type: none"> Otan huomioon ekososiaaliset tekijät omassa toiminnassani ja teen valintoja, jotka ovat ekologisessa ja sosiaalisessa mielessä merkityksellisiä.

TAITOALUE 5

VUOROVAIKUTUS JA YHTEISTYÖ

Tavoitteena on osata kertoa itsestä ja omasta osaamisesta; osata verkostoitua työssä ja opiskelussa sekä hyödyntää elämässä jo olevia verkostoja; osata luontevasti toimia verkostoissa ja ylläpitää yhteistyösuhteita; ottaa vastaan rakentavaa palautetta; osata pyytää apua ongelmatilanteissa ja hyödyntää yhteiskunnan tarjoamia palveluita; osata laatia työnhakua varten tarvittavat asiakirjat.

AINA ON
HYVÄ IKÄ
SUUNNITELLA
URAA

OSA-ALUEET:	OSAAMINEN: TAITOJEN SYVENEMINEN:	HUOMAAMINEN (HAVAINNOINTI, NIMEÄMINEN, TUNNISTAMINEN)	ERITTELY JA JÄSENTELY (VERTAILU, JÄRJESTÄMINEN, RYHMITTELY)	MERKITYKSELLISTÄMINEN (LUOTAAMINEN, ASEMOINTI, HENKILÖKOHTAISTAMINEN)	HALLINTA JA YMMÄRRYS (KITEYTÄMINEN, ITSENSÄ JOHTAMINEN, ENNAKOINTI)
5.1 OSAAMISEN SANOITTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Osaan sanoittaa ja tehdä osaamistani näkyväksi vakuuttavasti. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan osaamistani ja osaan kertoa siitä muille. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä ja kuvailla eri tavoin (koulu, työ, vapaa-aika jne.) hankkimaan osaamista. Osaan hyödyntää osaamisen sanoittamisessa auttavia työkaluja oman osaamiseni tunnistamisessa ja sanoittamisessa. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn osoittamaan, miten osaamistani voi hyödyntää ja soveltaa eri tilanteissa. Osaan antaa käytännön esimerkkejä osaamisestani eri tilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn osoittamaan, miten osaamistani voi hyödyntää muuttuvassa työelämässä joustavasti. Osaan kertoa omasta osaamisestani niin kirjallisesti kuin suullisestikin erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
5.2 VIESTINTÄ	<ul style="list-style-type: none"> Osaan viestiä tavoitteellisesti, vaikuttavasti ja toisia ihmisiä arvostavasti. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedostan viestinnän tasot; sanallisen ja sanattoman viestinnän. Tunnistan, että käytän eri viestintämuotoja ja -kanavia. Tunnistan, että viestin eri tavoilla eri yhteyksissä ja ympäristöissä. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä eri viestintätapojen, muotojen ja -kanavien keskeiset mahdollisuudet ja haasteet. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan määritellä viestinnällisiä tavoitteita ja muuttaa ne toimenpiteiksi. Osaan käyttää keinoja, jotka edistävät viestini vaikuttavuutta. Osaan tuoda esiin omia näkökulmiani. Osaan huomioida viestinnässäni eritaustaiset ihmiset. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan viestiä tavoitteellisesti ja vaikuttavasti erilaisille kohderyhmille. Osaan ilmaista itseäni luontevasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa.
5.3 VUOROVAIKUTUS TYÖSSÄ, OPISKELUSSA JA OMASSA VERKOSTOSSA	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tehdä yhteistyötä ja verkostoitua tavoitteellisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan kuunnella ja olla läsnä vuorovaikutustilanteissa. Tunnistan tapani toimia tiimissä, opiskeluryhmässä ja omassa verkostossani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä vuorovaikutustapojani erilaisissa tilanteissa ja arvioida niiden vaikutuksia. Osaan jäsenellä, miten eri tilanteissa voi ottaa huomioon muut ihmiset. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan keskustella ja kertoa perustellun näkökulmani erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja eritaustaisten ihmisten kanssa. Osaan antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavasti. Tiedän verkostojen merkityksen. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn luomaan, hyödyntämään, ylläpitämään ja kehittämään ammatillisia yhteistyösuhteita ja verkostoja.
5.4 AVUN PYYTÄMINEN JA HYÖDYNTÄMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Osaan pyytää ja hyödyntää apua. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, etten ole yksin urapohdintojeni kanssa, vaan voin pyytää apua. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä erilaisia mahdollisia avuntarpeitani. Osaan jäsenellä avun saamisen kannalta tärkeät henkilöt, tahot ja verkostot. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan pyytää apua ennen kuin asiat kasvavat ylitsopäsemättömiksi. Osaan määritellä ja täsmentää avun-tarvettani ja etsiä oikeat palvelut. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää joustavasti eri palveluja ja varmistaa, että saan tarvitsemani apua. Osaan hyödyntää, ylläpitää ja kehittää verkostojani.
5.5 YHTEISKUNNAN TARJOAMAT PALVELUT	<ul style="list-style-type: none"> Osaan hyödyntää yhteiskunnan tarjoamia digitaalisia ja lähipalveluita omassa elämässäni ja urasuunnittelussani. 	<ul style="list-style-type: none"> Olen tietoinen, että yhteiskunta tarjoaa palveluja, kuten sosiaali- ja terveysterveystoimet, koulutuspalvelut ja työllistymistä tukevat palvelut. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä yhteiskunnan tarjoamia digitaalisia ja lähipalveluita, joista voi olla hyötyä omassa elämässäni ja urasuunnittelussani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan hyödyntää yhteiskunnan tarjoamia palveluita löytääkseni ratkaisuja urani kehittämiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn ennakoimaan uraani liittyviä palvelutarpeitani ja tekemään pitkän aikavälin suunnitelmia hyödyntäen yhteiskunnan tarjoamia palveluita tarkoituksenmukaisesti ja tavoitteellisesti.
5.6 TYÖNHAKUTAIDOT	<ul style="list-style-type: none"> Tiedän, miten löydän kiinnostavia työmahdollisuuksia ja miten erotun myönteisesti muista hakijoista. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedostan, että on olemassa erilaisia tapoja löytää työmahdollisuuksia. Tiedän, että työnhakuun kuuluu useita vaiheita. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä erilaisten työnhaun muotojen ja palvelujen hyötyjä ja haasteita työmahdollisuuksien löytämisessä. Osaan yksilöidä työnhakua varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan etsiä työmahdollisuuksia laajasti. Osaan laatia työnhauulle suunnitelman, aikataulun ja tavoitteet. Osaan arvioida ja sanoittaa osaamistani suhteessa haettavaan työtehtävään. Osaan laatia työnhaun asiakirjat ja räätälöidä ne haettavaan tehtävään. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan tuoda osaamistani esiin siten, että se kiinnittää rekrytoinneista vastaavien huomion. Pystyn sanoittamaan selkeästi ja vaikuttavasti, minkälaisissa kokonaisuuksissa taitojani ja osaamistani voi hyödyntää muuttuvassa työelämässä. Osaan tehdä näkyväksi sen, että pystyn uudistamaan osaamistani joustavasti ja ennakkoluulottomasti.

URASUUNNITTELU-
TAITOJEN
OSAAMISKEHIKKO

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

TAITOALUE 6

TOIMINTAYMPÄRISTÖN
TULEVAISUUDEN HAHMOTTAMINEN

Tavoitteena on osata arvioida itseä kiinnostavan alan muutoksia tulevaisuudessa, hahmottaa millaisia vaihtoehtoisia polkuja on ja mitä osaamista muutoksissa vaaditaan, sekä tunnistaa ja ennakoita yhteiskunnallisia ja globaaleja muutoksia.

AINA ON
HYVÄ IKÄ
SUUNNITELLA
URAA

OSA-ALUEET:	OSAAMINEN:	TAITOJEN SYVENEMINEN:	HUOMAAMINEN (HAVAINNOINTI, NIMEÄMINEN, TUNNISTAMINEN)	ERITTELY JA JÄSENTELY (VERTAILU, JÄRJESTÄMINEN, RYHMITTELY)	MERKITYKSELLISTÄMINEN (LUOTAAMINEN, ASEMOINTI, HENKILÖKOHTAISTAMINEN)	HALLINTA JA YMMÄRRYS (KITEYTTÄMINEN, ITSENSÄ JOHTAMINEN, ENNAKOINTI)
6.1	VAIHTOEHTOISET POLUT	<ul style="list-style-type: none"> Kuvittelen ja rakennan päämäärätietoisesti polkuja kohti omannäköistä tulevaisuuttani. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, että on olemassa erilaisia polkuja kohti tavoitteitani. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä keskeisimmät polut, joiden kautta on mahdollista saavuttaa omat tavoitteeni. Olen tietoinen, että omalla toiminnalla voi edistää uusien vaihtoehtoisten polkujen rakentumista. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyn arvioimaan vaihtoehtoisia polkuja eri näkökulmista ja osaan edistää niistä itselleni sopivimpien toteutumista. Tiedostan työn muutoksen mahdollisuudet ja haasteet. 	<ul style="list-style-type: none"> Valitsen ja rakennan päämäärätietoisesti polkuja kohti omannäköistä tulevaisuuttani. Osaan tarttua eteeni sattumalta tai yllättäen tuleviin mahdollisuuksiin ja vaihtoehtoihin, jotka vievät kohti tavoitteitani. Ymmärrän, että vaihtoehtoisten polkujen kartoittaminen ja päätökset jatkuvat läpi elämän – työelämän ja omien elämäntilanteiden muuttuessa.
6.2	YHTEISKUNNAN MUUTOKSET	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää ennakoitintietoa ja arvioida kriittisesti omia valintojani suhteessa yhteiskunnan muutoksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, että yhteiskunnassa tapahtuu muutoksia, kuten väestön ikääntyminen ja digitalisaatio. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä keskeisimpiä yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia, joilla voi olla vaikutuksia elämän- ja urasuunnitteluuni. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää ja arvioida tulevaisuutta koskevaa kansallista ennakoitintietoa. Osaan tarkastella koulutuksen, työelämän ja yhteiskunnan välisiä ilmiöitä ja syy-seuraussuhteita. Osaan tarkastella yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksia talouteen ja työelämään. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan arvioida kriittisesti omia valintojani suhteessa toimintaympäristön muutoksiin. Osaan ennakoita minua kiinnostavien alojen osaamistarpeiden muutoksia ja varautua niihin. Osaan ennakoita tulevaisuuteen vaikuttavia kansallisia kehityskulkuja ja pohdin, minkälaiseksi haluan asioiden muuttuvan ja miten voin itse vaikuttaa siihen.
6.3	GLOBAALIT MUUTOKSET	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää ennakoitintietoa ja arvioida kriittisesti omia valintojani suhteessa globaaleihin muutoksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistan, että maailmanlaajuisesti tapahtuu muutoksia, kuten ilmastonmuutos, talouden suhdanteet ja alueelliset konfliktit. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan jäsenellä globaaleja muutoksia, jotka voivat vaikuttaa elämän- ja urasuunnitteluuni. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan käyttää ja arvioida tulevaisuutta koskevaa kansainvälistä ennakoitintietoa. Osaan tarkastella erilaisten mahdollisuuksien, ilmiöiden, toimintatapojen ja rakenteiden välisiä suhteita. Osaan tarkastella globaalien ilmiöiden vaikutuksia talouteen ja työelämään. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaan arvioida kriittisesti omia valintojani suhteessa globaaleihin muutoksiin. Osaan ennakoita tulevaisuuteen vaikuttavia globaaleja kehityskulkuja ja pohdin, minkälaiseksi haluan asioiden muuttuvan ja miten voin itse vaikuttaa siihen.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Urasuunnittelutaitojen osaamistavoitteet

Minä yksilönä

TAITOALUE 1: ITSETUNTEMUS

Taitoalueen tavoitteena on yksilön itsetuntemuksen kehittäminen ja lisääminen. Tämä tarkoittaa oman elämäntarinan, omien voimavarojen ja työkyvyn, tunteiden ja toimintatapojen ja arvojen tutkimista ja sanallistamista. Kyse on myös omien motivaatiotekijöiden ja kiinnostuksen kohteiden tiedostamisesta ja tunnistamisesta sekä oman suhtautumisen merkityksen ymmärtämisestä työn ja opiskelun kontekstissa.

OSA-ALUEKOHTAISET TAVOITTEET

1.1 Oma elämäntarina

- Hahmotan tähänastisen elämäntarinani.
- Ymmärrän elämäntarinani merkityksen urasuunnittelussa.
- Koen, että pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun.

1.2 Voimavarat ja työkyky

- Tiedän rajani ja voimavarani, ja osaan tehdä tarvittaessa toimenpiteitä työkyvyn ylläpitämiseksi.

1.3 Tunteet ja toimintatavat

- Ymmärrän tunteiden merkityksen ja vaikutuksen toimintaani.
- Pysyn tavoitteideni suunnassa silloinkin, kun tunteet pyrkivät viemään minua pois päin tavoitteistani.

1.4 Arvot

- Tiedän, mitkä asiat ovat minulle tärkeitä.
- Tiedän, miten arvoni ohjaavat päätöksiäni ja toimintaani.

1.5 Motivaatiotekijät

- Tiedän, mikä minua motivoi.
- Tiedän, miten motivaatio vaikuttaa toimintaani.

1.6 Kiinnostuksen kohteet

- Tiedän, mistä olen kiinnostunut.
- Ymmärrän, miten voin käyttää kiinnostuksen kohteitani urani suuntaamisessa.

1.7 Suhtautuminen työhön ja opiskeluun

- Tiedän, miten suhtautumiseni työhön ja opiskeluun vaikuttaa toimintaani.
- Pystyn kehittämään suhtautumistani tarvittaessa.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Minä yksilönä

TAITOALUE 2: OSAAMISIDENTITEETIN RAKENTAMINEN

Taitoalueen tavoitteena on tunnistaa omaa laajaa ja sovellettavaa osaamista ja vahvuuksia sekä sanallistaa ja tuoda niitä esiin. Osaamisidentiteetti on myös kykyä ja tahtoa jatkuvaan oppimiseen ja oman osaamisen kehittämiseen.

OSA-ALUEKOHTAISET TAVOITTEET

2.1 Osaaminen ja vahvuudet

- Tiedän, mitä osaan jo hyvin ja mitkä ovat vahvuuteni.
- Hahmotan, mitkä osaamisistani ovat hyödyllisiä tulevaisuudessa.

2.2 Osaamisen soveltaminen

- Tiedän, miten voin soveltaa omaa osaamistani muuttuvassa työelämässä.
- Hyödynnän osaamistani eri yhteyksissä ja ympäristöissä

2.3 Kehittymiskohteet

- Tiedän, missä asioissa minun pitää kehittyä.
- Tiedän, miten haluan kehittää itseäni.
- Teen toimenpiteitä kehittymiskohteideni parantamiseksi.

2.4 Käsitys itsestä oppijana

- Tiedän, mitkä asiat vaikuttavat käsitykseeni itsestä oppijana.

- Tiedän, miten käsitys itsestä oppijana vaikuttaa oppimiseeni.
- Kehitän ja ylläpidän positiivista käsitystä itsestäni oppijana.

2.5 Uusien taitojen opettelu

- Tiedän, miten opin uusia taitoja.
- Osaan opetella uusia taitoja tavoitteellisesti.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Minä yksilönä

TAITOALUE 3: OMA TULEVAISUUS JA MUUTOSKYKY

Tavoitteena on osata kuvitella omaa tulevaisuuttaan, uskaltaa unelmoida sekä tunnistaa ja analysoida omaa toimintaa muuttuvissa tilanteissa; ymmärtää päätöksentekoprosessia ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä arvioida päätösten vaikutuksia; osata asettaa tavoitteita, tunnistaa luovasti eri mahdollisuuksia ja pystyä tunnistamaan ja ratkaisemaan ongelmia; pystyä sietämään epävarmuutta ja varautua muutokseen sekä vahvistaa omaa resilienssiä.

OSA-ALUEKOHTAISET TAVOITTEET

3.1 Haaveet ja unelmat

- Pystyn kuvittelemaan tulevaisuuteni.
- Teen valintoja, jotka vievät kohti omannäköistä tulevaisuuttani

3.2 Ongelmanratkaisu

- Osaan käyttää erilaisia ongelmanratkaisun tapoja.
- Pystyn tekemään luovia ratkaisuja ongelmatilanteissa.

3.3 Luovuus

- Osaan ideoida ja kehitellä uusia mahdollisuuksia ja ratkaisuja.

3.4 Päätöksenteko

- Osaan tehdä tietoisia ja perusteltuja päätöksiä.
- Ymmärrän päätöksentekoprosessiin vaikuttavia tekijöitä.

3.5 Tavoitteet

- Määrittelemäni tavoitteet ohjaavat toimintaani.

3.6 Varautuminen

- Osaan huomioida riskit ja pystyn tekemään varasuunnitelmia, ja siirtymään eteenpäin.

3.7 Resilienssi

- Jaksan ponnistella haasteita kohdatessani enkä luovuta helposti.
- Koen, että osaan suhtautua hyvin muutokseen.

3.8 Epävarmuuden sietäminen

- Minulla on keinoja, joiden avulla siedän epävarmuutta.
- Pystyn ylläpitämään motivaatiota ja positiivisuutta haasteita kohdatessani.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Minä osana yhteisöjäni ja yhteiskuntaa

TAITOALUE 4: TOIMINTAYMPÄRISTÖN TUNTEMINEN

Tavoitteena on ymmärtää, arvioida ja vertailla, millainen on itseä kiinnostavan alan tilanne työmarkkinoiden, koulutuksen ja opiskelun osalta; havainnoida ammatteja ja niiden vaatimaa osaamista sekä tunnistaa itselleen sopivia mahdollisuuksia; tunnistaa ja osata tarkastella kriittisesti rakenteiden ja ekososiaalisten tekijöiden vaikutuksia urasuunnitteluun.

OSA-ALUEKOHTAISET TAVOITTEET

4.1 Mahdollisuudet ja reunaehdot

- Hahmotan, rakennan ja pystyn tarttumaan mahdollisuuksiin, jotka sopivat omiin voimavaroihini.
- Osaan huomioida reunaehdot vaihtoehtojeni vertailussa.

4.2 Työmarkkinat

- Hahmotan työmarkkinoiden muutokset ja mahdollisuudet.
- Pystyn ennakoimaan työmarkkinoiden kehityssuuntaa ja vaatimuksia.

4.3 Koulutus ja opiskelu

- Kehitän ja uudistan osaamistani elämän ja työuran eri vaiheissa.
- Tiedän, millaista osaamista tarvitsen tulevaisuudessa.

4.4. Yhteiskunnan rakenteet

- Hahmotan yhteiskunnan rakenteiden vaikutukset, ja pystyn ottamaan rakenteet ja muutokset huomioon suunnitelmia tehdessäni.

4.5 Ekososiaaliset tekijät

- Teen valintoja, jotka ovat ekologisessa ja sosiaalisessa mielessä merkityksellisiä.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA4 OHJAUS-
OSAAMINEN5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITERIT6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Minä osana yhteisöjäni ja yhteiskuntaa

TAITOALUE 5: VUOROVAIKUTUS JA YHTEISTYÖ

Tavoitteena on osata kertoa itsestä ja omasta osaamisesta; osata verkostoitua työssä ja opiskelussa sekä hyödyntää elämässä jo olevia verkostoja; osata luontevasti toimia verkostoissa ja ylläpitää yhteistyösuhteita; ottaa vastaan rakentavaa palautetta; osata pyytää apua ongelmatilanteissa ja hyödyntää yhteiskunnan tarjoamia palveluita; osata laatia työnhakua varten tarvittavat asiakirjat.

OSA-ALUEKOHTAISET TAVOITTEET

5.1 Osaamisen sanoittaminen

- Osaan sanoittaa ja tehdä osaamistani näkyväksi vakuuttavasti

5.2 Viestintä

- Osaan viestiä tavoitteellisesti, vaikuttavasti ja toisia ihmisiä arvostavasti.

5.3 Vuorovaikutus työssä, opiskelussa ja omassa verkostossa

- Osaan tehdä yhteistyötä ja verkostoitua tavoitteellisesti

5.4 Avun pyytäminen ja hyödyntäminen

- Osaan pyytää ja hyödyntää apua.

5.5 Yhteiskunnan tarjoamat palvelut

- Osaan hyödyntää yhteiskunnan tarjoamia digitaalisia ja lähi-palveluita omassa elämässäni ja urasuunnittelussani.

5.6 Työnhakutaidot

- Tiedän, miten löydän kiinnostavia työmahdollisuuksia ja miten erotun myönteisesti muista hakijoista.

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Minä osana yhteisöjäni ja yhteiskuntaa

TAITOALUE 6: TOIMINTAYMPÄRISTÖN TULEVAISUUDEN HAHMOTTAMINEN

Tavoitteena on osata arvioida itseä kiinnostavan alan muutoksia tulevaisuudessa, hahmottaa millaisia vaihtoehtoisia polkuja on ja mitä osaamista muutoksissa vaaditaan, sekä tunnistaa ja ennakoida yhteiskunnallisia ja globaaleja muutoksia.

OSA-ALUEKOHTAISET TAVOITTEET

6.1 Vaihtoehtoiset polut

- Kuvittelen ja rakennan päämäärätietoisesti polkuja kohti omannäköistä tulevaisuuttani.

6.2 Yhteiskunnan muutokset

- Osaan käyttää ennakointitietoa ja arvioida kriittisesti omia valintojani suhteessa yhteiskunnan muutoksiin

6.3 Globaalit muutokset

- Osaan käyttää ennakointitietoa ja arvioida kriittisesti omia valintojani suhteessa globaaleihin muutoksiin.

SYVENNY LISÄÄ

Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikko toimii työkaluna kuhunkin osa-alueeseen liittyvien taitojen syvenemisen tarkastelussa.

[Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikko \(s. 175\)](#)

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄISEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITTEERIT

6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

1 JOHDANTO

2 ELINIKÄINEN
OHJAUS

3 ELINIKÄISEN
OHJAUKSEN
STRATEGIA

4 OHJAUS-
OSAAMINEN

5 HYVÄN
OHJAUKSEN
KRITEERIT

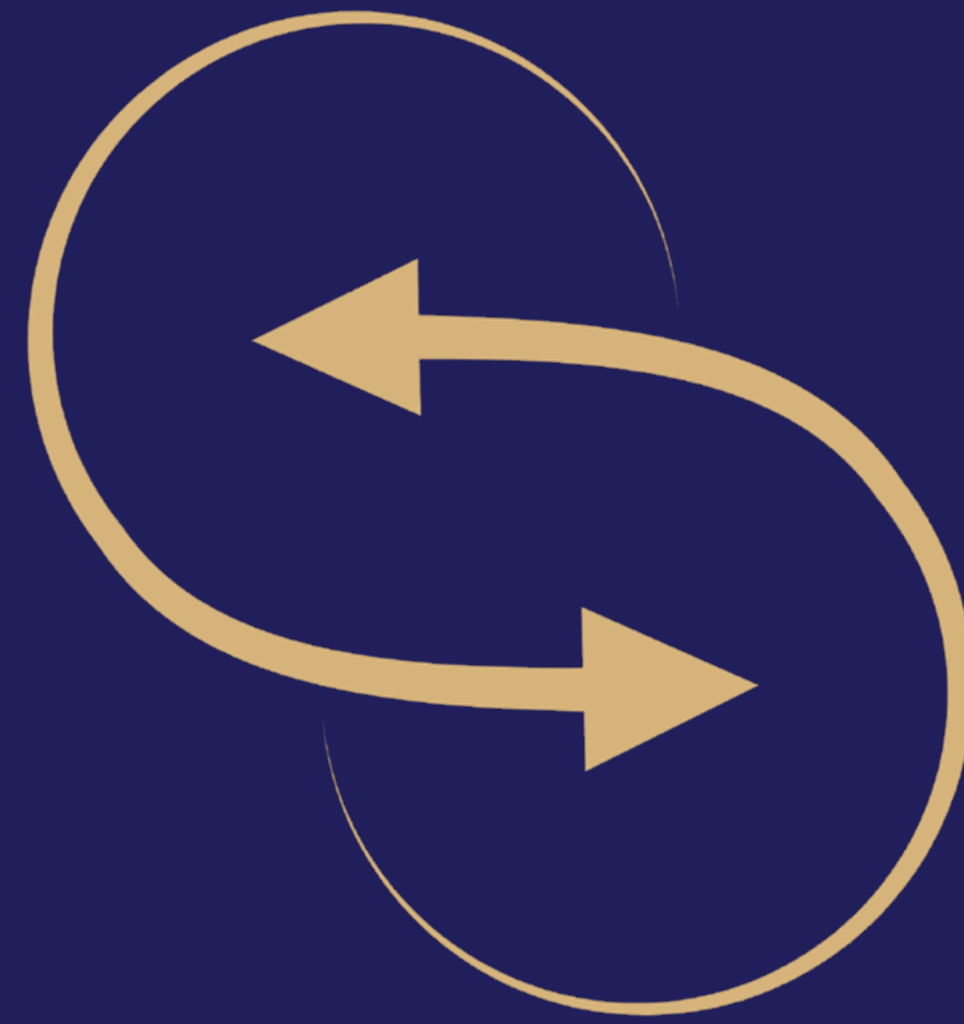
6 URA-
SUUNNITTELU-
TAIDOT

+ KÄYTÄNNÖN
TYÖVÄLINEET

Lähdeluettelo

Lähdeluettelo

- Demos Helsinki, Innolink, TIEKE. (2024) Osaamisen tunnistamisen hyvät käytännöt. Osoitteessa: https://tieke.fi/wp-content/uploads/2024/03/Osaamisen-tunnistamisen-hyva%CC%88t-ka%CC%88yta%CC%88nno%CC%88t_loppuraportti.pdf.
- ELO-foorumi. (2020) Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-536-8>.
- Harjula, S.; Helander, J.; Humalisto, N.; Jänkälä, J.; Kaila, E.; Kalalahti, M.; Lauronen, T.; Malander, S.; Murto, V.; Pukkila, P.; Tyni, K.; Varjo, J.; Vilkmann, M. (2024-10-21) Elontila : Elinikäisen ohjauksen kansallinen arviointi 2023–2024. Osoitteessa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-774-8>.
- Hyria. (2024) Urasuunnittelutaitojen osaamiskehikko. Osoitteessa: <https://www.hyria.fi/urasuunnittelutaidot>.
- Kasurinen, H., Vuorinen, R., Kettunen, J., Ruusuvirta-Uuksulainen, O. & Kukkaneva, E. (2024) Ohjausalan koulutus Suomessa : selvitys koulutusten rakenteista ja sisällöistä. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0146-3>.
- KEHA-keskus.(2023) Urasuunnittelutaidot - Ehdotus kansalliseksi viitekehikseksi Osoitteessa: <https://peda.net/id/30813d52b07>.
- Kettunen, J., Vuorinen, R., Kasurinen, H., Kukkaneva, E. & Ruusuvirta-Uuksulainen, O. (2023). Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset: arviointilomakkeet. Raportteja ja työpapereita 7. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9818-9>.
- Opetushallitus. (2023) Hyvän ohjauksen kriteerit. Osoitteessa: <https://www.oph.fi/fi/ti-lastot-ja-julkaisut/julkaisut/hyvan-ohjauksen-kriteerit-0>.
- Osaamisen tunnistamisen työryhmä, väliraportti. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:74. Osoitteessa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164492>.
- Vihtari, Kalle; Juutilainen, Päivi-Katriina; Pitkänen, Hannele; Mäkelä, Marjaana; Raetsaari, Kirsi (2024-10-21) Ehdotus elinikäisen ohjauksen seurantakehikoksi : Suuntaviivoja kansallisen tason seurantaan. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-726-7>.
- Vuorinen, R., Kasurinen, H., Kettunen, J., Kukkaneva, E. & Ruusuvirta-Uuksulainen, O. (2023). Ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset. Ehdotus kansalliseksi osaamiskehykseksi. Raportteja ja työpapereita 4. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9815-8>.
- Vuorinen, R., Kasurinen, H., Kettunen, J., Kukkaneva, E. & Ruusuvirta-Uuksulainen, O. (2023). Ohjaustyön osaamiskuvausten selvitys ja yhteiskehittämisen prosessi. Koulutuksen tutkimuslaitos, Raportteja ja työpapereita.10. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9843-1>.
- Vuorinen R., Kettunen J., Ruusuvirta-Uuksulainen O., Kukkaneva E. (2023) Urasuunnittelutaitoja jäsentävä selvitys ja näkökulmia jatkokehittämistä varten. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9574-4>.

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

KEHA-keskus

**Euroopan unionin
rahoittama**
NextGenerationEU